Takács Tibor

Az állambiztonság ügynökhálózata 1989-ben

hamvas intézet

Takács Tibor

Az állambiztonság ügynökhálózata 1989-ben

hamvas intézet

A Hamvas Béla Kultúrakutató Intézet kiadványa

Budapest, 2015

Az állambiztonsági iratok iránti fokozott kutatói érdeklődés következtében ma már jelentős azoknak a munkáknak (könyveknek, tanulmányoknak, forrásközleményeknek, sőt filmeknek és multimédiás kiadványoknak) a száma, amelyek ezek feldolgozásán alapulnak.[1] A jelenkor figyelme legfőképpen a politikai rendőrség által kiépített besúgóhálózatra irányul, ám ez az érdeklődés javarészt az ügynökök leleplezésében, a bűnösnek tekintett besúgók megnevezésében, erkölcsi pellengérre állításában merül ki. Az ügynökök személye iránti érdeklődés ellenére, vagy éppen ezért, a hálózat működéselvű, tudományos igényű feldolgozására jóformán kísérletek sem történtek. A feldolgozás hiányai, a „féloldalas" figyelem következtében számtalan mítosz és legenda keletkezett és terjedt el. A mendemondák és legendák – természetükből adódóan – tudományosan nem cáfolhatók és nem is igazolhatók, erre én sem vállalkozom. Ehelyett a kutatásom annak a vizsgálatára irányul, hogy milyen ügynökhálózatot működtetett az állambiztonság a rendszer utolsó évében.

A mából visszatekintve úgy tűnik, a politikai rendőrség nem szerepelt 1989 „nagy" témái között. (Szemben például az alkotmányozással, a többpártrendszerrel, az 1956-os forradalom utáni megtorlás áldozatainak rehabilitálásával, a tulajdonviszonyok átalakításával.) A fő cél, a demokratikus jogállami berendezkedés és a piacgazdaság jogi kereteinek, feltételeinek a megteremtése, biztosítása során mintha a titkosszolgálatokra nem jutott volna elég figyelem. Az talán érthető (?), hogy például az állampárt vezetői nem sok mindent tettek annak érdekében, hogy a politikai rendőrség tevékenysége a figyelem középpontjába kerüljön. De – 1990 elejéig – nem sok mindent tett az ellenzék sem. Elképzelhető ugyan, hogy a nemzeti kerekasztal-tárgyalásokon az uralkodó párt részéről manipulálták úgy az ellenzéki oldalt, hogy a titkosszolgálatok ne kerüljenek szóba. Ám még ha így is volt, a kormányzás igényével fellépő új politikai erők vezetéséről, a formálódó új elitről, annak felkészültségéről, kompetenciájáról sokat elárul, hogy ebben a kérdésben ilyen mértékben hagyta magát megvezetni.

Témám szempontjából mindez persze másodlagos, munkám ugyanis nem (elsősorban) a politikai szereplőkkel, hanem magával az állambiztonsággal foglalkozik. Azt kívánom megnézni, hogy a politikai rendőrség a hálózat segítségével milyen információkat tudott szerezni az egyre gyorsabban változó körülményekről, illetve ezzel párhuzamosan miként igyekezett az ügynökökön keresztül befolyásolni az események alakítását, egyáltalán volt-e, lehetett-e lehetősége erre. Az iratok alapján képet alkothatunk arról, hogy az állambiztonság vezetése milyen szerepet szánt az ügynökhálózatnak az események forgatagában, mire és miként kívánták felhasználni az ügynököket stb. Emellett megvizsgálható az is, hogy a rohamos léptekkel változó (operatív) helyzet milyen hatást gyakorolt magára a hálózatra. Ez ugyanis nagyban meghatározta, hogy az állambiztonság vezetése által megfogalmazott elképzelések, szándékok, tervek, a kitűzött célok miként valósultak meg a hálózat és a hálózati személyek mindennapi működése és működtetése során.

1 A tanulmány az OTKA K-104408 számú programja keretében, valamint a Hamvas Intézet támogatásával készült.

Az alapelvek

Az ügynökhálózat működési kereteit 1989-ben is egy 1972-es belügyminiszteri parancs szabályozta. Ennek bevezetője leszögezi, hogy az állambiztonsági szervek – a jogszabályok és miniszteri normák mellett – a Magyar Szocialista Munkáspárt politikája és határozatai alapján végzik munkájukat. Feladatuk többek között a szocialista társadalmi rend védelme a külső és belső ellenséggel szemben, az állam elleni, politikai jellegű bűncselekmények megelőzése, felderítése és megszakítása. Az előírás szerint a hálózati munka végzése során a személyi állományt „a szocialista hazaszeretet és proletár internacionalizmus, a dolgozó néphez és a párthoz való hűség hatja át".

A hálózat az állambiztonsági szervek titkos segítőtársainak összességét jelentette, akik „szervezetszerű titkos együttműködés keretében", azaz nemcsak alkalomszerűen folytattak információszerző, felderítő tevékenységet, vettek részt operatív akcióban, és így tovább. A hálózat tagjai lehettek titkos munkatársak (tmt.-k), titkos megbízottak (tmb.-k) vagy ügynökök (ü.-k). A titkos munkatárs elvi, hazafias meggyőződésből vett részt a titkos együttműködésben, és a legbonyolultabb hálózati feladatok elvégzését is rá lehetett bízni. A hálózat legtapasztaltabb és legkvalifikáltabb tagjai voltak ők, akiket nagyfokú hivatástudat, áldozatkészség és rátermettség jellemzett. A titkos megbízott is elvi, hazafias alapon dolgozott a politikai rendőrségnek, ám a titkos munkatárssal szemben támasztott követelményeknek még nem mindenben felelt meg, így például rezidensi funkciót nem tölthetett be (minden másra viszont alkalmas volt). Az ügynököt terhelő vagy kompromittáló adatokkal, esetleg anyagi érdekeltség alapján szervezték be, a foglalkoztatása során viszont törekedni kellett az „átnevelésére", arra, hogy feladatait egyre inkább hazafias meggyőződésből hajtsa végre. (A terhelő adatok alapján beszervezett ügynökök esetében legkésőbb a cselekményért kiszabható büntetés elévülési határideje lejárta előtt az együttműködés alapját felül kellett vizsgálni, és a beszervezését hazafias alapon meg kellett erősíteni. Amennyiben az ügynök a további együttműködést nem vállalta, az elévülési idő lejártakor az illetőt a hálózatból kizárták.) Neki is képesnek kellett lenni a hálózati feladatok célirányos és folyamatos elvégzésére, de hálózattartó munkával összefüggő megbízatás csak kivételes esetben adhattak neki (rezidens természetesen ő sem lehetett).

Valamennyi hálózati személytől megkövetelték az *ellenséges* személyek, csoportok, szervezetek és tevékenységük felderítésére való alkalmasságot. Vagyis az ügynökhálózat működése mindig a rendszer ellenségére kellett, hogy irányuljon. (A parancs elő is írta, hogy az állambiztonság munkájához szükséges, de nem közvetlenül az ellenségre vagy ellenséges tevékenységre vonatkozó adatok megszerzésére tilos volt igénybe venni a hálózatot.) A fentiekből következett az az előírás is, hogy az ügynökhálózatot párt-, állami és társadalmi funkcionáriusok ellenőrzésére csak az ezt szabályozó párt-, kormány- és belügyi normák szerint lehetett felhasználni. (Párttagot egyébként csak különösen indokolt esetben lehetett beszervezni, kizárólag hazafias alapon, a csoportfőnök, hatáskörét meghaladó esetekben a főcsoportfőnök, illetve a belügyminiszter engedélyével. A párt- és társadalmi szervezetek választott funkcionáriusait, apparátusaik dolgozóit, továbbá az MSZMP KB hatáskörébe tartozó vezetőket egyáltalán nem volt szabad beszervezni.)

Az ügynököknek megfelelő operatív lehetőségekkel kellett rendelkezniük. Fontos volt például az ellenséges személyekkel meglévő (vagy felújítható) kapcsolat, az ellenőrzés szempontjából előnyös beosztás, a felderítésre használható munka- vagy személyes kapcsolatok, megfelelő ismeretek, mozgási lehetőség, esetleg olyan, a származásból vagy pályafutásból eredő adottságok, amelyek révén felkeltheti „az ellenség" érdeklődését, elnyerheti annak bizalmát. Ugyanennyire fontos volt a kedvező személyes tulajdonságok megléte is: az értelmi képesség, kombinatív készség, bizonyos jellemvonások (becsületesség, igazságszeretet, felelősségtudat, fegyelmezettség, következetesség, nyíltság, zárkózottság, lelkiismeretesség stb.), az egészségi

állapot. Emellett a kiválasztásnál figyelembe vették a (politikai, általános és speciális) műveltséget, az esetleges szenvedélyeket, jellemző szokásokat, temperamentumot, külső megjelenést is.

A titkos együttműködés a beszervezéssel vette kezdetét. Ezt hosszas előkészítő munka előzte meg a jelölt kiválasztásától és tanulmányozásától kezdve a beszervezés alapjának (hazafias, azaz eszmei, politikai alap, terhelő vagy kompromittáló adatok, anyagi érdekeltség, esetleg ezek kombinációja) és módszerének (gyors vagy fokozatos bevonás) a megválasztásán keresztül magának a beszervezés aktusának a megszervezéséig (hol és mikor kerül rá sor, miként biztosítják a jelölt jelenlétét). Az együttműködés formális megteremtésére a beszervezési beszélgetésen került sor. (Fokozatos bevonásnál ez lehetett több alkalom is.) Az együttműködést felajánlhatta a jelölt is, de a beszervező is tehetett konkrét javaslatot erre. A jelöltet nem lehetett megfélemlíteni, valótlan adatokkal zsarolni vagy felelőtlen ígéretekkel ámítani. Fontos volt, hogy a jelölt önként ajánlja fel szolgálatait (még a terhelő adatokkal beszervezendő előtt is tudatosítani kellett, hogy választhat az együttműködés és a felelősségre vonás következményei között). Sikeres beszervezés esetén azonnal tisztázni kellett az együttműködés gyakorlati kérdéseit (a hálózati személy feladatai, jogai, kötelességei, a kapcsolattartás módja, a fedőnév használata), és nyilatkozatot kellett venni a friss ügynöktől. A parancsnoki jóváhagyás után a hálózati személyt nyilvántartásba vették.

A hálózat működtetése szempontjából alapvető jelentőségű volt az operatív tisztnek az ügynökkel kialakított kapcsolata. „E kapcsolatban kifejezésre kell, hogy jusson a szocialista társadalmi rendünk lényegéből fakadó nyíltság és őszinteség, az együttműködéshez elengedhetetlenül szükséges kölcsönös bizalom" – áll a miniszteri parancsban. (Bizonyára ezzel függött össze, hogy a hálózati személyeket csak indokolt esetben – a tiszt áthelyezése, hosszan tartó betegsége, illetve a hálózati személy lehetőségeiben beállott változás esetén – lehetett más kapcsolattartónak átadni.) A tisztnek nemcsak „vezetnie" (feladattal ellátnia, eligazítania, képeznie, beszámoltatnia, ellenőriznie) kellett a hálózati személyt, hogy munkáját minél hatékonyabban el tudja végezni, hanem nevelnie is (fejlesztenie kellett a hálózati személy jellemét, politikai képzettségét stb.). Ennek egyik fő eszköze a jutalmazás volt, ami megnyilvánulhatott dicséretben, anyagi juttatásban, de más módon is. Kimagaslóan eredményes munkavégzés vagy bátor helytállás esetén még kitüntetésre is fel lehetett terjeszteni az ügynököt. A hálózati személy minden olyan cselekedetéért, amelyet az operatív tiszt utasítására hajtott végre, az állambiztonság volt a felelős. Ebbe beletartozott az is, hogy az ügynök kártérítési igénnyel léphetett fel, ha feladatainak előírás szerinti végrehajtása következtében anyagi kár vagy más jellegű hátrány érte. Az állambiztonságnak – a lehetőségek függvényében – segíteni kellett a hosszabb ideje eredményes munkát végző titkos munkatársai egzisztenciális problémáinak megoldásában is.

Amennyiben a hálózati személy körülményeiben, operatív lehetőségeiben olyan változások történtek, amelyek következtében az együttműködésre átmenetileg vagy véglegesen alkalmatlanná vált, pihentetni kellett, illetve ki kellett zárni a hálózatból. (Már ha más területen nem tudták foglalkoztatni őket; alapvetően ugyanis arra kellett törekedni, hogy az eredményesen dolgozó, kvalifikált hálózati személyek kapcsolatban maradjanak az állambiztonsági szervekkel.) A hálózati személlyel személyesen kellett közölni a kizárása tényét.[2]

1972-ig egy tizennégy évvel korábban, 1958-ban kiadott parancs szabályozta a hálózati munkát. Nyilván véletlen, hogy 1972 után éppen tizennégy évvel, 1986-ban merült fel a szabályzat újragondolásának, módosításának a terve. A BM III. Főcsoportfőnökség vezetőinek értekezlete ez év szeptember 23-i ülésén elrendelte, hogy a különböző állambiztonsági szervek elemezzék a hálózati munkájukat. Az értékelő jelentéseket 1987 végéig kellett felterjeszteni a belügyminiszter állambiztonsági helyettesének. A tapasztalatokat összegző jelentést, a továbbfejlesztésre vonatkozó elképzeléseket, illetve az 1972-es parancs módosítására

2 ÁBTL 4.2. 10-21/5/1972. A belügyminiszter 005. sz. parancsa az állambiztonsági szervek hálózati munkájának alapelveit tartalmazó szabályzat kiadásáról, 1972. április 5. Közli: http://www.betekinto.hu/dokgyujt_22

vonatkozó tervezetet a titkárságnak 1988 áprilisáig kellett elkészíteni, hogy a miniszterhelyettesi értekezlet az év közepéig meg tudja azokat tárgyalni.[3] A dolog azonban csúszott, a hálózati munka helyzetéről és a továbbfejlesztésről szóló jelentés csak 1988 szeptemberében készült el.[4] Ezt az október 18-i miniszterhelyettesi értekezlet tárgyalta. A jelentősen megváltozott külső körülményekre tekintettel azonban érdemi vitára nem bocsátották a kérdést, Harangozó Szilveszter főcsoportfőnök a tapasztalatok és javaslatok újbóli összegyűjtésére adott utasítást.[5]

A munka 1989-ben folytatódott – továbbra is folyamatosan változó társadalmi, gazdasági és politikai közegben. Ez leginkább abban éreztette hatását, hogy egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a hálózat működésének jogi aspektusai. Mint egy 1989 áprilisában keletkezett feljegyzés megfogalmazta: „A jogállamiság irányába történő haladásunk nyilvánvalóan új formában fogja felvetni az állambiztonsági munka alkotmányosságának egész komplexumát." Olyan dilemmákkal kellett szembenézni, amelyek korábban nem foglalkoztatták a titkosrendőrséget. Egy alkotmányosan működő államszervezetbe beilleszthető-e a hálózat, mint eszköz? Ha igen, akkor elégséges-e a belső (titkos) jogi normákban történő szabályozása, vagy szükséges a külső (nyílt) jogszabályokban lefektetni az alapvető szabályokat? Hol vannak a hálózati személyt megillető hatósági védelem határai? Pontosan milyen a hálózati személy jogi helyzete?[6] A főcsoportfőnökség munkacsoportja által májusban kidolgozott tervezet ennek megfelelően mintha a hálózat újradefiniálására tenne kísérletet. Erre azért volt szükség, hogy „a jogállamiság irányába történő haladás" körülményei között is igazolható legyen a hálózat fontossága. Figyelmet érdemel például, hogy a szöveg az ügynöki tevékenységet az információszerzés kontextusába helyezi, és alapvetően kommunikációs aktusnak tekinti.[7]

A júliusban véglegesített tervezet már sokkal kevésbé reflexív, a külső körülményekre, a kontextusra kevesebb figyelmet fordít. Ehelyett a gyakorlati, szakmai kérdésekre koncentrál, kizárólag a hálózatszervezés és működés szabályozásának fő elveit tartalmazza, lényegében azt, hogy az 1972-ben kiadott szabályzatból mit lehet megtartani 1989-ben is.[8] A szöveget a szeptember 12-i vezetői értekezlet tárgyalta meg. A kérdéshez többen hozzászóltak, javaslatot tettek, amelyek alapján az állambiztonság feje, Pallagi Ferenc vezérőrnagy úgy döntött, hogy nem végleges, hanem csak ideiglenes szabályzatot dolgozzanak ki. A munka határidejéül október 10-ét jelölték ki, felelőse pedig Horváth József III/III. csoportfőnök lett.[9]

A szabályzat, illetve az ennek kiadását szolgáló belügyminiszteri parancs tervezete október elejére el is készült. Ez az „utóbbi évek társadalompolitikai változásival", továbbá „az operatív helyzet módosulásaival" indokolta az 1972-es szabályozás lecserélését. A hálózati munka fő feladatait „az alkotmányellenes, terrorista, anarchista tevékenységet folytató" személyek és csoportok megfigyelésében, „hírszerző információk" [!] szerzésében, az ország nemzetközi kapcsolatinak és érdekeinek a védelmében, és általában az állam biztonságának a megóvásában jelölték ki. A tervezet többször is hangsúlyozza, hogy az állambiztonságnak a törvények betartásával kell védenie a demokratikus jogállam alkotmányos rendjét. (Az MSZMP politikája és a párthatározatok kikerültek a követendő normák közül.) A tervezet részleteiben alapvetően az 1972-es szabályozást követte, a megváltozott körülményekhez igazítva, „korszerűsítve" annak szövegét. (Például továbbra

3 ÁBTL 1.11.1. 45-13/1/a/1986. Emlékeztető az 1986. szeptember 23-i miniszterhelyettesi értekezletről, 1986. szeptember 25. Uo. 45-13/15/1986. Vázlat a 005/1972. sz. BM parancs átdolgozására, 1986. szeptember 30. (24. d.)

4 ÁBTL 1.11.1. 45-13/14/1988. Jelentés a hálózati operatív munka helyzetéről, a továbbfejlesztés feladatairól, 1988. szeptember 28. (98. d.)

5 ÁBTL 1.11.11. 45-13/15/a/1989. Emlékeztető az 1989. október 18-i miniszterhelyettesi értekezletről, 1989. október 20. (27. d.)

6 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Feljegyzés az állambiztonsági hálózati munka alapelveiről, 1989. április. (98. d.)

7 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Tervezet a hálózati munka alapelveihez, 1989. május 3. (98. d.)

8 ÁBTL 1.11.1. 11-2291/1989. Tájékoztató az állambiztonsági szervek hálózati munkáját szabályozó 005/1972. számú BM parancs és szabályzat módosításáról, illetve az alapelvek tervezetéről, 1989. július 31. (28. d.)

9 ÁBTL 1.11.1. 45-13/7/a/1989. Emlékeztető az 1989. szeptember 12-i operatív vezetői értekezletről, 1989. szeptember 13. (28. d.)

is három kategóriába – tmt., tmb., ügynök – sorolta a hálózati személyeket, a beszervezési alapok esetében viszont, a korábbi „elvi" helyett megjelent a „nemzeti-hazafias", valamint a „lojális" alap.)

Volt persze néhány lényeges új elem is az 1972-es szabályzathoz képest. Külön fejezetben rögzítették a parancsnokok feladatait a hálózat irányítása és ellenőrzése terén, hangsúlyosabbá téve a kapcsolattartó operatív tisztek feletteseinek személyes felelősségét. Bekerült a hálózat szervezésének és működtetésének financiális kereteire vonatkozó szabályozás is, nagyobb pénzügyi fegyelemre kényszerítve az állományt. Részletesen előírták, hogy milyen rendszeres vagy alkalmi pénzbeli juttatás adható, milyen feltételekkel, és így tovább. (A pénzügyi kérdéseket korábban külön parancs szabályozta.[10]) Változást jelentett az is, hogy valamelyest formalizálták a hálózaton kívüli, ún. alkalmi operatív kapcsolatokkal kapcsolatos tevékenységet is; általában ezekre is a hálózatra vonatkozó szabályozást kellett alkalmazni. (A társadalmi és hivatalos kapcsolatokról addig egy 1975-ös parancs rendelkezett.[11]). A vegyes rendelkezések közül értelemszerűen kikerültek az MSZMP-tagok beszervezésére vonatkozó előírások, helyükbe az a kitétel került, mely szerint hálózati személy „állampolgárságra, politikai meggyőződésre és társadalmi funkcióra tekintet nélkül bárki lehet".[12]

(Mindezzel párhuzamosan mintha a BRFK állambiztonsági szervénél is folyt volna elemző munka. Stefán Géza főkapitány-helyettes augusztusban utasította az alosztályvezetőket, hogy egy hónapon keresztül ellenőrizzék a hálózati jelentéseket, „jussanak következtetésre", majd osztályszinten összegezzék a tapasztalatokat.[13] Nem sokkal később olyan javaslatot terjesztett fel, hogy – tekintettel az 1988. májusi országos pártértekezlet óta bekövetkezett belpolitikai változásokra – az MSZMP-tagok beszervezéséhez is legyen elég a területi szerv vezetőjének az engedélye.[14] A főcsoportfőnökség vezetése azonban nem látta indokoltnak külön állásfoglalás meghozatalát, mivel az egész hálózati munka újraszabályozása folyamatban volt.[15])

A parancstervezetet véleményezésre megküldték az állambiztonsági szerveknek. A visszaérkezett vélemények közül sajnos nem sok ismert. Az egyik a Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szervének észrevétele (ebből kiderül, hogy a hálózat mellett más területek újraszabályozására is történtek lépések).[16] Szita János, az állambiztonsági miniszterhelyettes titkárságának vezetőhelyettese reflexiójában megkérdőjelezte az ideiglenes szabályzat kiadásának a szükségességét. Arra hivatkozott, hogy a tervezet az 1972-ben kiadott parancs aktualizált változatának tekinthető, kevés lényeges új elemet tartalmaz, így átmenetileg a régi szabályok alapján, „annak egyes pontjait alkotó módon alkalmazva" is lehetne dolgozni. Amellett egy miniszteri parancs kiadásának bürokratikus folyamata több hónapot is igénybe vesz, ez idő alatt pedig olyan mérvű változások történhetnek, amelyek következtében az ideiglenes szabályzat már a kiadásakor aktualitását veszítené.[17] Szita jelezte, hogy amennyiben mégis kiadják az ideiglenes szabályzatot, megteszi a konkrét észrevételeit is. Az ezeket tartalmazó jelentés november végén készült el; ezt a titkárság részéről egyébként nem Szita János, hanem Balla Pál szignálta.[18]

---

10 ÁBTL 4.2. 10-22/8/1978. A belügyminiszter 8. sz. parancsa az állambiztonsági szervek B-ellátmány, K- és T-lakásgazdálkodási szabályzatának kiadásáról, 1978. május 2.

11 ÁBTL 4.2. 10-21/9/1975. A belügyminiszter 9. sz. parancsa az állambiztonsági szervek tömegkapcsolatának szélesítéséről, 1975. március 25.

12 ÁBTL 1.11.1. 11-3895/1989. Parancstervezet az állambiztonsági szolgálat hálózati munkájára vonatkozó szabályzat kiadására, d. n. (71. d.)

13 ÁBTL 1.12.2. 221-63/12/1989. Emlékeztető az 1989. augusztus 15-i főkapitány-helyettesi vezetői értekezletről, 1989. augusztus 17. (2. d.)

14 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Javaslat, 1989. augusztus 29. (106. d.)

15 ÁBTL 1.11.1. 45-129/1989. Feljegyzés, 1989. szeptember 18. (106. d.)

16 ÁBTL 1.12.4. Szolnok II. 215-76/1989. Észrevételek az ideiglenes szabályzatok tervezeteihez, 1989. október 27. (28. d.)

17 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Feljegyzés, 1989. október 12. (98. d.)

18 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Jelentés az állambiztonsági szolgálat hálózati munkájára vonatkozó parancs- és szabályzattervezetről, 1989. november 21. (98. d.)

Az új parancs tervezetét az állambiztonsági vezetők 1990. februári munkaértekezletén kívánták megtárgyalni.[19] Erre azonban az eredetileg előirányzott keretek között egészen biztosan nem került sor. Ha másért nem, azért mert a kérdés felelőse, Horváth József III/III. csoportfőnök februárban már nem állt az állambiztonság alkalmazásában, hiszen a Duna-gate botrány következményeként 1990. január 15-i hatállyal nyugdíjazták. Februárban már a 005/1972. sz. parancs sem volt érvényben. A nyilvántartás felülvizsgálatára létrehozott bizottság javaslatára november 18-án Pallagi Ferenc miniszterhelyettes – többek között – jóváhagyta a 005/1972. sz. parancs hatálytalanítására tett indítványt is.[20] Pallagi egy hónap múlva a javaslatot a miniszter elé terjesztette, aki szintén egyetértett azzal.[21] A parancs hatályon kívül helyezésére végül csak a Duna-gate ügy kirobbanása után, annak következményeként került sor 1990. január 22-én.[22] (*1. melléklet*.)

Változó operatív helyzetben

Az ügynökhálózat tehát az 1972-ben meghatározott szervezeti és működési kereteik között tevékenykedett 1989 folyamán is, egészen az állambiztonság fennállásáig, illetve 1990. eleji, nemzetbiztonsággá történő átalakításáig. Mondhatnánk akár, hogy a rendszerváltás idején, ami történeti távlatból nézve talán igaz is, ám a korabeli belügyi nézőpontból nem megfelelő a fogalom használata. Méghozzá azért nem, mert az állambiztonság nem rendszerváltásként élte meg az 1989-es esztendőt. A különböző szervezeti egységek év végén készített munkabeszámolói azt mutatják, hogy a titkosszolgálatok nem törésként, hanem az állampárt által megindított reformfolyamat folytatódásaként, egy „alkotmányos" jogállamba és egy többpártrendszerű demokráciába való átmenetként, „belenövésként" látták (vagy szerették volna látni) 1989-et. Ha változott valami a számukra, az kizárólag az *operatív helyzet* volt, ami új kihívások elé állította a szolgálatokat. A kétpólusú világrend felbomlásával az ellenség és a barát korábban egyértelmű fogalmai elmosódottá, bizonytalanná váltak. A gazdaság nyitottabb lett, megnyílt az út a magántőke, sőt a külföldi tőke szerepvállalása előtt, amely az államszocialista rendszer egyik legfontosabb alapját, az állami tulajdon kizárólagosságát szüntette meg. A gazdasági nehézségek következtében – főleg vidéken – a közhangulat romlásával, a társadalmi feszültségek kiéleződésével kellett szembenézni. A legjelentősebb változások kétségtelenül a belső elhárítás munkaterületén történtek. Az addig üldözendő tevékenységi formák törvényesek lettek, a korábban a rendszer ellenségének tekintett, és ezért megfigyelt, zaklatott vagy üldözött személyek legális szervezetekbe tömörülhettek, sőt az állampárt tárgyalóképes partnereivé váltak.

A politikai környezet változásával, az államhatalom működésének módosulásával a rendszer védelme, az állam biztonságának fenntartása új módszereket, a megváltozott körülményekhez való alkalmazkodást követelt meg. A szolgálatok azonban nehezen szabadultak a korábbi rutintól. A III/II. Csoportfőnökség a terrorelhárítás területén munkakapcsolatba került a nyugati titkosszolgálatokkal, ám a hírszerzés és a kémelhárítás a fő ellenségnek továbbra is a nyugati országokat tekintette, tevékenységük elsősorban ezen országok (pl. nyugati nagykövetségen dolgozó titkosszolgálati rezidentúrák, a kapitalista országoknak kémkedő vagy azzal gyanúsítható személyek) ellen irányult. A társszervek részéről bizonyos fokú bizalmatlanságot érzékeltek, ám továbbra is a „baráti" szocialista országok szolgálataival folytattak szoros együttműködést (kétoldalú

19 ÁBTL 1.11.1. 45-73/8/1989. Munkaértekezletek 1990. január 1.–június 30., 1989. december 7. (71. d.)
20 ÁBTL 1.12.2. 11-13/1468/1989. Javaslat miniszterhelyettesi intézkedések kiadására, 1989. november 18. (32. d.)
21 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Előterjesztés az operatív nyilvántartás felülvizsgálatára és korszerűsítésére, 1989. december 14. (106. d.)
22 ÁBTL 4.2. 10-21/12/1990. A belügyminiszter 12/1990. sz. utasítása egyes belügyi rendelkezések hatályon kívül helyezéséről, 1990. január 22.

megbeszélések, találkozók, multilaterális tanácskozások formájában, vagy a Balatonnál a Stasi tisztjeivel). A kivételt a román Securitate jelentette, amelyet 1989 nyarától ellenséges szolgálatként kezeltek.[23]

A különböző állambiztonsági szervek az ügynökségeik munkáját azért igyekeztek a megváltozott operatív helyzethez alakítani. A hírszerzés például – ha hinni lehet saját jelentésének – az ország politikai és gazdasági stabilitásának a támogatása, a „magyar lobbyk" megerősítése és a külföldi tőke beáramlásának felgyorsítása érdekében mozgósította ügynökhálózatát.[24] A politikai és társadalmi változások következtében a BM III/III. Csoportfőnökség (és a rendőr-főkapitányságok III/III. osztályai) működési területe szűkült le leginkább, így ezek saját szerepük, feladatuk újradefiniálására is kényszerültek. Úgy gondolták, az alkotmány- és törvényellenes tevékenységek üldözésére továbbra is szükség lesz, így a hálózatukat immár a „szélsőségesek", a „terroristák", „anarchisták" ellen, az alkotmányos rend védelmében mozgósítják. Ennek érdekében módosították az ügynökeik foglalkozási irányát, zárták ki az alkalmazkodni nem tudó személyeket, és szerveztek be az új körülmények között dolgozni tudó kapcsolatokat. Bizonyára véletlen, de az átalakítással kapcsolatban elsősorban az ország déli megyéiben (Békés, Csongrád, Bács-Kiskun, Tolna) születtek pozitív beszámolók. Békésben például a Belső Biztonsági Szolgálat, azaz a volt III/III. Osztály hálózati kontingensének „zöménél törés nélkül ment, illetve megy végbe a váltás"; Tolnában „a bizalmi személyek jelentős része ebben a folyamatosan változó helyzetben is megállják a helyüket [!]".[25]

Ezzel szemben például a Fejér megyei állambiztonsági szerv arról számolt be, hogy csak részben sikerült megvalósítani a hálózati személyek hírszerző lehetőségeinek bővítését, illetve foglalkoztatásuk irányának módosítását. Az ügynökök jelentős része különböző okok miatt a korábbiakhoz képest kevesebb operatív értékű információt tudott szállítani.[26] Nem lehet csodálkozni azon, ha a titkos együttműködők egy jelentős hányada „elbizonytalanodott": szükség van-e egyáltalán a munkájukra a megváltozott viszonyok között? Szükség van-e, sőt, szabad-e a pártokat titkosszolgálati eszközökkel megfigyelni egy többpártrendszerben? Szükség van-e a nyugati szolgálatok elleni kémelhárító munkára akkor, amikor a nyugati országokkal egyre szélesebb körű és egyre szorosabb kapcsolatokat ápol hazánk? Az ügynökök dilemmáit talán legjobban a Pest megyei jelentés rögzítette: „a beszervezéskor, a felkészítéskor, a kiképzéskor és a neveléskor elhangzottak nem mindenben fedik maradéktalanul a jelen időszakban a kommunikációs eszközökben megjelenő történelmi és politikai értékeléseket." Az állambiztonság szerint ezek persze – akkor – helyesek voltak, így az „ellentmondás oka nyilvánvalóan nem a korábbi beszervezési indoklásban és a felkészítés metodikájában keresendő, hanem a megváltozott viszonyok eredményeképpen értékelhető."[27]

Sokan aggódtak amiatt is, hogy a változó politikai helyzetben a szolgálatok nem tudják biztosítani anonimitásukat és garantálni a kapcsolat titkosságát. A kémelhárítás hálózati személyeinek egy része egyenesen „személyi biztonságát látja veszélyeztetve a róluk készített »iratok«, illetve az általuk szolgáltatott információk jövőbeni sorsának kilátástalansága miatt".[28] „Egzisztenciális helyzetük esetleges megingásával kapcsolatban"

23 Takács Tibor: 1989 az állambiztonsági munkabeszámolókban. In *Szigorúan titkos '89. A magyar állambiztonsági szervek munkabeszámolói.* Szerkesztette, a bevezető tanulmányokat és a jegyzeteket írta Müller Rolf és Takács Tibor. L'Harmattan, Budapest, 2010. 25–40.

24 ÁBTL 1.11.1. 67-124-146/1989. Jelentés a BM III/I. Csoportfőnökség 1989. évi tevékenységéről, 1989. december 19. (29. d.) Ezt, valamint az alább idézett munkabeszámolókat közli: *Szigorúan titkos '89*, i. m.

25 ÁBTL 1.11.1. 203-37/10/1989. Jelentés a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szervének 1989. évi munkájáról, 1989. december 20. (35. d.) ÁBTL 1.11.1. 216/273/1989. A Tolna Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve 1989. évi értékelő jelentése, 1989. december 19. (42. d.)

26 ÁBTL 1.11.1. 206-72/1989. Jelentés a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonság Szerve 1989. évi munkájáról, 1989. december 21. (36. d.)

27 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Jelentés a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerv 1989. évi munkájáról, 1989. december 21. (40. d.)

28 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Összefoglaló jelentés a III/II. Csoportfőnökség 1989. évi tevékenységéről, 1989. december 22. (29. d.)

félelem alakult ki a III/III. Csoportfőnökség sok ügynökében is.[29] Ezek a félelmek sokszor korábbi, az ügynökhálózat szempontjából rossz tapasztalatokból is táplálkoztak: „Egy esetleges konfrontáció bekövetkezése esetén – az 56-os eseményeket alapul véve – nem bíznak abban, hogy meg tudjuk őket védeni, illetve, hogy a dossziék nem kerülhetnek illetéktelenek kezébe" – jelentette a Bács-Kiskun megyei szerv az ügynökeiről.[30] Vas megyében „szinte kivétel nélkül minden hálózati személynél" tapasztalták a bizonytalanságot és félelemérzetet. „Attól tartanak, hogy az ellenzék hatalomra kerülésével Szervünkkel való kapcsolatuk ismertté válik, ami beláthatatlan következményekkel járna egyéni helyzetükre, egzisztenciájukra."[31]

Mindezek következtében romlott a kapcsolattartási fegyelem, igyekeztek lazítani az állambiztonsággal való együttműködésen, és voltak, igaz nem nagy számban, akik a munkát is megtagadták. Szolnok megyében például még az „évek óta eredményesen dolgozó, az operatív munkában kipróbált, kvalifikált" hálózati személyek részéről is jelentkeztek ilyesfajta törekvések (ezek hátterében – főleg a III/III. Osztály ügynökei esetében – „a kapcsolat kitudódásától való félelem" munkált). A megyei állambiztonság ezért nagy súlyt helyezett „a hálózati személyek biztonságérzetének visszaállítására", igyekeztek feloldani „a kialakult lelkiismereti konfliktusokat".[32] Vas megyében viszont nemcsak a hálózat tagjai, hanem a hálózattartó tisztek körében is jelentkezett az elbizonytalanodás, távlatvesztés: „A jelenlegi helyzetben nem rajzolódtak ki azok a kontúrok, amelyek egyértelműen elhatárolódhatóvá tennék, mi tekinthető alkotmányellenes, törvényellenes tevékenységnek. Ennek következtében a hálózati munka több területén – kiválasztás, tanulmányozás, beszervezés, feladat meghatározás – visszaesés, tanácstalanság tapasztalható."[33]

Több szervezeti egységnél is (pl. III/III. Csoportfőnökség, BRFK, Somogy megye) arra a következtetésre jutottak, hogy a megváltozott körülmények között egyre nehezebb lesz a jelölteket elvi, „hazafias" alapon beszervezni, ezért minél jobban megnő az anyagi érdekeltség, mint beszervezési alap szerepe. (A III/II. Csoportfőnökség és a Veszprém megyei állambiztonsági szerv az anyagi dotációt a „nemzeti érdekekre" való hivatkozással kombinálta volna.) A Csongrád megyei vezetés részletekbe is bocsátkozott: „a legproduktívabb megoldásnak tűnik az anyagi érdekeltségi alap előtérbe helyezése", ám nem rendszeres fizetés-kiegészítésre gondoltak, hanem „az információ értékével arányban álló anyagi juttatásra". (Ugyanakkor, egyedüliként az összes szervezeti egység között, a jövőben is törekedtek volna a kompromittáló adatokban rejlő lehetőségek hatékonyabb kihasználására.[34]) Csongrádban egyébként már 1989-ben is növelték a hálózati személyek anyagi támogatását, mint ahogy Bács-Kiskun megyében is nagyobb összeget fordítottak az ügynökök jutalmazására, költségeik megtérítésére. (Emellett kilenc fő rendszeres fizetés-kiegészítésben részesült).[35]

Mindehhez természetesen szükség volt, hogy rendelkezésre álljon a megfelelő anyagi fedezet. Az államháztartást érintő egyre súlyosabb nehézségek ugyanis éreztették hatásukat a hálózati munkában is. A BRFK állambiztonsági szervének feje, Stefán Géza ezredes az 1989. május 17-i vezetői értekezleten a konspirált

29 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Értékelő jelentés a Belső Biztonsági Szolgálat 1989. évi munkájáról, 1989. december 20. (30. d.)
30 ÁBTL 1.11.1. Összefoglaló jelentés a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve 1989. évi munkájáról, 1989. december 21. (35. d.)
31 ÁBTL 1.11.1. 217-561/1989. Összefoglaló jelentés a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve 1989. évi munkáról, 1989. december 20. (43. d.)
32 ÁBTL 1.11.1. 215-7/82/1989. Összefoglaló jelentés a Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve 1989. évi munkájáról, 1989. december 15. (42. d.)
33 ÁBTL 1.11.1. 217-561/1989. Összefoglaló jelentés a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve 1989. évi munkáról, 1989. december 20. (43. d.)
34 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Összefoglaló jelentés a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szolgálata 1989. évi munkájáról, 1989. december 14. (37. d.)
35 ÁBTL 1.11.1. Összefoglaló jelentés a Bács-Kiskun Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve 1989. évi munkájáról, 1989. december 21. (35. d.)

és a találkozási lakások[36] kihasználtságának, illetve a hálózat hírszerző lehetőségének a felülvizsgálatára adott utasítást. Csökkentették ugyanis a szerv bizalmasan felhasználható (ún. B-) ellátmányának a keretét, ami az igényelt pótkerettel is „csak ésszerű takarékossággal biztosítja" a zavartalan munkavégzést.[37] 1989-ben egyébként az állambiztonsági szolgálatok B-ellátmányának a kerete (a pótkerettel együtt) meghaladta a 200 millió forintot. Ennek az összegnek a túlnyomó részét a hírszerzés használhatta fel.[38] (*2. melléklet.*)

A fenti problémák a hálózaton kívüli kapcsolatok esetében is jelentkeztek. A III/IV. Csoportfőnökség meglátása szerint a társadalmi kapcsolatok jelentősége annyira lecsökkent, hogy szükségessé vált foglalkoztatásuk újragondolása.[39] Ezzel szemben a III/II. Csoportfőnökség a terrorelhárításban kívánt egyre inkább a hálózaton kívüli, ún. „bizalmi" kapcsolatokra támaszkodni, úgy a különböző terrorszervezetek befolyásolásában, mint a szervezetek terveire, elképzeléseire vonatkozó információigény kielégítésében.[40] A BRFK állambiztonsági szervénél is tapasztalták, hogy a szolgálatok társadalmi tekintélyének fokozatos elvesztése megnehezítette, sok esetben lehetetlenné tette a hivatalos és társadalmi kapcsolatokon keresztül történő információszerzést, illetve az operatív érdekek érvényesítését. Mindezek dacára a jövőben kiemelt szerepet szántak a társadalmi kapcsolatoknak: „Ez az operatív erő a titkosszolgálati jelleg erősödésével felértékelődhet, többségében közel azonos értékűvé válhat a szervezetszerű együttműködésbe bevont kapcsolatainkéval."[41] Az 1983-ban felállított, döntően portyaszolgálatot és biztosítási feladatokat ellátó, két (15 és 18 fős) önkéntes rendőri csoportjuknak azonban a megváltozott körülmények között nem tudtak munkát adni, ezért 1990 januárjában azok megszüntetéséről döntöttek.[42]

A rutin

Az állambiztonság tehát a megváltozott operatív helyzethez igazítva, de alapvetően a korábbi évek, évtizedek rutinja szerint működtette az ügynökhálózatát. A különböző szervezeti egységek statisztikai kimutatásaiból[43] is látszik: a szervek kizártak, beszerveztek, átadtak, átvettek, pihentettek – mintha mi sem történt volna. (Az állambiztonság – a hírszerzés nélkül – 1989 első felében 229 beszervezést hajtott végre, és 109 korábban kizárt vagy pihentetett személlyel újította fel az együttműködést. Ugyanekkor 470 főt zártak ki, míg 83 személlyel átmenetileg szakították meg a kapcsolatot. Június 30-án 7940 hálózati személyt tartottak nyilván. A derékhadat a titkos megbízottak alkották 6700 fővel, a titkos munkatársak száma valamivel ezer felett volt, míg az ügynököké nem érte el a kétszázat. A hálózat tagjainak több mint 95%-át hazafias alapon szervezték be.[44]) A BRFK III/III. Osztálya például még december végén is átvett titkos munkatársat tovább-

36 A konspirált (K-) lakás az állambiztonság tulajdonát vagy bérleményét képező, valamilyen fedés alatt működő helyiség volt, amelyet operatív akciók végrehajtására, ritkábban az ügynökökkel való találkozók lebonyolítására használtak. A találkozási (T-) lakás természetes vagy jogi személy birtokában volt, amelyet megállapodás alapján az állambiztonság rendelkezésére bocsátott, és elsősorban a hálózati személyekkel való kapcsolattartásra szolgált.

37 ÁBTL 1.12.2. 221-63/8/1989. Emlékeztető az 1989. május 17-i főkapitány-helyettesi vezetői értekezletről, 1989. május 22. (2. d.)

38 ÁBTL 1.11.1. 45-14/58/1990. Kimutatás, 1989. november 27. (98. d.)

39 ÁBTL 1.11.1. 61-511/1989. Értékelő jelentés a BM III/IV. Csoportfőnökség 1989. évi munkájáról, 1989. december 21. (31. d.)

40 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Összefoglaló jelentés a III/II. Csoportfőnökség 1989. évi tevékenységéről, 1989. december 22. (29. d.)

41 ÁBTL 1.11.1. 221-14/17/1989. Jelentés a Budapesti Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerének 1989. évben végzett munkájáról, 1989. december 21. (45. d.)

42 ÁBTL 1.12.2. Sz. n. Értékelés a BRFK Állambiztonsági Szervénél foglalkoztatott önkéntes rendőri csoportok tevékenységéről, 1990. január 10. (32. d.)

43 A statisztikai adatlapok: ÁBTL 1.11.10. (2. sorozat 46. d.)

44 ÁBTL 1.11.10. Sz. n. Jelentés a Belügyminisztérium országos hálózatának létszámában 1989. év I. hó 1. napjától 1989. év VI. hó 30. napjáig történt változásokról, d. n. (2. sorozat 46. d.)

foglalkoztatásra.[45] Miért is tettek volna másként? Hiszen számukra 1989 nem volt határkő, hosszú távra terveztek. Ezt jól mutatja az osztály 1990. évi munkaterve is.[46] (*3. melléklet.*)

A rutinszerű működésre jó példa a különböző rendezvények biztosítása. Az 1989 januárjában elfogadott törvény értelmében minden utcai rendezvény, demonstráció törvényessé vált, ha azt a rendőrségnek előre bejelentik, és az engedélyezi.[47] Az állambiztonsági jelenlét azonban nem tűnt el ezekről: a politikai rendőrség, amely addig az ellenzéki megmozdulások felszámolását végezte, immár azok zavartalan, békés lebonyolításában segédkezett – a szervezők tudtán (és nyilván akaratán) kívül. Közismert az állambiztonság szerepe a június 16-i újratemetésen.[48] A csoportfőnökség büszkén jelentette az év végén: „Nagy Imre és sorstársai temetésén a szélsőséges politikai agitációt kifejteni kívánó személyeket sikerült elszigetelni a szervező bizottságon belül." Befolyásuk az október 23-i megemlékezések programjának összeállításánál is érvényesült: „a megbékélés, emlékezés nyomatékosításával hatottunk hálózatainkon keresztül az eseményekre".[49] A közismert eseteken túl az állambiztonság ügynökei gyakorlatilag mindenhol ott voltak, legyen szó – többek között – az Interparlamentáris Unió budapesti konferenciájáról[50], Kádár János temetéséről[51], az október 23-i megemlékezések Tolna megyei rendezvényeiről[52], a november 26-i népszavazásról[53], vagy Szűrös Mátyás ideiglenes köztársasági elnök december 1-jei nyíregyházi látogatásáról.[54] (*4. melléklet.*)

Rutinszerűnek folytatta az állambiztonság az ellenzéki személyek és szervezetek megfigyelését is. A BRFK állambiztonsági értékelő és tájékoztató alosztálya például az év elején feladatként megjelölte a főkapitányság III/III. Osztályának az „alternatív csoportosulásokban" végzett hálózati tevékenységének a vizsgálatát. Határidőül június 15-t tűzték ki.[55] A legtöbb esetben az ügynökök és a célszemélyek sem változtak az előző évekhez képest. Jó példa erre Dragon Pál, akiről a nyolcvanas évek közepétől két hálózati személy is jelentett. Dragon aktívan bekapcsolódott a különböző ellenzéki mozgalmakba, így a megfigyelése révén számos összejövetelről (elsősorban az MDF rendezvényeiről) két forrásból is informálódhatott az állambiztonság.[56] A formálódó ellenzékről beszámoló ügynökök dossziéit jellemző módon 1989 elejéig lezárták, így ebből az évből alig található jelentés. A zárásnak alapvetően két oka lehetett: a hálózatból való (végleges vagy időleges) kizárás (lásd pl. a miskolci „Ipoly"-t[57]), vagy egyszerűen betelt a jelentések gyűjtésére szolgáló dosszié (mint az egri ellenzéki szervezetekről jelentő „Stimec" esetében[58]). Az 1989-ben keletkezett anyagok tehát már nem kerültek irattárba, így az ÁBTL-be sem. (Ezen iratok sorsáról számos találgatás született, szempontunkból azonban a lényeg az, hogy nem hozzáférhetők a kutatók számára.) Kis számban persze vannak olyan

45 ÁBTL 1.11.10. 48-43-37/1989. Átirat, 1989. december 28. (2. sorozat 63. d.)
46 ÁBTL 1.12.2. Sz. n. A BRFK III/III. Osztály 1990. évi munkaterve, 1989. december 20. (32. d.)
47 1989. évi III. törvény a gyülekezési jogról. *Magyar Közlöny*, 5. sz. 1989. január 24. 96–104. 1989. évi IV. törvény a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény módosításáról. *Magyar Közlöny*, 6. sz. 1989. március 14. 341.
48 A csoportfőnökség temetéssel kapcsolatos iratai: 1.11.6. (59. d.) Vö. *Egy nap anatómiája* (az 56-os Intézet honlap-fejlesztése) www.rev.hu/89.
49 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Értékelő jelentés a Belső Biztonsági Szolgálat 1989. évi munkájáról, 1989. december 20. (30. d.)
50 ÁBTL 1.12.2. 391/II.-49/1989. Sz. n. Az Interparlamentáris Unió 81. konferenciájának külső helyszínbiztosítási terve, 1989. március 9. (23. d.)
51 ÁBTL 1.12.2. 391/II.-49/1989. Intézkedési terv Kádár János elvtárs temetésének operatív biztosítására, d. n. (23. d.)
52 ÁBTL 1.12.4. Tolna I. Sz. n. Operatív biztosítási terv, 1989. október 19. (29. d.)
53 ÁBTL 1.12.4. Győr-Sopron. Sz. n. Feljegyzés a november 26-i népszavazással kapcsolatban, 1989. november 23. (14. d.)
54 ÁBTL 1.12.4. Szabolcs-Szatmár. Operatív biztosítási terv, 1989. december 1. (26. d.)
55 ÁBTL 1.12.2. 221-13/19/1989. Javaslat az 1989. évben végzendő témavizsgálatokra, 1989. február 21. (7. d.)
56 Például a bős-nagymarosi vízlépcső megépítése ellen tiltakozó aláírások gyűjtéséről: ÁBTL 3.1.2. M-42034. 80. Jelentés „Szalai Antal" fn. tmb.-vel tartott találkozóról, 1988. szeptember 19. ÁBTL 3.1.2. M-42035. 229. Jelentés „Endrei" fn. tmb.-vel tartott találkozóról, 1988. szeptember 20. Mindkét hálózati személy tartótisztje Hargitai Sándor őrnagy volt.
57 ÁBTL 3.1.2. M-42089/1. 157. Jelentés „Ipoly" fn. tmb. munkájának értékeléséről, 1989. február 22.
58 ÁBTL 3.1.2. M-42186/1. 279. Jelentés „Stimec" fn. tmb. M-dossziéja II. kötetének értékeléséről, 1989. május 15.

ügynökdossziék, amelyekben 1989-ből is találhatóak jelentések az ellenzékről. A „Péterfalvy" fedőnevű hálózati személy például a különböző szervezetek gyöngyösi szervezetéről, és az ezekben aktív tevékenységet kifejtő személyekről számolt be.[59] (*5. melléklet.*)

A III/III. Csoportfőnökség éves beszámolója elégedetten állapította meg, hogy a tikos együttműködők többsége „magává tette a biztonsági szolgálat új koncepcióját, meggyőződésből vesz részt az alkotmányellenes, jogsértő tevékenységek felderítésében". Ennek köszönhetően a szolgálat „valamennyi jelentős szerveződésben mélységi információszerzésre képes". A hálózat emellett befolyásolási eszköz is volt, segítségükkel érte el az elhárítás, hogy nem nyertek teret a „szélsőségek" például a Nagy Imre-temetésen vagy az október 23-i ünnepségeken.[60] Hasonló eredményekről számolt be a BRFK állambiztonsági szerve is: „Frekventált pozícióban lévő kapcsolatokon keresztül az egyes szervezetek szélsőséges törekvéseit tompítani tudtuk."[61] Több megyei jelentés is utal arra, hogy a kapcsolataiknak sikerült jó pozíciókat szerezniük a különböző ellenzéki pártok helyi szervezeteiben, méghozzá az állambiztonság inspirálására. „Az év során a kvalifikáltabb, frekventáltabb helyen dolgozó hálózati személyeinket ösztönöztük, hogy érdeklődésük, lehetőségük szerint csatlakozzanak politikai szervezetekhez, pártokhoz. A jó hírszerző lehetőséggel bíró hálózataink bekapcsolódtak a szervezetek országos tevékenységébe, az általuk szerzett információk elsősorban a központi osztályok munkáját segítették" – áll a Szabolcs-Szatmár megyei állambiztonsági szerv munkabeszámolójában.[62]

(Zárójelben megjegyzem: a pártokban végzett állambiztonsági munka hatékonyságának a feltárása további alapos kutatásokat igényel. Ugyanis, bár nem kívánom a titkosszolgálatok szerepét negligálni, a fenti mondatok akár az önfényezést is célozhatták. A munkabeszámolók más részei alapján igencsak megkérdőjelezhető a hálózat tevékenységének eredményessége. A fővárosi területi szerv például arra panaszkodott, hogy „a politikai események gyors változásával a hálózati munka gyakorlata nem tudott lépést tartani".[63] A III/III. Csoportfőnökség pedig kénytelen volt beismerni, hogy a sajtó az információszerzés és a továbbítás szempontjából hovatovább a titkosrendőrség vetélytársává vált: a „hálózati munka során egyfajta sajátos versenyfutás alakult ki a kiteljesedett sajtónyilvánossággal". „Többször előfordult, hogy operatív erők és eszközök koncentrált alkalmazásával is a médiához képest csak késve jutottunk a szükséges információk birtokába" – állapította meg a jelentésük. Ez egyébként azzal a következménnyel is járt, hogy megnőtt a tömegkommunikációs eszközök útján megszerzett információk száma és jelentősége.[64])

Mindenképpen újdonságot jelentett, hogy a megfigyelt szervezetek között feltűntek a „szélsőbalos" és keményvonalas személyek, mozgalmak is. A Kádár János Társaságot szervező Antoniewicz Roland operatív ellenőrzését már 1989 nyarán elrendelték. A bizalmas nyomozás során „tevékenységének mélyreható felderítése érdekében a hálózati személyek által folytatott információszerzést" helyezték előtérbe.[65] A BM III/III-4-b. alosztály decemberig vizsgálódott Antoniewicz ügyében. (A férfi ellen később, a közismert nyilaskeresztes röplapozás miatt rémhírterjesztésért indult eljárás.) Az alosztály 1989 szeptemberében egy másik, valamivel komolyabbnak tűnő csoportosulásról szerzett értesüléseket. A jelzések szerint magas rangú belügyi és katonatisztekből álló társaság kezdett konspirált szervezkedésbe a Münnich Ferenc Társaságon belül. Ezt ugyan

59 ÁBTL 3.1.2. M-42143. 203–204., 205–207., 208–210., 211–213. Vö. uo. 234. Értékelő jelentés „Péterefalvy" fn. tmb. M-dossziéjának tartalmáról, 1989. április 26.

60 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Értékelő jelentés a Belső Biztonsági Szolgálat 1989. évi munkájáról, 1989. december 20. (30. d.)

61 ÁBTL 1.11.1. 221-14/17/1989. Jelentés a Budapesti Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerének 1989. évben végzett munkájáról, 1989. december 21. (45. d.)

62 ÁBTL 1.11.1. 214-6/3-10/1989. A Szabolcs-Szatmár Megyei Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerve beszámolója az 1989. évben végezett operatív munka tapasztalatairól és a további feladatokról, 1989. december 15. (41. d.)

63 ÁBTL 1.11.1. 221-14/17/1989. Jelentés a Budapesti Rendőr-főkapitányság Állambiztonsági Szerének 1989. évben végzett munkájáról, 1989. december 21. (45. d.)

64 ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Értékelő jelentés a Belső Biztonsági Szolgálat 1989. évi munkájáról, 1989. december 20. (30. d.)

65 ÁBTL 3.1.9. V-167218. 20–22. Operatív intézkedési terv „Turista" fn. bizalmas nyomozásban, 1989. augusztus 1.

nem igazolta semmi (a fő célszemély az októberi pártkongresszus után teljesen nyíltan vett részt az MSZMP újjáalakításában), a figyelem fókuszába került csoport állambiztonsági kontroll alatt maradt. Többek között hálózati személy „bevezetésével" kívántak informálódni az MSZMP Ideiglenes Szervező Bizottságának munkájáról.[66] Az állambiztonság már a korábbi évtizedekben is eljárt a hivatalos vonaltól balra (sok esetben „balra") elhelyezkedő személyek ellen. 1989-ben az újdonságot az jelentette, hogy a politikai rendőrség a lebomlóban lévő rezsim alapítóinak és meghatározó figuráinak, sőt, a korábbi állampárt nevét viselő szervezetek ellen kezdett nyomozni. (*6. melléklet.*)

Az állambiztonság fő célpontjai azonban természetesen továbbra is a „hagyományos", „jobboldali" ellenzék volt. Az az ellenzék, amelynek bizonyos pártjai mintha tisztában lettek volna az állambiztonság jelenlétével, és ezért ellenlépéseket tettek: saját biztonsági szolgálatok szervezésébe kezdtek a besúgók kiszűrésére. Ebben állítólag (volt) állambiztonsági alkalmazottak is segítették őket. Az információ forrása egy László keresztnevű „csalódott" Fidesz-tag volt, aki Csáki István őrnagynak, a közlekedési elhárítás (BM III/II-7. Osztály) tisztjének személyesen számolt be a dologról. Az állambiztonság nagy erőkkel kezdett kutakodni.[67] Az igazság szerint nem sok sikerrel; még a rejtélyes Lászlót sem sikerült azonosítani. Már ha létezett egyáltalán ez a személy, Csáki ismerősének az ismerősének az ismerőse, és nem magától az őrnagytól származtak az állítólagos értesülések. A nyomozás során mindenesetre a hálózatot is igénybe vették, használható információt azonban nem szereztek ezen az úton. Az SZDSZ XII. kerületi választási munkacsoportjának tagjaként jelentő hálózati személy csak a választási előkészületekről számolt be (bár a szövegben szereplő „hírszerző" kifejezés felkeltette a tisztek figyelmét).[68] Az ELTE jogi kar gólyabálján a Fidesz egyik prominens személye beszélt egy ügynök előtt arról, hogy a Fidesz és az SZDSZ több tagja menedzserképzés címén elhárítói kiképzést kapnak (emellett beszámolt a két párt néhány jövőre vonatkozó elképzeléséről is).[69] Az értesülés azonban nem igazolódott: a kémelhárítás régóta ellenőrzés alatt tartotta a budafoki Törley-villában működő Nemzetközi Menedzserképző Iskolát, ott pedig kizárólag közgazdasági és marketing ismeretek oktatása zajlott.[70] Az ügy iratai közé soroltak egy olyan jelentést is, amely a Duna-gate botrány előjátékáról tudósít: a Fekete Doboz stábja Fidesz-aktivisták részvételével az MSZMP-székháznál filmezett, mert állítólag belügyi anyagokat szállítanak el, hogy megsemmisítsék azokat.[71] A BM III/III-2-b. alosztály 1990 januárjában még nyomozott „László" ügyében, ám nem sokkal később már fontosabb dolgok (pl. egzisztenciális gondjaik) kötötték le az operatív tisztek figyelmét. (*7. melléklet.*)

A választásokra nemcsak a pártok készülődtek, hanem az állambiztonság is. Horváth József III/III. csoportfőnök vezetésével operatív bizottság is alakult, amely „a választások lebonyolításához szükséges biztonságpolitikai feladatok" előkészítését végezte. A testületnek mindössze egyetlen üléséről készített jegyzőkönyv ismert. Ebből kiderült, hogy 1989 nyarán az állambiztonság fő célkitűzése az volt, hogy az MSZMP „minimálisan koalícióképes erőként kerüljön ki", kizárólag így biztosítható ugyanis a stabilitás és a rend. Ennek érdekében minden operatív erőt és eszközt igénybe kívántak venni, természetesen a hálózatot is. Többek között az ellenzéki szervezetekben lévő ügynökök segítségével el kívánták érni, hogy azok a szerényebb képességű,

66 ÁBTL 3.1.5. O-20055. 25–28. Jelentés konspirált fegyveres szervezkedésre utaló információkról, 1989. november 6. Uo. 30–31. Jelentés konspirált fegyveres szervezkedésre utaló információkról, 1989. december 14.

67 Lásd pl. ÁBTL 3.1.5. O-19895. 10–12. Javaslat „László" fn. operatív ellenőrzés kezdeményezésére, 1989. október 6. Uo. 13–17. Intézkedési terv „László" fn. ügyben, 1989. október 9.

68 ÁBTL 3.1.5. O-19895/1. 1–4. „Horváth András" fn. tmb. jelentése, 1989. október 9. Vö. uo. 5–6. Jelentés az SZDSZ biztonsági szolgálata megszervezésének tervéről, 1989. október 23.

69 ÁBTL 3.1.5. O-19895. 100–102. Kivonat „Marosi" fn. ügynökkel tartott találkozóról készült jelentésből, 1989. december 5. Az értesülés bekerült a napi operatív információs jelentések közé is: ÁBTL 2.7.1. Komárom-82/1989. (december 6.)

70 ÁBTL 3.1.5. O-19895. 105–106. Jelentés a menedzserképző tanfolyamról, 1989. december 19.

71 ÁBTL 3.1.5. O-19895. 104. Átirat, 1989. december 12.

kompromittálható személyek közül válasszák ki a képviselőjelöltjeiket.[72] Horváth pár héttel később egy napilapnak adott interjújában újságírói kérdésre, miszerint beleszólhat-e az állambiztonság a választásokba, azt felelte: „Az állománynak kizárólag a választás törvényességéről, pontosabban biztonságáról kell gondolkodnia."[73] A nyilvánosság előtt mi mást is mondhatott volna…

A csoportfőnök a november végi siófoki parancsnoki összetartáson a szolgálat fő feladatának a választás rendjét veszélyeztető személyekkel szembeni fellépést jelölte ki. Ezt csak úgy lehet sikeresen megoldani, ha valamennyi fontos politikai szervezetben megfelelő pozíciókat építenek ki. „Magyarán, nem kell »szégyenlősködnünk«, hanem mindenütt ott kell lennünk" – hívta fel a megyei III/III. osztályok vezetőinek a figyelmét Horváth. A csoportfőnök hangsúlyozta, hogy pártsemlegesen kell cselekedniük, ugyanakkor „a jelenleg háttérbe szorított és szétforgácsolódott baloldal" támogatását, erősítését is feladatul tűzte ki (csak törvényes eszközökkel, természetesen).[74] Az országgyűlési választások kiírása után Horváth József a megyei állambiztonsági vezetőknek írott levelében is kiemelte, hogy a szervek törekedjenek a választási bizottságokban minél kedvezőbb kapcsolatrendszer kiépítésére, „amely biztosítja a folyamatos információáramlást".[75] A jogállamiság elvárásainak enyhén szólva nem megfelelő levelet pár nap múlva követte egy másik, amelyben már csak általánosságban a választások zavartalan lebonyolításának biztosításában jelölte meg a feladatot. Egyben kérte, hogy a korábbi átiratot tekintsék tárgytalannak.[76] (*8. melléklet.*)

Hangsúlyozni kell azonban, hogy az állambiztonsági hálózat tagjai nem kizárólag az ellenzéki pártokról, a különböző megmozdulásokról, rendezvényekről, közéleti eseményekről, nem pusztán a szűkebb értelemben vett politikai élet történéseiről jelentettek. A másmilyen közegben mozgó ügynökök a mindennapokról is beszámoltak, az emberek hangulatáról, a munkahelyeken vagy a kocsmákban elhangzott véleményekről. Az Egerben tevékenykedő „Csonka" például elsősorban egészségügyi dolgozók[77], míg a kisterenyei „Gyimesi József" főleg a bányászok és munkások hangulatáról, az egyre általánosabb elégedetlenségről, szorongásról, a létbizonytalanság miatti aggodalmakról jelentett.[78]

Végjátékok

A választásokkal kapcsolatos dokumentumok is mutatják, hogy az állambiztonság készült az új rendre, arra, hogy az ellenzék egy része bekerül a hatalomba, és akár még bele is nézhet a szolgálatok működésébe. Nyilván ennek a felkészülésnek a részét képezte a meglévő operatív anyagok és a nyilvántartás felülvizsgálata. (A hálózati nyilvántartás 1989-ben érvényes szabályzata egyébként 1972-től volt érvényben.[79]) Külön bizottság

72 ÁBTL 1.11.6. 405-219/1989. Emlékeztető a választások lebonyolításához szükséges biztonságpolitikai feladatok előkészítésére alakult állambiztonsági operatív bizottság 1989. június 30-i üléséről, 1989. július 3. Vö. Varga Krisztián: A III/III. Csoportfőnökség jelentései az állambiztonság feladatairól és strukturális átalakításáról 1989-ben. *Betekintő,* 2007/4. http://betekinto.hu/2007_4_varga_k

73 Közli Révész Béla: Dunagate I. Előzmények és a botrány a sajtó tükrében. *Beszélő,* 2004/12. 50. Az interjú a *Magyar Nemzet* 1989. augusztus 29-i számában jelent meg.

74 ÁBTL 1.12.4. Baranya. Emlékeztető az 1989. november 21-i siófoki parancsnoki összevonás megnyitójáról, 1989. december 11. (1. d.)

75 ÁBTL 1.12.4. Tolna I. 11-7/4/1990. Átirat, 1990. január 5. (29. d.)

76 ÁBTL 1.12.4. Tolna I. 45-9/9a-6/1990. Átirat, 1990. január 9. (29. d.)

77 Pl. ÁBTL 3.1.2. M-42257. 227–230. „Csonka" fn. tmb. jelentése, 1989. február 9. Uo. 252–253. „Csonka" fn. tmb. jelentése, 1989. május 22.

78 Pl. ÁBTL 3.1.2. M-42230/2. 52. „Gyimesi József" fn. tmb. jelentése, 1989. március 29. Uo. 53. „Gyimesi József" fn. tmb. jelentése, 1989. április 26.

79 ÁBTL 4.2. 10-21/12/1972. A belügyminiszter 0012. sz. parancsa az állambiztonsági szervek hálózatának nyilvántartási szabályzata kiadásáról, 1972. július 31.

foglalkozott a kérdéssel[80], amely 1989 novemberére készítette el a Pallagi Ferenc miniszterhelyettes által elfogadott javaslatát. Ezt december közepén küldték meg a különböző állambiztonsági szerveknek.[81] (Az elvileg végleges javaslatot pár napon belül kétszer is módosították.[82]) Ezekből a szövegekből kiderül, hogy a nyilvántartás felülvizsgálata a gyakorlatban alapvetően selejtezést, iratmegsemmisítést takart. Kiderül persze az is, hogy a szolgálatok úgy számoltak, a meglévő hálózatukat (vagy egy részét) tovább tudják foglalkoztatni. (A hálózat felülvizsgálata a jelek szerint gyorsan ment, a Szabolcs-Szatmár megyei szerv már december 28-án, a határidő előtt három nappal megküldte a kizárt ügynökök 6-os kartonjait, illetve a megmaradó hálózat fokozottabb védelmét szolgáló intézkedést.[83]) (*9. melléklet.*)

A korábbi rutinnak megfelelő munkavégzés (az ellenzék megfigyelése október 23-a után is) és az iratmegsemmisítések együtt szinte tárcán kínálták a botrány lehetőségét. (Természetesen kellett még olyan belső ember, tiszt, aki információkat szivárogtatott ki.) Az 1990. január elején kirobbant Duna-gate ügy kétségkívül megrázta a szolgálatokat. Kiderült: ha igyekeztek is a jogállamisághoz igazítani a tevékenységüket, az enyhén szólva nem sikerült maradéktalanul. Jobb híján ezért leállították a titkosszolgálati eszközök használatát, ami egy titkosszolgálat esetében majdhogynem a munka teljes leállásával ért fel. Horváth István belügyminisztert 1990. január 12-én a III/III. Csoportfőnökség központi és területi szerveinél valamennyi titkos operatív eszköz és módszer (közte a hálózat) alkalmazását felfüggesztette. A folyamatban lévő ügyeket a III/II. Csoportfőnökségnek kellett átadni.[84] (Január 19-én elrendelte az operatív technikai rendszabályok, azaz a lehallgatások és a levélellenőrzések időleges megszüntetését is.[85] A BRFK állambiztonsági szervének vezetője egyébként már napokkal korábban intézkedett erről.[86])

A szolgálatok tevékenységére vonatkozó jogszabályok elfogadása elhúzódott. Az Országgyűlés csak 1990. január 25-én fogadta el az 1990. évi X. törvényt a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályozásáról, a kihirdetése azonban tovább váratott magára.[87] A III/II. Csoportfőnökség kibővített vezetői értekezlete (melyen részt vett a megyei állambiztonsági szervek vezetése, továbbá a különböző szakszolgálati ágak első emberei is) szerint azért is fontos volna az átalakítás minél gyorsabb levezénylése, mert a titkosszolgálati eszközök alkalmazása nélkül az alaptevékenységüket sem tudják ellátni. Így – több más mellett – sürgős volna a hálózat helyzetének a rendezése is.[88] A X. törvény 7. § (2) adta felhatalmazás alapján a kormány végül február közepén rendeletileg szabályozta az immáron nemzetbiztonságinak nevezett szolgálatok szervezetét és feladatkörét.[89] (*10. melléklet.*)

***

80 Lásd pl. ÁBTL 1.11.10. Emlékeztető az 1989. szeptember 26-i bizottsági ülésről, 1989. szeptember 28. (1. sorozat 101. d.)

81 ÁBTL 1.11.1. 11-13/1468/1989. Javaslat az állambiztonsági operatív nyilvántartás rendszerének felülvizsgálatára, 1989. november. (106. d.) Uo. 45-146/2/1989. Kísérőlevél, 1989. december 18.

82 ÁBTL 1.11.1. 45-9/9-a/1989. Átirat, 1989. december 21. (106. d.) ÁBTL 1.12.2. Sz. n. Módosító kiegészítés a 11-13/1468/1989. számú javaslathoz, 1989. december 22. (32. d.)

83 ÁBTL 1.11.10. 214-2/118, 119/1989. Átirat, 1989. december 28. (2. sorozat 63. d.)

84 ÁBTL 4.2. 10-22/2/1990. A belügyminiszter 2/1990. sz. parancsa a titkos operatív eszközök és módszerek alkalmazásának felfüggesztéséről, 1990. január 12.

85 ÁBTL 4.2. 10-22/3/1990. A belügyminiszter 3/1990. sz. parancsa a titkos operatív technikai rendszabályok, valamint a K-ellenőrzés alkalmazásának felfüggesztéséről, 1990. január 19.

86 ÁBTL 1.12.2. A BRFK vezetője állambiztonsági helyettesének 1. sz. intézkedése az operatív munka végzésének szabályozásáról, 1990. január 8. (1. d.)

87 1990. évi X. törvény a különleges titkosszolgálati eszközök és módszerek engedélyezésének átmeneti szabályozásáról. *Magyar Közlöny,* 14. sz. 1990. február 14. 285–288.

88 ÁBTL 1.11.1. 45-73/1/1990. Emlékeztető az 1990. február 5-i kibővített vezetői tanácskozásról, 1990. február 6. (112. d.)

89 A Minisztertanács 26/1990 (II. 14.) MT sz. rendelete a nemzetbiztonsági feladatok ellátásának átmeneti szabályozásáról. *Magyar Közlöny,* 14. sz. 1990. február 14. 291–293.

Munkám nem adja, nem is adhatja a téma teljes és kimerítő ismertetését, és még kevésbé kívánja *az* egyetlen igazságot megmondani. Ehelyett azt a célt tűzte ki maga elé, hogy átfogó képet alkothassunk az állambiztonsági ügynökhálózat 1989-es működéséről, és ezen keresztül az állambiztonságnak a szerepéről, tevékenységéről abban a folyamatban, amelyet bevett kifejezéssel élve, az egyszerűség kedvéért rendszerváltásnak nevezek. Mindenkinek lehetősége van, hogy a szakmai (és egyéb) meggyőződésének megfelelően értelmezze az itt olvasottakat.

A közölt dokumentumok jegyzéke

1. melléklet. Tervek és elképzelések a hálózati munka alapelveinek átalakítására

ÁBTL 1.11.1. 45-13/14/1988. Jelentés a hálózati operatív munka helyzetéről, a továbbfejlesztés feladatairól, 1988. szeptember 28. (98. d.)
ÁBTL 1.11.11. 45-13/15/a/1989. Emlékeztető az 1989. október 18-i miniszterhelyettesi értekezletről, 1989. október 20. (27. d.)
ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Feljegyzés az állambiztonsági hálózati munka alapelveiről, 1989. április. (98. d.)
ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Tervezet a hálózati munka alapelveihez, 1989. május 3. (98. d.)
ÁBTL 1.11.1. 45-13/7/a/1989. Emlékeztető az 1989. szeptember 12-i operatív vezetői értekezletről, 1989. szeptember 13. (28. d.)
ÁBTL 1.11.1. 11-3895/1989. Parancstervezet az állambiztonsági szolgálat hálózati munkájára vonatkozó szabályzat kiadására, d. n. [1989. október 4.] (71. d.)
ÁBTL 1.12.4. Szolnok II. 215-76/1989. Észrevételek az ideiglenes szabályzatok tervezeteihez, 1989. október 27. (28. d.)
ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Feljegyzés, 1989. október 12. (98. d.)
ÁBTL 1.11.1. Sz. n. Jelentés az állambiztonsági szolgálat hálózati munkájára vonatkozó parancs- és szabályzattervezetről, 1989. november 21. (98. d.)
ÁBTL 1.11.1. 45-73/8/1989. Munkaértekezletek 1990. január 1.–június 30., 1989. december 7. (71. d.)

2. melléklet. A hálózat pénzügyei

ÁBTL 1.12.2. 221-63/8/1989. Emlékeztető az 1989. május 17-i főkapitány-helyettesi vezetői értekezletről, 1989. május 22. (2. d.)
ÁBTL 1.11.1. 45-14/58/1990. Kimutatás, 1989. november 27. (98. d.)

3. melléklet. A BRFK III/III. Osztálya hosszú távra tervez

ÁBTL 1.11.10. 48-43-37/1989. Átirat, 1989. december 28. (2. sorozat 63. d.)
ÁBTL 1.12.2. Sz. n. A BRFK III/III. Osztály 1990. évi munkaterve, 1989. december 20. (32. d.)

4. melléklet. Biztosítási tervek

ÁBTL 1.12.2. 391/II.-49/1989. Sz. n. Az Interparlamentáris Unió 81. konferenciájának külső helyszínbiztosítási terve, 1989. március 9. (23. d.)
ÁBTL 1.12.2. 391/II.-49/1989. Intézkedési terv Kádár János elvtárs temetésének operatív biztosítására, d. n. (23. d.)
ÁBTL 1.12.4. Tolna I. Sz. n. Operatív biztosítási terv, 1989. október 19. (29. d.)
ÁBTL 1.12.4. Győr-Sopron. Sz. n. Feljegyzés a november 26-i népszavazással kapcsolatban, 1989. november 23. (14. d.)
ÁBTL 1.12.4. Szabolcs-Szatmár. Operatív biztosítási terv, 1989. december 1. (26. d.)

5. melléklet. Hálózati személyek az ellenzéki pártokban

ÁBTL 1.12.2. 221-13/19/1989. Javaslat az 1989. évben végzendő témavizsgálatokra, 1989. február 21. (7. d.)
ÁBTL 3.1.2. M-42034. 80. Jelentés „Szalai Antal" fn. tmb.-vel tartott találkozóról, 1988. szeptember 19.
ÁBTL 3.1.2. M-42035. 229. Jelentés „Endrei" fn. tmb.-vel tartott találkozóról, 1988. szeptember 20.
ÁBTL 3.1.2. M-42089/1. 157. Jelentés „Ipoly" fn. tmb. munkájának értékeléséről, 1989. február 22.
ÁBTL 3.1.2. M-42186/1. 279. Jelentés „Stimec" fn. tmb. M-dossziéja II. kötetének értékeléséről, 1989. május 15.
ÁBTL 3.1.2. M-42143. 203–204., 205–207., 208–210., 211–213. „Péterefalvy" fn. tmb. jelentései.

6. melléklet. Célkeresztben a keményvonalasok

ÁBTL 3.1.9. V-167218. 20–22. Operatív intézkedési terv „Turista" fn. bizalmas nyomozásban, 1989. augusztus 1.
ÁBTL 3.1.5. O-20055. 25–28. Jelentés konspirált fegyveres szervezkedésre utaló információkról, 1989. november 6.
ÁBTL 3.1.5. O-20055. 30–31. Jelentés konspirált fegyveres szervezkedésre utaló információkról, 1989. december 14.

7. melléklet. Az elhárítás elhárítása? A „László”-ügy

ÁBTL 3.1.5. O-19895. 10–12. Javaslat „László” fn. operatív ellenőrzés kezdeményezésére, 1989. október 6.
ÁBTL 3.1.5. O-19895.. 13–17. Intézkedési terv „László” fn. ügyben, 1989. október 9.
ÁBTL 3.1.5. O-19895/1. 1–4. „Horváth András” fn. tmb. jelentése, 1989. október 9.
ÁBTL 3.1.5. O-19895. 100–102. Kivonat „Marosi” fn. ügynökkel tartott találkozóról készült jelentésből, 1989. december 5.
ÁBTL 3.1.5. O-19895. 105–106. Jelentés a menedzserképző tanfolyamról, 1989. december 19.
ÁBTL 3.1.5. O-19895. 104. Átirat, 1989. december 12.

8. melléklet. A hálózat és a választások

ÁBTL 1.11.6. 405-219/1989. Emlékeztető a választások lebonyolításához szükséges biztonságpolitikai feladatok előkészítésére alakult állambiztonsági operatív bizottság 1989. június 30-i üléséről, 1989. július 3.
ÁBTL 1.12.4. Baranya. Emlékeztető az 1989. november 21-i siófoki parancsnoki összevonás megnyitójáról, 1989. december 11. (1. d.) (Részlet.)
ÁBTL 1.12.4. Tolna I. 11-7/4/1990. Átirat, 1990. január 5. (29. d.)
ÁBTL 1.12.4. Tolna I. 45-9/9a-6/1990. Átirat, 1990. január 9. (29. d.)

9. melléklet. A hálózati nyilvántartás „felülvizsgálata”

ÁBTL 1.11.10. Emlékeztető az 1989. szeptember 26-i bizottsági ülésről, 1989. szeptember 28. (1. sorozat 101. d.)
ÁBTL 1.11.1. 11-13/1468/1989. Javaslat az állambiztonsági operatív nyilvántartás rendszerének felülvizsgálatára, 1989. november. (106. d.)
ÁBTL 1.11.1. 45-146/2/1989. Kísérőlevél, 1989. december 18. (106. d.)
ÁBTL 1.11.1. 45-9/9-a/1989. Átirat, 1989. december 21. (106. d.)
ÁBTL 1.12.2. Sz. n. Módosító kiegészítés a 11-13/1468/1989. számú javaslathoz, 1989. december 22. (32. d.)
ÁBTL 1.11.10. 214-2/118, 119/1989. Átirat, 1989. december 28. (2. sorozat 63. d.)

10. melléklet. A hálózat alkalmazásának felfüggesztése

ÁBTL 4.2. 10-22/2/1990. A belügyminiszter 2/1990. sz. parancsa a titkos operatív eszközök és módszerek alkalmazásának felfüggesztéséről, 1990. január 12.
ÁBTL 1.11.1. 45-73/1/1990. Emlékeztető az 1990. február 5-i kibővített vezetői tanácskozásról, 1990. február 6. (112. d.)

1. melléklet

Tervek és elképzelések a hálózati munka alapelveinek átalakítására

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
T I T K Á R S Á G

SZIGORUAN TITKOS !

45-13/14/1988.

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
a 20/1990. (VI. 11.) BM rendelet 2. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

Jóváhagyom:

HARANGOZÓ SZILVESZTER r. altbgy. /
miniszterhelyettes

J E L E N T É S

a hálózati operativ munka helyzetéről,
a továbbfejlesztés feladatairól

A főcsoportfőnökségi és a megyei hálózattartó állambiztonsági szervek a kiadott szempontok alapján elemezték az 1980-1986 közötti hálózati tevékenységük helyzetét és feltételeit, melyeknek általánositható tapasztalatait összegeztük.

Az 1980-as évektől az ellenséges titkosszolgálati és propagandatevékenység eredményeként a hirszerző és elhárító munka nehezebbé és bonyolultabbá vált.

Felgyorsult az államközi kapcsolatok fejlődése, szélesedtek a legális érintkezési formák. Ezzel egyidőben az ellenséges szervek és személyek megkezdték tevékenységük áthelyezését a nemzetközi érintkezési felületekre. Belső viszonyainkra a változások felgyorsulása vált jellemzővé. A gazdasági gondok megoldására, a gazdaság uj pályára állitására irányuló lépések, a külgazdasági kapcsolatok alakulása egy sor olyan következményt hoztak magukkal, amelyeket állambiztonsági szempontból nem lehet figyelmen kivül hagyni. A különböző ellenséges csoportosulások "reform"-koncepciója árnyalatokban eltér egymástól, abban azonban megegyezik, hogy a jelenlegi strukturát, intézményrendszert alkalmatlannak, tehetetlennek minősiti. Fő tevékenységük az "erózió" szervezésében, ennek mélyitésére és kiterjesztésére irányuló törekvésekben nyilvánul meg.

Szerveink alapvetően a hálózati bázisra épitve, biztositották a külső és belső ellenséges tervek időbeni felderitését, a legfontosabb titkaink védelmét, tömeges demonstrációk megelőzését, megakadályozását. Az elmult időszakban a belső reakció nem tudta jelentősen megzavarni, befolyásolni társadalmunk fejlődését. A hálózati bázisnak kiemelkedő szerepe volt olyan,más uton nem biztositható információk szerzésében, amelyek a külső

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1. 11. 1. (98.d.)

és belső ellenséges személyek, csoportok kapcsolatára, terveik felderitésére, tevékenységük megismerésére vonatkoztak.

I.

A hálózatépitő munka

A hirszerző feladatok eredményes végzéséhez szükséges hálózattal a BM III/I. Csoportfőnökség rendelkezik. Egyes területek, célországok és célobjektumok esetében azonban hiányoznak még a minőségi információszerző munkához szükséges hálózati feltételek.

Az elhárító és szakszolgálati szervek többségénél a vizsgált időszakban foglalkoztatott hálózatok létszáma a terveknek megfelelően emelkedett. A vizsgált időszak végén országosan 8020 személyt és 848 "T" lakásgazdát foglalkoztattak. Az egyes szerveknél meglévő és országosan rendelkezésre álló hálózat menynyiségileg elegendő az alaptevékenységi feladatok ellátásához. A tmt-k és ügynökök arányának /12,3, illetve 3,05 %/ emelkedésével folyamatosan javult a minősités szerinti összetétel. A továbbfejlesztés minőségi tekintetben szükséges.

A hálózattartás az operativ állománytól magasabb szintü felkészültséget és egyre több élettapasztalatot igényel. Ugyanakkor az értékelt időszakban bekövetkezett a generációváltás, melynek következtében növekedett a hálózati munkában a pályakezdő operativ tisztek száma. Emellett az összhálózat 70 %-a - egyes szerveknél ennél is nagyobb arányban - ebben az időszakban került beszervezésre.

Több szerv is jelezte a hálózattartó operativ tisztekkel szembeni elvárások növelését. Esetenként jelentős ellentmondások vannak a kvalifikált hálózati személyek és az operativ tisztek felkészültsége között. Ebből adódik, hogy a hálózat és az operativ tisztek közötti szinkron megteremtését kell elérni.

A hálózatépités általában éves, az ellenőrzött szerveknél hosszabb távu intézkedési tervek alapján folyt. A végrehajtásban kezdetben feszitett ütem, majd jelentős visszaesés következett be. Egyes szerveknél /pl.Szolnok/ a tervek minden áron történő teljesitése azt eredményezte, hogy esetenként a beszervezés vált az operativ munka céljává.

A jelöltek kiválasztása többségében igazodott az adott operativ helyzethez és a beszervezési célokhoz. Alapvetően az operativ hirigények kielégitésére, a védelmi feladatok teljesitésére alkalmas, jó lehetőségekkel rendelkező személyek kerültek lá-

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1. (98 d.)

tókörbe. Több szervnél azonban a jelöltek kiválasztása nem volt folyamatos, kellően előrelátó. Általában nem élték a több jelölt párhuzamos tanulmányozásának lehetőségével.

A tanulmányozó munkát mindenütt tervek alapján végezték.A terveken még észlelhetők a sablonosság jegyei, és végrehajtásuk is gyakran évekig elhuzódott. Az intézkedések egy része formális volt, nem adtak kellő segitséget az állásfoglalások kialakitásához.

Általános jelenség, hogy a jelöltekről beszerezhető információk felszinesek, egyre kevesebb információt nyujtanak a környezettanulmányok és a "K" ellenőrzés. A technikai rendszabályok kapacitás hiánya miatt, a szükséges mértékben nem kerültek alkalmazásra.

Nőtt az olyan jelöltek száma, akik sajátos életvitellel, kiterjedt hazai és külföldi kapcsolatkörrel rendelkeznek. Tanulmányozásuk az eddigieknél koncentráltabb eszközrendszert igényelne, amire jelenleg nem mindig van lehetőség.

Nem kellően kihasználták a más szervek által foglalkoztatott hálózati személyek lehetőségei. A személyes megismerések általában jól előkészitettek, módszereikben változatosak, legális lehetőségekre épitettek és eredményesek, de néhányszor előfordult, hogy a legenda átlátszó volt, értelmetlenné vált a további tanulmányozás.

A jelzett gondok ellenére a felmérések azt igazolják, hogy a tanulmányozás és a beszervezések előkészitése többségében szakszerü volt, ami inkább az ügynöki, a tmt minősitésü, valamint a külföldi állampolgárságu jelölteknél érzékelhető.

A beszervezésekre történő felkészülés, a körülmények megszervezése, és a végrehajtás általában megfelelő volt. A meghivás módjára, a beszervezések helyére, és a szükséges idő biztositására az operativ tisztek kellő gondot forditottak.Ennek ellenére magas volt a konspirációt, a zavartalanságot, kevésbé biztositó nyilvános helyen, a személy lakásán, vagy BM objektumokban végrehajtott beszervezések száma.

A vizsgált időszakban a beszervezések 94 %-át hazafias, 2,7 %-át terhelő, kompromittáló, 0,4 %-át anyagi alapon, 2,9 %-át az alapok kombinációjával hajtották végre.

Egyes szerveknél csaknem valamennyi hálózati személyt hazafias alapon vontak be az együttmüködésbe. Tulnyomó többségük anyagi ellenszolgáltatás nélkül müködik együtt, és preventiv, védelmi funkciót tölt be. Általános tapasztalat, hogy ők - elsősorban a kapcsolattartó irányában megnyilvánuló szimpátia alapján - hajlandóak az együttmüködésre, de a mindennapi munkahelyi tevékenységen tul, pluszmunkát nem szivesen vállalnak.

1. 11. 1. (98.d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR

Az ismert, hálózatépitést nehezitő körülmények miatt egyes területeken egyre nehezebb a hazafias alap alkalmazása. Előfordul, hogy az elkötelezett, segitőkész állampolgárok sem könnyen vállalják az együttmüködést.

Több tapasztalat keletkezett arra is, hogy a hazafias alapon való együttmüködés erősen határt szab a minőségi információszerzés lehetőségének. Ha a jelölt megfelel a hazafias alapnál előirt követelményeknek, akkor az adott ellenséges körben nem rendelkezik - nem rendelkezhet - megfelelő lehetőségekkel. Amennyiben jók a lehetőségei - befogadták, elfogadták, akkor viszont nem mindenben felel meg a követelményeknek.

A terhelő, kompromittáló adatok alapján beszervezettek száma a vizsgált időszakban kevés - 236 fő /2,7 %/ - volt.

Ennek alapvető oka az, hogy az elkövetett cselekményekért nem olyan mértékü a felelősségrevonás, hogy annak ellentételeként érdemes lenne a nem kivánt együttmüködést vállalni. Ilyen alapon történő beszervezésre többnyire gazdasági, illetve köztörvényes büncselekményt elkövetők esetében van lehetőség.

Az anyagi, egzisztenciális alapon történt beszervezések tapasztalatai kedvezőek, és ez egyes kategóriáknál egyre inkább nélkülözhetetlen. A rendszeres anyagi juttatás fejében jobban számon kérhető a feladatok végrehajtása, mert "fizetett munkának" tekintik.
Az anyagi alapon beszervezett személyek száma azonban kevés, az elmult 6 és fél évben mindössze 35 ilyen személy volt.

Mindezeket figyelembe véve célszerünek látszik a hazafias alap átértékelése, és az anyagi érdekeltséggel való kombinációjának szélesebb körü alkalmazása, mert a hazafias alapon beszervezettek egy részét kimondhatatlanul is anyagi, vagy egzisztenciális érdekek motiválják.

A szervek a beszervezéseket többségében gyors módszerrel hajtották végre. A beszervezések előkészitésében és végrehajtásában azonban a két módszer általában nem különül el ugy, mint azt a jelenlegi szabályozás elkülöniti. Az esetek többségében az operativ tisztek már korábban kapcsolatba kerültek a jelöltekkel, mint amikor őket "kiválasztották". Eredményesebbnek tartották, ha a tanulmányozás időszakában a leendő kapcsolattartó már olyan jellegü kapcsolatot alakit ki, ami nem minősithető ugyan a fokozatos beszervezés fázisának, de megalapozhatja egy későbbi beszervezés lehetőségét. Ezek a megoldások egyrészt a beszervezések meghiusulásától való félelemre, másrészt kényelmességre vezethetők vissza.

Külön vizsgáltuk a hálózatok között a párt- és KISZ-tagok arányát. Beszervezésükre csak olyan indokolt esetben került sor, amikor az adott feladat más személy bevonásával nem, és csak

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK LEVÉLTÁRA

szervezetszerü titkos együttmüködéssel volt megoldható. A vizsgált időszakban 1856 párttag és 2365 KISZ-tag beszervezésére került sor. Az összhálózaton belüli arányuk 21, illetve 26 %.

A vizsgált időszakban nem jártak megfelelő eredménnyel a hálózat stabilizálására irányuló törekvések. Az 1980-ban foglalkoztatott 7362 és az azután beszervezett 5587 hálózati személyből 5014 fő kizárásra került. A nagyarányu fluktuációt jelzi, hogy az értékelt időszak végén foglalkoztatottak 70 %-a ebben az időszakban került beszervezésre. Ezen felül a szervek közötti és szerveken belüli hálózati átadások még növelték a fluktuációt.

Kimutatható a minőségi cserére való törekvés is. A kizárások egy részénél megállapitható, hogy az operativ szervek megpróbáltak szabadulni a tartósan eredménytelenül müködő hálózatoktól. Tapasztalható viszont az is, hogy a kizártak között jelentős számban voltak viszonylag nem régen beszervezettek is. Ez a statisztikai célu, indokolatlan, perspektivátlan beszervezéseket mutatja.
A kizárások okai között kb. 25 %-os nagyságrendü a negativ hozzáállás miatt kizártak aránya. Az okok többsége alapvetően a személyi, munkahelyi körülményekben beállt változások, hirszerző lehetőség megszünése miatt keletkezett.

II.

A hálózat alkalmassága, operativ lehetőségének helyzete

Az elemzett időszakban a hálózati bázis minőségi összetétele javult, iskolai végzettsége, általános müveltségi szintje jó. Sokan beszélnek idegen nyelveket, többen tudományos fokozattal rendelkeznek. Kvalifikáltságuk megfelelő, elhelyezkedésük a védendő területekhez, objektumokhoz, az ellenséges tevékenység várható megjelenési irányához igazodik. Többoldaluan felhasználhatók, képesek mélységi információszerzésre. A kvalifikáltabbak jól foglalkoztathatók a megelőzésre, pozitiv irányu befolyásolásra, akadályozásra, korlátozásra, kombinációk végrehajtására.

Operativ lehetőségeik többnyire már a beszervezéskor adottak, hisz az operativ lehetőség megléte, vagy adott munkakör betöltése /pl. szakszolgálati szerveknél/ a beszervezés elsődleges feltétele.

Több esetben hálózati személyeink közvetlen kapcsolatba ke-

1.11.1. (98.d.)
378

rültek az ellenséges titkosszolgálatokkal, aktiv belső ellenséges személyekkel. Növekedett az ügyekben foglalkoztatottak operativ lehetősége, az információk minősége javult. A többségnek azonban csak perifériákusak a lehetőségei és változó mennyiségü és minőségü információt szolgáltattak.

A hálózat alkalmasságát az elmult években a szervek többsége nem elemezte. Arra azonban utalnak, hogy a gyakorlati tapasztalatok szerint a kiképzettségi szint eltérő, annak ellenére, hogy a beszervezéseket követően rövid időn belül kiképzési, majd többségében foglalkoztatási tervek is készültek. Ezeket a változó operativ helyzethez igazodva kiegészitették, módositották.
Egy részüknél hiányos a hirigény ismerete, mert az ellenséges tevékenység felismerhetőségi jegyeit nem bontották le a saját környezetükben érzékelhető mozzanatokra.
Részben ennek tulajdonitható, hogy a szervek többségénél kevés az ügynöki, vagy belső ellenséges tevékenységgel összefüggésbe hozható információk száma.

Az operativ tisztek esetében nem mindig elég következetes és tartalmas a találkozókra való felkészülés. A szinvonalasabb munkára való törekvés mellett tapasztalható a találkozók formális, rutinszerü lebonyolitása, általános feladatok meghatározása. Sok hálózati személynél a kapcsolattartók cseréje is negativ hatásu.

A hálózati személyek felkészitését neheziti az is, hogy a lényeges és aktuális politikai információk nem, vagy csak késve jutnak el az operativ tisztekhez. Igy a hálózati személyek sokszor jobban tájékozottak fontos kérdésekben.

Hosszu gyakorlat tapasztalata, hogy egy-egy operativ tiszt 8-10 hálózati személy tartása mellett tud hatékony munkát végezni. Egyes elháritási területeken azonban egy-egy operativ tiszt hosszabb távon is 13-20 fő hálózatot foglalkoztat. Ez gátolja a feladatok követelményszerü végrehajtását.

Megállapitható, hogy bár a beszervezéskor a személyek mintegy 90 %-a irásos jelentési kötelezettséget vállalt, a valóságban ez az arány kedvezőtlenebb. A nagylétszámu hálózatot foglalkoztató operativ tiszteket terheli, hogy a hálózatok egy részének jelentését neki kell megirnia. A felmérések során általános igény volt, hogy az értéktelen és a meghiusult találkozók adminisztrációját és a találkozók gyakoriságát csökkentsük.

Az objektumokban foglalkoztatottak döntő többségét, preventiv célból szervezték be és lényegében csak egy funkciót láttak el. Hirszerző lehetőségük ennek megfelelően behatárolt. Ezért az objektumokban foglalkoztatott - viszonylag nagy létszámu hálózat aránytalanul kevés operativ értékü információt szolgálatott.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK LEVÉLTÁRA

Ugyanakkor több szervünknél /pl. III/II. Csoportfőnökség, BRFK területein/ a hálózati bázis jelentős hányadát több funkcióra foglalkoztatták.

Az országos felmérés tapasztalataiból az is megállapitható, hogy az operativ tisztek egy része kapcsolatait magasabb minősitéssel szervezi be. Ezt lényegében a parancs motiválja, mely a minősitések között szinte rangot állit fel és előirja, hogy az ügynöknél "foglalkoztatás során átnevelésére kell törekednünk", "feladatait később már hazafias meggyőződéssel hajtsa végre". A kapcsolataink hazafias nevelésére való törekvés mellett ilyen rangsor felállitása nem feltétlenül célszerű. Határozottabban kellene azt az elvet erősiteni, hogy a hálózati személyt operativ lehetősége és munkájának eredményessége minősitse.

A polgári életben egyre kedvezőtlenebbé váló körülmények /szabadidő, munkahelyi feltételek szigoritása,stb./ bonyolultabbá tették a kapcsolattartás rendszerét, csökkentették az egyes találkozókra fordithető időt. Különösen a hazafias alapon együttműködő személyek igényelnek több türelmet.

Összességében megállapitható, hogy a hálózat alkalmas a meghatározott feladatok ellátására. A hatékonyabb munka azonban megköveteli a lehetőségeik folyamatos bővitését, a kiképzés szinvonalának emelését, a kapcsolattartás rendszerének összerübb és rugalmasabb szabályozását, az egyénibb vezetést, az operativ tisztek alkalmasságának javitását, a parancsnoki segités fokozását.

A szervek részéről felmerült módositási igények:

- a parancs egyértelmüen tiltja ellenséges körben a vezetői szerepvállalást. Egyes területeken /pl. belső reakció/ azonban ennek visszautasitása jelentősen csökkenti kapcsolataink operativ pozicióját, behatárolja lehetőségeinket. Célszerünek tartják egyedi esetekben a tiltás szükséges mértékü oldását;

- a hálózatépités és foglalkoztatás az állambiztonsági munka egyik legnehezebb területe, melynek végzésére nem mindenki alkalmas. Szükséges lenne a módositás során rögziteni, hogy hálózati munkát csak arra alkalmas rendőrtiszt végezhessen, és azt az adott területen hosszu időn át belső előmeneteli lehetőség jobb biztositásával lássa el;

- az operativ állomány egyre több, a hálózattól független feladattal van lekötve. Figyelmük ezért elsősorban oda koncentrálódott, ahol az eredmények kézzelfoghatóbbak, igy a kevésbé fontosnak itélt személyekkel való találkozók elkapkodottak, felületesek, esetenként csak a jelentések átvételére korlátozódnak. Fennáll a veszély, hogy a hálózat, mint a fő operativ eszköz mellőzésének lesz kitéve.

1.11.1. (98.d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

III.

Az együttmüködés tapasztalatai

A hirszerző hálózat lehetőségeinek szerven belüli célirányos felhasználása részben koordinált feladatmeghatározás révén történik. Rendszeres a személyek átadása és ideiglenes foglalkoztatása. Az elhárító szervekkel való hálózati együttmüködésre jellemző a területükről külföldi kihelyezésre kerülő személyek ideiglenes tartásra történő átadás-átvétele is. Gyakori a társszervek külföldi lehetőségekkel rendelkező hálózati személyeinek közös eligazitása, beszámoltatása. Jellemzően - az elhárító szervek részéről - megtörténik a III/I. Csoportfőnökségnek a hálózati személyek felajánlása és átadása. Felmerült az az igény, hogy a személyek foglalkoztatásának tapasztalatairól visszajelzést kapjanak, átadásuk, átvételük időben történjen meg.

Az elhárító és szakszolgálati szerveknél a hálózati lehetőségek hasznositásának kialakult gyakorlata van, amely az operativ munka valamennyi területén általában eredményesen valósul meg. A szervek között, konkrét feladat végrehajtására alkalmas személyek kutatása esetén, általában létrejön az együttmüködés.

Az utóbbi években eredményesebb az együttmüködés a közbiztonsági szervekkel, jobban - bár esetenként kampányjelleggel - érvényesül az összbelügyi szemlélet.
Sok, jelentős büncselekményekre utaló jelzést adtunk át a rendőri /NTT, bünügyi.../ szerveknek. Az információk átadását azonban sok esetben befolyásolta az a körülmény, hogy a forrás védelmét nem biztositották megfelelően.

Összességében az együttmüködés fejlődő, a szerven belüli - csoportfőnökségek, osztályok, alosztályok, elháritási vonalak között - jól szervezett.

Célszerü lenne a jelenlegi illetékességi előirások felülvizsgálata, a tartós kihelyezésre kerülő hálózati személyek esetében. A külszolgálatra kerülő hálózati személyt foglalkoztató szerv részére indokolt előirni a célterületen, objektum vonalán illetékes, operative érdekelt /központi/ szervvel a kapcsolatfelvételt, a közös felkészités céljából.

A belső reakció elháritása területén, kulturális vonalon indokolt a BM központi és a rendőr-főkapitányságok között az elháritási területek felülvizsgálata, illetve módositása.

IV.

A hálózat konspirációs és biztonsági helyzete

A hirszerző hálózat konspirációs és biztonsági helyzete megfelelő. A külföldi hálózatok esetében néhány alkalommal felmerült az ellenséges szolgálatok ellenőrző tevékenységére uta-

1. 11. 1. (98. d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ló jelzés. A külföldön ideiglenesen tartózkodó hálózati kategóriából az elmult időszakban előfordult disszidálásoknak elsősorban anyagi okai voltak, összefüggtek a társadalomban tapasztalható erkölcsi, eszmei fellazulással. A külföldi hálózat biztonsági ellenőrzése korlátozott, csak közvetett lehetőségek kihasználásán keresztül valósitható meg.

Az elhárítási és szakszolgálati területeken a hálózati személyek ellenőrzése általában többoldalu volt, bár dokumentálása egyes esetekben elmaradt. A tapasztalat az, hogy az ellenőrzés a beszervezést követően jóval intenzivebb mint a foglalkoztatás során. Általában aktiv ellenőrzés előzte meg a lakásra vitelt, a rezidenturához való kapcsolást.

Szerveink a foglalkoztatott hálózat döntő többségét /80-90 %-át/ ellenőrzöttnek, megbizhatónak tartják, a fennmaradó részt az uj beszervezések jelentik. Az ellenőrzöttség megitélésében elsősorban a hálózati személy munkája, jelentésének valóságtartalma és más operativ eszköz által történő ellenőrzés volt mérvadó. Ez azonban nem minden esetben hozta felszinre a személyek magatartásában, életmódjában, személyi tulajdonságaiban történt változásokat, a hálózati munkájukat zavaró körülményeket. Esetenként elfogultság, elnéző magatartás is tapasztalható volt. Az ellenőrzésben az operativ eszközök közt nagyobb szerepe a más hálózati személyeknek volt.

Az ellenőrzések egy része nem a lényeget érintő. Az operativ tisztek általában elfogultak saját hálózatukkal szemben, a hibák feltárását esetenként személyüket ért sérelemként fogják fel. Javult a találkozók parancsnoki ellenőrzése. Az ellenőrző találkozókon általában a vonalvezetők, ritkábban az osztályvezetők vettek részt. A parancsnoki jelenlét gyakorlatilag csak a kiemelt jelentőségü területeken és ügyekben állandósult a találkozókon.

Az ellenőrző találkozókról irásos jelentés, feljegyzés nem minden esetben készült, esetenként elmaradt a hiányosságok kijavitására adott utasitások végrehajtása, a parancsnokok részéről az utóellenőrzés.

A jelentésekből is tükröződik, hogy a konspirációs és biztonsági helyzet megitélésében fontos tényező a rendelkezésre álló "T" és "K" lakások száma, ezek kihasználtsága. A szervek az értékelt időszakban 810 uj "T" lakást létesitettek, 1986. juniusban 848 "T" és 170 "K" lakást használtak. Ez a hálózat létszámához képest - csupán a statisztikai adatokat nézve -, a lakásra jutó személyek számát /8 fő/ figyelembe véve optimálisnak tekinthető.
Több szervnél azonban alacsony /pl. Heves 30, Fejér,Békés 40 % és a jelzések szerint a legtöbb szervnél sem sokkal jobb/ a lakáson fogadott hálózat aránya.

A hálózati személyek vezetését, nevelését, a beszámoltatások

1. 11. 1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

és eligazitások szinvonalát hátráltatta a találkozási helyek nem körültekintő megválasztása. Az ilyen találkozók értéke tükröződik a hálózati munka hatékonyságában; a legfontosabb feltételek - jelentés áttanulmányozása, részletes beszámoltatás és eligazitás, nevelés - hiányoznak.

Megállapitásaink szerint a hálózati személyek biztonságérzetére negativ hatást gyakorolt az operativ állományban bekövetkezett generációváltás, a fluktuáció miatti gyakori személyi változások. Sok olyan hálózati személy van, akikkel beszervezésük óta tiznél több operativ tiszt tartott kapcsolatot, és ezt még meghaladja a személyüket ismerők száma. A kizárási okok között több szerv a gyakori operativ tiszt változást emlitette.

Kedvezőtlenül hat a hálózattartó munka rendszerességére, hogy a beszámoltatási időszakban jelentősen megnövekedtek a biztositási feladatok. Ez a munka eredményességét is gyakran befolyásolta.

V.

A hálózat jogi helyzete

Az elhárítás területén a jogi helyzet vizsgálata elsősorban a terhelő, kompromittáló, anyagi alapokon beszervezett, és az ügynöki minősitésü hálózati személyek esetében került előtérbe.

A beszervezések során és azt követően a már együttműködő személyek megismerték a munkakapcsolat tartalmát, annak formai és jogi követelményeit. Vannak azonban olyan tapasztalatok is, hogy az együttműködés jogi oldala nem foglalkoztatja a hálózati személyeket.

A felelősségre vonási lehetőségek korlátozottak. Ha a hálózati személyek megsértették a kapcsolattartás szabályait, vagy dekonspiráltak, kizárták őket. A titoktartási nyilatkozatban vállalt büntetőjogi kötelezettség alapján a szervek felelősségre vonással nem éltek. A hálózati személyekkel szemben többnyire közvetett módon /"SZT" tiszt, hálózat, hálózaton kivüli kapcsolat utján/ jártak el. A hátrány általában az addig élvezett előny megvonását jelentette.

A gyakorlatban szerveink főként az egzisztenciális - elhelyezkedési, előrejutási lehetőségeket érintő - problémákon tudtak segiteni, főleg ott, ahol megfelelő poziciókkal rendelkeztünk. Lehetőségeink egyébként behatároltak. Igy pl. a hálózati személyeknek azt a kérését, hogy - a több évtizedig tartó együttműködés viszonzásaként - a börtönbe töltött éveket számitsák be a munkaviszonyba, csak dekonspirációveszélyes helyzetben lehetett megoldani.

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A hirszerző hálózat nagy része, az együttmüködésük alapjaitól függetlenül, esetenként, vagy rendszeresen anyagi juttatást kap teljesitménye eredményességének mértékében.
A szakszolgálati szerveknél - és egyes hálózattartó operativ szerveinknél - foglalkoztatott hálózati személyek a vonatkozó szabályozók szerint rendszeres fizetéskiegészitésben részesültek.

Az eredményes hálózati munka elismeréseként, illetve a jobb munkára késztetés érdekében szerveink általában jól éltek a pénz- és tárgyjutalmak adományozásával.

Ezen tul esetenként támogatást kaptak elsősorban a rendőrségi vonatkozásu ügyeik intézésében. Ez felhasználható volt a kapcsolat erősitésére, ösztönzésükre. A szükséges adminisztrációs kötelezettségek miatt azonban /pl. egy-egy közlekedési szabálysértés, utlevélkérelem esetén/ 10-12 személy szerez tudomást kérésünkről.

Fokozatosan beszükültek azok a lehetőségek /pl. utlevél, vagy részéről előnyként értékelhető bármely igazgatásrendészeti közlekedési ügy/, amelyek eredményesen alkalmazhatóak hálózati személyeink együttmüködési készségének erősitésében. A gyakorlat azt mutatja, hogy a munkára késztetés egyik leghatásosabb eszköze az operativ tiszt személyében van.

Összegezve: az utóbbi években felerősödött anyagi szemlélet, a korábban szigorubban érvényesülő normák liberálisabb kezelése, az egyes társadalmi csoportoknál, rétegeknél megnyilvánuló közömbösség már régen nincs szinkronban a hálózati munkákban megkövetelt feszes normákkal. Ennek az ellentmondásnak a feloldása a hálózati munkában egyre több gondot jelent.

Kevés, és alacsony szinvonalu az állambiztonsági munka propagandája, a lakosság nem - vagy nem jól - ismeri munkánkat. Egyre több az olyan vezető beosztásu személy, akik a belügyi szerveket fenntartásokkal kezelik. Ez is hozzájárul tekintélyünk csökkenéséhez, a munka eredményességének mérséklődéséhez

Megállapitásunk szerint, az anyagi érdek előtérbe kerülésével a jövőben fokozottabban kell számolni. A dotáció kérdésére - az adórendszerre is tekintettel - még a hazafias alapon beszervezett személyeknél is nagyobb hangsulyt kell helyezni.

VII.

Következtetések, javaslatok

Az operativ helyzet alakulása és társadalmunk belső változásai kedvezőtlen hatással vannak, nehezitik a hálózati munkát. A hálózatépitést, az állampolgári fegyelem általános lazulása

1.11.1. (98.d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

is befolyásolja. Érzékelhető a közömbösség, a társadalmi céloktól az egyéni célok felé fordulás, a közösség érdekében végzett munka presztizsének csökkenése. A szabadidő kiegészitő jövedelem-szerzésre való kényszerü felhasználása miatt az állampolgárok kevésbé vállalnak munkaidőn tul feladatokat. Csökkent a BM szervek és az állomány tekintélye, fokozódott a munkákkal szembeni közömbösség, erősödtek az erkölcsi gátlások az együttmüködéssel szemben.

Az ellenséges propaganda, a terjedő anyagias gondolkodásmód és liberalizmus, az ellenzéki eszmék hatása és a második termelési szféra kialakulása következtében csökkent a beszervezhető egyének száma, hosszabbodott a tenulmányozás ideje.

Napjainkban a beszervezések egyre nagyobb felkészültséget és egyre több tapasztalatot igényelnek.

Szükségszerüen vetődik fel, hogy a hálózati munka feltételeit jobban kell igazitani a társadalmi fejlődés alakulásához, ezzel párhuzamosan több figyelmet kell forditani az egész operativ állomány, hangsulyozottan a fiatal operativ tisztek felkészitésére, a vezetői irányitó és ellenőrző tevékenység szinvonalának emelésére.

A gazdasági társadalmi helyzet változásából adódóan a hálózati munka külső és belső feltételei, befolyásoló tényezői jelentősen módosultak. A munka minőségét alapvetően az operativ állomány összetétele határozta meg. A generációváltás, a gyakorlati tapasztalatok, a hálózattartó munkára való alkalmasság hiánya, a munka szinvonalában gyakran megmutatkozott. Az értékelt időszakban mind a vezetői, mind a beosztotti állomány jelentős mértékben cserélődött. Az ujonnan beállitott operativ tisztek alapos kiképzés nélkül végeztek hálózati munkát. Az iskolákon oktatott ismeretek és a gyakorlatban elvárt követelmények egyre távolabb kerültek egymástól.

A cél- és komplex ellenőrzések segitették a hálózati munkát. Megállapitották, hogy ismételten át kell tekinteni a végrehajtás gyakorlatát, összhangba hozni, tervszerübbé, folyamatosabbá kell tenni a központi, szakirányitó tevékenységet.

Kiemelt feladatként kell kezelni a hálózattartó operativ állomány képzését és továbbképzését. A Rendőrtiszti Főiskolán gyakorlatiasabb oktatást kell kialakitani.

Meg kell szüntetni a hálózati munkában még meglévő mennyiségi szemléletet. Keresni kell a tanulmányozás, a személyes megismerés, a beszervezés és kapcsolattartás uj módszereit, formáit. Növelni kell a saját és más szervek hálózatának szerepét a tanulmányozás során.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Több elhárítási területen is szükséges a hazafias alap tágabb értelmezése. A hosszutávu hálózati munka inkább a lojalitást, az érdekközösséget kell, hogy alapul vegye.

A kapcsolattartás rendszerét időszakonként felül kell vizsgálni.
A parancs belföldi hálózati személynél a találkozók gyakoriságát legalább havi egy alkalomra irja elő. Vannak azonban olyan szituációk, operativ pozicióink, amelyeknél ez igy nem indokolt. Célszerübb lenne, ha a foglalkoztatás rendjét nem a számszerüség, hanem az adott operativ helyzet, annak változása határozná meg. Mind a kapcsolat létesitésénél, mind a foglalkoztatás során csökkenteni kell az adminisztrációt. A beérkezett vélemények szerint nem kell feltétlenül irásos együttmüködési megállapodás.Az információkat általában szóban kell kérni, s csak a fontos, operativ értékü információkat szükséges leiratni.

A személyek kiképzését ugy kell végrehajtani, hogy alkalmasak legyenek funkcióik maradéktalan ellátására, a többirányu felhasználásra.
A vezetés, nevelés szinvonalát elsősorban a feladatok pontos meghatározásával, azok teljesitésének értékelésével, ellenőrzésével, a jól végzett munka elismerésével kell javitani.

A parancs a vizsgált időszakban lehetővé tette a huzamosabb ideje eredményesen dolgozó hálózati személyek egzisztenciális problémáinak megoldását. E lehetőségek háttere azonban nem mindig adott, a kérdéseket csak a parancsnok, vagy az operativ tiszt jó személyes kapcsolata révén lehetett megoldani.

Az ellenséggel való hosszutávu kapcsolat a személyek számára egyre gyakrabban anyagi, egzisztenciális hátrányokkal jár. Operativ érdekeink szükségessé teszik, hogy ezek kompenzálási lehetőségeit szabályozzuk. Megfontolandó,hogy a hálózatszervezésben erősitsük az anyagi érdekeltséget, mivel csupán az eszmei alap nem ösztönöz minőségi munkára. A folyamatos fizetéskiegészités helyett a végrehajtott feladat, a szolgáltatott információ dijazása lenne célszerübb.

A párttagok beszervezését szerveink az érvényes szabályozásnak megfelelően végezték. Célszerünek látszik azonban a beszervezésükre vonatkozó előirások megváltoztatása. Javasoljuk annak mérlegelését, hogy indokolt-e a párttagok e szempontból külön kategóriaként való kezelése? Milyen lehetőségek vannak az engedélyezés rugalmasabbá tételére. Javasoljuk, hogy a meglévő kötöttségek csak a magasabb pártfunkciót betöltőkre vonatkozzanak.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1. 11.1. (98.d.)

A hálózati funkciókkal kapcsolatban felmerült, hogy:

- célszerü lenne a jelenlegi hálózati kategóriákon tul egy uj hálózati minősités, a "szerződött munkatárs" bevezetése, aki elvi alapokon nyugvó anyagi, vagy egyéb érdekeltségből fakadóan venne részt a titkos együttmüködésben /Borsod/;

- meg kellene vizsgálni a tippkutató és tanulmányozó hálózat kiépitésének és foglalkoztatásának lehetőségeit /III/III/;

- mérlegelni kellene a III. Csoportfőnökségnél a biztonsági hálózati kategória létrehozását /III/III./;

- a megelőző munkában megjelent a speciálisan e célra történő beszervezés és foglalkoztatás. Ezért célszerü lenne az uj hálózati funkciót a szabályozókban rögziteni;

- a leendő parancs differenciáltabb elvárásokat fogalmazzon meg, és pontositsa az állambiztonsági szakterületeken foglalkoztatottakkal szembeni követelményeket.

Összességében megállapitható, hogy a parancs és szabályzat elvei és követelményei a 70-es évek társadalmi viszonyainak megfelelően szabályozta a hálózati operativ munkát. Az alapelvek megfelelő keretet és garanciákat biztositottak az eredményes végrehajtáshoz.

Szintén tapasztalat, hogy a hálózattartó állomány részéről tett módositási javaslatok nagy részéről kiderült, hogy nem a szabályzaton, hanem a kialakult gyakorlaton kell változtatni.

A parancs egyes rendelkezései aktualitásukat vesztették, ma már nem segitik a hatékony, célirányos hálózatfejlesztést. A társadalmi, gazdasági, politikai fejlődés, az ellenünk folyó ellenséges tevékenységben bekövetkezett változások a szabályozóknak a jelen körülményekhez való igazitását feltétlenül igénylik.

B u d a p e s t , 1988. szeptember 28.

/Dr.Sillai Árpád r. ezredes/
titkárságvezető

Készült: 1 pld-ban
Fnym: 16 pld-ban
Felterjesztve és kapták elosztó szerint

1. 11. 1. (98. d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
T I T K Á R S Á G

SZIGORUAN TITKOS !
/selejtezésig/

45-13/15/a/1988.

Törlés folyamatban
Herczeg Miklós

Jóváhagyom:

/ HARANGOZÓ SZILVESZTER r. altbgy.
miniszterhelyettes /

Minősítés törölve!
BM-NO-16-100/6-277/2001 sz rend. alapján
2001 -11- 30
aláírás

E M L É K E Z T E T Ő

az 1988. október 18-i Miniszterhelyettesi Értekezletről

Jelen vannak: Harangozó Szilveszter r. altábornagy, miniszterhelyettes, Dr. Ruha János MSZMP KB Közigazgatási és Adminisztrativ Osztály munkatársa, Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy, BM III. főcsoportfőnök első helyettese, Nyul István r. ezredes, BM III/I. főcsoportfőnök I. helyettese, Benkő Ferenc r. ezredes, BM III/II. csoportfőnök, Dr. Horváth József r. vezérőrnagy, BM III/III. csoportfőnök, Dr.Strényi Ferenc r. vezérőrnagy, BM III/IV. csoportfőnök, Ágoston Tibor r. ezredes, BM III/V. csoportfőnök, Dr.Wéber Gyula r. ezredes, BM III/1. Osztály vezetője, Récsey Róbert r. ezredes, Budapesti rendőr-főkapitány áb helyettese, Dr.Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető.

Napirend:

1./ Jelentés az állambiztonsági szervek hálózati munkáját szabályozó 005/1972. BM számu paranccsal kiadott szabályzat végrehajtásának helyzetéről

Felelős: Dr.Sillai Árpád r. ezredes
titkárságvezető

Meghivottak: Szita János r. őrnagy,
titkárságvezető-helyettes

Orth János r. ezredes,
BM Felügyeleti Osztály vezetője

1. 11. 1. (27. d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

2./ Jelentés a BM III. Főcsoportfőnökség integrált számitógépes vezetési információrendszer fejlesztésének helyzetéről, és a további feladatokról

Felelős: Dr.Sillai Árpád r.ezredes, titkárságvezető

Meghivottak: Rusai Károlyné dr. r. őrnagy, SZVIR csoportvezető

Nagy Károly r. őrnagy, kiemelt főelőadó

3./ Különfélék

ELSŐ NAPIREND:

Kérdéseket tettek fel és hozzászóltak: Benkő, Dr.Horváth, Dr.Strényi, Récsey, Ágoston, Harangozó elvtársak.

A téma vitájától Miniszterhelyettes Elvtárs eltekintett azzal, hogy bár a helyzet megérett a parancs korszerüsitésére, a szükséges változtatások elvégzésére, mégis célszerübb a témát egy későbbi időpontban napirendre tüzni. Megállapitotta, hogy a parancs ma már nem alkalmas arra, hogy hosszu távon betöltse szerepét, ezért előbbre kell lépni. Az előbbrelépéshez azonban az operativ szervek tapasztalatait, javaslatait ismét össze kell gyüjteni, és ki kell dolgozni azokat az elveket, melyek keretét képezik az uj szabályozásnak. Ehhez az operativ szervek osztályvezetőinek közremüködését kell biztositani, mert helyzetüknél fogva ők vannak problémaközelben. Megállapitotta, hogy a 005/1972. BM sz. parancs korszerüsitésének első lépése az értekezlet témáját képező összesités és tervezet volt, mely hasznos helyzetképet adott. Ezért a további feladatok végrehajtásánál a 005/1972. BM sz. paranccsal együtt alapként kell kezelni, és az értekezleten elhangzott észrevételekkel,továbbá a szervek konkrét tapasztalataival szükséges kiegésziteni.

Feladat:

Feladatként határozta meg olyan munkabizottság létrehozását, melyben a hálózati operativ szervek osztályvezetői, az ÁB Miniszterhelyettesi Titkárság helyettes vezetője, a BM III/1. Osztály helyettes vezetője, a BRFK ÁB szerv egy osztályvezetője és egy megyei ÁB helyettes vesz részt. A munkabizottság vezetőjének Esvégh Miklós r. ezredes, BM III/III. csoportfőnök-helyettest jelölte ki.

A 005/1972. BM sz. parancs előterjesztésének és a módositás elkészitésének határideje:

1989. junius 1.

Az átdolgozott anyagokat a szükséges koordináció után kell Miniszterhelyettesi Értekezlet elé terjeszteni.

Felelős: Esvégh Miklós r.ezredes munkabizottság vez

1.11.1. (27. d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

MÁSODIK NAPIREND:

Szóbeli kiegészitőt tartott: Dr.Sillai Árpád r. ezredes.

Kérdéseket tettek fel: Benkő, Dr.Horváth, Récsey, Ágoston, Nyul, Pallagi, Harangozó elvtársak.

Az elhangzottakat Harangozó Szilveszter r. altábornagy, miniszterhelyettes elvtárs foglalta össze.

Kérte a résztvevők állásfoglalását az irásos előterjesztés javaslatait illetően. Miután a résztvevők két kiegészitést tettek, Miniszterhelyettes elvtárs az alábbi döntést hozta:

H a t á r o z a t :

Az irásos előterjesztést elfogadja azzal, hogy a felszólalásokban elhangzott észrevételekkel - szervizlehetőség biztositása és törvényességi követelmények szigoru betartása - ki kell egészitení az anyagot.

A számitógépes irányitási rendszer helyzetéről - a korábban meghatározottak alapján - évente tájékoztatást kell adni.

Felelős: Dr.Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

Határidő: 1989. IX. 30.

Ezt követően megköszönte a végzett munkát, és engedélyezte, hogy a Miniszterhelyettesi Értekezlet tagjai a munkálatok helyszinét megtekintsék.

K Ü L Ö N F É L É K

A különfélék keretében Miniszterhelyettes Elvtárs tájékoztatást adott a több megye vezetőivel tartott kihelyezett értekezletek eddigi tapasztalatairól és egyéb aktuális kérdésekről. Továbbá állást foglalt az október 23-i biztositási, és készenléti szolgálattal kapcsolatos kérdésekben.

B u d a p e s t , 1988. október 20.

/Dr.Sillai Árpád r. ezredes/
titkárságvezető

Készült: 1 pld-ban
Fnym.: 15 pld-ban
Felterjesztve és kapják: elosztón

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.11.1. (27.d.)

221-525/PS-

BELÜGYMINISZTÉRIUM

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig)

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
a 2003. évben ...
bekezdés alapján.

Tárgy: Az állambiztonsági hálózati munka alapelveiről

F E L J E G Y Z É S

Az állambiztonsági hálózati munka újraszabályozásánál az egyik legfőbb probléma jogi oldalról, az operatív eszköz alkalmazásának a törvényessége.

A jogállamiság irányába történő haladásunk nyilvánvalóan új formában fogja felvetni az állambiztonsági munka alkotmányosságának egész komlexumát. Nyilvánvaló, az állambiztonsági munka törvényességének új alapokra helyezése, merőben meg fogja változtatni az operatív munka egyes eszközeinek, módszereinek is az alkalmazhatóságát, annak feltételeit.

Véleményünk szerint az állambiztonsági operatív munkát, mint állami tevékenységet kell felfogni, a munkamegosztás egyik ágát, meghatározott szervek által kifejtett, meghatározott feladatokat teljesítő, nélkülözhetetlen működést.
Ez a működés természeténél fogva óhatatlanul érinti az Alkotmányban felsorolt szabadságjogok érvényesülésének bizonyos korlátozását. Továbbá a társadalmi szemléletben, a mindennapok gyakorlatában, a közvélemény állandó gyanakvással nézi és kutatja, hogy a "rend őrei" mikor élnek vissza a rájuk ruházott jogokkal. Azt általában hajlandó belátni, hogy "rejtett nyomozás" mindig és minden országban létezett.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

411-152/89.

1.11.1. (98.d.)

Azt is hajlandó elfogadni, hogy a bűncselekmények megelőzése, akadályozása és nem utolsó sorban felderítése érdekében szükség van rejtett eszközökre, módszerekre. Ennél a pontnál azonban a közvélemény szemében élesen elválik egymástól a köztörvényi és az állam elleni bűnözés, bűnüldözés. Míg az előbbit a társadalom hatékony védelme érdekében általában elfogadják, addig az utóbbi - a társadalomban különböző érdekeket megjelenítő szervezeteket (pártokat) feltételezve - politikai kérdéssé válik és sokkal nagyobb ellenállás, gyanakvás övezi.

Feltételezve, hogy az állambiztonsági operatív szervek, az államszervezet alkotmányosan felépült rendjébe illeszkednek, továbbá, hogy feladataik megfelelnek az Alkotmányban meghatározottaknak, a következő kérdés az, hogy a hálózati munka szükséges és megfelelő eszköz-e ezeknek a feladatoknak a megvalósításához?

Erre a kérdésre igen röviden lehet választ adni. A társadalmi rendünkkel szembenálló külső és belső ellenséges erők tevékenységének rejtettsége, az állam elleni bűnözés konspiratív jellege miatt, az ellenük való harcban nem nélkülözhető a rejtett eszközök és módszerek, így a hálózati eszköz alkalmazása sem.

A következő kérdés, hogy ennek az eszköznek az alkalmazása kíván-e szabályozást; ha igen, nyílt, vagy titkos, külső, vagy belső jogi normákkal?

A jövőben valószínűleg szakítanunk kell azzal az elképzeléssel, hogy ezt az operatív eszközt kizárólag belső és titkos normatívákkal szabályozzuk.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1 (98.d.)

Külső és nyílt jogi normában néhány kérdésnek erről az operatív eszközről meg kell jelennie! Ezek a következők lehetnek:

- a rendőrség (állambiztonság) törvényben meghatározott feladatai végrehajtásához "titkos megbizottakat" is alkalmaz;
- amennyiben ennek konkrét alkalmazása állampolgári jogokba történő beavatkozást jelent, külső kontroll (speciális ügyész, bíró) bevonása szükséges;
- az ilyen módon szerzett információk, bizonyítékok a büntetőeljárásban meghatározott feltételek mellett (titkosság biztosítása) felhasználhatók.

Ezek a kérdések bővíthetők és szűkíthetők, arányukat a nyomozás titkosságának és a társadalmi ellenőrzés igényének viszonya, a mindenkori társadalmi alapviszonyok függvényében határozza meg.
Általánosságban azt lehet mondani, minél inkább nyilttabbá tehető egy nyomozási eszköz alkalmazása, annál egyszerűbb az általa beszerzett bizonyítékok nyílt felhasználása.

Minden olyan kérdéskör, amely nem viseli el a nyílt szabályozást, belső és titkos szabályokba foglalandó. Itt sem kerülhető meg egy sor törvényességi probléma. Mindjárt az első; a terhelő adatok alapján történő beszervezés. Továbbá; az együttműködés folyamatában a hálózati személy követhet-e el bűncselekményt?
Hatályos jogszabályaink előírják, hogy a nyomozó hatóság köteles minden, a tudomására jutott bűncselekményt felderíteni és az elkövetőket felelősségre vonni.

Nem nehéz belátni, hogy a jogállamiság és az állambiztonsági munka törvényességének egy magasabb szintjén ezek a kérdéskörök is lehetnek olyanok, amelyek eltűrik a publikusságot.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
1.M1 98J
428
1.M1.1 (98. doboz)

Alapelvnek kell hogy tekintsük, hogy a hálózati forrásból származó információ lehetőleg "csak" irányt mutasson a nyomozás számára, az eset megoldásához vezessen, amely nélkül nem indulhat meg a büntetőeljárás. Lehetőleg elkerülve, hogy bizonyítékként történő felhasználására is szükség legyen.

Ebből következően, érvényesülnie kell az arányosság elvének. Csak olyan bűncselekmények "elnézése" mellett szervezhetünk be hálózati személyeket, amelyek "arányban állnak " a megcélzott feladattal. A felderítés folyamatában nem engedhetjük meg, hogy a hálózat bűncselekményt kövessen el, vagy ha igen, ezt csak kivételesen történhet és szintén arányban kell álljon a felderítendő feladattal. Fokozottan felmerül a külső kontroll szükségessége.

A felderítés során nem igérhetünk immunitást a hálózatnak és nem köthetünk vele tisztességtelen megállapodást az együttműködésért cserébe.
Le kell végre világosan szögezni azt is, hogy az állambiztonsági operatív felderítő munkának két fő iránya, fajtása van: felderítő- információszerző és felderítő- bizonyító (büntetőjogi felelősséget megalapozó) tevékenység. Tipizálható szabályozást megítélésünk szerint csak ez az utóbbi igényel és alapelveink újragondolása is elősorban erre a tevékenységfajtára vonatkozik.

Minden államnak szüksége van ugyanis a létét, fennmaradását biztosító olyan információkra is, amelyek egyáltalán nem, vagy csak közvetve kapcsolódnak konkrét bűncselekményekhez. Ez a tevékenységi terület azonban mindig jogon kívüli szféra volt és megítélésem szerint a jövőben is az marad.

Többek között ezért válik el olyan élesen a hírszerzés, mint állambiztonsági szolgálati ág az állambiztonsági tevékenység egyéb területeitől.

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Ennek az elkülönítésnek azért is kell kiemelt jelentőséget tulajdonítani, mert amíg a közvélemény - és nem utolsó sorban politikai ellenfeleink - a bűnüldözés érdekében folytatott titkos felderítő munkát elfogadják, addig az úgynevezett információszerző tevékenység ellen kifejezetten tiltakoznak. Az állambiztonsági munkáról, vagy a rendőrségről szóló törvényben ennek a tevékenységi területnek, feladatnak kifejeződést kell biztosítani.

A jogszabályban el kell határolnunk, meg kell határoznunk mit értünk felderítésen, bizonyításon.

E kitérőre azért volt szükség, mert a hálózatot, mint eszközt mindkét típusú operatív feldolgozás során használjuk és a jövőben is használnunk kell, de a kidolgozandó szabályzatnak elsősorban a bűncselekményt bizonyító területen foglalkoztatott hálózattal kapcsolatban kell igen pontosan behatárolt, koogens szabályokat tartalmaznia!

Meg kell vizsgálnunk azt a problémát is, hogy a hálózat útján nyert bizonyítékok adott esetben (ha ez elkerülhetetlen), miként használhatók fel a büntetőeljárásban.

További vizsgálandó kérdések:
- megengedhető-e a célszemély csapdába ejtése, "beugratása", vagy a hálózat általi tartós befolyásolása egy adott bűncselekmény elkövetésére (hol az elválasztó határ a büntetőjogi felbújtástól?)

Pontosabban kell meghatározni és szabályozni a jövőben, hogy hol vannak a hálózati személyt megillető hatósági védelem határai. Semmiképpen nem terjedhet ki olyan esetekre, amikor

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1. 11. 1. (98. d.)

a hálózat tudatosan hamis információt nyújt, ha az utasítástól felróhatóan eltér, vagy más módon bizonyul megbízhatatlannak, ha bebizonyosodik büntetheto bűnrészessége, maga is büntethetővé válik, stb.

Nem elegendőek az eddigi formális beszervezési, titoktartási nyilatkozatok. Irásbeli szerződésben kell rögzíteni a hatóságot és a hálózati személyt kölcsönösen megillető jogokat és kötelezettségeket. Ki kell térni arra is, hogy jogvita esetén milyen fórum, esetleg bíróság illetékes.

Ki kell dolgozni a hálózati személy dekonspirálódása esetén követendő szabályokat is.
Alapelv, a hálózati személy büntetőeljárásjogi értelemben véve tanú. Titoktartási kötelezettsége alól csak az illetékes hatóság vezetője mentheti fel.

Felülvizsgálandó a párttagok beszervezésének kérdésköre.
Itt is csak jelzésszerű feltevéseket tudunk tenni.
Elvileg konkrét bűncselekmény felderítése, megakadályozása érdekében bármilyen párttag korlátozás nélkül beszervezhető.
Más a helyzet a felderítő-információszerző területtel, hiszen ez ellenzéki pártokat is feltételezve, súlyos politikai problémákat okozhat.

Végül, de nem utolsó sorban a hálózati személy ellenőrzésének mai módja, szabályozottsága nem kielégítő. Nem ritkán súlyos bűncselekményeket követnek el a hálózatok fedezetünk mellett, lebukás esetén ránk hivatkozva, így erőszakolva ki a büntetlenséget, vagy az enyhe elbírálást.

A szabályzat elkészítése során választanunk kell; vagy megmaradunk a jelenlegi szabályozási keretek között és csak a napi, gyakorlati problémák által kiváltott részváltoztatásokat

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

hajtjuk a szabályzaton végre, vagy egy merőben új szabályzatot alkotunk. Ez utóbbi elkészítéséhez még sok feltételt nem ismerünk, de amennyit már jelenleg is előre látunk, az elegendő ahhoz, hogy új alapelveket fogalmazzunk meg, amelyekre később a részletszabályok ráépíthetők.

Budapest, 1989. április

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1. (98.d.)

A MINŐSÍTÉS MEGSZÜNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (3)
bekezdésére figyelemmel

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III. FŐCSOPORTFŐNÖKSÉG
MUNKACSOPORT

SZIGORÚAN TITKOS!

A HÁLÓZATI MUNKA ALAPELVEIHEZ

T E R V E Z E T

Az állambiztonsági munkát úgy kell felfogni, mint á l l a m i t e v é k e n y s é g e t, mint a munkamegosztás egyik olyan ágát, amelyet meghatározott szervek meghatározott feladatok formájában és módszerekkel, erőkkel és eszközökkel teljesitenek és működésük nélkülözhetetlen.

A szabályozása a legáltalánosabb szinten ~~valószinűleg~~ elkerülhetetlen külső és nyilt jogi normák szerint, mig konkrét szabályai belső és titkos rendelkezésben határozhatók meg.

NÉHÁNY ÁLTALÁNOS FOGALOM ÉS AZOK ÉRTELMEZÉSE:

Az alapelvek meghatározása előtt nélkülözhetetlennek látszik a titkosszolgálati munka öntörvényeihez tartozó kiinduló fogalmak és azok logikai kapcsolatai rögzitése.

Az o p e r a t i v h e l y z e t állambiztonsági (titkosszolgálati) értelmezésben:

Az operativ helyzet társadalmi viszonyok, természeti és technikai tényezők kölcsönösségen vagy kölcsönhatáson alapuló bonyolult rendszere, amely adott időpontban meghatározza és visszatükrözi az ellenség és a saját koncepciót, terveket, az alkalmazott operativ erőket, eszközöket, módszereket, taktikát és pozíciókat.

A fogalom hármas meghatározottságot tükröz:

(1) a társadalmi viszonyok (amely áttételesen ugyan, de magába foglalja a nemzetközi kapcsolatrendszert is), valamint a természeti és technikai tényezők általi objektiv determináltságot;

(2) a kölcsönösség vagy kölcsönhatás mennyiségi, illetve minőségi meghatározottsága, amely a mozgás, változás oka és forrása, ez pedig az információ eredője;

1-11.1. (98.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

(3) az operativ helyzet meghatározza a titkosszolgálatok adott időpontban alkalmazható koncepcióit, terveit, az alkalmazható erőket, eszközöket, módszereket és taktikát, azok tartalmát, minőségét, mennyiségét, felhasználási lehetőségeit, illetve annak hatásait, továbbá az elért pozíciókat is.

A titkosszolgálati tevékenység alapvető tartalma: az operativ helyzet folyamatos ismerete (megismerése); az ismeret birtokában annak kedvező és folyamatos befolyásolása, időleges és korlátozott megváltoztatása.

Az információszerzés olyan speciális megismerési folyamat, amely a titkosszolgálat által alkalmazható erők, eszközök és módszerek felhasználásával történik és az operativ helyzet egy vagy több elemének, vagy azok egymáshoz való viszonyának a megváltozását, annak mennyiségi vagy minőségi okai feltárását célozza. Mindebből következik, hogy az információszerzés feltételez egy speciális (titkosszolgálati) információs rendszert, amely információforrásokból (információkat észlelő és/vagy azokat kommunikáló - továbbító- személyekből, személytelen eszközökből, valamint a rendszert működtető és egyben az információkat befogadó személyből -operativ tisztből-) áll. Két fő iránya különböztethető meg: (1) felderitő-információszerző; (2) felderitő-bizonyitó.

Az információs rendszert kommunikációs folyamat működteti, amelynek részbeni specialitását az adja, hogy egy része titkos (konspirált).

Az információszerzés történhet nyiltan és titkosan (konspiráltan).

A nyilt információszerzés alapvető kritériumai:

(1) az információt adó tudja, hogy értesüléseit a titkosszolgálat képviselője felhasználhatja, annak esetleg más személy, személyek számára hátrányos következményei lehetnek, mindezt az információt adó környezete is ismerheti;

(2) a konspirációs szabályok nem érvényesülnek, a biztonsági követelmények betartandók.

A titkos (konspirált) információszerzés alapvető kritériumai:

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

(1) az információt adó környezete nem ismerheti a titkosszolgálat képviselőjével való kapcsolat tényét;

(2) az információt adó nem minden esetben tudhatja, hogy mely titkosszolgálat képviselőjével, illetve, hogy milyen minőségben áll azzal kapcsolatban;

(3) a konspirációs és biztonsági szabályok a legszigorubban betartandók.

Az i n f o r m á c i ó s r e n d s z e r része a hálózat.
A hálózat hálózati személyekből áll. A hálózati személyek által végzett információszerzés a hálózati felderitő munka.
Az információs rendszer további elemei:

(1) hivatalos kapcsolatok rendszere, amelynek alapvető rendeltetése, hogy nyiltan biztositsa az érintett szervezet alaprendeltetését, rendeltetésszerü működését szolgáló információk, másoldalról a biztonsági feltételekhez tartozó információk cseréjét.

(2) a társadalmi kapcsolatok rendszere, amely állampolgári kötelezettségen alapuló, de kizárólag önkéntes információ átadással segiti a biztonsági szervek munkáját.

(3) alkalmi operativ kapcsolatok rendszere, amely egy meghatározott esetben vagy alkalomból döntően lehetőségeket, feltételeket biztosit egy-egy operativ munkafolyamathoz.

(4) tartalékos állambiztonsági tisztek, akik közül békében is célszerü vagy lehetséges különféle információszerzési folyamatokban feladattal való megbizás.

A HÁLÓZATI MUNKA ALAPELVEI:

Alapvető kritérium, hogy a hálózati munka minden fázisában érvényesüljön a nemzetbiztonsági (titkosszolgálati) munka valamennyi alapelve, így

a törvényesség

a megelőzés

a támadólagosság (kezdeményezőkészség).

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A h á l ó z a t i m u n k a két alapvető részre bontható:

(1) a hálózat létrehozása,

(2) a hálózat müködtetése.

A hálózat létrehozása a tágabb értelemben vett, de csakis így értelmezhető b e s z e r v e z é s i f o l y a m a t, amely feloszthető a következő tevékenységekre:

(1) kiválasztás (feladatai: az adott elhárítási terület - objektum vagy vonal- operatív helyzetének az alapos tanulmányozása; az operatív információs vagy más szükséglet felmérése, a cél meghatározása; a célhoz képest a számitásba vehető jelöltek kiválasztása; előzetes tanulmányozáson alapuló szelekció; a lehetséges jelölt meghatározása)

(2) tanulmányozás -ellenőrzés (feladatai: a jelölt közvetlen környezetének, munkahelyi és azon kivüli kapcsolatrendszerének a feltérképezése; a jelölt személyiségjegyeinek és személyiségvonásainak a megismerése; a jelölt családi, baráti, ismerősi körének a feltárása bel- és külföldön; a jelölt személyiségére keletkezett adatok összegzése, személyiségképe meghatározása; a személyiségkép és a beszervezés összevetése, előzetes vélemény kialakitása)

(3) a keletkezett adatok, ismeretek összegzése, felkészülés a beszervezésre (feladatai: a személyiségképből adódó serkentő és gátló motivumok számbavétele, az erősitésre, illetve gátlásra (semlegesitésre) való felkészülés; a legalkalmasabb beszervezési időpont, hely és a feltételek meghatározása; a meghivási legenda kialakitása; a beszervezési beszélgetésre való felkészülés)

(4) a meghivás (feladatai: a jelölt további közvetlen tanulmányozása egyidejüleg a meghivás időpontjára és a beszervezés időtartamára vonatkozó általános tájékozódás, az idegállapotra irányuló közvetlen tapasztalatszerzés; a meghivási legenda közlése és látható, érzékelhető hatásai felmérése; visszautasitás esetén a levezetés megkezdése)

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

(5) a beszervezés (feladatai: tájékozódó beszélgetés, a célnak megfelelő légkör megteremtése, feszültségoldás; a titkos kapcsolatra és az abban való részvételre vonatkozó ismeretek átadása, a reagálás alapján a serkentő motivumok erősitése, a gátló motivációk csökkentése; a kölcsönös kötelezettségek és jogok ismertetése, elfogadtatása; a következő találkozó helyének, időpontjának és legendájának a közös meghatározása)

(6) megerősités, kiképzés (feladatai: a még ható, gátló motivumok megismerése, csökkentése; a titkos együttmüködésnek, mint titkos társadalmi szerepnek a megismertetése, elmélyitése; a konkrét elvárások elfogadtatása; a hálózati személy igényeinek, problémáinak a megismerése; a vezetés,- nevelés legközelebbi feladatainak a kimunkálása).

A hálózat müködtetése az általános és konkrét feladatokra való kiképzésből; a magatartási vonal (a szerepjátszás elemei), a kapcsolattartás rendjének, és legendájának a kialakitásából; a találkozók feltételei létrehozásából, illetve azok végrehajtásából; az információk és a hálózati személy, valamint a kettőjük közötti kapcsolat ellenőrzéséből áll.

A hálózat működtetésének célkitüzései lehetnek:

(1) információszerzés,

(2) az operativ helyzet befolyásolása,

(3) az előzőekhez feltételek biztositása.

Az önkéntesség és a személyiségtisztelettben tartása alapelvének a létesités és müködtetés teljes folyamatában érvényesülnie kell.
Az önkéntesség mindenekelőtt a titkos együttmüködés vállalására, illetve az ezzel járó titkos társadalmi szerep elfogadásával kapcsolatos döntésre vonatkozik. Ennek bármely alapon és bármilyen feladatra történő beszervezésnél érvényesülnie kell. Ugyanakkor nem zárja ki a titkosszolgálati szerv által létrehozható késztető vagy kényszeritő körülményeket, csak azt jelenti, hogy azok mérlegelése és annak eredményeként a döntés a jelölt önkéntességén alapulhat.

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A személyiség tiszteletben tartása azt jelenti, hogy a titkosszolgálat képviselője (az operativ tiszt, vagy rezidens) ismeri, elismeri, figyelembe veszi, érvényesiti -elsősorban a müködtetés folyamatában- a hálózati személy

munkahelyi, családi, baráti körülményeit;
egyéni beállitódását, irányultságát, szellemi és anyagi szükségleteit;
temperamentumát, akarati tulajdonságait;
egyszerü vagy különleges kivánságait

a feladat meghatározásban a végrehajtás és a beszámoltatás módszerei, a magatartási vonal, a legenda kialakitásában, a kapcsolattartásban.

Ezen alapelvnek egy másik lényeges eleme a titkos társadalmi szerepvállalás, amely mind az önkéntességhez, mind a személyiség tiszteletben tartásához köthető. Az a lényege, hogy a titkosszolgálattal való titkos együttmüködés, továbbá bármely titkosan végrehajtandó hálózati feladat uj minőségü, mások által nem ismerhető társadalmi szerepet, szerepegyüttest kényszerit a hálózati személyre. Ebből adódóan uj igényeket, szükségleteket, érdekeket, célorientációt kell beépiteni saját személyiségébe, melynek következtében szerepkonfliktusok, késztetési zavarok keletkezhetnek. Ezek felismerése és lehetőség szerinti kompenzálása a kapcsolattartó egyik legfontosabb feladata.(A rossz minőségü hálózati felderitő munkának, az együttmüködés megtagadásának, vagy a szándékos dekonspirációnak igen gyakran e konfliktusokban vagy zavarokban kell keresni a valódi okát.)

Az azonos, vagy nem ellentétes érdekeltség elve a létesitésnek és müködtetésnek egyaránt alapelve.

Az érdekeltség lehet szellemi (eszmei), anyagi (dologi, pénzbeli), vagy egzisztenciális tartalmu; rövidebb vagy hosszutávon ható motivációs tényező. Ide sorolandók a beszervezés és a foglalkoztatás alapjai.(A kettő ugyanis nem szükségképpen esik egybe: elképzelhető terhelő alapon való beszervezés után az eszmei-politikai alapon történő foglalkoztatás, de, az eszmei-politikai alapon történő beszervezést követően az anyagi alapon megvalósuló együttmüködés, stb.is.)

Az előzőekre épitve célszerü három fő beszervezési alapot megkülönböztetni:

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

(1) e s z m e i - p o l i t i k a i vagy h a z a f i a s - l o j á l i s alap, amikor a jelölt beállitódása, politikai-ideológiai érdekei azonosak; vagy nem ellentétesek sek társadalmi céljainkkal és elvi megfontolásból hajlandó a titkosszolgálati munkát támogatni.

(2) a n y a g i alap, amikor a jelölt anyagi vagy egzisztenciális érdekeire alapozva hajlandó az együttmüködésre és az a titkosszolgálat által is teljesitheto igényeket takar, de arányban áll a szerv igényei kielégitésével is.

(3) t e r h e l ő alap, amikor a jelölt által elkövetett cselekmény, tevékenység vagy mulasztás büntetőeljárást von maga után; illetőleg olyan kompromittáló helyzetbe került, amely erkölcsi vagy egzisztenciális hátrányt okoz, ezért önként vállal titkos együttmüködést a büntetés vagy a hátrány elkerülése érdekében.

Ebből az alapelvből és a beszervezési alapok tartalmából következik, hogy a hálózat tagjai két jól elválasztható minőségnek felelhetnek meg:

(1) t i t k o s m u n k a t á r s , aki eszmei-politikai alapon vállalja az együttmüködést, és operativ lehetőségeitől, valamint személyi alkalmasságától függően bármilyen hálózati funkciót elláthat.

(2) ü g y n ö k, aki anyagi vagy terhelő alapon vállalja az együttmüködést, alapvetően információszerzésre, befolyásolásra alkalmas, rezidensi funkciót nem láthat el.

Alapelvnek kell tekinteni azt is, hogy a hálózati személy büntetőeljárásjogi értelemben véve t a n u . Titoktartási kötelezettsége alól azonban csak az illetékes hatóság vezetője mentheti fel.

A beszervezés m ó d s z e r e lehet:

(1) gyors;

(2) fokozatos.

A k ö l c s ö n ö s k ö t e l e z e t t s é g és k o m - k á z a t v á l l a l á s elve az előző alapelvhez szorosan kapcsolódik. Ez alatt az értendő, hogy a hálózati személyt az együttmüködéssel kapcsolatban minden olyan jogosultság megillet, amely vállalt kötelezettsége legjobb teljesitéséhez szükséges. Igy jogosan tart igényt az ehhez szükséges ismeretekre, a szakszerü felkészitésre, minden olyan eszközre, amely feladatai végrehajtásához nélkülözhetetlen. Azonban ennek arányában köte-

52

1.11.1. (98.d.)

zettséggel tartozik a legjobb szinvonalu és hatásfoku végrehajtásért, a titkosság biztositásáért, szükség esetén a szerv védelméért is.
Az ésszerü kockázatvállalás szintén csak kölcsönösségen alapulhat, ami azt jelenti, hogy a még terhelő alapon foglalkoztatott hálózati személyt sem szabad olyan feladattal megbizni, amely számára jelentős hátrányt okozhat. Ez azonban forditva is érvényesitendő, vagyis a hálózati személy sem okozhat hátrányt, ésszerütlen kockázatot a felületes, felelőtlen, pontatlan, esetleg koholt feladatvégrehajtással, illetve tudatos dekonspirációval.
Mindez valójában egy szerződés-jellegü okmányban rögzithető, amelytől azonban minden lehetséges esetben el kell tekinteni, de mindenkor el kell készitení, ha ez jelent garanciát.

A jövőben pontosabban kell meghatározni és szabályozni, hogy hol vannak a hálózati személyt megillető hatósági védelem határai. Semmiképpen nem terjedhet ki olyan esetekre, amikor a hálózati személy tudatosan hamis információt nyujt, ha az utasitástól felróhatóan eltér, vagy más módon bizonyul megbizhatatlannak, ha bebizonyosodik büntethető bünrészessége, ha maga is büntethetővé válik. Ki kell térni arra is, hogy jogvita esetén milyen fórum, esetleg milyen biróság illetékes.

Pontosabban kell meghatározni az eddigieknél az ellenőrzés módját, tartalmát. Nem türhető el, hogy hálózati személyek fedezetünk mellett, dekonspirálódás esetén ránk hivatkozva, és igy erőszakolhassák ki a büntetlenséget, vagy az enyhe elbirálást.

A hálózati funkciók objektivitásának az elve azt jelenti, hogy az operativ helyzet jellemzői alapján, abból kiindulva és az által meghatározott módon akkor is létezik, ha az nincs betöltve, vagy fel sem ismerték.

Tehát ellenséges körből, ellenséges személyekről akkor is kell a csak hálózati forrásból megszerezhető információ, ha ott más személytelen vagy kisebb lehetőséggel rendelkező hirforrás működik. A személyes kapcsolattartás lehetetlensége miatt akkor is kell rezidens, ha ilyen hálózati funkciót senki nem tölt be, stb. A titkosszolgálati munka törvényszerüségei alapján ebbe a fogalomkörbe sorolandó minden olyan funkció, amelyet csak hálózati személy tölthet be; ezek között egyre nagyobb hangsullyal a befolyásolás, a titkosszolgálati érdekeknek megfelelő ráhatás.

A konkrét hálózati funkciók a következők lehetnek:

(1) felderités ellenséges környezetben;

(2) társadalomra veszélyes személyek, csoportok operativ ellenőrzése;

1.11.1. (98.d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

(3) operativ kombinációk, akciók végrehajtása;

(4) felderitő, szürő-kutató feladatok, preventiv védelem ellátása;

(5) a hálózati munka egyes részfeladatainak teljesitése;

(6) rezidensi teendők ellátása;

(7) találkozási lakásgazda-feladatok teljesitése;

(8) fogdai vagy börtönben történő felderités;

(9) egyéb operativ megbizatások teljesitése.

Az alkalmasság és megbizhatóság elve azt jelenti, hogy a jelölt, illetve hálózati személy mint személyiség rendelkezik mindazokkal a jegyekkel, amelyek alapján eldönthető alkalmassága, illetve, hogy milyen módon felel meg a megbizhatósági követelményeknek.

A titkos együttmüködés szempontjából a személyi tulajdonságok a megbizhatóságból, alkalmasságból és a speciális képességekből állnak.

A megbizhatóság kritériumai két részre bonthatók: a személyiségjegyekben lévők, illetve a kényszerito körülmények által adottak.

(1) Személyiségjegyek:
- beállitódás, célorientáció;
- világnézet;
- jellemvonások;
- munkájának, munkahelyen kivüli cselekvéseinek, életmódjának, életvitelének, formális és informális személyiségkapcsolatai alakulásának alapvető motivumai;
- érzelmi-akarati tulajdonságai.

(2) Kényszerito körülmények:
- terhelő alap motivációja;
- kompromittáló tényezők.

Az alkalmasság kritériumai két személyiségtulajdonság-csoportot alkotnak: tartalmazzák az általános és a speciális képességeket. Az utóbbiak a magasabb szinvonalu, elsősorban befolyásoló, irányitó hálózati feladatkörnél elengedhetetlenek.

(1) Általános képességek:
- jó megfigyelő és koncentráló képesség;

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

a rövid és hosszuidejü emlékezet fejlettsége;
legalább átlagos, vagy magasabb szintü elméleti és gyakorlati gondolkodás;
rendezett idegállapot;
temperamentum;
a kapcsolatteremtés és megtartás képessége.

(2) Speciális képességek:
mások gondolatvilágába, cselekvéseibe való beleélés (empátia), ezáltal más személyiségek befolyásolásának a képessége;
fejleszthető szerepjátszó képesség;
saját lelki életének, belső konfliktusainak, gondolatvilágának, közlési motivumainak a leplezési készsége;
különféle feltételekhez, szituációkhoz való gyors alkalmazkodás képessége;

A tanulmányozás, beszervezés és foglalkoztatás (vezetés-nevelés) szempontjából egyaránt ideális személyiség-modellnek tekinthető:

(1) a biológiailag minősithető tulajdonságok;
(2) a pszichés tulajdonságok;
(3) élettapasztalat, élettevékenység, szakmai gyakorlat, célorientáció;
(4) szociális tulajdonságok;
(5) jellembeli tulajdonságok;
(6) általános és speciális képességek.

Konkrét bünselekmény felderitése, megakadályozása érdekében bármilyen pártnak a tagja korlátozás nélkül beszervezhető.

A tervszerüség, rendszerességés következetesség elve a hálózati operativ munka valamennyi fázisában, igy a létesités megkezdésétől a foglalkoztatás befejezéséig - bizonyos esetekben az ugynevezett "utógondozási szakaszban" - egyaránt érvényesitendő.
Megjegyzendő, hogy a tervszerüség a tudatos előrelátást jelenti, amely mindkét fél számára biztonságos alap az együttes tevékenységhez, a kapcsolat müködtetéséhez, ugyanakkor semmiképpen nem merevedhet dogmává.

A rendszerességben a munka tartalmi elemei mellett kifejezésre kell jutnia az egymás iránti tiszteletnek és kölcsönösségnek, egyben a jó szinvonalu vezetés-nevelés egyik alapvető feltétele.

A következetesség elsősorban a feladatvégrehajtás tényét, pontosságát, magasfoku szakmai szinvonalát, a beszámolás és beszámoltatás kölcsönös korrektségét kell, hogy eredményezze.

1.11.1. (98.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A d o k u m e n t á l t s á g elve azt fejezi ki, hogy mind a létesités, mind a foglalkoztatás ténye, tartalma a jogosultak számára irásban is bármikor hozzáférhető legyen. Ez elsősorban szakmai, de jogi szempontból is alapvető fontosságu. Törvényességi feltételeket elégit ki.
Ezen belül alapkövetelmény lehet, hogy sem a "B" sem az "M" dossziékban a fentiekhez képest egyetlen felesleges okmány, egyetlen felesleges sor se kerüljön.

A beszervezés vállalásától a foglalkoztatás befejezéséig valamennyi együttmüködési folyamatban dokumentáltnak kell elfogadni a nyilt vagy titkos video- vagy hangfelvételeket is. Nem feltétlen szükséges a hálózati személy kézirásához ragaszkodni. A verbális információt is ugyanolyan értékünek kell tekinteni, mint az eredeti kézirásost. E tekintetben a kapcsolattartóban mindaddig bizni kell, amig arra rászolgál. A gyorsaságot és az aktualitást kell fontosabb érdeknek tekinteni a kéziráshoz képest.

A fenti elvek - kiegészitve a kifejezetten jogi aspektusból kidolgozottakkal - képezhetnék egy miniszteri paranccsal kiadandó dokumentum alapjait.
Az alaptevékenységet végző szolgálatok vezetői a konkrét végrehajtást saját hatáskörükben ennek alapján szabályozhatnák.

Budapest, 1989. május 03.

56

1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

Szita et!
Kérem a konkrét
emlékeket!
[illegible]
89.11.02

FELJEGYZÉS

Az ideiglenes szabályzat a titkárság által 1987-ben végzett országos felmérés, valamint a korábban létrehozott bizottság tapasztalatainak felhasználásával készült. Szerkezetileg követi a 005/1972. BM.számú parancsot a mai társadalmi, politikai viszonyokra aktualizálva. (Alkotmányvédelem, nemzeti érdek, nemzeti hazafias alap stb.)

Az 1988-ban Miniszterhelyettesi Értekezleten tárgyalt szabályzat-tervezethez képest uj és elfogadható elgondolásokat tartalmaz a VIII. (A hálózati irányitás, ellenőrzés parancsnoki feladatai) és a XIII. fejezet (Hálózatszervezés és tartás pénzügyi keretei).

A jelenlegi helyzetben megfontolandónak tartom az ideiglenes szabályzat kiadását, mert az előző szabályozáshoz képest nem tartalmaz olyan mélyreható , lényegi változtatásokat, amely nélkül ne lehetne még a régi parancs szellemében annak egyes pontjait alkotó módon alkalmazva dolgozni. Továbbá azért is mert egy miniszteri szintü szabályzat kiadása - a szükséges többszintü koordinációt a kialakult bürokratikus szokásokat figyelembe véve - minimálisan is néhány hónapot vesz igénybe, s ez idő alatt is lényeges változások történhetnek az állambiztonsági szolgálat helyzetében, tevékenységében, amit feltétlen be kell dolgozni a szabályzatba.

Célszerűnek látszana csak a parancs lényegi pontjainak (pl. hatáskörök) módositását és ujjakkal (pl. pénzügyi kérdések) történő kiegészitését elvégezni. Ez gyorsabban megvalósitható és a jelenlegi helyzetnek is jobban megfelel.

Amennyiben olyan döntés születik, hogy mégis kiadásra kerül az ideiglenes szabályzat, abban az esetben néhány konkrét észrevételt kivánok füzni az elkészitett tervezethez.

Budapest, 1989. október 12.

Szita János r.őrnagy
titkárságvezető-helyettes

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.11.1. (98 db.)

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

Szigoruan titkos!
(selejtezésig)

A MINISZTER HELYETTES
A SZOLGÁLAT
hálózati munkájára

J E L E N T É S

az Állambiztonsági Szolgálat hálózati munkájára vonatkozó parancs és szabályzat-tervezetről

A Titkárságunkon rendelkezésre álló, valamint a Győr-Sopron megyei anyagok alapján a következő javaslatot teszem:

A parancs-tervezettel kapcsolatos Győr-Sopron megyei észrevételeket miniszterhelyettes úr fogadja el.

A Szabályzat-tervezettel összefüggésben javaslom:

- a bevezetőkben elhagyni a definiciókat. Pl:

  - a hálózati funkciók
  - operatív lehetőségek
  - beszervezés fogalma
  - stb.,

  mert ezek ebben a megfogalmazásban nem válaszolják meg az operatív tevékenység lényegét, nem érvényesítik a parancs és szabályzat normatív jellegét;

- a 2. oldal 3. pontjának elhagyását (vagy a d., e., f., pontok ne tevékenységként való megfogalmazását), mert nem a szabályzat feladata az operatív erők, eszközök meghatározása;

- a 2. oldal 4. pontjának elhagyását (mert ez a Szolgálat Ügyrendi kérdése);

- a II. fejezet 1. bekezdés utolsó sorában az "önkéntes" szó elhagyását, mert a beszervezéseknél - különösen a terhelő, kompromittáló adatok felhasználása esetén - presszió is van;

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1. 11. 1. (98. doboz)

- a 3. oldal 2. pont definiálása nem szükséges (a jelenlegi változat meg sem válaszolja a funkció lényegét)

  - a funkciók közül hiányzik a "T" lakástulajdonosi feladatok ellátása,

  - a g., pont tisztázatlan (az előzőek tartalmazzák)
  - a h., pont elhagyását (ORFK Vizsgálati Osztály hatásköre)

- a 4. oldal 1.pont

  - a hálózati személyek minősítése a korábbi elképzeléseknek megfelelően Tmb és ügynök legyen

  - ennek megfelelően az a., b., c., pontok módosítását;

- az 5. oldal IV/2 pont átfogalmazását a következők szerint: Operatív lehetőség mindazon feltételek összesége,.....;

- a 7. oldal 3.pont: 1., 2., definiciók elhagyását
  1.pontban felsorolt folyamatok elhagyását (mert a továbbiakhoz külön kiemelésre kerülnek);

- a 8. oldal 3. és 4. pont bevezetőjének elhagyását,
  a 3/a pont kiegészítését azzal, hogy területi szerveknél osztályvezető hagyja jóvá;

- a 9/5., pont bevezetőjének elhagyását;

- a 10/c., pontban a "tartós" szó elhagyását, mert feleslegesen szűkíti az alap alkalmazásának lehetőségét;

- a 16/i., pontban foglaltak nem kivitelezhetőek, mert nem tisztázottak a nyilatkozat megtagadása esetén teendő, vagy tehető intézkedések;

- a 17/c., pont pontosítását, mert

  - nem egyértelmű, hogy mire foglalkoztatható beszervezés előtt;

- a 18/1., pont módosítását. A szabályzat jellegét jobban kifejezné a felszólító mód. (pl. a hálózat vezetése biztosítsa....);

- a 20/p., pont módosítását a beszervezési alapok meghatározásánál (11.old) terhelő adatok felhasználásához a felügyelő szerv képviselőjének engedélye szükséges. E pontnál törvénysértő cselekményt a szerv vezetője engedélyez. Ja-

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

vaslom a hatáskörök pontosítását;

- a 20/2. pont bevezetőjének elhagyását;

- a 23/VII. fejezet 1 pont helyett javaslom:

  A kapcsolattartás megszervezésében alapvető követelmény, hogy a hálózati munka e kulcsfontosságú területe biztosítsa az eredményességet, a konspirációt, a biztonságot;

- a 27. oldal d., pontjának utolsó sorában a lehet helyett kell kifejezés használatát;

- a 27. oldal XI. fejezet 2. pontját a hírszerzés sajátos szabályozójában szerepeltetni.

- a 29/XII., 1/b.,
  a 30/d.,
  a 31/4 pontoknál a területi szerveket illetően osztályvezetői hatáskört megjelölni.

Budapest, 1989. november 21.

Balla Pál r.őrnagy

Készült: 1 pld-ban
Készítette: Bp/Iné

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1. (98. doboz)

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
T I T K Á R S Á G

45-13/7/a/1989.

TÖRLÉSI
A minősítést megszüntette:
Herczeg Miklós
Beosztása: NBH ny. alezr.
Dr. Hellebrandt László
2001 09. 04.
Törlés hiteléül:

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. szeptember 12-i Operativ Vezetői Értekezletről

I./ Tájékoztató az állambiztonsági szervek hálózati munkáját szabályozó 005/1972. sz. BM parancs módositásáról, illetve a munka alapelveinek tervezetéről

Bevezetőt tartott: Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy, miniszterhelyettes az állambiztonsági szolgálat helyzetéről, a bekövetkezett változásokhoz igazodó szerepéről, a további müködés uj vonásairól és feltételrendszeréről.

Szóbeli kiegészitőt tett: Esvégh Miklós r. ezredes, BM III/III. csoportfőnök-helyettes

Hozzászóltak: Dr. Stefán, Dr. Sillai, Dr. Dankó, Bogye, Dr. Horváth, Gubicza, Örth, Dr. Kiss és Hernádi elvtársak

A vitát Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy, miniszterhelyettes elvtárs foglalta össze.

Megállapitotta, hogy a napirend témája a jogállamiság irányába kibontakozó reformfolyamat legsarkalatosabb eleme. Megköveteli a konzervativ gondolkodás felváltását és megujitását, mert a titkosszolgálati tevékenység alapját jelenti. A kibontakozott vita, az elhangzott javaslatok alapján ugy döntött, hogy Ideiglenes Szabályzatot kell kimunkálni, melyben összállambiztonsági értékrendeket kell megfogalmazni, és azokat a szolgálati területekre lebontani.

Erre alkalmas forma egy miniszterhelyettesi Szabályzat kiadása, melynek kidolgozására a csoportfőnökségek képviselőiből álló bizottságot kell alakitani.

Feladat:

1./ A szabályzat kimunkálását bizottság végezze, annak vezetője az elkészült szabályzat-tervezetet küldje meg az RTF ÁB Tanszék

1.11.1. (28.d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

vezetőjének tananyagként történő hasznosítás céljából.

Felelős: Dr. Horváth József r. vezérőrnagy, BM III/III. csoportfőnök

Határidő: 1989. október 10.

II./ Előterjesztés a stratégiai fontosságu területek kémelhárítási védelmének koncepciójára, szerkezeti és munkastruktúrájára

A téma vitája során olyan igény merült fel, hogy a stratégiai fontosságu területek átfogásának feladatait és szervezeti kialakítását csak a kémelhárítás strukturájára vonatkozó előterjesztéssel együtt, annak részeként célszerü tárgyalni.

Miniszterhelyettes elvtárs döntése:

Minden szolgálati ág vezetője a tárgyalt témához elképzelését, javaslatait irásban vázolja fel, és küldje meg Dr. Ruha János r. alezredes, BM III/II. csoportfőnök-helyettes elvtársnak.

Határidő: 1989. szeptember 30.

Felelősök: csoportfőnökök, önálló osztályvezetők

K Ü L Ö N F É L É K :

Miniszterhelyettes elvtárs tájékoztatást adott a miniszteri és országos parancsnoki értekezletekről, NDK menekültekkel kapcsolatos ismeretekről, a kádermunkáról, ill. a személyi feltételrendszer javitásának szükségszerüségéről és egyéb aktuális kérdésekről. Ennek során az alábbi feladatokat határozta meg:

1./ SZT Szabályzat kimunkálása és koordinációja

Felelős: Dr. Horváth József r. vezérőrnagy, BM III/III. csoportfőnök

Határidő: 1989. október 30.

2./ A BM III. Főcsoportfőnökség pénzügyi helyzetének felmérése, javaslatok a hatékonyabb pénzügyi gazdálkodás kialakitására

Felelős: Ágoston Tibor r. ezredes, BM III/V. csoportfőnök

Határidő: 1989. december 31.

1.11.1. (28.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3./ Fedési rendszerek, fedőokmányok helyzetének felmérése, operativ költségek felhasználásának szakértői vizsgálata, javaslatok a vizsgálat megállapitásai alapján

Felelős: Dr. Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

Határidő: 1989. november 30.

4./ Nyilvántartások - helyi és központi - felülvizsgálata, Adatfeldolgozó Csoportfőnökségen selejtezés a III/III. Csoportfőnökség megbizottjának részvételével

Felelős: Dr. Horváth József r. vezérőrnagy, BM III/III. csoportfőnök

Határidő: 1989. október 31.

5./ Át kell irányitani az NKO-nál meglévő összes nemzetközi állambiztonsági együttmüködési okmányt a BM III. Főcsoportfőnökség Miniszterhelyettesi Titkárságára és a selejtezést végrehajtani

Felelős: Dr. Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

Határidő: 1989. október 31.

6./ Állam- és közbiztonságról szóló tvr. állambiztonságot érintő szabályok tervezetét koordinációra és véleményezésre kell irányitani és a módositásokat elvégezni

Felelős: Dr. Orbán Vilmos r. alezredes

Határidő: 1989. október 15.

7./ Az állambiztonsági szolgálat területén müködő pártbizottságoktól minden operativ munkával összefüggő iratot, beszámolót, összefoglalót, fegyelmi jelentéseket át kell irányitani a pártbizottságok müködési helyén lévő szakmai szervek TÜK-jébe és a selejtezést elvégezni

Felelős: Dr. Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

Határidő: 1989. október 31.

8./ - Az állambiztonsági munka személyi feltételrendszerének korszerü kialakitása végett egy komplex - a szolgálat mai és jövőbeni követelményeihez, igényeihez igazodó, az érdekeket biztositó - elgondolást kell kimunkálni.

1.11 1. (28.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Különös figyelmet kell forditani a kiválasztás, a megtartás, a parancsnoki nevelőmunka kérdéseire, a szolgálati jelleg, a személyiségi jegyek és egészségügyi alkalmasság folyamatos biztositására;

- Képzés és továbbképzés tekintetében az RTF Állambiztonsági Tanszékével uj tematikát kell kidolgozni, illetve a szakszerü felkészültséget biztositó továbbképzési rendszerek megreformálását elvégezni;

- A káderutánpótlási tervrendszer értékeinek megtartásával ki kell dolgozni az előmenetelt és karrierrendszert, valamint a vezetői beosztásokba kerülés lehetőségének, elbirálásának uj módozatait;

- Javaslatokat kell kialakitani a bérezésre, a munkateljesitmények ösztönzésére alkalmas formákra;

- A feladatot Benkő Ferenc r. ezredes elvtárs vezetésével minden központi szolgálattól és területi szervektől kiválasztott osztályvezetői beosztásu munkatársak delegálásával bizottság végezze el.

Felelős: Benkő Ferenc r. ezredes, csoportfőnök

Határidő: 1989. október 31.

Miniszterhelyettes elvtárs megköszönte az aktiv részvételt és az NDK állampolgárok ügyeinek intézésében nyujtott szakszerü tevékenységet.

B u d a p e s t, 1989. szeptember 13.

/Dr. Sillai Árpád r. ezredes/
titkárságvezető

Készült: 1 pld-ban 4 lapon
Fénymásoltatva: 44 pld-ban
Kapják: elosztó szerint

1.11.1. (28 d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

Herczeg Miklós

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1. (71-dobozt) 11-3895/1989.

Herczeg Miklós

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

(7)

BELÜGYMINISZTÉRIUM

(27)

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

11-3895/1989.

Minősítés törölve!
BM-40-16-141/2-1992 sz. rend alapján
2002 -02- 13
aláírás

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG BELÜGYMINISZTERÉNEK
..... számú
P A R A N C S A
Budapest, 1989. ..... hó ..-én

Tárgy: Az Állambiztonsági Szolgálat hálózati munkájára vonatkozó Szabályzat kiadása.

A Magyar Népköztársaság Állambiztonsági Szolgálata hálózati munkáját a törvények és más jogszabályok rendelkezéseinek betartásával, valamint a 005/1972. számú belügyminiszteri parancsban előírtaknak megfelelően végzi.

Az utóbbi évek társadalompolitikai változásai és az operatív helyzet módosulásai szükségessé teszik a hálózati munka továbbfejlesztését, egyes részkérdéseinek korszerűsítését, újbóli szabályozását. Ennek megvalósítása céljából kiadom "Az Állambiztonsági Szolgálat hálózati munkájára vonatkozó Szabályzat"-ot. (A továbbiakban: Szabályzat.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M1 11-3895/89 312

A Szabályzatban foglaltak végrehajtása érdekében

M E G P A R A N C S O L O M :

1.) A hálózati operatív munka korszerűsítésével, megújításával, színvonalának állandó emelésével hatékonyabbá kell tenni az alkotmányos rend ellen irányuló bűncselekmények felderítését, megelőzését és megszakítását. Ennek érdekében, nagyobb figyelmet kell fordítani a meglévő hálózati személyek nevelésére, vezetésére, hírszerző lehetőségeik növelésére és foglalkoztatásuk eredményességére.

2.) Az operatív erőket, eszközöket, módszereket és eljárásokat szigorúan törvényes keretek között, az alkotmányellenes, terrorista, anarchista tevékenységet folytató személyekre, csoportokra, illetve azok várható támadási területeire, hírszerző információk szerzésére, hazánk nemzetközi kapcsolatainak, érdekeinek, titkainak, az állam külső- és belső, továbbá a fegyveres erők biztonságának védelmére kell összpontosítani. El kell kerülni az ellenőrző, elhárító tevékenység indokolatlan kiszélesítését.

3.) Az alkotmányos rend védelmében biztosítani kell a társadalmi erők aktív részvételét is.

4.) A területek szakmai vezetői gondoskodjanak arról, hogy a hálózati munkát végző személyi állomány megismerje és megfelelően alkalmazza a Szabályzat előírásait.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

313

1.MA .. 2095/0a

5.) A Szabályzat követelményei szerint 1990. december 31-ig el kell végezni valamennyi hálózati személy felülvizsgálatát, meg kell ítélni operatív lehetőségeit és konspirációs helyzetét.

Dönteni kell a továbbfoglalkoztatás fő irányáról, a hálózati személy feladatáról, azt írásba kell rögzíteni és parancsnoki jóváhagyás után a munkát e szerint kell megszervezni.
Meg kell szüntetni a hálózat irányításában, foglalkoztatásában meglévő szükségtelen bürokratikus elemeket.

6.) Azokat az érvényben lévő parancsokat és utasításokat, amelyek a hálózattal kapcsolatban is rendelkeznek, a Szabályzatnak megfelelően módosítani kell.

7.) A Szabályzat életbelépésével a 005/1972. számú miniszteri parancsot hatályon kívül helyezem.

.....
belügyminiszter

Készült: ..... példányban
Kapják: elosztó szerint

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1111 11-3895/89

314

(27) Herczeg Miklós (7/a)

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

BELÜGYMINISZTÉRIUM

SZIGORÚAN TITKOS!

11-3895/1989.

Minősítés törölve!
BM-40-16-2641/1-39/2002 szerint alapján
2002 -02- 13
aláírás

Az Állambiztonsági Szolgálat hálózati munkájára vonatkozó Szabályzat

(Ideiglenes)

I.

Az Állambiztonsági Szolgálat feladata, eszközei

1.) Az Állambiztonsági Szolgálat az Alkotmányban biztosított jogköre, a vonatkozó törvények és a miniszteri parancsok alapján szervezi és végzi a demokratikus jogállam alkotmányos rendjének, érdekeinek és titkainak védelmét.

Feladata, titkos nyomozati eszközök, módszerek és operatív eljárások alkalmazásával az állam külső- és belső biztonsága ellen irányuló bűncselekmények titkosszolgálati tevékenység útján történő felderítése, megelőzése, akadályozása, korlátozása, társadalmi veszélyességének csökkentése, az elkövetők felelősségre vonásának kezdeményezése, valamint hírszerző információk szerzése az ország érdekeinek érvényesítése céljából.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

315

1 M1 11-3895/89

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.) Titkos nyomozati (operatív) eszközök:

a. hálózat
b. külső figyelés
c. környezettanulmány
d. operatív technikai eszközök alkalmazása
e. titkos operációk, operatív kombinációk végrehajtása
f. postai küldemények operatív ellenőrzése
g. operatív nyilvántartás.

4.) Az Állambiztonsági Szolgálat a vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint nyílt nyomozati intézkedéseket nem foganatosít, őrizetbe vételt nem hajt végre, kivéve ha arra jelentős államérdekből, súlyos bűncselekmény más módon nem lehetséges megelőzése érdekében a Büntető Eljárási Törvényben szabályozott halaszthatatlan nyomozati cselekményként van szükség. Nyílt rendőri akciókban nem vesz részt.

II.

Az Állambiztonsági Szolgálat hálózata

1.) A hálózat: a titkosszolgálati tevékenység alapvető operatív eszköze, a bármely alapon és módszerrel beszervezett, (bevont) és a meghatározott hálózati funkciók közül legalább egynek az eredményes ellátására alkalmas, önkéntes segítők összessége.

a.) Tagjai az állambiztonság operatív erőinek részei, akik a Szolgálat irányításával és vezetésével

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

316

1.U1 11-3895/89

szervezetszerű, folyamatos és titkos együttműködés keretében vesznek részt a meghatározott feladatok végrehajtásában.

b.) A Állambiztonsági Szolgálat munkatársai elsősorban a hálózat útján kerülnek kapcsolatba a hazai és külföldi célterületeikkel, személyekkel, csoportokkal, szervekkel és szervezetekkel: szereznek információkat, derítik fel terveiket, hajtják végre befolyásolásukat, illetve a félrevezetésükre irányuló kombinációkat, aktív intézkedéseket.

2.) A hálózati munka alkalmazási területei, hálózati funkciók:

Hálózati funkció: az az objektive létező, hálózati személy által megvalósítható feladat, feladatrendszer, amely az Állambiztonsági Szolgálat alaptevékenysége teljesítésének nélkülözhetelen feltétele. Hálózati funkciók a következők lehetnek:

a.) Felderítés, titkos információk megszerzése
b.) Hálózati ráhatás, befolyásolás
c.) Operatív kombinációkban való részvétel
d.) Szűrő-kutató feladatok ellátása
e.) Preventív védelem és operatív ellenőrzés
f.) Rezidensi teendők ellátása
g.) Hálózatépítő munka részfeladatainak, valamint egyéb operatív megbízatások teljesítése
h.) Fogdai felderítés, börtönelhárítás.

3.) A hálózati személy funkcióját az operatív szerv határozza meg. Arra alkalmas hálózati személy az operatív munka adott szükségleteitől függően - a hatékonyság és a konspiráció messzemenő figyelembevételével - egyidőben több hálózati funkciót is betölthet.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M1 11-3891/89

314

III.

A hálózati személyek minősítése

1.) A hálózat tagjai a szolgálattal való együttműködésük alapja, valamint a munkakapcsolat tartalma szerint minősíthetők:

Hazai hálózati kapcsolatok:

a.) Titkos munkatárs (tmt)
b.) Titkos megbízott (tmb)
c.) Ügynök (ü)

Határon túli hálózati kapcsolatok:

A fenti minősítések alkalmazhatósága mellett a szakterületek vezetői külön határozzák meg.

a.) A titkos munkatárs, olyan hálózati személy, aki:

önként, hazafias meggyőződése, az alkotmányos rend fenntartásához fűződő személyes érdeke, a Szolgálat munkájához való lojalitása, vagy egyéb kedvező személyes motivációk (pl.: a titkos feladatok végrehajtására vonatkozó belső késztetése, stb.) alapján vesz részt a szervezetszerű és folyamatos titkos együttműködésben.

A felderítő munkában szerzett tapasztalatainál és képzettségénél fogva a legbonyolultabb hálózati feladatok teljesítésére is alkalmas. Betölthet bármely hálózati funkciót.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

318

1 M 1 11-3895/89

b.) Titkos megbízott olyan hálózati személy, aki:

alapvetően anyagi ellenszolgáltatás, vagy egyéb konkrét (pl. egzisztenciális) érdekeltség alapján önként vesz részt a titkos együttműködésben. Személyi tulajdonságainál és operatív lehetőségeinél fogva a rezidensi kivételével valamennyi hálózati funkció betöltésére alkalmas.

c.) Ügynök olyan hálózati személy, aki:

terhelő, vagy kompromittáló adatok alapján szolgáltat titkos információkat. Rezidensi funkciót nem tölthet be.

IV.

A hálózati személy operatív lehetőségei és személyi tulajdonságai

1.) A hálózati személyt operatív lehetőségei, személyi tulajdonságai és érdekeltségi viszonyai teszik alkalmassá az állam biztonságát veszélyeztető tevékenység felderítéséhez és elhárításához szükséges feladatok végrehajtására.

Az operatív lehetőségeket, személyi tulajdonságokat és érdekeltségi viszonyokat a hálózati funkcióknak megfelelően kell számításba venni, azokat minden esetben a konkrét vagy általános feladattal, vagy üggyel szoros összefüggésben kell mérlegelni.

2.) Operatív lehetőségek:

Operatív lehetőségnek nevezzük mindazon feltételek összességét, amelyek legalább egy hálózati funkció ered-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1111 11-3895/89

319

ményes és folyamatos teljesítéséhez elégségesek. A legfontosabbak a következők:

a.) Alkotmányellenes tevékenységet kifejtő, az állam biztonságát veszélyeztető személyekkel, csoportokkal, szervekkel meglévő, felújítandó, illetve kombinációkkal kialakítható közvetlen, vagy közvetett kapcsolat.

b.) Nemzeti érdekeink védelmét és érvényesülését szolgáló titkos információk külföldi célobjektumokból történő megszerzésének, továbbá az érdekérvényesítést elősegítő, azt befolyásoló akciók (aktív intézkedések) végrehajtásának lehetősége.

c.) Az Állambiztonsági Szolgálat külföldi célobjektumaiban, külföldi hírszerző szervek érdeklődési körébe tartozó hazai objektumokban az ellenőrzés vagy megelőzés szempontjából előnyös beosztás, kiterjedt tárgyi és személyi ismeretek.

d.) A határon túli állambiztonsági munkához felhasználható jelentős külföldi vagy hazai kapcsolatok, illetve a kialakításukhoz szükséges kedvező feltételek, külföldön megfelelő helyi- és személyi ismeretek, szabad mozgási lehetőség megléte.

e.) Az állam biztonsága érdekében a hírszerző, felderítő, elhárító munka, valamint az operatív technikai eszközök alkalmazási feltételeinek kialakítását elősegítő, azt támogató beosztás, egyéb ide vonatkozó információk megszerzésének lehetősége, stb.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M1 M-3895/89 320

3.) Személyi tulajdonságok, érdekeltségi viszonyok:

Személyi tulajdonságok alatt az alkalmasság és a megbízhatóság elbírálásához szükséges személyiségjegyek, érdekeltségi viszonyok alatt a teljesíthető személyes érdekek és elvárások összességét értjük.

A személyi tulajdonságok közül a legfontosabbak: megfelelő, lehetőség szerint magas értelmi képesség, emlékező tehetség, az operatív munkában hasznosítható készségek, kedvező jellembeli tulajdonságok, a kialakult szokások, szenvedélyek, hajlamok, a vérmérsékleti adottságok, akarati tulajdonságok, a személyi körülmények, az egészségi állapot, a megjelenés.

V.

A titkos együttműködés létrehozása, a beszervezés

1.) A beszervezés olyan interakció, amely a jelölttel történő titkos együttműködés létesítésére irányul.

A beszervezés folyamatai:

a.) A jelölt kiválasztása.
b.) A tanulmányozás.
c.) A beszervezés végrehajtása.
d.) A beszervezés megerősítése.

2.) A jelölt kiválasztása:

A kiválasztás olyan munkafolyamat, amely magába foglalja az operatív helyzet tanulmányozását, a hálózati funkció meghatározását, a lehetséges jelöltek számbavételét, valamint a legalkalmasabbnak látszó személy kiválasztását.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M.1 11-3895/89 321

A jelölt kiválasztása után azonnal gondoskodni kell a kiválasztás tényének az operatív nyilvántartásban történő szerepeltetéséről, a figyelő karton továbbításáról. Indokolt esetben intézkedni kel annak titkosítására.

3.) A tanulmányozás:

A tanulmányozás: a jelölt megismerését, ellenőrzését, operatív lehetőségeinek és személyi tulajdonságainak, körülményeinek mérlegelését, a beszervezés, megnyerés alapjának és módszerének meghatározását tartalmazó munkafolyamat.

a.) A jelölt tanulmányozását és ellenőrzését tanulmányozási terv alapján kell végrehajtani, melyet alosztályvezető hagy jóvá.

b.) A terv tartalmazza a tanulmányozás konkrét feladatait.

c.) Az Állambiztonsági Szolgálat és egyéb szervek nyilvántartásainak, adattárainak használata kötelező. A jelöltre vonatkozó adatok ellenőrzésére felhasználható az állambiztonsági munka valamennyi eszköze, módszere és eljárása.

d.) A tanulmányozás során a kedvező és kedvezőtlen tulajdonságok összevetése alapján kell meghatározni a beszervezésnél szükséges, ésszerű kockázatvállalás mértékét és várható hatását, valamint az ellenőrző intézkedések körét.

4.) A jelölt személyes megismerése:

A személyes megismerés: a jelöltről olyan közvetlen személyes ismeretek szerzése, amelyek lehetőséget biztosítanak a tanulmányozás során összegyűjtött adatok,

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 MM 11-3895/89 322

valamint az azokból levont következtetések ellenőrzésére, a jelölt beszervezhetőségét alátámasztó vagy azt kizáró motivációk feltárására.

a.) Leplezett megismerés esetén, az azt végrehajtó operatív tiszt a beszervezésben közvetlenül nem vehet részt, kivéve ha a beszervezés is fedéssel történik.

b.) Operatív feladatok végrehajtása során megismert - az elsődleges benyomások alapján tanulmányozás alá vont és beszervezésre alkalmasnak ítélt - személy esetén a beszervezést akár a jelöltet megismerő, akár más operatív tiszt is végrehajthatja.

c.) A személyes megismerés és a beszervezés általában két egymástól elkülönített mozzanat. Azonban kedvező feltételek esetén a személyes megismerés az esetleges dekonspirációs veszély mérlegelése alapján összekapcsolható a beszervezéssel. Ezt a személyes megismerésre készített javaslatban lehetőség szerint számításba kell venni, és a jogosult vezetővel előzetesen jóvá kell hagyatni.

5.) <u>A beszervezés alapjának meghatározása:</u>

Beszervezési alap: általában mindazon motivációk és garanciák összessége, amelyek önkéntesen, vagy különböző fokozatú késztető, vagy kényszerítő körülmények hatására elfogadhatóvá teszik a titkos együttműködést mind a beszervezési jelölt, mind az Állambiztonsági Szolgálat részére.

<u>Beszervezési alapok:</u>

a.) Nemzeti-hazafias:

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M1 11-3895/89

A jelölt nemzeti, hazafias elkötelezettsége, illetőleg olyan beállítódása, amikor alapvető politikai érdekei azonosak, vagy nem ellentétesek társadalmi célkitűzéseinkkel és amelyek arra késztetik, hogy önzetlenül vállalja a titkos együttműködéssel járó kockázatot és leterheltséget.

b.) Lojális:

A jelöltnek az Állambiztonsági Szolgálat funkciójával, vagy működésének szükségességével való olyan mértékű egyetértése, illetőleg kedvező alkati indíttatása (pl.: a titkosszolgálati feladatok végrehajtásában való közreműködés igénye, az operatív tiszt iránti személyes szimpátia, stb.) amelyek alapján vállalja a titkos együttműködést.

c.) Anyagi érdekeltség:

Olyan, általában szerződésbe foglalt anyagi, vagy egzisztenciális igények, szükségletek részben, vagy egészben való teljesítésének felajánlása és biztosítása, amely a jelöltet a titkos együttműködés vállalására és tartós teljesítésére ösztönzik vagy késztetik.

d.) Terhelő, vagy kompromittáló adatok:

- Jogilag előzetesen véleményezett, a jelölt tevékenységére vonatkozó, kellően dokumentált, bűncselekmény alapos gyanujának megállapítására, azaz bűntető eljárás kezdeményezésére alkalmas, vagy egyéb olyan adatok, amelyek felhasználása a jelölt anyagi, egzisztenciális, vagy erkölcsi érdekeit más módon súlyosan veszélyeztetik.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M 11-3895/89
329

- Kisebb súlyú bűncselekményekre, magatartásbeli, erkölcsi hibákra utaló adatok csak különleges esetben, a jelölt személyiségének alapos ismerete mellett, várható reagálásának felmérése után használhatók fel.

- A törvényesség biztosítása érdekében a terhelő adatok felhasználásának mértékére az Állambiztonsági Szolgálat felügyeletét ellátó szerv erre felhatalmazott képviselője ad engedélyt.

- Kizárja a terhelő adatok alapján történő beszervezés lehetőségét, ha a jelölt tevékenysége nyilvánosságra került.

6.) Az alapok kombinációja; megváltoztatása:

a.) A személyiség sokrétűségéből következően beszervezéskor legtöbb esetben az alapok kombinációját célszerű alkalmazni, (pl. a terhelő adatok alapján beszervezendő személy érdekeltsége anyagilag vagy egzisztenciális előnyök biztosításával növelhető).

b.) Az együttműködés folyamatában az operatív igények és a végzett munka minőségének figyelembevételével az együttműködés alapja a beszervezést engedélyező vezető jóváhagyásával megváltoztatható.

7.) A beszervezés módszerének megválasztása:

A módszert az operatív helyzet és a jelölt személyisége, azon belül is elsősorban a segítő, vagy gátló motívumok együttes figyelembevételével kell megválasztani.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A.M1 11-3895/85

325

a.) Gyors módszer:

Az operatív tiszt a tanulmányozás, ellenőrzés adataira, valamint a személyes megismerésre alapozva egy beszélgetés keretében bírja rá a jelöltet a titkos együttműködésre.

b.) Fokozatos bevonás:

A beszervező operatív tiszt személyes kapcsolatot teremt a jelölttel de a titkos együttműködésbe való bevonását csak később, (a különféle, kellően fedett, de az állambiztonsági munkához objektíve kapcsolódó részmegbízatások, próbafeladatok teljesítésétől függően) valósítja meg.

9.) A beszervezés helyének és idejének meghatározása:

Beszervezést olyan helyen és olyan időpontban kell lefolytatni, ahol és amikor biztosítottak a kedvező munka- és konspirációs feltételek.

a.) Biztosítani kell a jelölt távollétének környezete előtti legalizálását.

b.) A meghívás módját a hellyel és időponttal összhangban lehetőleg a természetes; adott helyzethez igazodva kell kidolgozni. Csak olyan meghívási mód alkalmazható, amely biztosítja, hogy:

- a meghívás legendája természetesnek hat a jelölt és környezete számára egyaránt;
- a jelöltben nem kelt félelmet, vagy feltűnést, azt komolynak tekinti és a meghívásnak várhatóan eleget tesz;
- a környezete előtt akaratlanul se dekonspirál;

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M1 11-3895/89
326

- a végrehajtás helyszinén nem kell számítani váratlan dekonspirációs, vagy egyébként zavaró helyzet kialakulására.

c.) ha a jelölt körülményei szükségessé teszik operatív kombináció útján kell a kedvező feltételeket biztosítani.

9.) A beszervezési javaslat:

A tanulmányozás elhatározó jellegű mozzanata. A beszervezési javaslatban értékelni, elemezni kell a tanulmányozás során összegyűjtött és ellenőrzött adatokat.

a.) Tartalmazza:

- A beszervezés célját, célszerűségét, továbbá, ha mesterséges operatív helyzet létrehozása következtében ú.n. "idegen zászló alatt", vagy fedéssel történik, mely szerv nevében hajtják végre a beszervezést.

- A jelölt közvetlen és perspektivikus feladatait.

- A jelölt személyére jellemző adatokat (operatív lehetőségek, személyi tulajdonságok).

- A jelölt alkalmasságának és megbízhatóságának indoklását.

- A beszervezés alapját, módszereit.

- A beszervezés végrehajtásának tervét, annak helyét és időpontját, a meghívás módját.

ÁLLAMBIZTONSÁGI TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.M1 M-3895/89 328

- A nyilatkozatvétel, Megállapodás, Szerződés aláírásának szükségességét, vagy mellőzhetőségének indoklását.

- A jelöltnek adandó elsődleges ellenőrző, vagy próbafeladatokat.

- A beszervező és a beszervezésen résztvevők megjelölését, szerepük; munkamegosztásuk és taktikájuk tartalmát.

- A beszervezés tervezett költségeit.

- A beszervezés meghiusulása esetén teendő intézkedéseket.

b.) Terhelő, vagy kompromittáló adatok alapján javasolt beszervezés esetén, a jogi felügyeletet ellátó szerv előzetes engedélye mellett, a javaslatnak a fentieken túlmenően tartalmaznia kell az alapul szolgáló bűncselekmény, vagy kompromittáló adatok részletes ismertetését és a felhasználható bizonyítékok körét.

c.) Fokozatos beszervezésnél akkor kerül sor a beszervezési javaslat elkészítésére, amikor a beszervezés célszerűsége, a jelölt alkalmassága és megbízhatósága már nyilvánvalóvá vált az együttműködés során.

d.) A beszervezést megkezdeni, illetve végrehajtani általában engedélyezett javaslat alapján lehet. Különleges esetben a beszervezés az illetékes vezető szóbeli engedélye alapján is végrehajtható, melyet utólag írásban kell rögzíteni.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M1 11-3891-189
318

e.) A beszervezést engedélyező vezető felelős azért, hogy a hálózatba alkalmatlan személyek ne kerüljenek be.

f.) A beszervezés engedélyezésére: tmt, és tmb. vonatkozásában osztályvezető, külföldi állampolgár esetén, továbbá terhelő alapon történő beszervezésre csoportfőnök, önálló osztályvezető, illetőleg a területi szerv vezetője jogosult.

10.) <u>A beszervezés végrehajtása:</u>

a.) A beszervezési beszélgetés az együttműködésre való megnyerésből, (azon belül a meggyőzésből, a bizonyítékok, kompromittáló adatok feltárásából, az anyagi vagy egzisztenciális feltételek ismertetéséből, stb.) a beszervezés végrehajtásából és az együttműködés gyakorlati teendőinek megbeszéléséből áll.

b.) A jelölt részére az együttműködés vállalásának önkéntességét biztosítani kell.

c.) A megfélemlítés, valótlan terhelő- vagy kompromittáló adatok alkalmazása és a felelőtlen igérgetés szigorúan tilos!

d.) Terhelő, vagy kompromittáló alap esetén közölni kell a jelölttel, hogy választhat a titkos együttműködés, a felelősségre vonás, illetve a számára kedvezőtlen egyéb körülmények létrejötte között.

e.) Azt a terhelő alapon beszervezendő személyt, aki nem tesz őszinte vallomást, tilos beszervezni! Ez esetben kezdeményezni kell a büntető eljárás lefolytatását.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A.M1 11-3891/89

329

f.) A beszervezés ténye Nyilatkozatban, Megállapodásban, Megbízásban, vagy Szerződésben rögzíthető. Nyilatkozatot terhelő, vagy kompromittáló alap esetén, Szerződést anyagi, illetve egzisztenciális alap alkalmazásakor kell, Megbízást általában a határon túli munkára, míg a Megállapodást kisegítő anyagi alap alkalmazásakor célszerű készíteni.

g.) A hazafias és lojális alapon beszervezett személytől írásos Nyilatkozat, vétele csak akkor célszerű, ha annak pszichikai hatása várhatóan elősegíti az együttműködés fenntartását.

h.) A beszervezési beszélgetésről konspirált kép- és hangfelvétel készíthető.

i.) Sikertelen beszervezési kísérlet esetén titoktartási nyilatkozatot kell venni.

j.) A beszervezés végrehajtása után, az összkörülmények értékelése alapján meg kell szervezni a hálózati személy ellenőrzését. Az ellenőrzésre az operatív munka valamennyi eszköze, módszere és eljárása felhasználható.

11.) <u>Jelentés a beszervezésről:</u>

a.) A végrehajtásról jelentést kell készíteni, amely tartalmazza a beszervezés lefolyását, az együttműködés során figyelembe veendő esetleges új körülményeket, valamint az együttműködés gyakorlati kérdéseiben létrejött megállapodás részleteit (pl.: fedőnév, alapvető konspirációs szabályok, ellenőrző feladat, kapcsolattartás, stb.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
330
A M1 11-3895/89

b.) Az anyagi, vagy egyéb érdekeltség alapján beszervezett személynél a beszervezés végrehajtásáról készült jelentéshez mellékelni kell a Szerződést, vagy Megállapodást.

c.) A hálózati személynek a beszervezési javaslatban foglaltakon túlmenő, vagy konkrét ügyben történő foglalkoztatása csak a beszervezésről szóló jelentés jóváhagyása után kezdődhet.

12.) A beszervezés megerősítése:

A beszervezést közvetlenül követő egy vagy több találkozón kerül sor a beszervezés megerősítésére, a beszervezéskor kialakult és még ható gátló motívumok megismerésére, csökkentésére, a titkos együttműködésből adódó újfajta szerepvállalás megismertetésére és elfogadtatására.

13.) A hálózati személy nyilvántartásba vétele:

A beszervezés megerősítését követően, de maximum 7 napon belül a beszervezést végző operatív tiszt köteles intézkedni a hálózati személy operatív nyilvántartásba vételéről. Ha nem kapott engedélyt a foglalkoztatásra, az iratokat meg kell küldeni a nyilvántartónak.

14.) A meghiúsult beszervezésről is jelentést kell készíteni, mely részletesen elemzi a meghiúsulás okait. A jelentést az egyéb iratokkal együtt meg kell küldeni az Operatív Nyilvántartó Osztálynak.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M1 11. 2295/81

331

VI.

A hálózati személyek vezetése, nevelése, ellenőrzése

A hálózati személyek vezetésének, nevelésének alapfeltétele az operatív tiszt személyes példamutatása és a hálózati személlyel kialakított munkatársi, emberi kapcsolata, az érdemi együttműködéshez szükséges kölcsönös bizalom. A színvonalas vezetés biztosítja a hálózati személyek alkalmasságának folyamatos fejlődését, a feladatok eredményes végrehajtását.

1.) Hálózati személyek vezetése:

A hálózati személy vezetése a hálózati munka azon alapfeladata, amely biztosítja a titkos együttműködés folyamatosságát és konspiráltságát, a beszervezési cél megvalósítását, az operatív lehetőségek és speciális ismeretek bővítését.

a.) A hálózati személyek vezetése jóváhagyott feladatterv alapján; csak célirányos, konkrét és egyéni lehet, ezért az operatív tiszt rendszeresen és alaposan készüljön fel a találkozóra.

b.) A feladat meghatározásánál figyelembe kell venni az ügy jellegét, a hálózati személy operatív lehetőségét, képzettségét, a felderítő munkában való jártasságát és személyi tulajdonságait.

c.) Hálózati személynek képességeit meghaladó, vagy irreális, esetleg provokációt eredményező feladat nem adható.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
1.M1 11-3895/89
332

d.) A hálózati személy számára meg kell határozni a feladat végrehajtásához szükséges magatartási vonalat és legendát, valamint a cél elérését biztosító módszereket.

e.) Azonos ügyben, vagy területen párhuzamosan foglalkoztatott hálózati személyek számára összehangolt feladattervet és magatartási vonalat kell kidolgozni.

f.) Az egyoldalú leleplezést; amikor csak az egyik általunk foglalkoztatott hálózati személy szerezhet tudomást egy ugyancsak általunk foglalkoztatott másik hálózati személyről, illetőleg kétoldalú leleplezést; amikor a felfedés kölcsönösen megtörténik, külön javaslat alapján, a beszervezést engedélyező vezető hagyja jóvá.

g.) Bonyolultabb esetben (pl. határon túli munkáknál) a hálózati személy feladatát és magatartási vonalát írásban kell kidolgozni, vele tanulmányoztatni és elsajátítása után azt alá kell iratni.

h.) Az operatív tiszt köteles a hálózati személyt feladata mértékéig operatív kiképzésben részesíteni, (pl.: hangrögzítő eszköz, fényképezőgép, stb. használatára kioktatni), vele a konspiráció szabályait elsajátítani.

i.) A hálózati személy a feladat végrehajtásáról - lehetőség szerint - írásban számoljon be. Szóbeli (hangszalagra, vagy videóra rögzített) beszámolójának lényegét az operatív tiszt köteles leírni.

j.) A hálózati személy jelentését harmadik személyben fogalmazza meg és fedőnévvel írja alá, jelentéséről másolatot nem készíthet.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M.1 11-3895/89

333

k.) A hálózati személy a feladat végrehajtásával, vagy az üggyel kapcsolatban saját következtetéseit, észrevételeit külön - megjegyzésként - közölheti a jelentés végén.

l.) Az operatív tiszt köteles a hálózati információk objektivitásának ellenőrzését elvégezni.

m.) Tilos a hálózati személy jelentésének értelmét megváltoztatni, azt korrigálni, módosítani.

n.) Az operatív tiszt köteles saját megjegyzését, a feladat végrehajtásának értékelését, tervezett intézkedéseit és a hálózati személynek a jelentésből adódó feladatait, valamint következő találkozó időpontját a jelentés végén rögzíteni.

o.) Az operatív tiszt az irányítás, vezetés folyamatában felelős a hálózati személy konspiráltságának biztosításáért.

p.) Amennyiben a hálózati személy feladatát csak a magyar törvények megsértésével tudja megoldani, ilyen irányú eligazításához a szerv vezetőjének írásbeli engedélye szükséges.

r.) A vezetés folyamatában kezdettől meg kell teremteni a feltételeket ahhoz, hogy a hálózati személy az általa feldolgozott és büntető eljárásra kerülő ügyekből megfelelő időben és biztonságosan kivonható legyen.

2.) <u>A hálózati személyek nevelése:</u>

A hálózati személy nevelése az operatív tiszt részéről olyan pedagógiai és pszichológiai ráhatási folyamat, amely annak személyiségét, a Szolgálathoz és a

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 M1 11-3895-/89
334

titkos együttműködéshez való viszonyát pozitív irányba fejleszti.

a.) A hálózati személyek nevelésének alapvető célja, hogy feladataikat becsületesen, az ország, a nemzet érdekeinek, az Alkotmánynak és a törvényeknek elkötelezetten végezzék, ezért a hálózat tagjaival csak szakmailag jól képzett, megfelelő emberi kapcsolatok kialakítására képes operatív tisztek tarthatnak kapcsolatot.

b.) A nevelésnek biztosítania kell, hogy a foglalkoztatás közege, az alkotmányellenes személyekkel, csoportokkal való érintkezés, különös tekintettel a határon túli feladatokat ellátó, külföldi hírszerző szervek, vagy terrorista csoportok irányába foglalkoztatott hálózati személyt ne demoralizálja.

c.) A hálózati személy nevelésének fontos feltétele, hogy munkájáról folyamatosan kapjon értékelést. Az értékelésnek időnként az operatív tiszt parancsnokától kell származnia.

d.) A hálózati személy jutalmazása a nevelés fontos eszköze. Az eredményes munkáért - lehetőleg közvetlenül a feladat végrehajtását követően - megfelelő elismerés, anyagi juttatás, jutalom, indokolt esetben kitüntetés adható.

f.) A jól dolgozó hálózati személyt a konspiráció szabályait betartva segíteni kell problémáinak megoldásában.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
A 111 11-1895/89

3.) A hálózati személyek ellenőrzése:

Az operatív tiszt köteles az általa irányított hálózati személy tevékenységét, megbízhatóságát, konspirációs helyzetét folyamatosan ellenőrizni.

a.) Az ellenőrzés célja a hálózat védelme, valamint, hogy kiszűrje azon hálózati személyeket, akik árulással, provokatív tevékenységgel, vagy valótlan adatok szándékos jelentésével gyanusíthatók. Meg kell akadályozni ellenséges ügynöknek hálózatunkba való behatolását. Különös figyelmet kell fordítani azokra a hálózati személyekre akiket más speciális szolgálat hálózatából fordítottunk vissza.

b.) Árulással gyanusítható hálózati személy ellenőrzésére felhasználható az operatív munka valamennyi eszköze, módszere és eljárása. Egyéb esetekben azok időszakosan és a célszerűségnek megfelelően kerüljenek alkalmazásra.

c.) Az operatív tiszt köteles megakadályozni, hogy a hálózati személy a Állambiztonsági Szolgálattal való kapcsolatot egyéni nyerészkedésre, visszaélésre használja fel.

d.) Az operatív tiszt köteles a hálózati személy magatartásában, személyi tulajdonságaiban, magánéletében, életvitelében tapasztalható negatív változásokra felfigyelni, az okokat ellenőrizni, a káros következmények megelőzése érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni.

e.) Amennyiben az ellenőrzés az ország érdekei ellen történő fellépésre, külföldi hírszerző szervhez tartozásra, árulásra, vagy más bűncselekményre

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
1 M1 M-3895/89
336

vonatkozóan szolgáltat adatot, azonnal intézkedni kell az okozott kár felmérésére, lokalizálására, csökkentésére és felszámolására, a gyanusítható hálózati személlyel szemben pedig haladéktalanul intézkedni kell: a beszervezés megerősítésére, kizárására, vagy bűntetőeljárás kezdeményezésére. Minden esetben kötelező megvizsgálni, hogy a kialakult helyzet operatív játszma alapjául felhasználható-e.

VII.
A kapcsolattartás megszervezése

A hálózati személy és a tartó szerv képviselője között a kapcsolattartás történhet: személyes találkozón, közvetítővel vagy technikai (személytelen) eszközök segítségével.

1.) A hazai és külföldön foglalkoztatott hálózati személyekkel történő kapcsolattartás a hálózati munka kulcsfontosságú területe mind az eredményesség, mind a biztonság szempontjából. A helytelenül szervezett kapcsolattartás az ügy és a hálózati személy dekonspirációján túl, súlyos kül- és belpolitikai károkat okozhat, ezért minden körülmények között biztosítani kell a konspiráció szabályainak legszigorúbb betartását.

2.) A kapcsolattartás gyakoriságának és formájának megválasztásakor kötelező figyelembe venni a feladat jellegét, a hálózati személy körülményeit, feladatát, ellenőrzöttségét, képzettségét, valamint az operatív helyzetből adódó biztonsági követelményeket. Ezek függvényében esetenként sor kerülhet a kapcsolattartás formáinak kombinatív alkalmazására is.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.111 11-3895/89

A kapcsolattartás konkrét formáit a fenti elvek alapján a szervek vezetői szabályozzák.

VIII.
A hálózati irányítás, ellenőrzés parancsnoki feladatai:

1.) A terület szakmai vezetője köteles folyamatosan figyelemmel kísérni, irányítani és ellenőrizni a hálózati személyek foglalkoztatásával megbízott operatív tisztek hálózattartó munkáját. Felelős azért, hogy kizárólag arra alkalmas operatív tisztek foglalkoztassanak hálózati személyeket.

2.) Az operatív igényeknek, valamint a hálózati személyek operatív lehetőségének megfelelően a parancsnok határozza meg a területéhez tartozó hálózat egészének, kiemelten a legfontosabb hálózati személyek felhasználásának fő irányait, főbb feladatait és felelősséggel tartozik azok betartásáért.

3.) A célszerűség és indokoltság figyelembe vételével a parancsnok köteles ellenőrző találkozón résztvenni, hogy közvetlen, személyes ismereteket szerezzen a hálózattartó operatív tiszt vezető, irányító munkájáról, a hálózati személy szakmai felkészültségének színvonaláról, a szervhez és a feladatok végrehajtásához való viszonyáról.

4.) Az ellenőrző találkozót fel kell használni a hálózati személy munkájának parancsnoki értékelésére.

5.) Az ellenőrző találkozó alapján a szakmai vezető értékelje a hálózattartó operatív tiszt vezető irányító nevelő tevékenységét.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
1 MA 11-3895/89
338

6.) A terület szakmai vezetője az ellenőrző találkozók tapasztalatait összegezve, évente legalább egy alkalommal alosztály-, osztályértekezleten értékelje a hálózati kontingens felhasználásának eredményességét. Törekedjen az eredményes hálózattartó munkát végző operatív tisztek gyakorlati tapasztalatainak hasznosítására.

IX.

A hálózati személyek átadása, minősítése

1.) A hálózati személyek átadása:

a.) Hálózati személyeket szerven belül és szervek között átadni a beszervezés engedélyezésére jogosult vezető jóváhagyásával és csak indokolt esetben szabad. Vitás esetben a hálózatot foglalkoztató szerv vezetője dönt az átadás ügyében.

b.) A hálózati személyek átadásakor a kapcsolatfelvétel lehetőség szerint személyesen történjék.

c.) Amennyiben a kapcsolatfelvétel csak más módon oldható meg, biztosítani kell, hogy a hálózati személyben az bizonytalanságot vagy bizalmatlanságot ne váltson ki, dekonspirációs helyzetet ne teremtsen.

2.) A hálózati személy munkájának értékelése:

a.) A hálózati személy munkáját "Minősítés"-ben kell értékelni ha:

- jelentős ügyben, vagy adott munkaterületen feladatát teljesítette, más funkciót kap, illetve átminősítése válik szükségessé,

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
1 M1 M-3895/89
339

- vele szemben árulás gyanuja merül fel,

- operatív lehetőségeiben, vagy személyi körülményeiben lényegi változás állt be, vagy;

- más területre kerül átadásra.

b.) Ügynök kategóriába tartozó hálózati személyeknél a fenti esetekben elegendő feljegyzést készíteni.

X.

A hálózati személy pihentetése, kizárása

1.) Pihentetés:

a.) A hálózati személyt pihentetni kell, ha körülményeiben (betegség, dekonspiráció), vagy operatív lehetőségeiben beállott változások miatt az együttműködésre átmenetileg alkalmatlanná válik, illetőleg az operatív szerv a munkáját csak későbbi időpontban kívánja ismét igénybe venni.

b.) A pihentetendő hálózati személyt el kell igazítani a pihentetés időtartama alatt követendő magatartására, a kapcsolat mindkét irányú ujrafelvételének módozataira.

c.) A pihentetés időtartama, a pihentetés indokainak figyelembevételével kerül meghatározásra.

d.) A pihentetést a beszervezés engedélyezésére jogosult vezető hagyja jóvá.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

340
1.111 11-3891/89

2.) Kizárás

a.) A hálózati személy kizárását kell kezdeményezni, ha bármely okból az együttműködésre véglegesen alkalmatlanná válik.

b.) Az operatív helyzet változása következtében megszűnő hírszerző lehetőség nem feltétlenül indokolja a kizárást. Törekedni kell ritkított találkozókkal, vagy pihentetéssel, vagy más állambiztonsági területre történő átadással a már beszervezett személynek a hálózatban való megtartására.

c.) A kizárásra javaslatot kell készíteni, mely tartalmazza: a kizárás indokát, a hálózati személy beszervezése óta végzett munkájának értékelését, a szervvel szemben fennálló esetleges jogos igényeit, követeléseit és ezek kielégítésére vonatkozó előterjesztést. A kizárás jóváhagyására a beszervezést engedélyező vezető jogosult.

d.) A hálózati személlyel általában közölni kell a kizárását, azonban indokolt esetben ettől el lehet tekinteni. Kizáráskor az együttműködés kapcsán megismert titkokra vonatkozó titoktartási nyilatkozatot lehet venni.

XI.

A hálózati személyek jogi helyzete

1.) A hálózati személy utasításra végrehajtott cselekedeteiért a hálózattartó és rajta keresztül a Állambiztonsági Szolgálat felelős.

2.) A hírszerzés külföldre telepített hivatásos munkatársai végleges hazatérésekor a szerv vezetője köteles

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
1.11.1 11-3895/89
341

gondoskodni a telepítési javaslatban és a "Megbízás"-ban jóváhagyott támogatások (anyagi, jogi, egzisztenciális, stb.) méltányos biztosításáról.

3.) A hálózati személy kártérítési igénnyel léphet fel, ha operatív feladatainak előírás szerinti végrehajtása következtében anyagi károsodás vagy egyéb hátrány éri. Az igényt elutasító döntés ellen a kártérítés igénylőjének joga van fellebbezést benyujtani a döntést hozó vezető parancsnokához.
A kártérítést a Állambiztonsági Szolgálatnak kell kezdeményeznie és a jogosultak számára biztosítania, ha a hálózati személy az operatív feladat teljesítése következtében elhalálozik, vagy személyes szabadságában akadályoztatva, illetve korlátozva van. Ha személyes akadályoztatására, korlátozására külföldön kerül sor minden lehetséges intézkedést meg kell tenni a hálózati személy mentésére.

4.) A terhelő adatok alapján beszervezett ügynök együttműködési nyilatkozatában rögzíteni kell, hogy amenynyiben huzamosabb ideig - legkésőbb az adott bűncselekményért kiszabható büntetés elévülésének idejéig - eredményesen segíti az Állambiztonsági Szolgálat munkáját, úgy az eltekint a bűntetőeljárás kezdeményezésétől. Az operatív szerv a határidő lejárta előtt köteles az együttműködés alapját felülvizsgálni és a végzett munka alapján dönteni abban:

a.) Igényt tart-e további munkájára (ez esetben titkos megbízottá, vagy titkos munkatársszá kell átminősíteni.)

b.) Amennyiben az ügynök az együttműködést nem vállalja, az elévülési határidő lejártakor a hálózatból ki kell zárni.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

342

1.M1 11-3895/89

5.) Az a hálózati személy, aki dekonspirációval, árulással, vagy egyéb módon a titkos együttműködés szabályait szándékosan megszegi, ezzel az Állambiztonsági Szolgálat, illetőleg a Magyar Népköztársaság érdekeit veszélyeztetve kárt okoz, az érvényben lévő törvények szerint büntetendő. Büntetőjogi felelősségre vonását a szakterület vezetőjének felterjesztésére az Állambiztonsági Szolgálat vezetője kezdeményezi.

6.) A hálózati személy büntetőeljárásban tanu is lehet. Büntető ügyben történő elkerülhetetlen szerepeltetése esetén titoktartási kötelezettsége alól kizárólag az Állambiztonsági Szolgálat vezetője mentheti fel.

XII.
Hálózaton kívüli kapcsolatok

1.) Az operatív szervek a szakterületeken folyó operatív munka eredményességének növelése céljából hálózaton kívüli alkalmi operatív kapcsolatokat (Aok) alakíthatnak ki.

a.) Alkalmi operatív kapcsolat az a megnyert személy, aki ellenszolgáltatás nélkül, vagy eseti díjazás ellenében, alkalmi együttműködés keretében szolgáltat az adott szakterület operatív munkáját elősegítő információkat, illetve egyéb tevékenységével járul hozzá az operatív felderítő, elhárító munka eredményességéhez.

b.) Alkalmi operatív kapcsolat létesítését alosztályvezető engedélyezi, egyben felelős azért, hogy alkalmazása kizárólag a szakterület operatív feladataihoz kapcsolódjon.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M1 11-3895/89

c.) A kapcsolat létesítését követően a figyelő kartont meg kell küldeni a nyilvántartónak. A kartonon szerepeltetni kell a kapcsolat létesítésének célját.

d.) A hálózaton kívüli kapcsolatokat alkalmázó szakterületek alosztályvezetői 3 évenként kötelesek felülvizsgálni az alkalmi operatív kapcsolat nyilvántartásának indokoltságát és dönteni a törlésről, vagy a figyelő karton további 3 évre történő meghosszabbításáról.

XIII.
A hálózatszervezés és tartás pénzügyi keretei

Az operatív szervek vezetői, valamint az adott elhárítási területek közvetlen parancsnokai felelősek a "B" ellátmánynak kizárólag az operatív munkával összefüggő, a hatékonyság messzemenő figyelembevételével történő, de ésszerűen takarékos felhasználásáért.

1.) A beszervezésre felhasználni tervezett összeg mértékét a beszervezési javaslat tartalmazza, melyet az illetékes parancsnok hagy jóvá.

2.) Anyagi, vagy egyéb érdekeltség alapján beszervezett személy esetében a Szerződés, vagy Megállapodás tartalmazza az Állambiztonsági Szolgálat részére végzendő feladatok körét és az ezért igényelt pénzbeli juttatás összegét, illetve a szerv által teljesítendő egzisztenciális, vagy egyéb igények kielégítésének mértékét és módját. A Szerződés, vagy Megállapodás egy példányban készül és a "B" dossziéban kerül elhelyezésre.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.111 11-3895/89 344

3.) Rendszeres fizetést, fizetéskiegészítést, rendszeres vagy alkalmi juttatást a KSH által közzétett, előző évi hivatalos átlagbér 50 %-áig osztályvezető, 75 %-áig csoportfőnök-helyettes, azon túl a rendelkezésre bocsátott "B" ellátmány felső határáig a csoportfőnök, önálló osztályvezető, illetőleg a területi szerv vezetője engedélyezi.

4.) Eseti díjazást 1.000 Ft összeghatárig alosztályvezető engedélyez. Eseti díjazásnak kell tekinteni az alkalmi operatív kapcsolat által szolgáltatott, (az operatív munkához kapcsolódó, abban felhasználható és más módon be nem szerezhető) információért vagy egyéb, az operatív munkát elősegítő alkalmi feladatvégrehajtásért nyújtott anyagi juttatást.

5.) A hálózati személy jutalmazását a KSH által közzétett, előző évi hivatalos átlagbér 50 %-áig alosztályvezető, 75 %-áig osztályvezető, 100 %-áig csoportfőnök-helyettes, ezen felül csoportfőnök, önálló osztályvezető, illetőleg a területi szerv vezetője engedélyezi.

6.) Eredményesen dolgozó hálózati személy részére váratlan, egyéb módon meg nem oldható személyes problémáinak enyhítésére, - a KSH által közzétett előző évi hivatalos átlagbér háromszoros összegéig - rendkívüli segély adható, melyet a csoportfőnök, önálló osztályvezető, illetőleg a területi szerv vezetője hagy jóvá.

7.) A juttatások kifizetéskor a hálózati személlyel az átvett összegről elismervényt kell aláíratni. Ez alól különösen indokolt esetben, az összkörülmények figyelembe vételével a kifizetést engedélyező parancsnok felmentést adhat.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M1 11-3895/89 345

8.) A hálózati személynek a hálózatból történő kizárásakor végkielégítés adható. Az összeg nagyságától függően - a személynek a hálózatban végzett munkáját, az ott eltöltött időt értékelve - a szakterület közvetlen parancsnoka tesz javaslatot az engedélyezésre jogosult vezetőnek.

XIV.

Vegyes rendelkezések

1.) A hálózat tagja állampolgárságra, politikai meggyőződésre és társadalmi funkcióra tekintet nélkül bárki lehet.

2.) Hálózati ellenőrzés a Magyar Népköztársaság nemzeti érdekeinek érvényesülése, az állam biztonsága, az alkotmányos rend védelme érdekében, az állami, társadalmi és politikai élet minden szférájában, határainkon belül és kívül egyaránt alkalmazható.

3.) Jelen Szabályzat értelemszerűen vonatkozik a alkalmi operatív kapcsolat kategóriájába tartozó, titkos segítőként megnyert személyekkel való együttműködésre.

4.) A Csoportfőnökségek és az önálló osztályok vezetői jelen Szabályzat fő elveinek betartása mellett, figyelembe véve szakterületeik sajátosságait, külön "Intézkedést" adhatnak ki.

5.) A hálózat titkossága:

a.) A hálózat szigorúan titkos, különösen fontos operatív eszköz, ezért kötelező a hálózati személyek legszigorúbb konspirációs védelmének minden szinten történő biztosítása.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.M1 11-3895/89

346

SZOLNOK MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERVE

SZIGORÚAN TITKOS!
/ Selejtezésig !/

MEGSZŰNT

215-7/ 76 /1989.

Tárgy: Ideiglenes Szabályzatok tervezetéhez

É S Z R E V É T E L E K

A vezetői jelölést átvettem.
1989. szept. 31

Szervünknek véleményezésre megküldött Szolgálati Szabályzat, Hálózati Munka Szabályzat és "SZT" állomány Működési Szabályzat tervezeteket vezetői értekezleten vitattuk meg és véleményeztük. A munkában részt vettek a vezetői értekezletek állandó résztvevői, valamint a kiemelt főoperatív tisztek.
Az elhangzott véleményeket az alábbiakban összegezzük:

Mindhárom tervezetben érzékelhető, hogy azok a jelenlegi átmeneti időszakra vonatkozóan fogalmazódtak meg. Feladataink és lehetőségeink ennek megfelelően kerültek rögzitésre. Érezhető az anyagokon, hogy jövőbeni helyünk, szerepünk bizonytalan. A Szabályzatok általánosságban egyfajta közös újszerű koncepciót tükröznek ugyan, de magukon viselik annak nyomát, hogy vélhetően nem egyazon munkacsoport alkotta ezeket. A nemzetbiztonság - államvédelem terminológia közül az előbbi tünik szimpatikusabbnak és a munka tartalmát illetően kifejezőbbnek is.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Valamennyi tervezetből kitünik, hogy a Szolgálatnak e pillanatban nincs egyértelmüen megfogalmazott ellenségképe.

Feltétlen számolni kell a jövőbeni feladatok megfogalmazásánál azzal, hogy a Szolgálat költségvetésből gazdálkodik ezentúl is. Ha feltételezzük, hogy egy eljövendő koaliciós parlament, illetve kormány megfelelő bizottsága fogja felügyelni a Szolgálatot, könnyen előfordulhat, hogy az itt megfogalmazott elgondolások egycsapásra illuzórikussá válnak, a költségvetési összeg ismerete függvényében. Nem zárhatjuk ki annak lehetőségét sem, hogy egy koaliciós kormány erősen korlátozni fogja a Szolgálat tevékenységi körét és ennek egyenes következményeként a Szolgálat létszámát.

A Szolgálati Szabályzathoz

Az anyag egyértelmüen a Rendőrség Szolgálati Szabályzatára épül, annak tematikáját követi, erre próbálja több-kevesebb sikerrel adaptálni a Nemzetbiztonsági Szolgálat feladat és eszközrendszerét. Szerkezetileg felöleli a nemzetbiztonsági /állambiztonsági/ általános problémakört, de speciális szempontokat is megfogalmaz. Egyfajta "menetrend", amelyhez képest lehet késni, vagy sietni. Nem tud elszakadni a régi terminológiákból, továbbá indokolatlanul nagy teret szentel a Szolgálat szempontjából kevésbé lényeges dolgoknak. Ilyen pl. a Szolgálat munkatársainak magatartása, általános kötelessége, előljárók, feljebbvalók, alacsony rendfokozatnak, szolgálati út, jelentkezés rendje, stb. Ezeknek a fejezeteknek sajátos merevsége, "bokacsattogtatós" hangulata van és ha az Előterjesztés 3. oldalán a 2. bekezdésben megfogalmazottakat komolyan vesszük, erre nincs nagy szükség.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL. 1.2. n. Szolgálat I

Konkrét észrevételeink, javaslataink a Szolgálati Szabályzathoz

- Mi a Szolgálat? Fegyveres erő, testület, rendészeti szerv, vagy valami más.

- A polgári alkalmazottak nem tagjai a Szolgálatnak? Esetleg a Szolgálat tagjai - akik eddig polgári állományu gépirók, titkárnők, stb. voltak - egységesen rendfokozatot kapnak? /3.pont/

- A 9/a. pontban javasoljuk rögziteni az alábbiakat: "-... amelyek a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettségeit, kapcsolatrendszerét, szuverenitását, területi integritását sértő, zavaró, veszélyeztető, vagy ellene irányuló cselekményekre utalnak, illetve vonatkoznak".

- A 12-13-14 pontokat javasoljuk törölni, helyettük az alábbi megfogalmazás rögzitését tartjuk célszerünek: "A Szolgálat feladatai érdekében - a vonatkozó törvények és belső szabályozások rendelkezéseinek megfelelően - titkos felderitő, megelőző, akadályozó korlátozó, megszakitó intézkedéseket foganatosit. Ennek keretében a hatáskörébe utalt büntettgyanús cselekmények megerősitésére, illetve kizárására a birtokában lévő operativ erőket /hivatásos, T, SZT állomány és ügynökség / eszközöket, módszereket /telefon és helyiség lehallgatás, figyelés, levéllenőrzés, rádióelháritás, nyilvántartás, operativ akciók végrehajtása/ alkalmaz. Büncselekmény alapos gyanujának fennállása esetén kezdeményezi az elkövető /k/ biróí úton történő felelősségre vonását."

- Helyesnek tartjuk,hogy a Szolgálat nem foganatosithat nyilt nyomozati cselekményeket, személyes szabadságot korlátozó intézkedéseket, de szükségesnek tartjuk megemliteni, hogy

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

a halasztthatatlan nyomozati cselekményként végrehajtandó intézkedések gyakorlatilag mégis feljogositják erre. /14. pont/

- A regionális szervezéssel összefüggésben úgy véljük, hogy a szolgálat továbbra is csak központi és területi szervekre tagozódjon. Szigorúan centralizált szervezetnek kell lennie és ebből a meggondolásból kiindulva nincs helye a többlépcsős alárendeltségnek, áttételezettségnek. A regionális központ közbeiktatásának az lesz a következménye, hogy belép egy új döntési szint, az információ áramlása lelassul, nehézkessé válik, de ez a veszély fenyegeti az irányitó munkát is. Következésképpen valamennyi szervnek egy központhoz kell tartoznia, ez a biztositéka a szakirányitás, a központi akarat közvetlen megvalósitásának, az információ gyors és hatékony cseréjének, az operativ helyzet változásaira való rugalmas reagálás nagyobb eredményességének. /17.pont./

- A kémelhárító szolgálat feladatai rögzitésénél hiányoljuk a nemzetközi terrorizmus elleni harc deklarálását. A Szolgálat feladatai megfogalmazását általánosnak érezzük.

- A belső biztonsági szolgálat feladatai összességében jól rögzitettek. A 32. pont első felében megfogalmazottakat viszont csak ugy lehet végrehajtani, ha minden pártban, szervezetben operativ erőinkkel és eszközeinkkel jelen leszünk. Ezt viszont egy koalíciós parlament vagy kormány kizárt, hogy engedélyezze. Az átmeneti időszakra még elfogadhatóak és megmagyarázhatóak az itt rögzitett feladatok, de csak erre az időintervallumra. A többpártrendszerben a pártok majd ellenőrizni fogják egymást, a Nemzetbiztonsági Szolgálat feladatköre erre ne terjedjen ki, a 31. pont kellően behatárolja tevékenységünk szintereit.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

ÁBTL 1.1.2. Sz-anyag II

- A postai küldemények ellenőrzésével összefüggésben a meghatározás ködös. /40. pont/. A Szolgálat nem hatóság, ezért nem lesz joga egyetlen anyag kivonására sem. Ellenőrzésre is csak nagyon pontosan behatároltan. Ne akarjon ez a szolgálat ilyen egyfajta totalitást feltételező, szűrő-elhárító feladatot felvállalni, mert ezzel az objektiv információ áramlás egy területét akarja ő maga "kordában tartani". Ne ez a szolgálat döntse el, hogy mi minősül ellenséges propagandaanyagnak. /41. pont/. A 42. pontot ugy ahogy van törölni kell, mert ez egy valóban demokratizált államban keresztülvihetetlen.

- Az 50-63. pontig bezárólag: a különválás ára, sok embert foglalkoztató apparátus, amelynek fenntartása az amugy is szükös költségvetésből további jelentős tételt csip le a végrehajtó szolgálatok rovására. /Sajátosan felmerülő kérdés: ha a Nemzetbiztonsági Szolgálat teljesen leválik a rendőrségről, és esetleg közvetlen kormány vagy parlamenti alárendeltségbe kerül - a BM kiiktatásával-a szolgálat tagjai részére mely egészségügyi intézményekben, mely üdülőkben stb. biztositják az ilyen jellegü szolgáltatásokat?/

- A 75/d. pont lehetővé teszi érdekvédelmi szervezet alapitását, ebből következően vélhetően szakszervezeti tagok lehetnek a Szolgálat munkatársai.

- A nyilvános szerepléssel összefüggésben az anyag nem tesz említést a nyilatkozatról /sajtó, rádió, TV/ holott napjainkban sokkal inkább ez kerül előtérbe és nem az irásos formula.

- A Szolgálat fegyverhasználatát az 1963. évi 22. sz. Tvr. határozná meg. Ezt többször módositották. / 19/1982. BMh-i utasitás, ezt is módositotta a 24/1982. sz. BMh-i intézkedés, az utasitás törölte a 19/1985. BMh-i utasitás stb./ Ezek a rendőrség fegyverhasználatáról rendelkeznek.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A különböző testületeknek saját fegyverhasználati joguk van. /Határőrség, BV, Pénzügyőrség, Ipari Őrség stb./ A Biztonsági Szolgálat sajátos tevékenységi körrel, önálló kutatási, információszerző területtel bír. Sajátos, csak erre jellemző fegyverhasználati jogszabályt kell alkotni vagy adaptálni, de mindenképpen a sajátosságok figyelembevételével. Pl. Egy kémelhárító szolgálatnál dolgozó biztonsági tiszt fegyverhasználati joga semmiképpen sem lehet azonos egy járőr rendőrőrmester fegyverhasználati jogával. A titkosszolgálati jelleg erősödését a legkevésbé sem szolgálja ez a mechanikus adaptálás. Sajátos jogi problémát eredményez, hogy az 1963. évi 22. sz. Tvr. meghatároz jogosult és köteles fegyverhasználatot azokra nézve, akiknek ezen Tvr. szerint kell adott esetben fegyvert használni. Hiába titkosszolgálati tag a munkatárs, ha rendőrként kell fellépnie a köteles szabály szerint, ellenkező esetben ha ezt nem teszi katonai ügyészi eljárásnak néz elébe. Itt is el kell különiteni az állományt.

A 137. pontot egyébként is módositani javasoljuk. A második mondat első fele helyett az alábbi szövegrész kerüljön be. "A szolgálat tagja fegyverét szakmai feladatok végrehajtásához csak indokolt esetben használhatja. Ez történhet saját elhatározásból vagy vezetői utasitásra. Saját elhatározásból akkor, ha feladatát a vezetőjétől távol, annak közvetlen irányitása nélkül önállóan teljesiti."

A hálózati munka szabályzat tervezethez.

1987. november 12-én szervünknél részletesen értékeltük a teljes hálózati állományt. Összefoglaló jelentésünket a BM ÁB Miniszterhelyettesi Titkárságnak küldtük meg.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A javaslati részben akkor számos uj elgondolást, módositást rögzitettünk. Ugy véljük a véleményezésre kiadott tervezet tanulmányozása alapján, hogy abban több javaslatunk megfogalmazásra került. Ezt örömmel nyugtáztuk.

A Szabályzat tervezetet összességében alkalmasnak tartjuk arra, hogy ugy az átmeneti, mint a későbbi stabilizálódott időszakra bevezetésre kerüljön. Rugalmasabb mint elődje volt és szellemiségében tükröződik az a kor, amelyben élünk és dolgozunk.

Konkrét észrevételeink és javasleteink.

- Nem derül ki egyértelmüen a tervezetből, hogy a hálózat erő, vagy eszköz. Az anyag sugall egyfajta értelmezési lehetőséget, mely szerint az egy adott hálózati személy erő, és a hálózati személyek összessége eszköz. /I/3. és II/1/a pontok alapján./

- A hálózati funkciók helyesen kerültek meghatározásra, de megjegyezzük, hogy a "szürő-kutató" fogalom már kb. fél-egy évvel ezelőtt az operativ terminológiából intézményesen kirekesztésre került. /II/2/d. pont./

- Szükségesnek tartjuk a hálózati személyek minősitése tartalmánál rögziteni: azon tulmenőleg, hogy végeredményben "önként" vesznek részt a munkában ez történhet "ajánlkozás", "felkérés alapján", illetve egyértelmü "kényszerhelyzet" hatására. /III/1.pont./

- A titkos megbizotti minősités kritériumában a legfontosabb ismérv - jelen tervezet szerint - az anyagi érdekeltség. A titkos munkatársi kategória viszont nagyon magas követelményeket állapit meg. A kettő között zömében létező önként, nemzeti-hazafias vagy lojális alapon beszervezett hálózatokat - akik e munkáért semminemü anyagi ellenszolgáltatást nem kérnek és nem várnak el - nem tudjuk hova besorolni. Nem

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

lehet tmt, mert nem végez olyan szinvonalu munkát, ugyanakkor tmb sem, mivel nem az anyagi érdekeltség az együttmüködés alapja. /III/1. a-b/.

- Meg kellene fontolni a tmt-k anyagi-pénzbeli dijazását is.

- Önmagában helyesnek tartjuk, hogy az anyagi alapon dolgozó hálózatokat nem ügynöki, hanem megbizotti kategóriába sorolja a tervezet /III/1/c. pont./

- Helyeseljük, hogy a beszervezést adott esetben már a személyes megismerés során végre lehet hajtani. A vezetők felelőssége ebben a kérdésben igen nagy, mert ebből könnyen kampány lehet. Ehhez kapcsolódó kérdéseink:

  - ebben az esetben utólag kell-e beszervezési javaslatot készitení, véleményünk szerint ez akkor már felesleges;

  - szervünknél eddig a személyes megismerésre nem készitettünk irásos tervet. Az uj szabályzat azt sugallja, hogy ezután már kell. Ez viszont az adminisztráció további növekedését eredményezi . /V/4/c./

- Az alapok meghatározása jó /V/5./, de nem értünk egyet azzal, hogy terhelő adatok alapján történő beszervezés esetén az előzetes engedélyezési szintet ki kell vinni a Szolgálat szervezeti kereteiből. Ez csak indokolatlanul több adminisztrációt és a Szolgálat jogkörének markáns csorbitását jelenti /V/5/d. pont 3 bekezdés figyelemmel a 9/b és 9/f pontokra./

- Helyes, hogy a nyilatkozatnak alternativ elnevezései is létezhetnek és feltétlen helyeseljük annak esetleges elhagyása lehetőségét is /V/10/f és g pontok/

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

ÁBTL. 1.2 4. Szekció I.

- Sikertelen beszervezési kisérletnél mire garanciá a titoktartási nyilatkozat? / V/10/i/.

- Helyeseljük a nyilvántartásba vételre adott 7 napos határidőt, az eddigi szabályozás tul feszes, nehezen betartható volt. /V/13. pont./

- Az egy és kétoldalu leleplezést az a vezető engedélyezze, aki a hálózat tartásáért felelős. Egy időközben átadott és leleplezésre kerülő hálózati személyhez az egykori beszervezést engedélyezőnek már nem fiződik érdekeltsége, kivéve ha a hálózati személyt meghatározott időre /katonai szolgálat, börtönelháritás/ adták át. Ez esetben természetes az engedély kikérése. /VI/1/f./

- A Szolgálati Szabályzat tervezetben nem szerepel konkrétan megfogalmazva a külföldi terrorista csoportok irányában végzendő munka, ugyanakkor a Szolgálat jelen hálózati szabályzata ez irányu feladatunkat mégis érinti a nevelés kapcsán /VI/2/b. pont./

- Helyesnek tartjuk a jól dolgozó hálózati személyek segitése lehetővé tételét, ez a szabályozás liberálisabb mint elődje /V/2./f.pont./

- Az ellenőrzést végző szakmai vezető ne egy aktus - ellenőrző találkozó - alapján értékelje a hálózattartó operativ tiszt vezető irányitó, nevelő tevékenységét, hanem az összfolyamat ismerete alapján. /VIII/5. pont./

- Nem egészen értjük a megkülönböztetést a "minősités" elkészitésével összefüggésben ügynök és egyéb hálózati személy között /IX/2. a-b. pont/

- Helyeseljük, hogy a kizárás közlésétől indokolt esetben el lehet tekinteni. /X/2/d/.

ÁBTL 1.12.4. Szolnok I.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

- Ujszerünek és helyesnek tartjuk az alkalmi operativ kapcsolatnál megfogalmazottakat. Helyes a figyelő kartonon történő nyilvántartásba vétel is. Kérdésünk: a hivatalos és társadalmi kapcsolatokról miért nem rendelkezik ez a fejezet, vagy valamilyes más anyag, esetleg jelenti-e ez a két kategória megszünését? /XII. fejezet/

- A XIII. fejezetet - Hálózatszervezés-tartás pénzügyi keretei - teljes terjedelmében jónak tartjuk.

- Megjegyezni kivánjuk, hogy a "különösen fontos" kifejezés az uj ügykezelési szabályzat szerint már nem minősités, hanem iratokra vonatkozó kezelési előirás, igy a hálózat minősitésére nem használható /XIV/5/a./

Az SZT állományra vonatkozó szabályzat tervezetéhez

Értekezletünkön ezt a tervezetet találtuk a leginkább kiforrottnak, a kor követelményeihez leginkább alkalmazkodónak, a legkönnyebben végrehajthatónak. Ennek megfelelően szinte kizárólag elismerő vélemények hangzottak el.

- A jelenleg érvényben lévő SZT parancs alapján már nehéz dolgozni. Ezzel kapcsolatos véleményünknek már több fórumon hangot adtunk. Annak hibáit most nem célunk ismételten fölemlegetni.

- Az uj SZT parancsnál fontos, hogy az anyagi érdekeltség meghatározó sullyal jelentkezik.

- Helyes, hogy a kitüntetést kivették a lehetőségek közül.

- Megjegyzendő, hogy a nyilt állományu nemzetbiztonsági operativ tisztek is kapjanak olyan díjazást /illetményt/ mint

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

az SZT tisztek. Ha ez nem történik meg akkor jelentős feszültséghez vezet.

A parancs nemcsak az átmeneti időszakra hanem hosszabb távon is alkalmas ezen munkavégzés szabályozására.

SZOLNOK, 1989. október 27.

/ TÖRÖK SÁNDOR r.alezredes /
főkapitány-helyettes

Készült: 2 pld-ban
Készitette: KI/SZJ/VKné

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Herczeg Miklós

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III. FŐCSOPORTFŐNÖKSÉG

T i t k o s !
/selejtezésig/

Ikt.sz.: 45-73/8/1989.

3. sz. pld.

Minősítés törölve!
BM/10-16/14/1-29/2002 sz. rend. alapján
2002 -02- 13
aláírás

J ó v á h a g y o m :

/Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy/
miniszterhelyettes
sk.

M U N K A É R T E K E Z L E T E K

1990. január 1. - június 30.

Január

1./ Az állambiztonsági szolgálat tevékenységére vonatkozó alkotmányerejű törvényjavaslat tervezetének megvitatása.

/A téma szerepel a Miniszteri Értekezlet 1990. január 29-i, valamint a Minisztertanács 1990. februári második ülésén/

Felelős: Dr. Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

Előadó: Dr. Orbán Vilmos r. alezredes, titkárságvezető-helyettes

2./ Jelentés a műszaki-tudományos és gazdasági hirszerző szolgálat elmult években végzett tudományos tevékenységének főbb tapasztalatairól, a megszerzett információk népgazdasági hasznosításának helyzetéről és a további feladatokról.

/A téma szerepel a Miniszteri Értekezlet 1990. február 19-i és a Minisztertanács 1990. márciusi második ülésén/

Felelős: Dr. Dercze István r. ezredes, csoportfőnök

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1. 11.1. 45-73/8/89. (71.d.) 484

3./ Az állambiztonsági szolgálat szervezet-fejlesztésére, uj strukturájára, feladataira vonatkozó javaslat.

/A téma szerepel a Miniszteri Értekezlet 1990. január 29-i ülésén/

Felelős: Pallagi Ferenc r. vezérőrnagy, miniszterhelyettes

4./ Különfélék.

Február:

1./ A rendőri és állambiztonsági szolgálat együttműködésének aktuális kérdései.

/A téma szerepel a Főkapitányi Értekezlet 1990. április 27-i ülésén/

Felelős: Benkő Ferenc r. ezredes, csoportfőnök

2./ Az állambiztonsági szervek hálózati munkáját szabályozó uj parancs és szabályzat-tervezet megvitatása.

Felelős: Dr. Horváth József r. vezérőrnagy, csoportfőnök

3./ Különfélék.

Március:

1./ Az állambiztonsági szolgálat személyügyi munkájának korszerűsítésére vonatkozó feladatok.

Felelős: Benkő Ferenc r. ezredes, csoportfőnök

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1 111 45 75/2/89 485

2./ Az állambiztonsági szolgálat képzési, továbbképzési rendszerének helyzete, továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatok.

Felelős: Benkő Ferenc r. ezredes, csoportfőnök

3./ Különfélék.

Április:

1./ A Magyar Köztársaság nemzetbiztonsági helyzete. Az ellenünk dolgozó hirszerző szervek ugynevezett harmadik-országos tevékenységének kezelése, feladatok.

Felelős: Benkő Ferenc r. ezredes, csoportfőnök

2./ Különfélék.

Május:

1./ Az állambiztonsági szervek személyi állománya konspirációs és biztonsági helyzetének, fedésének, legalizálásának - beleértve az SZT állományt is - kérdései.

Felelős: Dr. Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

2./ Az 1990. II. félévi munkaértekezletek tervezetének megvitatása.

Felelős: Dr. Sillai Árpád r. ezredes, titkárságvezető

3./ Különfélék.

B u d a p e s t, 1989. december 7.

/Dr. Sillai Árpád r. ezredes/
titkárságvezető

Készült: 1 pld-ban
Fénymásolva: 13 pld-ban
Kapják: elosztó szerint

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1. M. 1. 45-73/8/89. (71.d.)

2. melléklet

A hálózat pénzügyei

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG

III/A ALOSZTÁLY

"SZIGORÚAN TITKOS!"

/selejtezésig!/

221-63/8/1989.

2. sz. pld.

JÓVÁHAGYOM:

Dr. Stefán Géza r. ezredes
főkapitányhelyettes

MK Nemzetbiztonsági Hivatal
Az irat az 1995. évi LXV. tv.
alapján felülvizsgálva:
TÖRÖLVE!
Tkj.sz. ..... Min. .....
Érv.idő: ..... év ..... hó ..... n.
Minősítő: .....

8. számú

E M L É K E Z T E T Ő

az 1989. május 17-ei főkapitányhelyettesi vezetői értekezletről

Jelen voltak: Dr. Stefán Géza r. ezredes, főkapitányhelyettes, Budavári János r.alezredes, MSZMP I.sz. Munkahelyi Bizottsága titkára, Zengő Zoltán r.ezredes, III/II-1. Osztály vezetője, Gál Miklós r.alezredes, III/II-2. Osztály vezetője, Cirkos Tibor r.alezredes, III/III. Osztály vezetője, Dr.Szabó Attila r.őrnagy, III/I. Alosztály vezetője, Dr.Kiss Lajos r.őrnagy, III/1. Alosztály vezetője, Bozsikné Bárányos Krisztina r.fhdgy. III/A. Alosztály vezetője.

Napirend:

Különfélék:

Főkapitányhelyettes elvtárs az alábbi témakörökben adott tájékoztatást.

1./ A május 15-ei főkapitányi operativ értekezleten elhangzottakról:

- a Bp-i Pártbizottság szervezésében Horn Gyula elvtárs tájékoztatót tartott,

- Csehszlovákia nemzeti ünnepén a budapesti nagykövetségen fogadás volt, melyen főkapitány elvtárs vett részt,

- a ferihegyi határőr-egység élén vezetőváltás volt, az új parancsnok Póder Pál hőr.alezredes,

- beindultak a junius 16-ai biztositás előkészületei, konkrét szervezési munkák,

- Főkapitány elvtárs május 22-25-e között részt vesz az Európai Rendőrfőnökök XI. Konferenciáján Oslóban,

1.12.2. (2. doboz)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

- junius 5-10-e között a New Scotland Yard vezetője érkezik a BRFK vendégeként Budapestre,

- a rendőri verekedések, jogsértő intézkedésekkel összefüggésben /konkrét ügyek kapcsán/ Főkapitány elvtárs felhívta a parancsnokok figyelmét: nem türhetik el az ilyen eseteket, a Személyügyi Osztály is kisérje figyelemmel, hogy ezek a rendőrök - ahol indokolt - leszerelésre kerüljenek. Stefán elvtárs javasolta, hogy az ügyekről készüljön esettanulmány, melyet ismerjen meg az állomány is.

Főkapitány elvtárs a referálások során is felmerültekre figyelemmel az alábbi döntéseket hozta:

- Át kell tekinteni a jelenlegi vezetői ügyeleti rendszert, annak gyakorlatát és javaslatot kell készíteni esetleges megváltoztatására annak érdekében, hogy az ügyeleti munka, s ezzel összefüggésben az elsődleges rendőri intézkedések szinvonala javuljon. Az előterjesztés összeállitója a Titkárság, melyhez főkapitány-helyettes elvtársak nyújtsanak segitséget, kellő számban kerüljenek bevonásra az előkészitő munkához a kerületi rendőrkapitányságok vezetői is.

- Esettanulmányként kell feldolgozni a XX. kerületi - nagy sajtóvisszhangot kiváltó - két ügyet /verekedő rendőrök, tiltakozásként sinre állitott gépkocsi/. A munkát a BRFK Tudományos Bizottsága keretében kell végezni, hogy azok széles körben kiadhatók legyenek a tapasztalatok hasznositására.
  Az esettanulmányok elkészitéséhez igényelni kell az érintett és megfelelő információkkal biró alparancsnokok segitségét.

- Ittas vezetések kapcsán a gépjárművezetői engedélyek bevonási gyakorlatát, átvétel, továbbitás, hatósági továbbitás, stb. át kell tekinteni, s ha szükséges intézkedni újabb szabályozásra.

2./ A május 16-ai miniszterhelyettesi értekezleten elhangzottakról:

- a BM delegáció Szovjetúnióbeli látogatásának tapasztalatairól,

- Komárom megye beszámolójáról,

- a BM Kollégium jövőbeni müködéséről,

- a junius 16-ai temetéssel összefüggő beutazásokról,

- a III/4. Osztály által készitendő jelentésről, melyhez észrevételeinket május 26-áig kell összesitenünk.

3./ Főkapitányhelyettes elvtárs az alábbi feladatokat határozta meg:

- Cirkos elvtárs vegyen részt a Nagy Imre temetésével összefüggően - Horváth r.vőrgy. elvtárs vezetésével - létrejött bizottság munkájában, a parancsnok elvtársak az eseménnyel kapcsolatos bármilyen információt soron kivül Cirkos elvtársnak továbbitsák,

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. (2. dobor)

- az állománytáblásitott 2 db szolgálati gépkocsit megkaptuk, az átvételt követően az osztályon gépkocsivezetővel üzemeltessék,

- az ezévi "B" ellátmány keretünk csökkent, pótkeret igénylése vált szükségessé, mely csak ésszerű takarékossággal biztositja szervünk részére a folyamatos, zavartalan munkavégzést.

Fentiekkel összefüggően is a szakterületek vezetői vizsgálják meg:

a./ a "T" és "K" lakások kihasználtságát,

b./ a "H"-i személyek hirszerző lehetőségét, az általuk hozott információk minőségét,

- a munkatervünkben meghatározott feladatok áttekintését, valamint az előzetes ellenőrzés és bizalmas nyomozás határidejének betartását,

- személyi pótlékban kell részesiteni a III. negyedévtől azokat a szervünknél lévő gépkocsivezető elvtársakat, akik az operativ munkával összefüggően túlmunkát végeznek.

Felelős: szakterületek vezetői

Határidő: folyamatos

4./ Budavári elvtárs tájékoztatást adott a várható pártszervezési elképzelésekről, mely a szeptemberre tervezett országos értekezletre történő felkészülés jegyében folyik.

B u d a p e s t, 1989. május "22"

Bozsikné Bárányos Krisztina r. ftgy.
alosztályvezető

Készült: 5 pld.-ban
Kapja : 1.sz.pld. BM ÁB. Minh.Titkárság
Felterjesztve: 2.sz.pld. Főkapitány elvtársnak
Kapják: 3.sz.pld. III/II-1. Oszt.Vezetője
4.sz.pld. III/II-2. Oszt.Vezetője
5.sz.pld. III/III. Oszt.Vezetője

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. (2. doboz)

BELÜGYMINISZTÉRIUM
Külügyi Osztály

Szám: 31-1-7/54-1989.

SZIGORÚAN TITKOS!
(selejtezésig)

16

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

Pallagi Ferenc r.vezérőrnagy Úr
Miniszterhelyettes

B u d a p e s t

Jelentem, az állambiztonsági szervek operatív munkájához szükséges pénzügyi fedezet 1989. évre az alábbi keretek szerint áll rendelkezésre.

"B" ellátmány (forint)

Megnevezés	Jóváhagyott keret	Pót ellátmány	Felhasználás	Maradvány
BM III/I. Csfség.	18.000.000,-	2.000.000,-	19.705.000,-	295.000,-
BM III/II. Csfség.	9.000.000,-	-	7.522.000,-	1.478.000,- ?
BM III/III. Csfség.	6.000.000,-	750.000,-	5.524.000,-	1.226.000,- ?
BM III/IV. Csfség.	9.000.000,-	-	8.648.000,-	352.000,-
BM III/V. Csfség.	2.000.000,-	500.000,-	2.500.000,-	-
BM III/2. Osztály	3.000.000,-	500.000,-	2.655.000,-	845.000,- ?
BM III/3. Osztály	800.000,-	100.000,-	760.000,-	140.000,- ?
BM ÁB Minh. Titk.	305.000,-	93.000,-	347.000,-	51.000,- er.
Mindösszesen:	48.105.000,-	3.943.000,-	47.661.000,-	4.387.000,- miért?

Vegyes dologi kiadások

BM III/I. Csfség.	Jóváhagyott	Felhasználás	Maradvány
- "K" körlet	2.500.000,-	2.255.000,-	245.000,-
BM III/II. Csfség.			
- 2 db szgk. beszerz.	400.000,-	400.000,-	-
BM III/IV. Csfség.			
- 1 db szgk. beszerz.	200.000,-	200.000,-	-

71
G-a-1788/89.

45-14/58/90. 1.11.1. (98.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BM III/2. Osztály	Jóváhagyott	Felhasználás	Maradvány
- üdülő kiadás	3.000.000,-	2.893.000,-	107.000,-
- "K" számlák	10.000.000,-	-	10.000.000,-
- Polgári védelem (fedőköltségek)	1.000.000,-	1.000.000,-	-

"B" ellátmány (tőkés deviza Ft)

Megnevezés	Jóváhagyott keret	Pót ellátmány	Felhasználás	Maradvány
BM III/I. Csfség.	131.450.000,-	8.000.000,-	133.434.079,-	6.015.921,-
BM III/II. Csfség.	5.000.000,-	2.000.000,-	6.409.705,-	590.295,-
BM III/III. Csfség.	300.000,-	-	276.532,-	23.468,-
BM III/IV. Csfség.	200.000,-	-	166.928,-	33.072,-
BM III/V. Csfség.	1.200.000,-	-	1.200.000,-	-
BM III/2. Osztály	750.000,-	-	455.870,-	294.130,-
Mindösszesen:	138.900.000,-	10.000.000,-	141.943.114,-	6.956.886,-

"B" ellátmány (szoc. deviza Ft)

BM III/I. Csfség.	3.000.000,-	-	1.616.412,-	1.383.588,-
BM III/II. Csfség.	1.500.000,-	-	872.332,-	627.668,-
BM III/III. Csfség.	100.000,-	-	1.800,-	98.200,-
BM III/IV. Csfség.	200.000,-	-	82.219,-	117.781,-
Mindösszesen:	4.800.000,-	-	2.572.763,-	2.227.237,-

Áruforgalmon kívüli beszerzés (tőkés deviza Ft)

	Jóváhagyott	Felhasználás	Maradvány
- BM III/V. Csfség.	5.500.000,-	5.432.000,-	68.000,-

Valuta "K" számla

BM III/II. Csfség.			
- tartósan lekötve	1.600.000,- USD	-	1.600.000,-
- gyűjtőszámlán	1.010.000,- USD	567.000,-	443.000,-

Jelentem, hogy a felsorolt adatok a BM III/I. Csoportfőnökség forint és valuta "K" számláit nem tartalmazzák.

B u d a p e s t , 1989. november 27.

BELÜGYMINISZTÉRIUM 230

(Dr.Gaál János)
r.ezredes
osztályvezető

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1 M 1 (982)

72

3. melléklet

A BRFK III/III. Osztálya hosszú távra tervez

BM ADATFELDOLGOZÓ ÉS TÁJÉKOZTATÁSI
CSOPORTFŐNÖKSÉG
Bünügyi Nyilvántartó Osztály

SZIGORUAN TITKOS!
KÜLÖNÖSEN FONTOS!

48-43- 37 /1989.

1990 JAN 5
64-1/54.

Tárgy: BARÁT fn. tmt. végleges átadása

Csukrán Magdolna r. őrnagy
BM Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökség
Állambiztonsági Operativ Nyilvántartó Osztály Vezetője

H e l y b e n

Értesitelek, hogy a bünügyi hálózati nyilvántartásban szereplő BARÁT fedőnevü, 1050-768-3 azonossági számu titkos munkatársat a BRFK III/III. Osztály továbbfoglalkoztatásra végleg átvette.

Egyben tájékoztatlak, hogy a végleges átvétel miatt a fenti személy anyagát "F" nyilvántartásból töröltük.

Budapest, 1989. december 29.

Pálmai Józsefné dr. r. ezredes
osztályvezető

Készült: 2 pld.
1 pld. Cim
1 pld. Irattár
Nyt.sz.: 430-479-2046/89.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.10. (2. mozat 63. doboz)

BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III. OSZTÁLY

SZIGORUAN TITKOS!
/Selejtezésig!/

E n g e d é l y e z e m :

Dr. Stefán Géza r. ezredes
főkapitány-helyettes

Tárgy: 1990. évi

M U N K A T E R V
Budapest, 1989. december 20.

Nyt.sz.: 415-126 /1989.
Készült: 3 pld-ban
Kapja: 1. sz. pld. felterjesztve
2. sz. pld. BRFK III/A alosztály
3. sz. pld. BRFK III/III. osztály
K/G.: C.T.r.alezredes/Tné.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. (32. doboz)

A Magyar Köztársaság kikiáltásával, az Alkotmány módosításával rendszerváltás kezdődött, ezért 1989. a fordulat éve volt. Megindult a politikai szerkezet átalakulása, a magyar Parlament sarkalatos, ún. alkotmányos törvényeket fogadott el. Magyarország fokozatosan jelző nélküli demokráciává válik. Az egyesülési, majd a párttörvények hatályba lépésével társadalmunk plurálissá vált, élénk politikai csatározások kezdődtek. Ez a harc feltehetően 1990. első felében is folytatódik és várhatóan az új parlament, illetve kormány megalakulásáig tart.

Az osztály fő szakmai törekvését képezi, hogy a rendelkezésünkre álló operatív erőkkel és eszközökkel segítsük a napi politikai, társadalmi események biztonságos levezetését oly módon, hogy a fő hangsúly a távlati kibontakozás feltételeinek biztosítására kerüljön.
Célunk a politikai, társadalmi élet területén jelentkező alkotmányellenes, törvényellenes, a társadalmi konszenzust gátló, mindkét politikai oldalról várható szélsőséges cselekmények felderítése, operatív dokumentálása, megelőzése, akadályozása, korlátozása, pozitív irányba történő befolyásolása, hatásainak tompítása.

Jövő évi feladatainkat az alábbi főbb pontok határozzák meg:

- A rendészeti szervek a Magyar Köztársaság intézményei, azokat önös pártpolitikai érdekeknek nem lehet alárendelni. Ennek megfelelően mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy szervezetsemleges Nemzetbiztonsági Hivatal /annak központi és területi struktúrája/ jöjjön létre, amely legitim módon biztosítja az Alkotmány, illetve az alkotmányos törvények védelmét, a kormányzat bizalmas információkkal való ellátását.

- A fővárosi Nemzetbiztonsági Hivatal területi elhelyezkedésénél és feladatkörénél fogva kiemelt helyet foglal el az egységes biztonsági szolgálaton belül. Szervezeti felépítését, kialakítását, a működéséhez szükséges személyi- és tárgyi feltételekkel ehhez kell igazítani. Az optimálisabb létszámú osztályok kialakítása folyamatban van.

- Működésünk során elkerülhetetlen a belpolitikai változások elemzése, a kialakult új helyzethez való igazodás. Ki kell alakítani egy magasabb hivatástudattal rendelkező operatív tiszti állományt, akik a korszerűbb szakmai munkafelfogás és szakmai színvonal elvárásainak megfelelnek.

- Az egység szakmai tevékenységében erősíteni kell a titkosszolgálati jelleget, növelnünk kell a konspirációs fegyelmet.

1.12.2. (32. doboz)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

- Törekednünk kell a kvalifikáltabb hálózati kontingens kialakítására, a korszerűbb, modernebb felfogású hálózati operatív munka megteremtésére.

- El kell érni a területünkön beállításra kerülő "SZT" állomány nagyobb létszámú, szisztematikusabb kiépítését. Színvonalát a magasabb szakmai követelményekhez igazítjuk.

- A továbbiakban is szoros együttműködést kell folytatni a Nemzetbiztonsági Hivatal szakmai egységeivel.

- El kell végezni a korábban keletkezett okmányok felülvizsgálatát és az új helyzethez való igazítását.

I.

VEZETŐI MUNKA TERÜLETÉN

A Nemzetbiztonsági Hivatal felállását követően területünkön elősegítjük a helyi struktúrák mielőbbi kiépülését. Gondoskodunk arról, hogy a munkánkhoz szükséges új szabályokat, parancsokat és utasításokat az állomány gyorsan elsajátítsa, munkáját ennek szellemében végezze.

- Operatív feladataink eredményes végrehajtása érdekében tovább kell emelni a vezetői irányító, ellenőrző munka szinvonalát.

- Kiemelt feladatunknak tekintjük az állomány folyamatos és naprakész felkészítését az új helyzetből adódó feladatokra. Ki kell alakítani egy magasabb hivatástudattal rendelkező operatív tiszti állományt, akik a korszerűbb szakmai munkafelfogásnak és magasabb szintű elvárásoknak megfelelnek.

- Az osztály szakmai munkájában erősíteni kell a titkosszolgálati jelleget, fokoznunk kell a konspirációs fegyelmet.

- Az egység erkölcsi, fegyelmi helyzetén tovább kell javítani. Ennek érdekében a szakmai vezetésnek ismernie kell, hogy melyek azok a gondok, problémák, amik az állomány eredményes munkavégzésére negatívan hatnak. Ennek tudatában a szükséges intézkedésekkel a gátló tényezőket meg kell szüntetni.

- Következetesebb számonkéréssel javítani kell a munkaidő jobb kihasználását, szigorítani a határidők betartását.

- Fokozni kell az operatív tisztek kezdeményező készségét, növelni az önállóságot, kiemelten kell kezelni a továbbképzést, hogy szakmai ismereteik az új követelményeknek megfeleljenek.

1.12.2. (82. doboz)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR

A célkitűzések megvalósítása érdekében:

- A kialakult gyakorlatnak megfelelően kéthetenként alosztály-vezetői értekezleteket tartunk. E fórum célja az alegységek előtt álló konkrét feladatok naprakész megbeszélése, a helyi gondok, problémák, a munkavégzést gátló körülmények folyamatos feltárása.

  Határidő: tervidőszak

  Felelős: osztályvezető

- A hálózati munka színvonalának emelése érdekében rendszeressé tesszük az alosztályvezetői, vonalvezetői ellenőrző találkozókat.
  Az itt szerzett tapasztalatról véleményt cserélünk.

  Határidő: folyamatos

  Felelős: alosztályvezetők

- A személyzeti munka szabályzata alapján folyamatosan gondoskodni kell az állomány utánpótlásáról.

  Határidő: folyamatos

  Felelős: alosztályvezetők

- A tervidőszak alatt szükség szerint alosztályértekezleteket tartunk, ahol értékeljük az alegység által végzett munkát, az állomány erkölcsi-fegyelmi helyzetét és meghatározzuk a további feladatokat.

  Határidő: tervidőszak

  Felelős: alosztályvezetők

A koordinációs munka vezetői feladatai:

- Együttműködünk a főkapitányság rendőri bűnügyi szolgálataival, a Nemzetbiztonsági Hivatal különböző osztályaival.

  Határidő: folyamatos

  Felelős: osztály-, alosztály-, vonalvezetők

- Az állami és a kiépülő önkormányzati szervekkel meglévő kapcsolatainkat fenntartjuk, újabbak létesítésére a szükséges mértékig törekszünk.

  Határidő: folyamatos

  Felelős: alosztályvezető

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

(1.12.2. 32. doboz)

II.

AZ OPERATÍV MUNKA TERÜLETÉN

A Nemzetbiztonsági Hivatal területi struktúrájának kiépülését követően osztályunk belső biztonsági alaptevékenységi funkciót fog ellátni.
A korábbi években folytatott "objektumvédelmi" és "vonalas" elvet feladjuk, munkánkat meghatározott irányokban területi jelleggel folytatjuk.

A módosított Btk. lehetőséget biztosít arra, hogy az egyesületi-, a párt-, illetve a gyülekezési törvények megsértőinek tevékenységét felderítsük, az ezzel kapcsolatos ügyszerű munkát lefolytassuk.
Kiemelt feladatnak tekintjük mind a szélső jobbról, mind a szélső balról jelentkező politikai kártevés visszaszorítását, alkotmányos mederbe terelését.
Felkészülünk arra, hogy az ügyfeldolgozó munkát szabályozó új parancsokat mihamarabb elsajátítsuk, a szükségessé váló bizalmas nyomozásokat megnyissuk.

Az operatív munka alapja, az információszerzés területén is szakítanunk kell a korábbi munkafelfogással.

A korszerű módon értelmezett információgyűjtés jellemző vonásai:

1. Tevékenységünk centrumában az információk szerzése és célirányos eljuttatása kerül. Adatgyűjtésünk hármas tagozódású:

   - kormányzati, központi értékű;
   - az operatív munka egyéb területei érintő /pl.: tanulmányozás, védelmi rezsimek, stb./;
   - az ügyfeldolgozáshoz kapcsolódó információk.

2. Gyökeresen változtatunk az objektumok vezetőivel tartott eddigi kapcsolatainkon. Amennyiben a csak tőlük beszerezhető operatív információkra tartósan szükségünk van és az másként nem biztosítható, szervezetszerű konspiratív együttműködésbe vonjuk be őket.

3. Továbbra is fenntartjuk általános és speciális adatgyűjtő tevékenységünket azokban a társadalom perifériájára szorult csoportokban, amelyeknek tagjai hajlamosak szélsőséges, anarchista, terrorista cselekmények elkövetésére.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.12.2. (32-dobor)

Az operatív munka főbb jellemzői:

- Fel kell készülnünk arra, hogy minamarabb kialakítsuk az újtipusú adatszerzés, az ügyszerű munka, illetve az ehhez elengedhetetlenül szükséges kapcsolatrendszer szervezeti formáit, művelésének feltételeit.

- Az alkotmányellenes, törvényellenes tevékenység hatékony felderítése érdekében törekszünk a kvalifikáltabb hálózati kontingens kialakítására, a kor követelményeinek megfelelő hálózati operatív munka megteremtésére.

- Az alkotmányos keretek között működő pártok, szervezetek és csoportok között operatív felderítést végzünk a szélsőséges politikai elveket valló személyek kiszűrésére.

- A vallásos alapon szerveződő torz hitelveket valló, az Alkotmánnyal és a törvényekkel szembehelyezkedő közösségeket, csoportokat felkutatjuk.

- Potenciális egyházi hálózati személyeinket az új politikai helyzethez alkalmazkodva felkészítjük pozitív irányú befolyásoló feladatok végrehajtására.

- Az operatív erőinket és eszközeinket olyan törvényellenes cselekmények felderítésére is felhasználjuk, melyek a közteri rendezvények megzavarására, a tömeg hangulatának negatív befolyásolására irányul. Információszerző tevékenységet folytatunk arra vonatkozóan is, hogy az adott rendezvény a jogállamiság keretei között zajlik-e, illetve az esetleges terror-diverziós cselekmények időben kiszűrésre kerüljenek.

- Az egység munkáját az alkotmányos rendet sértő, a közhangulatot és a köznyugalmat jelentősen negatív irányba befolyásoló cselekmények elkövetőinek felderítésére kell koncentrálni.

- A szakmai területünkön gyors, szakszerű intézkedések megtételére kell koncentrálni. Az operatív munka során nagyobb gondot kell fordítani a konspiráció szabályainak betartására. El kell érni, hogy intézkedéseink a törvényesség és a nyilvánosság próbáját kiállják.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR

1.12.2. (32. doboz)

III.

A HÁLÓZATI MUNKA

Ez év során a megfelelő vezető-nevelő munka hatására hálózati bázisunk hírszerző lehetősége javult. A hálózat vezetése-nevelése során többségüknél elértük, hogy kimozdítva őket egyes személyek mellé rendelt pozíciójukból, ismeretségi és kapcsolati körüket folyamatosan fejlesztve, többirányú feladat ellátására is alkalmassá váljanak.

A tervév során arra kell törekednünk, hogy információszerző tevékenységünk azon társadalmi szférák felé orientálódjon, ahonnan potenciális veszély jelentkezhet az alkotmányos rendre, ahonnan szélsőséges, törvényellenes cselekedetek, vagy azok tervezése, előkészülete várható. Ezért a hálózati személyeinket olyan területeken kell foglalkoztatni, ahol az operatív szempontból fontos személyekkel, illetve csoportokkal kapcsolatba kerülhetnek.

A megbízható, megfelelő operatív pozicióban lévő hálózati személyeken keresztül fokozni kell a tippkutató tevékenységet.

Az új beszervezések során olyan személyeket kell kiválasztani és velünk történő titkos együttműködésre megnyerni, akik többirányú feladat ellátására, kombinációk végrehajtására, hosszútávú együttműködésre alkalmasak.

A kitűzött célok érdekében az alábbi feladatok végrehajtását tervezzük:

- Az operatív tiszteknek feladatul szabjuk meg, hogy a tervév során (az elvárások szellemében) tanulmányozás alatt álló jelölttel rendelkezzenek.

- A kiválasztó és tanulmányozó munkát a területen elhelyezkedő és érdemi információkat szolgáltatni képes állampolgárok között folytatjuk és közülük minél nagyobb számban létesítünk alkalmi operatív és társadalmi kapcsolatokat.

- Az információszerző munkánk szinvonalának, hatékonyságának növelése érdekében a szervezetszerű titkos együttműködésbe - a közeljövőben kiadásra kerülő szabályzat előírásait figyelembe véve - az alkalmi operatív és társadalmi kapcsolatként már foglalkoztatott, szélesebb hírszerző lehetőséggel rendelkező, többségében ellenőrzött kapcsolatainkat vonjuk be.

1.12.2. (32. doboz)

- A találkozók konspiratív jellegének biztosítása céljából "T"-lakásokat szervezünk.

- A meglévő hálózati bázis kiképzését, ellenőrzését az új követelményeknek megfelelően, folyamatosan végezzük.

- A hálózati munka során nagy figyelmet kell fordítani a kapcsolatok védelmére, a konspiráció fokozására.

- A volt önkéntesrendőri állományból kiválasztott, és a biztosítási területen feladatokat ellátó társadalmi kapcsolati bázis kiképzését, konspirációs készségük fejlesztését folyamatosan végrehajtjuk.

Határidő: tervidőszak
Felelős: alosztályvezetők
vonalvezetők

Operatív erő

Az újtipusú információgyűjtő és feldolgozó tevékenységünk kapcsolatrendszerünk jelentős átalakítását igényli. A már jelzett egykori hivatalos kapcsolataink felhasználása tekintetében célszerűnek látszik "SZT" tiszti bázisunk létrehozása, kiszélesítése.
Az átszervezést követően a számításba jöhető státusokat felmérjük, a tanulmányozásokra javaslatot teszünk.

Határidő: folyamatos
Felelős: osztályvezető
alosztályvezetők

IV.

EGYÉB FELADATOK

Az alkotmány- és törvényellenes tevékenységre utaló, az osztály elhárítási területéhez tartozó állampolgári bejelentések ellenőrzését végrehajtjuk.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.12.2. (32. doboz)

A birtokunkba került adatok alapján javaslatot teszünk a szükséges intézkedések megtételére.

Határidő: tervidőszak
Felelős: alosztályvezetők

A hálózati és ügyfeldolgozó munkával kapcsolatos új szabályzatok elsajátíttatását biztosítjuk.

Határidő: szükség szerint
Felelős: osztályvezető
alosztályvezetők

Budapest, 1989. december 20.

Cirkos Tibor r. alezredes
osztályvezető

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. (32. doboz)

4. melléklet

Biztosítási tervek

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-D. Alosztály

Szigoruan titkos !
(selejtezésig)

..... sz.pld.

Jóváhagyom:

Cirkos Tibor r. alezredes
osztályvezető

Dr. Komáromi vőrs. ő.

Tárgy: Inter-Parlamentális Unió 81. konferenciájának külső helyszínbiztosítására

BIZTOSÍTÁSI TERV

Budapest, 1989. március "9".

Az Inter-Parlamentális Unió 100 országból 1000-1200 fő részvételével 1989. március 10-18. között Budapesten rendezi meg 81. kongresszusát.

A kongresszus zavartalan lebonyolítása érdekében az idevonatkozó BM parancsok és utasítások alapján az alábbi intézkedéseket és feladatokat tervezzük:

I.

OPERATÍV FELDERÍTŐ, MEGELŐZŐ INTÉZKEDÉSEK

- Megszervezzük a hatékonyabb felderítő, az ellenséges körökből információt szerző operatív munkát, kidolgozzuk az esetleges ellenséges cselekményekre utaló jelzések azonnali ellenőrzésének módszereit és végrehajtjuk a szükséges intézkedéseket.

- Az állambiztonsági hálózati személyeket eligazítjuk, hogy soron kívül jelentsenek minden olyan információt, mely konkrét ellenséges cselekmény elkövetésére, fegyver- és robbanóanyag szerzésére, röpcédulaszórás előkészítésére, rendzavarásra utal.

1.12.2. 391/II.-49/1989. (23.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

- Külön eligazításban részesítjük - és veltük soron kívüli találkozót szervezünk - azokat a hálózati személyeket, akik:
  - kiemelt bizalmas nyomozásban, előzetes ellenőrzésben és különösen veszélyes volt politikai elítéltek ellenőrzésében vesznek részt;
  - ellenzéki személyekkel, alternatív csoportokkal és körökkel kapcsolatos információkat szerezhetnek.

  A keletkezett információkat értékeljük-elemezzük és javaslatot teszünk a szükséges intézkedések megtételére.

- Az intézkedéseinket koordináljuk a BM III/II-9. Osztály vezetőjével, a Kormányőrség illetékes parancsnokával, valamint a BM III/III-A. Önálló alosztály vezetőjével és a BRFK Közbiztonsági Osztályával.

Felelős: III/III. osztályvezető

II.

KÜLSŐ HELYSZÍNI BIZOTSÍTÁSOK

1./ A Kongresszusi Központ és a NOVOTEL környékén gépkocsizó járőr és figyelő szolgálatot szervezünk az ülések idejére 6 fő operatív tiszt bevonásával, MRKB rádiós gépkocsival, váltásban.

Felelős: Bereczki István r. őrgy. I.váltás
Keszericze István r. fhdgy. II.váltás

2./ Az Inter-Parlamentális Unió résztvevőinek közös programjai esetében figyelő-portyaszolgálatot szervezünk

március 11-én

18.00 óra Műcsarnok
Nemzetközi gyermek képző-és iparművészti kiállítás megnyitója

március 13-án

17.30 - 20.15 Állami Operaház
fogadás és gálaest

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.12.2. 391/11.-49/1989. (23 d.)

Feladat:

- Folyamatos kapcsolattartás a járőr részéről a BM III/II-9. Osztály, a BM Kormányőrség illetékes parancsnokával, a BM III/III-A. alosztály beosztottjával, valamint a közbiztonsági szolgálatot ellátókkal.

- A szolgálat során ellenőrzés alá vonjuk a Kongresszusi Központ környezetét a Jagelló út, Csörsz utca, Alkotás utca által határolt területet.

- Az esetleges terror-diverziós cselekményt elkövetni szándékozók, vagy más rendzavarás előidézőjének felderítése, ártalmatlanná tétele.

A biztosításban résztvevő operatív tisztek tapasztalataikról, észleléseikről folyamatos tájékoztatást adnak a Végrehajtó Titkárság biztonsági felelősének, Dr. Tóth László r. alezredes elvtársnak, a BM III/II-9. Osztály vezetőjének a BKK épületében (205-ös szoba).

Kérjük a biztosítási terv végrehajatását engedélyezni.

Javaslom:

Somlai Ferenc r. százados
alosztályvezető

Fábián István r. őrnagy
vonalvezető

Nytsz: 401-355/1989.
Készült: 1 pld-ban + 3 fénymásolat
Felterjesztve: 1.sz.pld. BRFK Vezetője
2.sz.pld. BRFK ÁB.H.
3.sz.pld. BRFK III/III.Osztályvezető
4.sz.pld. BRFK III/III-D.Alo.
K/G:F.I.r.őrgy./FLNé

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. 391/II.-49/1989. (23 db.)

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

4,

BUDAPESTI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III-D. ALOSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS !
(selejtezésig)

4. sz.pld.

Jóváhagyom:

Dr. Stefán Géza r. ezredes
főkapitány-helyettes

INTÉZKEDÉSI TERV

Kádár János Elvtárs temetésének operatív biztosítására

KÁDÁR JÁNOS Elvtárs, az MSZMP volt elnökének temetésére 1989. július 14-én a Mező Imre úti Kerepesi temető Munkásmozgalmi Pantheonjában kerül sor.

Az elhunyt koporsóját az MSZMP KB Székház aulájában 1989. július 13-án 14.00 órától ravatalozzák fel. Itt róhatják le kegyeletüket a budapesti és vidéki dolgozók, valamint a külföldi állampolgárok és külképviseleti szervek alkalmazottai, delegációk.
1989. július 14-én 15.00 órakor az elhunytat biztosított útvonalon a Kerepesi temetőbe szállítják, ahol a végső megemlékezések után a Munkásmozgalmi Pantheonban helyezik el földi maradványait.

I.

ÁLTALÁNOS FELADATOK

- Biztosítjuk, hogy a BRFK bűnügyi operatív osztályai megfelelő eligazítást adjanak titkos kapcsolataiknak a rendezvényre vonatkozóan.
  Minden rendkívüli információt soron kívül jelentsenek.

  Határidő: tervidőszak alatt
  Felelős: III/III. osztályvezető

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. 391/II.-49/1989. (23.d.)

- A BM III/III. Csoportfőnökség szakirányítási osztályait, valamint a BM Kormányőrség illetékes szerveit a keletkezett adatokról folyamatosan informáljuk.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III. osztályvezető

- Az állambiztonsági szolgálaton belüli koordináció során keletkező információk közül a nyíltan felhasználhatókat a BRFK Közrendvédelmi szervei felé továbbítjuk.

Határidő: folyamatos
Felelős: III/III. osztályvezető

II.

OPERATÍV FELDERÍTŐ, MEGELŐZŐ INTÉZKEDÉSEK

1./ Hivatalos és társadalmi kapcsolatainkat eligazítjuk, hogy előzetesen jelezzék felénk intézményeikből a temetésen megjelenni szándékozók létszámát és hangulatát, az esetleges provokációra irányuló törekvéseket.

Határidő: folyamatos
Felelős: osztályvezetők

2./ A gyors információszerzés érdekében 3/a rendszabályt alkalmazunk a rendezvénnyel érintett MSZMP KB Székház környékén, a gyászmenet útvonalán valamint a Kerepesi temető környékén lévő telefonfülkékben.

Határidő: 1989. július 14.
Felelős: III/III. osztályvezető-helyettes

3./ Intézkedünk, hogy az V., VIII. kerületi Rendőrkapitányság 11, 12, 13-án megerősített éjszakai járőr szolgálatot szervezzen.

Határidő: 1989. július 10.
Felelős: III/III-A. alosztályvezető

1.12.2. 391/II.-49/1989. (23.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

III.

A HÁLÓZATI MUNKÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK

- A BRFK Állambiztonsági Szerv személyi állománya részt vesz abban a munkában, amely arra irányul, hogy információk álljanak rendelkezésre nyílt, illetve bizalmas forrásból a rendezvény előkészületi és lebonyolítási szakában.

- Olyan intézkedéseket teszünk, amelyekkel elérhető, hogy az MSZMP, illetve a Kormány szerveinek hiteles képe legyen a nap minden szakaszában az események alakulásáról, a tömeg hangulatáról, szándékáról.

- Az MSZMP KB Székházban rendezendő búcsúztatásra 1989. július 13-án 14.00, illetve 1989. július 14-én 08.00 órától kerül sor. Mivel az elhunyt életében jelentős tekintélyre tett szert, ezért a kegyeleti szertartáson többezer ember megjelenésére lehet számítani. Közülük sokan hajlamosak az események dramatizálására, hangulatkeltésre.

- Annak érdekében, hogy pontos ismereteink legyenek a tömeg hangulatáról, felhasználjuk az állambiztonsági szerv operatív erőit, eszközeit.
  Feladataikat az alábbiakban határozzuk meg:
  - lakó és munkahelyi környezetükben folyamatosan kísérjenek figyelemmel minden olyan jelenséget, tevékenységet, amely a temetéssel, annak előkészületeivel kapcsolatos;
  - 1989. július 13-án, illetve 14-én vegyenek részt - lehetőségeiktől függően - az MSZMP KB Székházban, a gyászmenet útvonalán, illetve a Kerepesi temetőben rendezett szertartáson;
  - a helyszínen kísérjék figyelemmel a tömeg hangulatát, esetleges mozgásirányát, figyeljenek fel azokra a személyekre, csoportosulásokra, amelyek szélsőséges magatartásra, erőszakos fellépésre buzdítanak;
  - tapasztalataikról lehetőség szerint rövid időn belül jelentsenek.

Kapcsolataink olyan magatartást tanusítsanak, amely az események kegyeleti jellegének megőrzésére, a rend fenntartására irányul. Ha kell, személyes példát mutatva, másokat le- vagy rábeszélve hassanak oda, hogy a szenvedélyek mihamarabb csillapodjanak.
A felsorolt feladatok figyelembevételével az alábbi kapcsolatainkkal számolunk a helyszínen: tmb-k:
"Balog", Kárpáti" "Denevér", "Túrista", "Hortobágyi", "Sasadi" "Nimród", " Erdész", "Kovács János", "Budai", "Újvidéki", "Alagi", "László Csaba", "Tanácsadó", "Márványi", "Zádori", "Hargitai", "Irányi", "Kaszás"

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.2. 391/11.- 49/1989. (23.d.)

Ügynökök:
"Omega", "Virág"

A rendezvény operatív biztosításához igénybe vesszük az ÁB Szerv teljes SZT állományát. Ütemezett időpontokban az MSZMP KB SZékházban, a gyászmenet útvonalán és a temetőben rendezett gyászszertartáson vesznek részt. Feladataik minden tekintetben megegyeznek a titkos munkatársainkéval.

A fentiekben ismertetett feladatok az ÁB Szerv nyílt állományától feszes munkaszervezést, gyors információáramlást igényelnek. A felsorolt operatív erők és eszközök által adott jelentéseket soron kívül kell elkészíteni és értékelve az operatív biztosítási törzshöz továbbítani.

IV.

EGYÉB INTÉZKEDÉSEK

1./ Az operatív biztosítás parancsnoka:

Zengő Zoltán r. ezredes, főkapitány ÁB helyettes ügyrendi helyettese

Parancsnok-helyettes:

Sági József r. alezredes, a BRFK III/III. osztály helyettes vezetője aki hivatali szobájában 1989. július 14-én operatív törzset hoz létre.

2./ Az MSZMP KB Székház, valamint a Kerepesi temetőben sorrakerülő gyászszertartáson az ÁB Szerv személyi állománya kizárólag operatív felderítési céllal vesz részt.
Feladata: a szertartás megzavarására irányuló törekvések időben felderítése, megakadályozása.
A halasztást nem tűrő információkról soron kívül tesznek jelentést. Konkrét helyszínbiztosítási feladatot 25 főnek adunk. (lásd mellékletek)

3./ Az operatív biztosításban résztvevő állomány szervezze meg az SZT tisztekkel és hálózati személyekkel a kapcsolattartást (soros, rendkívüli találkozók, jelentés írás, stb.) rendjét.

1.12.2. 391/11.-49/1989. (23.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

4./ 1989. július 14-én a munkaidő a III/III. osztály teljes személyi állományának, a III/II-1. és a III/II-2. osztály, valamint a III/1. és III/A. alosztályok állományából azok számára, akik feladatokat hajtanak végre, az operatív biztosítás befejezéséig tart.

5./ Az operatív biztosításban résztvevő állomány utolsó eligazítását 1989. július 14-én 09.00 órakor a BRFK Moziteremben tartjuk.

6./ Az operatív biztosításról 1989. július 14-én 20 óráig összefoglaló jelentést készítünk.

Javaslom:

Somlai Ferenc r. őrnagy
alosztályvezető

Keszericze István r. szds.

Egyetértek:

Cirkos Tibor r. alezredes
osztályvezető

Nytsz: 401-95-/1989.
Készült: 1 pld-ban + 3 fénymásolat
Felterjesztve: 1.sz.pld. BM III/III.Csoportfőnökség
2.sz.pld. BRFK Vezetője
3.sz.pld. BRFK ÁB Szerv Vezetője
Kapja: 4.sz.pld. BRFK III/III.Osztályvezető
K/G:K.I.r.szds./FLné

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Vilma: III/III-0- 156
Szd. 88. 10. 24.
Éi

TOLNA MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERVE SZEKSZÁRD

SZIGORUAN TITKOS!

J ó v á h a g y o m :

Dr. Adrián Zsigmond r.vőrgy.
megyei rendőr-főkapitány

OPERATIV BIZTOSITÁSI TERV
Szekszárd, 1989. október 19.

Az ellenzéki pártok és alternativ szervezetek "ünnepi megemlékezéseket" terveznek 1956. október 23-a évfordulója alkalmából.

Állambiztonsági Szervünk megelőző és felderitő munkája eredményeként, az eddig keletkezett információk alapján megállapitottuk, hogy megyénkben az alábbi helyeken tartanak megemlékezéseket:

Dunaföldváron a Müvelődési Ház klubtermében, ahol előreláthatólag kb. 35-40 fő vesz részt, valamint Szekszárdon, a Béla téren, ahol előreláthatólag kb. 200-300 érdeklődő lesz jelen.

A megye más településein - az eddigi ismeretek szerint - "megemlékezéseket" nem tartanak.

Operativ szempontból kiemelt figyelmet érdemel a szekszárdi demonstráció, tekintettel arra, hogy jelentős létszámu "érdeklődővel" kell számolnunk.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.12.4. Tolna 1. (29 d.)

A Tolna Megyei Ellenzéki Kerekasztal résztvevői, a Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt, az MDF, a Magyar Néppárt, a Szociáldemokrata Párt, a Keresztényidemokrata Néppárt és az SZDSZ közösen szervezi a demonstrációt, amely 1989. október 23-án Szekszárdon, a Béla téren 18.30-kor veszi kezdetét.

Az Ellenzéki Kerekasztal képviseletében Kapitány Ferenc, az EKA soros elnöke 1989. október 19-én jelentette be az "ünnepi megemlékezés" megtartását a Városi Rendőrkapitányságon.

A szekszárdi rendezvény részletes programja:

1989. október 23.:

11.00 óra: Koszorúzás az Alsóvárosi, majd az Ujvárosi temetőben.
Résztvevők: EKA-tagok, valamint az 56-os események vezetői.

15.00 óra: "Fórum" dr. Tóth Lajossal - az 1956-os szekszárdi Nemzeti Bizottság egykori elnöke, budapesti lakos, volt "F" dossziés - a Független Kisgazda Párt irodájában - volt TIT székházban.

18.00 óra: Ökumenikus mise a szekszárdi Belvárosi templomban, a misét tartja Mayer Mihály rk. segédpüspök.

18.30 óra: Az "ünnepi megemlékezés" kezdete:
- Himnusz
- Szavalat: Illyés Gyula Egy mondat a zsarnokságról c. versét elmondja Kis Pál István a Szocdem Párt megyei titkára.
- "Ünnepi köszöntő": Kapitány Ferenc az FKgP elnöke.
- "Ünnepi" beszéd: Dr. Tóth Lajos
- Szavalat. Előadja: dr. Daczi Margit az SZDSZ elnökségi tagja.
- Kopjafa avatás, majd koszorúzás.
- Szózat.

"A szervező és a rendezvény "felelőse" Kapitány Ferenc, az EKA soros elnöke"

"A rend fenntartásáról az EKA 20-25 fős, nemzetiszinü karszalaggal ellátott gárdája gondoskodik".

Állambiztonsági Szervünk fő feladata felderiteni és megelőzni, hogy az "ünnepi" megemlékezés adta lehetőséget a szélsőséges politikai erők, személyek ne használhassák fel alkotmányellenes,

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.4. (Tolna) (29.d.)

terror és diverziós cselekményekre, emlékhely, emlékmü meggyalázásra, személyek elleni fenyegetésre, épületek, berendezések elleni támadásra, tömegzavargás kiprovokálására, az állami, államigazgatási intézmények munkájának megzavarására, stb.

A politikai helyzet ziláltságára is figyelemmel, felerősitjük, fokozzuk információszerző tevékenységünket. A keletkezett - arra érdemes - információkat eljuttatjuk felettes szerveink vezetőihez részben tájékoztatás, részben a szükséges intézkedések megtétele végett.

Ennek érdekében:

1./ Az Állambiztonsági szerv operativ tiszti állománya részletes eligazitásban részesül.
Felelős: Osztály- és csoportvezetők

2./ A Tolna M.RFK III/II Osztálya a katonai objektumok operativ védelmét ellátók és kapcsolataik fokozzák felderitő, megelőző tevékenységüket, szakmai munkájukat a parancsok előirásainak /szakszerüség, konspiráció/ megfelelően végzik.

A katonai és gazdasági objektumok operativ védelmét megerősitjük.

A keletkezett információkat a III/III Osztály vezetőjéhez azonnal eljuttatják.

Felelős: Csigi János r.őrgy.
osztályvezető

3./ A III/III Osztály állománya és operativ kapcsolatai eligazitása megtörtént.

Kapcsolataink operativ befolyásoló lehetőségét maximálisan kihasználjuk /helyi sajtó, kábel TV/.
A megelőzés hatékonyságának fokozása érdekében a keletkezett információkat rendkivüli t-n kötelesek jelenteni.
A befolyásolásra alkalmas kapcsolatok értik a feladatukat, eligazitásuk részletesen megtörtént.

Az eddigi információk szerint megyénk két felsőoktatási intézményében "megemlékezést" nem tartanak.
Ennek ellenére fokozzuk felderitő munkánkat, a rendkivüli, illetve váratlan események kivédése érdekében.

Az osztály hatáskörébe tartozó valamennyi területen fokozzuk a felderitő tevékenységet.
Ennek során kiemelt figyelmet forditunk a szigoru konspirá-

1.12.4. Tolna 1. (29.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

cióra.

Felelős: Gál István r.őrgy.
osztályvezető.

4./ A III/3 és a III/V Csoport 1989. október 24-ig kiemelt figyelmet fordít tevékenységére, a keletkezett információkat azonnal eljuttatja a III/III Osztály vezetőjének.

Felelős: Csoportvezetők.

Gál István r.őrnagy
osztályvezető

Egyetértek:

Eigner György r.ezredes
megyei rendőr-főkapitány
állambiztonsági helyettese

K: 2 pld/ 4 lap
K: 1 pld RFK Vez.
1 pld Itt.
K: GJ/KM

Nyt.sz: 21-897/1989.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.h. Tolna l. (29.d.)

GYŐR-SOPRON MEGYEI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG
III/III. OSZTÁLY

SZIGORUAN TITKOS!
Selejtezésig!

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

TÁRGY: A november 26.-i népszavazással kapcsolatban....

F E L J E G Y Z É S

Győr, 1989. november 23.

Jelentem, hogy az Országgyűlés által november 26-ra kiirt népszavazás törvényes keretek között történő lebonyolitása, illetve az azt veszélyeztető cselekvések megelőzése érdekében az alábbi intézkedéseket tesszük:

1./ A hálózati személyeket megbizhatósági szintjüknek megfelelően eligazitottuk arra vonatkozóan, hogy a népszavazás megzavarására, esetleges rendkivüli eseményre utaló, birtokukba jutó információkról soron kivül tegyenek jelentést.

2./ A közbiztonsági szerv hálózattartó operativ osztályait, valamint a BM.III/IV-7/c,d. alosztályok vezetőit felkértük, hogy kapcsolataikat igazitsák el az 1./ pontban megfogalmazottakra.

3./ Eligazitás szerint a III/2I. Alosztály, a III/V. Csoport, a III/3. Csoport figyelmet fordit a tárgykörre vonatkozó információkra, azokat soron kivül feldolgozzák, illetve értesitik a III/III. Osztályt.

4./ Az Állambiztonsági Szerv osztály, alosztály vezetői intézkednek arra vonatkozóan, hogy az irányitásuk alá tartozó beosztottak kötelesek elérhető, gyorsan kiértesithető helyen tartózkodni. Állományuk részére november 25.-26.-án eltávozást, szabadságot csak kivételes esetben engedélyezhetnek.

5./ A népszavazással összefüggő, annak megzavarására, esetleges terror cselekményekre, rendkivüli eseményekre utaló információkról november 24.-ig a BM.III/III-7. Osztálynak a napi jelentő szolgálat keretében jelentést teszünk.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

-1.12.4. Győr-Sopron 11. (14.d.)

- November 25.-én 2 alkalommal 08.00 óráig az éjszakai, 19.00 óráig a napközbeni eseményekről a 13-516 telefonszámon a III/III. Csoportfőnökség ügyeletére jelent Gartner István r.szds.

- November 26.-án 06.00 órától 21.00 óráig a főkapitányság 708-as számú szobájában készenléti csoport tartózkodik, és 3 óránként jelentést ad a BM.III/III-7. Osztálynak a 13-118 telefonszámon, a népszavazással összefüggő megyei helyzetről, eseményekről.

Szolgálati beosztás:

- 06.00 órától 13.30 óráig : Parancsnok: Ströck László r.őrgy.
  Beosztva : Gál Ferenc r.fhdgy.
  Papp Gábor r.fhdgy.
  Háromszéki Miklós r.tzls.

- 13.30 órától 21.00 óráig : Parancsnok: Lőrincz Rezső r.őrgy.
  Beosztva : Bakonyi Gábor r.őrgy.
  Sass László r.szds.
  Horváth Sándor r.hdgy.

Kérem a feljegyzésben foglalt intézkedések engedélyezését.

/: STRÖCK LÁSZLÓ :/
r.őrnagy

ENGEDÉLYEZEM:

/: DR.CSÉSZREGI JÓZSEF :/
r.ezredes
Főkapitány ÁB. Helyettese

Készült: 1 pld-ban.
Kapja : 1 pld-ban 1-25/89.sz.d.
Készitette: S.L./P.-né.
Nyt.sz.: 2-1336/89.

1.12.4. Gmin. Sopron II. (14.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III. OSZTÁLYA

J Ó V Á H A G Y O M:

SZIGORUAN TITKOS !
/Selejtezésig/

Dr. Koncz András r. ezredes
főkapitány áb. helyettese

OPERATIV BIZTOSITÁSI TERV

Szürös Mátyás a Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke 1989. december 01-én 1 napos hivatalos látogatást tesz Nyiregyházán.
A látogatás során találkozik a helyi politikai szervezetek és pártok képviselőivel, valamint lakossági fórumon vesz részt.

A látogatás programja:

13.00 órakor	Érkezés a nyiregyházi Városi Tanács épületéhez /téjékoztató/
13.15 órakor	Ebéd a HBH sörözőben
14.15 órakor	Találkozó a helyi politikai szervezetek és pártok képviselőivel a Megyei Müvelődési Központban
15.00 órakor	Lakossági fórum a Müvelődési központ kamaratermében
17.00 órakor	Látogatás a "Határszél" független hetilap szerkesztőségében
18.00 órakor	Indulás Debrecenbe

1.12.4. Szabolcs-Szatmár (26.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Szürös Mátyást a Városi Tanács székházánál a tanács vezetői fogadják, és kisérik a látogatás során.

A védett vezető Budapestről Nyiregyházára személygépkocsival közlekedik, utját a BM Kormányőrség Parancsnokság utánfutó gépkocsival biztositja, melyben Kuzma István r. alezeredes a biztositás parancsnoka teljesit szolgálatot.

OPERATIV HELYZET

A megye állambiztonsági operativ és közbiztonsági helyzete jó, az utóbbi időben rendkivüli esemény nem történt. Olyan információval nem rendelkezünk, amely a védett vezető személyének biztonságát, illetve a látogatás zavartalanságát veszélyeztetné. Amennyiben operativ intézkedés válna szükségessé, azt a Szabolcs-Szatmár Megyei Rendőr-Főkapitányság III/III. Osztálya soron kivül megteszi.

A védett vezető biztonsága a látogatás zavartalansága érdekében az alábbi operativ intézkedéseket hajtjuk végre:

1./ A programban érintett helyszineken foglalkoztatott operativ kapcsolatainkat a látogatás biztositásával összefüggő preventiv célu információszerző munkára eligazitjuk. Részükre a soron kivüli kapcsolatfelvétel lehetőségét megszervezzük.

Felelős: III/III. Osztály vezetője

2./ A látogatást megelőző időben és az alatt fokozzuk az "F" dossziés személyek ellenőrzését. A körükben szükségessé váló operativ intézkedéseket végrehajtjuk.

Felelős: III/III. Osztály vezetője

3./ A III/V és a III/3 Csoportok vezetőivel megbeszéljük, hogy a biztonsággal kapcsolatos információkat soron kivül jelent-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.4. Szabolcs-Szatmár (26 db)

sék a III/III. Osztály vezetőjének.

Felelős: Balogh László r. őrgy.
Somosi Sándor r. őrgy.

4./ A nyíregyházi Rendőrkapitányság vezetője intézkedik a városban és környékén élő veszélyes bünözők fokozott ellenőrzésére, továbbá a bünügyi vonalon foglalkoztatott megbizható kapcsolataik biztonsággal összefüggő feladatokra történő eligazitására.

Felelős: Bornemissza Lajos r. őrgy.

5./ Az ebéd helyszinén az MRFK III/II. Osztálya operativ kapcsolattal rendelkezik, melyet a biztonsággal összefüggő feladatokra eligazitunk.

Felelős: III/II. Osztály vezetője

6./ A Müvelődési Központban sorra kerülő rendezvények operativ biztositását az objektumban meglévő operativ kapcsolataink bevonásával hajtjuk végre. A rendezvény helyszinén a kapcsolattartás lehetőségét megszervezzük.

Felelős: Gaszper Róbert r.hdgy.

7./ A "Határszél" szerkesztőségében meglévő operativ kapcsolatainkat a programmal összefüggő feladatokra eligazitjuk.

Felelős: Gaszper Róbert r. hdgy.

8./ Az ebéd során felszolgálásra kerülő ételek és italok ellenőrzését az MRFK Rendőrorvosi Hivatala végzi.

Felelős: Dr. Szász Gyula ro. őrgy.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.4. Szabolcs-Szatmár (26 db.)

9./ Az MRFK Igazgatásrendészeti Osztály vezetője intézkedik, hogy a Nyiregyházán működő MHSZ lövészklubbok fegyver- és lőszerkészletének biztonságos tárolását fokozottan ellenőrizzék.

Felelős: Dr. Tisza Miklós r. szds.

10./ A TITÁSZ nyiregyházi üzemigazgatósága előzetes megbeszélésünk alapján a fórum helyszinén a folyamatos áramellátást biztositja. A helyszinen villanyszerelői ügyeletet tartanak.

Felelős: III/II. Osztály vezetője

11./ Szükség esetén a Jósa András megyei kórház orvosi ellátását vesszük igénybe.

12./ Az esetlegesen bekövetkező rendkivüli események gyors kivizsgálására a Megyei Rendőr-Főkapitányságon 3 fős készenléti csoportot szervezünk.

Felelős: III/III. Osztály vezetője

A nyiregyházi program után a védett vezető Debrecenben az Aranybika Szállóban vacsorán vesz részt, melynek operativ biztositását - Jenei Sándor r. alezredessel történt előzetes megbeszélés alapján - a Hajdu-Bihar megyei RFK III/III. Osztálya 2 fő operativ tiszt bevonásával szervezi meg, és hajtja végre.

Amennyiben a programban változás történne a szükséges intézkedéseket annak megfelelően átszervezzük és végrehajtjuk.
A biztositás a Szabolcs-Szatmár Megyei Rendőr-Főkapitányság III/III. Osztálya részéről a védett vezető Nyiregyházáról való elutazásával ér véget.
A biztositásban résztvevők részére Kerecseny László r. őrgy. tart eligazitást 1989. december 01-én 11.00 órakor az MRFK hivatali helyiségében.

N y i r e g y h á z a, 1989. december 01.

Kerecseny László r. őrgy.
osztályvezető

1.12.4. Szabolcs-Szatmár (26 db.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

5. melléklet

Hálózati személyek az ellenzéki pártokban

BRFK ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERV
III/A ALOSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

TÖRÖLVE!

MTA Történettudományi Hivatal
Az 1994. évi LXV. tv.
alapján TÖRÖLVE!
Budapest, ... hó ..... n.
Minősítő: .....

221-13/19/89

Jóváhagyom:

Récsey Róbert r. ezredes
főkapitányhelyettes

Tárgy: Az 1989. évben végzendő témavizsgálatokra

J A V A S L A T

Budapest, 1989. február "21"

Javaslom, hogy az ÁB Szerv területén az alábbiak szerint végezzünk témavizsgálatokat:

III/III. Osztály

Az alternativ csoportosulásokban elhelyezkedő ellenséges személyek körében végzett hálózatépítő tevékenység. A már bevezetett, foglalkoztatott hálózatok munkájának értékelése, foglalkoztatási helyzetük, ellenőrzöttségük szintje, további feladataik.

A felmérésben résztvesz: III/III-A
III/III-B Alosztályok kijelölt tisztjei

Határidő: 1989. junius 15.

Felelős: III/A Alo. vezető

III/II-1. Osztály

Az 1/1981. számú Főkapitányi Intézkedés és az 1/1981. számú BRFK III/II. osztályvezetői körlevél alapján a Rendőrfőkapitányságon folyó titokvédelmi munka tapasztalatai.

A felmérésben résztvesz: III/II-1. Osztály kijelölt tisztjei.

Határidő: 1989. október 30.

Felelős: III/A Alo. vezető

Bozsikné Báránykó Krisztina r.fhdgy.
alosztályvezető

4/1-84/89

1.12.2. (7. dob.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

80

Pest megyei Rendőrfőkapitányság
III/III. Osztály

Szigoruan titkos !

Tárgy: Találkozóról

J e l e n t é s
Budapest, 1988. szeptember 19.

Jelentem, hogy "Szalai Antal" fn.tmb.-vel a "Park" fn."T". lakásban beütemezett találkozót tartottam.
A tmb. jelentette, hogy (lakásán felkereste Őt Dragon Pál. Megbeszélésük során Dragon elmondta, hogy aláirásokat gyüjt, amit a képviselőknek kivánnak eljuttatni. Tiltakoznak a nagymarosi vizlépcsőrendszer megépitése ellen. Arra szólitják fel a képviselőket, hogy a parlament őszi ülésszakán ne szavazzák meg a vizlépcső megépitését. Bizalmassan elmondta, hogy a parlamentben figyelni fogják, hogy melyik képviselő szavaz mellette vagy ellene.
Dragon emlitést tett arról továbbá, hogy október 23.-a méltó megünneplésére idén is sor kerül, azonba ennek részletei még pontosan nem tisztázottak, időben fog szólni az esetleges rendezvényekről, megmozdulásokról.)

Értékelés : A jelentés áb.operativ szempontból informativ minősité ü, meglévő adatainkat megerősiti.
Intézkedés: Az információban foglaltak ellenőrzése.
Feladat : Amennyiben az ellenforradalamo évfordulójának megünneplésével kapcsolatban tudomására jut bármilyen adat vagy tény, haladéktalanul tegyen jelentést, meghivás alapján vegyen részt rendezvényem.
Találkozó: 1988. október 24. "Park" fn."T" lakás.

Dr. Molnár László r.alezredes
osztályvezető

Dr. Hargitai Gábor r.őrgy.

Nystz: 963/1054
Készült: 1 pld.-ban
Kapja :ül pld."M"do.

3.1.2. M-42034

229

Pest megyei Rendőrfőkapitányság
III/III. Osztály

Szigoruan titkos !

Tárgy: Talalkozóról

J e l e n t é s
Budapest, 1988. szeptember 2o.

Jelentem, hogy "Endrei" fn.tmb.-vel az "Orvos" fn. "T" lakásba beütemezett találkozót tartottam.
A hálózat jelentette, hogy Dragon Pál elmondása szerint a Nagymarosi vizlépcsőrendszer megépitése ellen tiltakozó aláirásokat gyüjtenek és azt eljuttatják a képviselőjükhöz, kérve őket, hogy a parlamenti ülésszakon szavazzák le a továbbépitést. Dragon nagyhangon kifejtette továbbá, hogy az a képviselő amelyik nem tesz eleget a felszólitásnak, az megnézheti magát, mert a következő alkalmmmal nem kerül megválasztásra. A szavazással kapcsolatban elmondta, hogy külőn megfigyelők lesznek a parlamentben akik azt nézik, hogy melyik képviselő mire szavaz.
Elmondta, továbbá, hogy a FIDESZ női csoportja is szervezkedik már, mert 17.-én Nagymaroson egy nagyon jó kis tiltakozást sikerült a "lányoknak" szervezniők. A tiltakozáson kb. 4oo fő jelent meg. A lényeg most ebben a helyzetben, hogy hallassák a hangjukat, a hatalmm érzékelje a jelenlétet és a beleszólás igényét. Október 23.-ával kapcsolatban elmondta, hogy az is métó keretek kőzőtt kerül megünneplésre és majd a részleteket kőzli.

Értékelés: A tmb. jelentése áb. operativ szempontból értékes minősitésü, egyoldalu nem ellenőrzőtt adatokat is tartalmaz.
Intézkedés: Az információban foglaltak ellenőrzése.
Feladat : Amennyiben az ellenforradalom évfordulójával kapcsolatban bármilyen információ jut a tudomására, meghivják bármilyen rendezvényre akkor haladéktalanult tegyen jelentést.
Találkozó : 1988. október 24. "Orvos" fn."T" lakás.

Dr. Molnár László r.alezredes.
osztályvezető

Dr. Hargitai Gábor r.őrgy.

Nytsz : 963/1055
Készült : 1 pld.-ban.
Kapja : 1 pld . "M" do.

3.1.2. M-42035

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

157

Borsod megyei Rendőrfőkapitányság
III/III. Osztály

Szigoruan titkos !

Tárgy: " Ipoly " fn. tmb. munkájának értékeléséről -

J e l e n t é s

Miskolc, 1989. február 22.

Jeéentem, hogy " Ipoly " fn. tmb. hosszu időn keresztül eredményesen segitette az áb. szervek munkáját. Munkakörében v áltozás állt be, óigy átmenetileg hirszerző lehetősége megszünt.

Bizalmas nyomozásokban, előzetes ellenőrzésekben eredményesen dolgozott, az általa szolgáltatott információk alapján több esetben foganatositottunk megelőző jellegü intézkedést, akadáloyzást, korlátozást.

Több esetben részesült dicséretben és pénzjutalomban.

Tekintettel arra, hogy vele a kapcsolat érdemleges esetben felvehető., igy a dosszié tartalmát javaslom irattározni.

Butykai János r.alezr.
kapcsolattartó.

K: 1.pld/BJ.
K: 1.pld - H - 52.7o2. II. köt.
Nytsz/ 15/ 233 /1989.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
LEVÉLTÁR

3.1.2. M-42089/1.

HEVES MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III OSZTÁLYA E G E R

SZIGORÚAN TITKOS !
/ selejtezésig /

Láttam:

Bányai Gábor r.őrnagy
osztályvezető

Tárgy: "Stimec" fn. tmb. "M" dosszié
II. kötetének értékeléséről...

J E L E N T É S

Jelentem, hogy irattározás céljából megvizsgáltam "Stimec" fn. tmb. H-45917. sz. "M" dossziéjának II. kötetét és megállapítottam, hogy az 1978. március 10-én - az első kötet megtelését követően - lett megnyitva. A dosszié betűsoros névmutatót, foglalkoztatási tervet és 83 db hálózati jelentést tartalmaz, melyből 18-at a tmb. írt, 65-ben az operatív tiszt rögzítette a tmb. által elmondottakat.

A jelentések tartalmukat tekintve átfogják a tmb. foglalkoztatási tervében megfogalmazott területek operatív helyzetét, így az irodalom, tágabb értelemben a kultúrális élet /nyári egyetemek, területen folyó feldolgozó munkák/ valamint a III/II. osztály hírigényének megfelelően az Egri Dohánygyár operatív szempontból érdekes eseményeit, ehhez kapcsolódó személyeket is.
Az utóbbi másfél év jelentéseiben megtalálhatók az alternatív szervezetek - elsősorban az MDF - országos és helyi szervezeteire vonatkozó információk is.

A dosszié 87 sor és 278 oldallapszámnál megtelt, irattározására a szükséges intézkedéseket megtesszük.

E g e r, 1989. május 15.

Tarjányi Tibor r.szds.
főoperatív tiszt

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

BM. HEVES MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG Szigoruan titkos !
III/III. osztály E g e r . / Selejzetésig ! /

L á t t a m :

Csivincsik János r. ezredes
Főkapitány AB. Helyettese

Tárgy: "Péterfalvy" fn. tmb. találkozójáról ...

J E L E N T É S

E g e r , 1989. február 6 .

Jelentem, hogy február 2.-án 1o.3o órakor Gyöngyösön, irodájában találkozót tartottam tárgyban nevezett tmb.-vel.A hálózati személy az általa tapasztaltakról szóban számolt be.

Több olyan részinformácoót közölt, melyeket más forrásból már ismertünk s melyek a gyöngyösi Müemlék Könyvtárban korábban történt könyvlopás ismeretlen tettesének eredményes felderitésével voltak kapcsolatosak. Ezzel összefüggően jelezte, hogy a megyei kön-yvtárban dolgozó Barahyai Imrétől származó értesülését figyelmen kívül tartja. Eszerint az ügyben érintett Sarkadi József könyvtárvezető rendőrség által az eljárás során történt bántalmazása miatt a helyi Kisgazdapárt riportot készitetett, mely a közeljövőben a Petőfi Rádióban hangzik el.

A továbbiakban tájékoztatott arról, hogy a helyi alternativ szervezetek nagyarányu kampányt inditottak a gyöngyösorosziban épülő HAF. üzem épitésének leállita mellett, illetve érdekében. A kampány egyik szervezője dr. Wiltner Willibald nyugalmazott főorvos, aki ezzel kapcsolatos irásait visszatérően a városi könyvtárban sokszorositttatja. Egy ilyen irását és a HAF. dokumentációt a tmb.-nek sikerült megszereznie, melyet a találkozón átadott. /Azokat jelentésemhez mellékelem./

Elmondta, hogy Morvai Ferenccel nem tudta felvenni a kapcsolatot, de arra a lehetősége továbbra is adott. Alkalom adtán élni kiván vele.

3.1.2. M-42143

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Értékelés: A jelentés tájékoztató jellegü és operativ szempontból értékes információkat tartalmaz. Figyelemre méltó a Wiltnerrel összefüggő értesülés, mivel számunkra uj lehetőséget kinál. Ennek alapja, hogy a tmb.-nek módjában áll az általa sokszorositott anyagokból példányok megszerzése.

Intézkedés: - Az értékelő részben megfogalmazottak szerint a tmb.-t eligazitottam. Arra is eligazitást kapott, hogy amennyiben a városban müködő különféle alternativ szerveződések lépnének fel az intézményben sokszorositási igénnyel, azt ne utasitsa vissza, de a készitendő anyagokból 1.-1 példányt részünkre biztositson, a sokszorositást kérő és végző nevének, a sokszorositás céljának és az elkészitett példányszámnak a megjelölésével.

- feladat:

Az alternativ szerveződésekben ellenséges elképzelések megvalósitására törtékvő személyekkel kapcsolatos feladatai a korábban meghatározottak. Morvaival igyekezzen a kapcsolatot felvenni.

Következő találkozó:

1989. február végén vagy március elején, bejelentkezésétől függően.

Bányai Gábor r. szds.
Kapcsolattartó.

Nytsz: 15-2-246/89
K. 1 pld.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.2. M-42143

BM. HEVES MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG Szigoruan titkos !
III/III. Osztály E g e r . / Selejtezésig ! /

L á t t a m :
Csivincsik János r. ezredes
Főkapitány ÁB. Helyettese

Tárgy: "Péterfalvy" fn. tmb. találkozójáról ...

J E L E N T É S
E g e r , 1989. február 16.

Jelentem, hogy 1989. február 15.-én Gyöngyösön, irodájában, találkozót tartottam tárgyban nevezett tmb.-vel, 10.00 órakor, mivel előzetesen - 13.-án - telefonon felhivott és kérte a megbeszélést.
A konzultáció elején beszámolt arról, hogy sikerült megszereznie összesen nyolc olyan irománynak a fénymásolatát, melyeket dr. Wiltner Willibald ellenséges beállitottságu, a gyöngyösoroszi HAF. ellenes kampány fő szervezőjeként számon tartott személy készitetett. Ezeket átadta. Szóbeli kiegészitésként elmondta: Nevezett e kérdésben igen elszántan nyilatkozott ismerőse előtt is.

A továbbiakban beszámolt arról, hogy továbbra is erősen foglalkoztatja a város közvéleményét a "Sarkadi ügy". Többféle változatban, de szinten minden állampolgári kategóriában beszélik, hogy nevezettet a helyi rendőrkapitányságon folyó eljárás során sulyosan bántalmazták. Védelme érdekében a Független Kisgazda Párt, a helyi MDF. és a FIDESZ. is lépéseket akart tenni. A főiskolai kar főigazgatójától hallotta például, hogy az intézményben tanuló, a FIDESZ.-ben a legnagyobb aktivitást kifejtő három fiatal megkereste őt. Közölték, hogy a bántalmazás miatt levelet akarnak küldeni az Igazságügyi Minisztériumba a miniszternek. A miskolci rádió riporternője - Fekete Erzsébet - is járt a városi könyvtárban és annak igaz-

1 pld. Sorszám

3.1.2. M-42143

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

gatójával készitett riportjában ki akarta elemezni az "ügyet." Ismeretei szerint a riportalany ebbe nem ment bele, bár a könyvlopás körülményeiről nyilatkozott.
Sokkal "rámenősebb" magatartást tanusitott a helyi KISZ. Biz. ujságjának a "Présnek" "bedolgozó "ujságirója" Tóthné Bokros Mária, aki felkereste a munkahelyén Sarkadit s bántalamzás körülményeiről próbálta faggatni. Sarkadit munkatársai figyelmeztették, hogy "gondolja meg mit nyiltakozik". Ugy tudja Tóthnét is rendre kellett utasitani. Ő egyébként Gyöngyöspatán tanit, de jelenleg GYES.-en van.
Hallotta még az üggyel összefüggően , hogy Februar 21.-én lesz ügyészségi vizsgálat vagy nyilt tárgyalás a helyi rendőrkapitányságon.

Pelle Sándor mesélte neki, hogy a közelmuétban felkereste munkahelyén Komenczi Bertalan középiskolai tanár, a helyi MDF. egyik prominens személyisége. Beszélt a szervezetükről. Elmondta, hogy a közelmultban a szervezet taglátszáma tullépte a tizezer főt, ezért hamarosan megtartják országos értekezletüket. Ezen valamennyi vidéki csoportnak is képviseltetni kell magát. Nem mondta ki, de Pelle érzékelte, hogy - belépése esetén - rá is képviselő jelöltként gondolnának. Átadott részére egy belépési nyilatkozatot s miközben próbálta rábeszélni a csatlakozásra biztositotta arról is, hogy ajánlását személyesen vállalja. Pelle gondolkodási időt kért ezért a nyilatkozat nála maradt.
A beszélgetés során Komenczi emlitést tett arról, hogy még az országos értekezlet előtt lesz egy helyi megbeszélés az MDF. egyik országos vezetőjével.

1 pld. A.S. ag-a.

Értékelés: A jelentés operativ szempontból értékes információkat tartalmaz. A tmb. feladatának megfelelően - lehetőségei szerint - szerzett másolatokat azokról az anyagokról, melyeket dr. W.W. volt ellenforradalmár, a különböző helyi alternativ szervezetekben egyaránt aktiv tevékenységet kifejtő nyugdijas orvos készitettett egyik kapcsolatának munkahelyén. Beszámol a "Sarkadi ügy" további fejleményeiről, valamint arról, hogy

3.1.2. M-42143

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

az MDF. helyi szervezének egyik vezetője milyen kezdeményező lépést tett közeli barátja irányába annak érdekében, hogy bevonja őt a szervezetbe.
A W.-re vonatkozó információk - melyeket irásai tartalmaznak - képet adnak nevezett politikai arculatáról, célkitüzéseiről és tevékenységéről.
A Sarkadi üggyel kapcsolatos értesülések a helyi politikai munkában hasznosithatók.
Az a körülmény, hogy közeli barátja irányába tett kezdeményező lépéseket Komenczi,számunkra villantja fel annak lehetőségét, hogy-amennyiben az ajánlatot nevezett elfogadja- rajta keresztül részletesebb információkat szerezhetünk.

Intézkedés:
A megjelölt részekből az érintettek anyagaiba kivonatokat készitünk. A napi jelentés elkészitésénél a jelentést felhasználjuk. A W.- anyagait ellenőrzése során hasznositjuk.

Feladat:
A találkozón részletesen megbeszéltük azt,hogyan lehetne felhasználni befolyásoló lehetőségét annak érdekében, hogy a jelzett alternativ szerveződés irányába lehetőségeink mélyüljenek. Egyéb feladatok a korábban meghatározottak szerint.
Március 15.-el kapcsolatos soron kivüli jelentési kötelezettség eseteire eligazitottam.

Következő találkozó: A kialakult gyakorlatnak megfelelően a bejelentkezésétől függően.

Bányai Gábor r. szds.
Kapcsolattartó.

Nytsz:25-2-361/89.
K: 1 pld. 3 lap.
K: M.d.

3.1.2. M-42143

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

-208-

BM. HEVES MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III. Osztály E g e r .

Szigoruan titkos !
/ Selejtezésig ! /

L á t t a m :

Csivincsik János r. ezredes
Főkapitány ÁB. Helyettese

Tárgy: "Péterfalvy" fn. tmb. találkozójáról ...

J E L E N T É S

E g e r , 1989. március 9 .

Jelentem, hogy március 8.-án 1o.3o órakor találkozót tartottam tárgyban nevezett tmb.-vel, Gyöngyösön, saját irodájában. A hálózatiszemély szóban számolt be, az alábbiak szerint:

Február 22.-én tartották a Mátra Müvelődési Központban az MDF. küldöttválasztó gyülését. Azt megelőzően felkereste ismerősét Komenczi Bertalan és elmondta , hogy a Francia Televizió stábja felvételt készit a rendezvényről. Azt megelőzően tervezik, hogy Gyöngyös bemutatása céljából több müemlék jellegü épületről filmet készitenek. Kérte hozzájárulását, hogy a Városi Könyvtár épületét filemzhessék. Ismerőse nem zárkózott el, a felvételek elkészültek. Beszélt arról , hogy elment a gyülésre is. Ott tapasztalta, hogy a gyöngyösi alternativok nem egységesek abban, hogy a március 15.-ét külön kell ünnepelni. Többek ellenkező véleményükre utaló kijelentéseket tettek. Mivel a TV.-sek a Mátra Szállóból csak késve érkeztek s emiatt a rendezvény kezdési ideje elhúzodott, nem tudott végig jelen lenni. Közvetett információkkal rendelkezik ismerőse arról, hogy "talán Komenczit, Pethőt és az abasári csoport vezetőjét választották meg küldöttnek."

Szamosvári György és Patkós Magdolna egyre aktivabban fejtik ki politikai tevékenységüket. Egyik munkatársuk beszélt arról, hogy munkahelyükön munka időben szinte semilyen szakmai tevékenységet nem végeznek. Ehelyett szervezik "politikai akcióikat." A közelmultban közös irodába költöztek , ami méginkább elősegiti elképzeléseik megvalósitását. Ismerőse szinte biztosra mondta, hogy

3.1.2. M-42143

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

instrukciókat korábbi munkatársuktól Kovács Erzsébettől kapnak, aki az ÁISH.-ban dolgozik. Őt rendszeresen felkeresik.

Gyöngyösön értelmiségi körökben általánositható vélemény, hogy az MSZMP. akkor tudná pozicióit legkönnyebben megerősiteni, ha intézkedések történnének a választások előrehozására. Ezt a véleményt arra alapozzák, hogy a különböző - a "jelenleg önmagukat is ziláló" - alternativák semilyen programmal nem rendelkeznek igy nem indulhatnának eséllyel. Az MSZMP megfelelő programjával és az jelzett intézkedések megtételével biztosan számithatna a sikerre.

Wiltner Willibald részéről említésre méltó megnyilvánulást nem tapasztalt. Bizonyos foku sértődöttség volt érezhető magatartásában azt követően, amikor megjelent az az ujságcikk, melynek irója elmarasztalta a HAF. társadalmi ellenőrzését végző társadalmi bizottság munkájában történő részvétel visszautasitása miatt. Mostanában nem látható a városban; feltételezi, hogy valahol üdül.

A közelmultban értesült arról, hogy a helyi Fegyveres Erők Klubjában szerveződött egy volt katonatisztekből, nyugdijas párttisztségviselőkből, egyéb vezető tisztségeket korábban betöltő nyugdijasokból álló társaság. Ők balós érzületüeknek mondják magukat, ezért tartja figyelemre méltónak azt amiről a társaság egyik tagjának - V.J. volt városi I. titkár - feleségétől értesült ismerőse. Elmondta, hogy az asszony beszélt arról miszerint a férje baráti köréhez tartozók levelet irtak az MSZMP. Politikai Bizottságának. Ebben jelezték, hogy a városban folyamatban van egy szélsőbalos csoportosulás szervezése s ha annak létrejöttét nem akadályozzák meg az komoly veszélyt jelenthet. D.I.-t a helyi főiskolai kar M-L. Tanszékének vezetőjét nevezték meg vezetőként, aki a helyi értelmiségiek körében fejt ki eziránytu szervező munkát.

<u>Értékelés:</u> A jelentés operativ szempontból értékes. A hálózati személy feladatának megfelelően hajtotta végre a gyöngyösi alternativ szerveződésekhez kapcsolódó, ellenséges szándékkal fellépő személyekkel összefüggő feladatait. Jelentésében általunk már részben ismert információkat egészit ki, részben uj adatokról számol be.

3.1.2. M-42143

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Figyelemre méltó, hogy megerősiti azt a korábban más forrásból szerzett információt miszerint Szamosvári és Patkós "összekötője" Kovács Erzsébet az ÁISH. munkatársa, továbbá az, hogy a városban - nem ellenőrzött értesülés - folyamatban van egy szélső balos szervezet létrehozása. A többi információ tájékoztató jellegü, illetve hangulati elemeket tartalmaz.

Intézkedés:

A napi jelentés elkészitésénél az értesüléseket felhasználjuk. Kovács Erzsébet adatait megállapitjuk, a vele kapcsolatos információt a BM. III/III-2. osztálynak megküldjük.

A jelentősebb információkat a csoportfőnökség ügyeletére jelentjük.

Feladat: Mint a korábban meghatározottak.

Következő találkozó:

Március 15-el összefüggően szükség szerint soron kivül kezdeményezi a kapcsolatfelvételt. Egyéb esetben bejelentkezésétől függően március végén vagy április elején.

Bányai Gábor r. szds.
Kapcsolattartó

Nytsz: 252-539/89
K: 1 pld. 3 lap.
K: M.d.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.2. M-42143

211 —

HEVES MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III OSZTÁLY E G E R

SZIGORÚAN TITKOS !
/ selejtezésig /

Láttam:

Csivincsik János r.ezredes
főkapitány áb. helyettese

Tárgy: "Péterfalvy" fn. tmb. találkozójáról...

J E L E N T É S
E g e r, 1989. április 21.

Jelentem, hogy április 20-án 10,00 órakor Gyöngyösön, irodájában ütemezett találkozót tartottam tárgyban nevezett tmb-al, aki szóban az alábbiakról tájékoztatott:

Szamosvári György a közelmúltban a Városi Könyvtárban sokszorosított egy olyan anyagot, melyet az FKGP Észak-Dunántúli Területének szervező titkárától kapott, s melyet valószínűleg terjesztett is már azóta az általa "összefogott" kelet-magyarországi területi szerveihez. A másolat egy példányát sikerült megszereznie, azt a találkozón átadta.
/Jelentéshez mellékelve./

Beszélgetést folytatott Pelle Sándorral, aki elmondta, hogy a közelmúltban konzultált Komenczi Bertalannal, a helyi MDF egyik alapítótagjával. A beszélgetésből azt a következtetést vonta le, hogy azok a körök, melyek korábban a Bajza József Egyesület, később az MDF platformján közösségként mutatkoztak, az utóbbi időszakban polarizálódnak. Komenczi elmondta, hogy sok "kokler" tevékenykedik az MDF-ben, ezért ebben a szervezetben ő és néhány hozzá közelebb álló személy nem kíván tovább tevékenykedni. Visszatérnek a Bajza Egyesülethez. Olyan elképzelésről tett említést, ami anyagi fedezet hiányában nem biztos, hogy meg tudnak valósítani. Tervezik, hogy az arra rászoruló, határokon túl

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.2. M-42143

élő magyarokat üdültetnének ingyenesen a Mátrában, egy-egy turnusban négy-öt főt. Ehhez az anyagi fedezetük jelenleg még nincs meg, ponzorokat keresnek.

Az MDF másik alapító tagja Szamosvári György viszont más irányba "mozdult". Ma már csak a FKGP ügyeivel foglalkozik. Teheti ezt nagy aktivitással munkaidőben is. Ezzel kapcsolatosan a tmb. elmondta, hogy a MMK távozó igazgatójának posztjára pályázó egyenlőre nincs. A "bentről" esélyesnek tartott Baranyainé valószínűleg a Szamosvári - Patkós "kettős" szakmai "tévelygéseitől" félve nem pályázik az állásra. Korábban beszédtéma volt, hogy a Gyöngyösről eltávozott és az ÁISH-nál alkalmazásban álló Kovács Erzsébet jön vissza igazgatónak, de ezt nem tartja kapcsolatunk valószínűnek, mivel nevezett a közelmúltban cserélte el gyöngyösi lakását budapestire.

Az MDF-ben a már korábban is ismert Kárpáti István, Pető tanárok, valamint Koporni Endre gyógyszerész a legaktívabbak.

A szálloda igazgatója Keresztes György arról nyilatkozott, hogy ahhoz a keresztény-párthoz /Keresztényszocialista ?/ kíván csatlakozni, melynek apja valamikor országos vezetője volt.

Legújabb információi szerint igen aktívan bekapcsolódott a MDF-be Márta Ferenc a Berze Nagy János Gimnázium igazgatója. Ennek oka az lehet, hogy igazgatói mandátuma szeptemberben lejár. Elterjedt, hogy a tantestület nem akarja újra megválasztani igazgatónak, hanem maradhat az iskolában mint beosztott pedagógus. Lehetségesnek tartják, azért csatlakozott a "mozgalomhoz", hogy a tantestületben dolgozó idősebb MDF-os személyek rokonszenvét megszerezve mégis vezető beosztásban maradhasson.

A továbbiakban a tmb. olyan értesüléseket közölt, melyeket az MSZMP vezető testületei tudnak hasznosítani, s melyekről vezetői felhasználásra külön feljegyzést készítek.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.2. M-42143

Értékelés: A jelentés operatív szempontból értékes. A hálózati személy feladatának megfelelően jelent a környezetének eseményeiről, a különböző, korábban látókörünkbe került személyek körülményeiben bekövetkezett változásokról. Figyelemre méltó az általa átadott másolat, melyből jól láthatók a FKGP-on belüli problémák, s azok megoldására javasolt módszerek, illetve a főváros és vidék viszonyával kapcsolatos megállapítások.
A politikai munka szempontjából jelentősek a gyöngyösi alternatív mozgalmakban végbement változások.

Intézkedés: Az információkat a napi jelentés elkészítésénél hasznosítjuk. Tájékoztatást adunk a BM. III/III Csoportfőnökség Ügyeletének és az illetékes központi osztálynak.

Feladat: A korábban meghatározottak szerint.

Következő találkozó: 1989. május második felében a kapcsolatfelvételtől függően.

Bányai Gábor r.őrnagy
osztályvezető

Nytsz: 25-2-760/1989.
K.: 1 példányban
K.: "M" dosszié

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.2. M-42143

HEVES MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
III/III OSZTÁLY E G E R

SZIGORÚAN TITKOS !
/ selejtezésig /

Tárgy: "Péterfalvy" fn. tmb. "M"
dossziéjának tartalmáról...

ÉRTÉKELŐ JELENTÉS
E g e r, 1989. április 26.-án

Tárgyban nevezett tmb. H-65228. sz. "M" dosszié I. kötete összesen 92 db jelentést tartalmaz 217 oldal terjedelemben. A jelentések közül 71 db-ot a hálózati személy készített el, a többit a mindenkori kapcsolattartók írták.

Az anyagok zöme a közművelődési és kultúrális területen tevékenykedő személyekhez, eseményekhez és jelenségekhez kapcsolódik, az adott időszakban operatív értékkel bírt. A jelentésekben nagy számban szerepelnek olyan személyek, akik ellenséges vagy ellenzéki tevékenységük miatt szervünk vagy valamely társoperatív szerv ellenőrzése alatt állt. Az információk jól használhatók voltak az operatív munka megszervezése, gyakorlati végrehajtása során. Az utóbbi időszakban keletkezett okmányok a különböző alternatív csoportosulásokra és azokban tevékenykedőkre vonatkozó értesüléseket tartalmaznak.

Bányai Gábor r.őrnagy
kapcsolattartó

Nytsz: 25-2-805/1989.
K.:1 példányban
K.: "M" dosszié

3.1.2. M-42143

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

6. melléklet

Célkeresztben a keményvonalasok

Nagy el Tóth el 20

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III-4-b alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!
/Selejtezésig/

Engedélyezem:

Forgács Lajos r. alezredes
osztályvezető

Tárgy: "Túrista" fn.bizalmas nyomozásban

OPERATÍV INTÉZKEDÉSI TERV

Jóváhagyott határozat alapján bizalmas nyomozás alá vontuk Antoniewicz Roland Jozeph /Bp. 1946. február 16. Karapancik Teréz/ pártonkívüli lengyel állampolgár budapesti lakost, aki alkotmányellenes tevékenységgel gyanusítható.

Nevezett politikailag káros tevékenységének felderítése, dokumentálása és megszakítása érdekében az alábbi intézkedések végrehajtását tervezzük:

1. Tevékenységének mélyreható felderítése érdekében a hálózati személyek által folytatott információszerzést helyezzük előtérbe. Ennek érdekében kapcsolatkörében felkutatjuk az esetlegesen meglévő, társszervek által foglalkoztatott hálózati személyeket, 2 főt tanulmányozás alá vonunk.

Határidő: szeptember 30
folyamatos

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

4-1772 3.1.9. V-167218 15-465/89

21

2. Beszerezzük munkahelyi személyzeti anyagát, adatokat gyüjtünk korábbi munkahelyéről /MTV/ és eltávozásának körülményeiről.

Határidő: augusztus 31.

3. Kapcsolatkörének, napi programjának felderítése érdekében elrendeljük "K" ellenőrzését, "KT" készíttetünk, 7 napra operatív figyelés alá vonjuk.

Határidő: augusztus 15.
operatív helyzettől függően

4. Megvizsgáljuk lakóhelyén 3/e operatív technikai rendszabály beépítésének lehetőségét. Ennek eredményétől függően külön javaslatot teszünk az operatív eszköz alkalmazására.

Határidő: november 1.

5. Felderítjük további információszerzés szempontjából a MLODSZ-ben dolgozó személyek operatív meghallgatásának lehetőségét.

Határidő: október 30.

6. Keletkezett adatainktól függően kombinációs tervet készítünk célszemélyünk tevékenységének, esetleges bázisépítési törekvéseinek korlátozása céljából.

Határidő: operatív helyzettől
függően

7. A keletkezett adatokat folyamatosan elemezzük értékeljük, ettől függően teszünk javaslatot egyéb intézkedések megtételére.

Határidő: operatív helyzettől
függően

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.9. V-167218

~~35~~ 22

A bizalmas nyomozás során keletkezett anyagokat 1990. júliusában értékelő jelentésben összesítjük.

Az intézkedési tervben foglaltak végrehajtásáért Tóth János r. zls. a felelős. A fentiek alapján kérjük a javasolt intézkedések végrehajtásának engedélyezését.

B u d a p e s t, 1989. augusztus 1.

Tóth János r. zls

Egyetértek:

Peredi György r. százados
alosztályvezető

Nytsz: 4/5-465/89
K: 1 pld /"Túrista"/
K: TJ/NI

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.9. V-167218

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III-4-b. alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!
(selejtezésig)

Tárgy: Konspirált fegyveres szervezkedésre utaló információkról

J E L E N T É S

1989. szeptemberében a BM III/II-6. osztálytól jelzést kaptunk egy szélsőbalos csoportosulás szervezéséről.

Az alapinformáció szerint a kör tagjai - számolva az MSZMP kettészakadásával - magas rangú belügyi és katonatisztek kezdeményezésére a Münnich Ferenc Társaságon belül, szigorúan konspirált körülmények között megkezdték a Magyar Kommunista Párt újjászervezését. Vezetőjük Tóth Lajos nyugállományú honvéd vezérőrnagy.
A párt megalakítása az illegalitás szabályai szerint történt, a tagok megbizhatóságának ellenőrzése érdekében egy szigorúan titkosan kezelt csoport létrehozását határozták el.

A hírforrás - félelmére hivatkozva - elzárkózott a velünk történő találkozástól, s bővebb információk szolgáltatására sem volt hajlandó.

Az alapinformációban szereplő nyugállományú vezérőrnagyról megállapítottuk, hogy azonos Tóth Lajos (Újpest, 1922.12.13. Bácskai Lenke) Budapest, XIV. Izsó u. 7. szám alatti lakossal. Nevezett az MSZP megalakulása után tagja lett az MSZMP Ideiglenes Szervező Bizottságának. Valószínűsíthető, hogy nyilt alapokra helyezték a korábbi illegális szervezkedést.

11-13/1654

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Felderítő munkánkkal párhuzamosan más forrásból is származott arra utaló információ, hogy bizonyos baloldali körök illegális fegyveres szervezkedésbe kezdtek. Egy Győri Péter, Budapest, Rózsavölgy feladójú levélben figyelmeztették az Országgyűlés elnökét, hogy megszerveződött egy "mélyen titkos, jól informált, de nagyon elkeseredett és végsőkig elszánt emberekből álló fegyveres hazai csoport".

Megállapítottuk, hogy az elmúlt időszakban a levélben jelzett fegyverfajták nem tüntek el sem laktanyákból, sem összeszerelési helyükről, de megszerzésük megvalósítható.

Felderítettük, hogy a Rózsavölgyben egy Győri Péter nevű személy él. A róla beszerzett információk, valamint az irásszakértői vélemény alapján egyértelműen bizonyítást nyert, hogy a szóban forgó levelet nem ő írta. A kézírásnak a III/III-3. osztály kézi és gépírásminta adattárában előzménye nincs.

Az általunk folytatott felderítő munka eredményeként megállapítottuk, hogy a feladó nagy valószínűséggel fiktív személy. A szakértői vélemény szerint kb. 50-60 év körüli férfi, iskolázottsága alapján feltehetően valamilyen szakirányú - nem humán jellegű - felsőfokú vagy ahhoz közelíthető végzettségű. Katonai szakértelemmel nem rendelkezik, katonai adatok birtokában nincs.

A III/II-6. osztály hírforrása ismételt megkeresésekor közölte, hogy az általa jelzett szervezetben fegyveres akciók végrehajtásának terve nem merült fel. Ugyanakkor megállapítottuk róla, hogy a VII. kerületi kapitányság bünügyi osztályának "Abasári" fn. hálózati személye, s Budafokon, a Rózsavölgyben lakik. Írásmintáját beszereztük, de a szakértői vélemény kizárta az előzőekben említett, rózsavölgyi feladójú levél írásával gyanusítottak köréből.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-20055

Kiderítettük "Abasári"-ról azt is, hogy tagja a Münnich Ferenc Társaság helyi szervezetének, melyben sok aktív és nyugdíjas belügyi és HM alkalmazott megtalálható.

Eddigi intézkedéseink, illetve megszerzett adataink alapján az alapinformációt egyértelműen bizonyítani vagy cáfolni nem tudjuk. Tekintettel arra, hogy az alapinformáció alkotmányellenes tevékenységre utal, s e tevékenység társadalomra való veszélyessége jelentős, javasoljuk az alábbi intézkedések megtételét:

- Hálózati személy bevezetésével figyelemmel kísérjük az MSZMP Ideiglenes Szervező Bizottságának tevékenységét, illetve a párt szerveződését, az esetleges alkotmányellenes tervek, elképzelések tisztázása érdekében.

- A XXII. kerületi kapitányság operatív lehetőségeit figyelembe véve - a konspiráció szabályainak fokozott érvényesítésével - kutató munkát folytatunk a behatárolható körzeten belül lakó baloldali beállítottságú emberek körében. Kísérletet teszünk a helyi Münnich Ferenc Társaság szélsőséges tagjainak beazonosítására.

- A kézírásminta alapján elrendelt "K" ellenőrzést fenntartjuk.

- Írás- és egyéb szakértők bevonásával a fiktív feladóval írt levél készítőjének megállapítására törekszünk.

- Elrendeljük "Abasári" fn. tmb. "K" ellenőrzését 90 napra, szükség esetén operatív figyelését 7 napra.

- Keletkezett információinktól függően kezdeményezzük vele a személyes kapcsolatfelvételt.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-20055

- Indokolt esetben - amennyiben alkotmányellenes tevékenységre utaló konkrét információink keletkeznek - megszervezzük Tóth Lajos operatív ellenőrzését.

A keletkező adatokat folyamatosan elemezzük, értékeljük, s azok eredményétől függően teszünk javaslatot újabb intézkedések megtételére.

A vázolt intézkedések végrehajtásáért Nagy István r. százados felelős.

Kérem a javaslatban foglaltak végrehajtását engedélyezni.

B u d a p e s t, 1989. november 6.

Nagy István r. százados

Egyetértek:

11. 08.

Nyt.sz.: 4/5-...../89.
Készült: 1 példány/4 lap
Készítette: NI/Mné

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-20055

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III-4-b alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!
/Selejtezésig!/

Törlés folyamatban!
Merczer Miklós

Tárgy: konspirált fegyveres szervezkedésre utaló információról

J E L E N T É S

1989 szeptemberétől egy konspirált fegyveres, szélsőbalos csoportosulás megalakulására utaló információ ellenőrzését végezzük.

Az egy hónappal ezelőtti jelentésünk óta az alábbi intézkedéseket tettük a Győri Péter fiktív feladójú levél írójának, tartalmának felderítése és Tóth Lajos ny.vezérőrnagy által szervezett csoportosulás megismerése érdekében.

- Találkoztunk az alapinformációt adó "Abasári" fn. hálózati személlyel, aki ebben a témakörben elzárkózott a további adatszolgáltatástól.

- Elrendeltük "Abasári" "K" ellenőrzését.

- Fenntartottuk a kézírásminta alapján bevezetett "K" ellenőrzést.

- Hálózati kutatást végeztünk Tóth Lajos környezetében. Kísérletünk ez idáig nem járt eredménnyel.

- A XXII. Kerületi Rendőrkapitányság segítségével megkíséreltük a helyi Münnich Ferenc Társaság szélsőséges tagjainak beazonosítását.

4/5-646/89

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-20055

31

- A XXII. kerületben néhány emberrel konspirált beszélgetést folytattunk a szélsőséges beállítottságú személyek felderítése érdekében. Ezáltal több személy került látókörünkbe, akiknek ellenőrzése folyamatban van.

A végrehajtott intézkedések, illetve megszerzett adatok alapján az alapinformációt egyértelműen sem bizonyítani, sem cáfolni nem tudtuk.

Az ügyben az ellenőrzést tovább folytatjuk.

Budapest, 1989. december 14.

Urbán Tibor r.fhdgy.

Nytsz: 4/5-.646./89
K: 1 pld/Felterj.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-20055

7. melléklet

Az elhárítás elhárítása? A „László”-ügy

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III/2-b. Alosztály

SZIGORUAN TITKOS!
/ Selejtezésig! /

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Tárgy: "LÁSZLÓ" fn. operativ ellenőrzés kezdeményezésére

ENGEDÉLYEZEM: Dr. Hollabor [illegible]

.....

Egy régi ef.
Tiszír ef.
Utasítás szerint
szíves intézkedés
a folyamatos tájékoztatásban!

J A V A S L A T

Budapest, 1989. október 6-án.

Egy magát "LÁSZLÓ"-nak nevező - eddig még nem azonositott - személy konspirált kapcsolatfelvételt kezdeményezett a BM III/II-7. Osztály egyik munkatársával. A FIDESZ "csalódott" aktivistájaként bemutatkozó "László" a két alkalommal létrejött találkozón, valamint egy - az operativ tiszthez - irásban eljuttatott üzenetben az SZDSZ és a FIDESZ alakuló "biztonsági csoportjának" tevékenységéről szolgáltatott adatokat.

"László" szerint a csoport tagjainak felkészitése az NSZK-ban, Münchenben, illetve az USÁ-ban történik, fő feladatuk az SZDSZ, illetve a FIDESZ szükebb magjának a védelme. Más forrásból származó információk arra utalnak, hogy az SZDSZ segitséget nyujt más politikai szervezeteknek is a "beépitett emberek" kiszüréséhez.

"László" közölte, hogy a létrehozott egységek folyamatosan végzik az állambiztonsági szolgálat állományának feltérké-

3.1.5. O-19895.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

IR 1/16 14

pezését, az egyes személyekről igyekeznek minden adatot, információt, fényképet stb. beszerezni. Érdeklődésük középpontjában a szolgálat operativ kapcsolatainak felderitése áll. A csoport vezetői Demszky Gábor, Rajk László és Légrádi Péter.

Az irásban átadott "üzenet" tartalmaz egy névsor töredéket, amely alapján bizonyosnak látszik, hogy a csoport elsősorban a BM III/I., III/II., III/III. Csoportfőnökségek, a BRFK állambiztonsági terület, illetve a BM III/2. Osztály vezetőiről és beosztott munkatársairól rendelkezik valamilyen mélységü adattárral.

Különös figyelmet érdemel, hogy "László" Demszkyék öt olyan informátoráról tud, akik valamikor az állambiztonsági szolgálatnál dolgoztak, illetve dolgoznak ma is. Megjelöli továbbá a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Központi Lakcim- és Közlekedési Osztály központi telefonszámát, mint amelyet a csoport adatkiegészitésre felhasznál. | Itt is meg ellenőrizendő vél. vigyázzunk a felderítésre.

A birtokunkba jutott információk széleskörü, összehangolt operativ ellenőrző intézkedések bevezetését indokolják.

A leglényegesebb feladat a konspiráltan, az információk kiszivárogtatásának szándékával közeledő "László" személyazonosságának megállapitása, a vele való ujbóli kapcsolatfelvétel feltételeinek megteremtése. Döntő fontosságu, hogy felderitsük a biztonsági csoport tagjait, információkat szerezzünk a birtokukban lévő adatok mennyiségéről, tárolási helyéről, módjáról, a kiegészitésükkel kapcsolatos tevékenységről, valamint a felhasználásukkal kapcsolatos elképzelésekről. Kiemelt feladat a biztonsági csoport "belső informátorainak" felderitése, tevékenységük dokumentálása, a további információk kijuttatásának megakadályozása.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-19895.

IR 1/17

Az összkörülmények alapján javasoljuk, hogy a feladatok végrehajtására a BM III/III. Csoportfőnökségen, osztályvezető irányitásával alakuljon egy operativ csoport, amely munkáját a konspiráció legszigorúbb biztositásával végezze.

A csoport - az ügy feldolgozása során - kapjon felhatalmazást minden számbajöhető operativ erő és eszköz gyors alkalmazására, beleértve a Belügyminisztérium állományából leszerelt, illetve jelenleg is állományban lévő, felmerülő munkatársakkal kapcsolatos operativ ellenőrzési feladatokat is.
A szükséges intézkedésekre külön tervet készitünk.

Dr.Kaizinger Zoltán r.fhdgy.

Timár Zoltán r. ezredes
osztályvezető

Herbán Tibor r. őrnagy
alosztályvezető

EGYETÉRTEK:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-19895.

IR 1/18 13

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III/2-b. Alosztály

SZIGORUAN TITKOS!
/ Selejtezésig! /

14. oldal 1. pont:
15-16 oldal 3. pont: Törölvényszéket nélkül kiadva 1999 ben.

SZIGORÚAN TITKOS! KÜLÖNÖSEN FONTOS!
Érv. idő: 2019. 12. 31.
Minősítette: Herczeg Miklós
Beosztása: NBH ny. alezr.

Tárgy: "LÁSZLÓ" fn. ügyben

ENGEDÉLYEZEM:

2001 04. 23.

Minősítés hiteléül:

Dr. Horváth József r.vezérőrnagy
f.h. csoportfőnök

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Dr. Heilebrandt László

I N T É Z K E D É S I T E R V

A "László" fn. ügyben felmerült alapinformációk sulya miatt, a FIDESZ és az SZDSZ biztonsági szolgálatára vonatkozó jelzések, illetve az állambiztonsági szolgálattól kijuttatott adatok - az adatokat közlő személyek - ellenőrzése, bemérése érdekében fokozott belső konspirációval végrehajtott, jelentős operativ erőket és eszközöket felvonultató, átgondolt intézkedéssorozat megvalósitása hozhat eredményt.

A rendelkezésre álló adatokból nem dönthető el világosan, hogy "László" provokációs célzattal, vagy a FIDESZ-től való megcsömörlés miatt kivánja információit célbajuttatni.

Az ügyben kulcskérdés "László" személyazonosságának megállapitása, a szóbajöhető nyugdijas vágy aktiv állambiztonsági szolgálathoz tartozó személyek körének bemérése, valamint a biztonsági csoport tagjainak, a szolgálatra vonatkozó információk tartalmának, helyének és felhasználási céljának felderitése.

Az összkörülmények értékelése alapján javaslom az alábbi intézkedések bevezetését.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-19895.

12 1/19 14

1./ "László" személyazonosságának megállapitása érdekében:

- Operativ kapcsolatainkon keresztül, valamint a BM III/II-7. Osztály operativ tisztje segitségével a rendelkezésünkre álló személyleirás alapján próbáljuk felismertetni a nevezett személyt. Ennek érdekében elkészittetjük "László" fantomképét. A kutatást elsősorban az SZDSZ és a FIDESZ szervezetekre koncentráljuk.

SZIGORÚAN TITKOS! KÜLÖNÖSEN FONTOS!
Érv. idő: 2019. 12. 31.
Minősítette: Herczeg Miklós
Bedsztása: BM ny. alezr.
2001. 04. 23.
Minősítés ideiglen:
P. H.
Dr. Hellebrandt László

- Három nap időtartamra Ausztriába utaztatjuk a III/II-7. Osztály operativ tisztjét, hogy felkeresse a kapcsolatot a jelenleg Salzburgban tartózkodó ismerősével, akinek közvetitésével létrejött a "László"-val való találkozó. Az utazás célja, értesiteni "László"-t a további kapcsolattartás szükségességéről, az anyagi dotáció lehetőségéről.

- Ellenőriztetjük egy hónapon keresztül az Izraelbe tartó személyszállitó repülőgépek utaslistáit, mivel "László" utolsó üzenetében kilátásba helyezte, hogy izraeli rokonaihoz utazik.

- "László" üzenetét ellenőriztetjük a Központi Gépirás mintatárban.

2./ A "László" által informátorokként megjelölt személyek felderitése érdekében:

- Az Adatfeldolgozó és Tájékoztatási Csoportfőnökségen keresztül beszerezzük az áruló hálózatok listáját.

- Áttekintjük az állambiztonsági szolgálattól az utóbbi tiz évben leszerelt személyek névsorát.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-19895.

IR 1/20

- Operativ ellenőrzés alá vonjuk azokat a nyugállományu vagy aktiv állományban lévő személyeket, akik a jelzett ellenzéki csoportokkal kapcsolatba kerülhettek.
  Az ellenőrzéshez felhasználjuk a BM Belbiztonsági Osztályon esetlegesen keletkezett információkat.

Ct nincs tegyük!

- Megvizsgáljuk a "László" által megadott - a BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség Lakcim- és Közlekedési Osztálya - telefonszám, a "biztonsági csoport" által történő felhasználásának lehetőségét. A csatorna operativ ellenőrzését megszervezzük.

3./ Az SZDSZ és FIDESZ biztonsági csoport tevékenységének felderitése, az információk tartalmának, helyének megállapitása céljából:

SZIGORÚAN TITKOS! KÜLÖNÖSEN FONTOS!
Érv. idő: 2019. 12. 31.
Minősítette: Herczeg Miklós
Beosztás: NBI nyv. alezr.
2001. 04. 23.
Minősítés hatályon kívül helyezve:
P. H.
Dr. Hellebrandt László

- "László" személyazonosságának megállapitása szám a BM III/II-7. Osztály munkatársán keresztül - anyagi alapon kisérletet teszünk tartós, szigoruan konspiratív operativ kapcsolat kialakitására, a biztonsági csoport tevékenységének felderitése érdekében.

- A FIDESZ szükebb magjához tartozó "Temesvári" fn. tmb. részére külön feladattervet dolgozunk ki a biztonsági csoportba való bejuttatása céljából.

- A Magyar Radikális Pártban dolgozó "Hermann Attila" fn. tmb. részére feladattervet dolgozunk ki a párt most alakuló biztonsági szolgálatába való bejutásra, abból a célból, hogy erről az oldalról "közelitse meg" a már müködő csoportot.

- Rajk Lászlót, Légrádi Pétert és Demszky Gábort szoros ellenőrzés alá vesszük, a már müködő 3/a rendszabályok

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-19895

IR 1/21

keletkező anyagait a III/4. Osztály illetékes vezetőjén keresztül megkérjük.

- A BM III/III-4. és a BM III/III-6. Osztályokkal koordinálva ellenőrizzük a biztonsági csoportra vonatkozó valamennyi adatot, különös tekintettel a Münchenbe kiutazó személyekre.

- A "László" által megjelölt, a Carlos csoporttal való együttműködésre utaló adatot a III/II. Csoportfőnökség illetékes osztályával együttműködve ellenőrizzük.

4./ A fentiekkel egyidőben szükségesnek látszik aktiv jellegü intézkedések körvonalazása is:

- Tippkutatást végzünk az állambiztonsági szolgálat azon volt vagy jelenlegi tagjai között, akik az ügy kivizsgálása érdekében kezdeményezett játszma végrehajtására alkalmasnak mutatkoznak.

- Dezinformációs hálózati anyagot állitunk össze, amit a szokott szabályok szerint továbbitunk a nyilvántartó felé. A dezinformációs anyag hatását meglévő operativ erőinken és eszközeinken keresztül mérjük.

- Rajk László, Demszky Gábor, Légrádi Péter és a hozzájuk közel álló ismert SZDSZ és FIDESZ vezetőkről kompromittáló anyagot gyüjtünk össze.
  Szükség esetén - külön parancsnoki döntés alapján - intézkedünk, hogy az anyag megléte az érintettek felé kiszivárogjon.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-19895.

IR 1/22

Az elvi javaslat alapján kapott magas szintü vezetői felhatalmazás a csoport vezetőjét feljogositja az operativ ellenőrzés folyamatában szükségessé váló intézkedések azonnali bevezetésére, a felderités eredményeként látókörbe került személyek gyors ellenőrzés alá vonására.

A fentiek alapján kérem a javasolt intézkedések végrehajtását engedélyezni.

B u d a p e s t , 1989. október 9-én.

Dr.Kaizinger Zoltán r.fhdgy.

Timár Zoltán r. ezredes
osztályvezető

Herbán Tibor r. őrnagy
alosztályvezető

Javaslom
X. 9.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-19895.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III-4-a. alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig)
.....sz. pld.

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Adta: "Horváth András" fn.tmb.
Vette: Troll György r.hdgy.
Hely: Nyilvános
Idő: 1989. okt. 5.

Dr. Hellebrandt László

Tárgy: SZDSZ XII. kerületi választási munkacsoport október 4-ei összejövetele

J E L E N T É S

Budapest, 1989. október 9.

"Barátom 1989. október 4-én este részt vett a XII. kerületi SZDSZ csoport választási munkacsoportjának összejövetelén, amelyet a Márvány u. 26. II/1.sz. lakásban tartottak (Pusztai Zsuzsanna és élettársa lakása). Az összejövetel témája a konkrét gyakorlati teendők elindítása volt.

Első programként megszervezték az SZDSZ ügyvivői tanácsának sürgető kérésére az aláírásgyűjtő akció csütörtök-pénteki intenzivebb folytatását a Déli pályaudvar metro kijáratánál: páronkénti váltásban folyamatosan fogják gyűjteni az aláírásokat.

Utána Nádassy Tibor foglalta össze a badacsonytomaji kampányszervező tábor gyakorlati tapasztalatait.

Ennek alapján Szabó Béla, a kerületi kampányfelelős irányításával kialakították a választási munkacsoportot. Egyértelművé vált, hogy a kerületben az SZDSZ képviselő jelöltje Ráday Mihály, tehát a kampány az ő személye köré szerveződik.

3.1.5. O-19895/1

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Ennek megfelelően egy külön "image" csoport alakult Sánta László és Hont Iván irányitásával, amelyen a személyes kapcsolattartástól kezdve a jelölt választási "arcképének" kialakitásán át Szabó Bélával együtt a személyes propagandáig és Ráday tevékenységéig mindent koordinál.

Szorosan kapcsolódik hozzá a propaganda csoport, amely reklám, grafika stb. idevágó feladatain kivül általános választási propaganda kérdésekkel is foglalkozik, Kovács László irányitásával.

Nádassy Tibor irányitásával az ún. önkéntes csoport működik, amelynek feladata: folyamatos és alkalmi munkára szervezni külső aktivistákat (gyermekeket, propaganda anyag terjesztésére, reklámozásra, főiskolásokat, nyugdijasokat, mindenfajta szimpatizánst). Munkáját Maróti Benedek segiti.

Tolnai Gusztáv, aki gyakran utazik külföldre vállalta a külföldi kapcsolattartást, ha erre szükség lesz.

A gazdasági ügyek irányitását dr. Török Ernő vállalta, segitői Tátrai Zsuzsa pénztáros, és Szekeres Mónika, aki a "pénzbehajtás"-t vállalta.

Pál Péter külön feladatot nem vállalt, Szabó Bélával, Nádassy Tiborral együtt feladatuk a rendszeres kapcsolat az SZDSZ központtal.

"Hirszerzői" feladatokat is vállaltak: tájékozódás a kerület többi pártjainál, szervezeteinél. Az MSZMP-t dr. Török Ernő a Ker. Dem. Néppártot ..... Fruzsina vállalta. Nem akadt jelentkező az MDF és a Népfront felderitésére.

Elég hosszan beszélgettek a csoportok konkrét feladatairól és egyéb munkákról. Kovács László és Hont Iván a sajtó ügyekben is segit, amig nem találnak erre felelős irányitót.

3.1.5. O-19895/1

Pusztai Zsuzsánál egyfajta telefonközpont lesz, kihasználva, hogy telefonja titkos (1-75-11-60).

Pál Péter tájékoztatta az SZDSZ-tanács dolgairól (lásd mellékletek), majd a következő időszak programjait rögzitették:

- okt. 5-6: Aláírásgyűjtő kampány a Délinél
- okt. 10.: Az utolsó Radhost csoportgyűlés (új találkozóhelyet keresnek)
- okt. 12.: Katlan-klub: Kibővitett ügyvivői (valószinűleg Ráday is ott lesz)
- okt.16.: Választási Brain-storming Hont Iván vezetésével
- okt.18.: 18.00. XII. ker. csoportgyűlés (küldöttválasztás) a XII. ker. Tanácsban
- okt. 19.: 19.00. Kampányterv összeállitás (választási munkacsoport még meg nem határozott helyen)
- okt. 23.: Részvétel a felvonuláson
- okt. 28-29.: SZDSZ küldöttgyűlés.

A Fővárosi Tanács kiutalt helyiséget a Tarbay Vilmos utcában, megkezdődik a berendezkedés.

A XII. kerületben a 21-es busz végállomásának közelében megüresedett egy tanácstagi mandátum, a Főv. Tanács IX. 15-én ált. tanácstagi pótválasztásokat rendelt el (még nincs pontos időpont), mintegy választási főpróbaként az SZDSZ indit jelöltet valószinűleg Litván Györgyné személyében.

Az összejövetel után még barátom Pál Péterrel és Szabó Bélával kb. 2 órát tanácskozott a Márvány sörözőben részletesen boncolva a feladatokat és állandó hármas együttműködést kialakitva "titkos elvi operativ irányitó csoportként" dolgoznak majd. "

"Horváth András"

3.1.5. O-19895/1.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Értékelés: A jelentés elsődleges információkat tartalmaz az SZDSZ XII. kerületi választási csoport október 4-ei összejövetelével kapcsolatosan.

Intézkedés: A jelentésben szereplő információkat feldolgozó és tájékoztató munkánkban hasznositjuk.

Feladat: A korábban meghatározottakkal összhangban a fő hangsúlyt az SZDSZ "biztonsági szolgálat" tagjainak beazonositására, tevékenységük felderitésére helyezze.

Troll György r.hadnagy

Nyt.sz.: 4/4-1004/89.
Készült: 3 pld/ 4 lap
"M" do.
11-OD-5206/I/IX.
III/III-7.
Készitette: TGy/KCs
Melléklet: 8 lap

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-19895/1.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III-4-a. alosztály

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig)

Tóthot
Nagyot!
Folyamatban és minden részletbe kitérő munkát és jelentést Dr. f. hétfőn.
11.21.

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

Dr. Hellebrandt László

Tárgy: Az SZDSZ "Biztonsági Szolgálat" megszervezésének tervéről

J E L E N T É S

Elhárítási területünkön végzett felderitő munkánk során információink keletkeztek arra vonatkozóan, hogy az SZDSZ ún. biztonsági szolgálatot kiván szervezni. Ennek célja a különböző rendezvényeiken résztvevők ellenőrzése, biztositása, illetve az SZDSZ-be beszivárgó "besúgók" felderitése.

Egyoldalú információnk szerint a szolgálat szervezésével Szilágyi Sándor, újabban pedig Dr. Demszky Gábor foglalkozik.

Nevezettek a korábbi időszakban tapasztalatokat szereztek az ellenfigyelés megszervezésében, amikor a különböző rendezvényeket, szamizdat-szállitásokat, anyagátadásokat biztositottak, illetve hajtottak végre, ilyen módon. Felmerült továbbá a gyanú, hogy Demszkyt külföldi útjai során kiképezték ilyen biztonsági rendszer megszervezésére, irányitására.

Ezt igazolja az is, hogy a nagy erőkkel - 30 gépkocsival - végzett operativ figyelések alkalmával is képes volt felfedni a figyelés tényét, illetve azonositani néhány figyelő gépkocsit.

Egyoldalú, meg nem erősitett információink szerint a biztonsági szolgálat megszervezésének terve felmerült más oldalról

A-2338/89
3.1.5. O-19895/1

IR 2/8

is. Az SZDSZ Ügyvivői Testületének részéről Szent-Iványi István több alkalommal beszélgetett "Trójai" fn. tmb-vel a szolgálat felállitásának szükségességéről. Ezen alkalmak szigorúan négyszemköztiek voltak és csak általánosságokkal foglalkoztak.

A szolgálat működésének gyanújáról "Tamás" és "Horváth András" fn. tmb-k is szolgáltattak információkat. 1989.09.22. és 24. között Sopron mellett a brennbergbányai úttörőtábor területén az SZDSZ választási előkészitő tábort rendezett. A program során - feltehetően a plenáris ülések alatt - valaki, vagy valakik átkutatták a jelenlévők szekrényét, táskáit. A kutatás tényét "Horváth András" észlelte, aki az egyik előadást követően észrevette, hogy a táskájában más sorrendben vannak az újságok, illetve a szakkönyvét is átlapozták. "Tamás" fn. tmb. jelentette, hogy a táborba a jegyzetfüzete eltűnt 1 1/2 - 2 órára.

A két esetből is nagy valószinűséggel megállapitható, hogy az SZDSZ biztonsági szolgálata csirájában már megkezdte működését, esetenként végrehajt kisebb akciókat is. "Horváth András" fn. tmb. jelezte, hogy a XII. kerületi SZDSZ csoportnál felvetődött, hogy a létrehozandó szolgálatnak a belső biztonság megszervezésén túl hirszerző feladatokat is el kellene látnia a különböző politikai pártok választási taktikájuk kipuhatolása érdekében. Az elképzelést egyeztették az Ügyvivői Testülettel, és megkezdték az ezirányú szervező munkát. A biztonsági szolgálat felderitése, valamint operativ pozicióink védelme érdekében az ellenőrzés folytatása során információkat szerzünk e szervezet vezetőiről, tagjairól, felépitéséről és a szervezés folyamatáról.

B u d a p e s t, 1989. október 23.

Kertész László r. szds.
Kertész László r.százados

Nyt.sz.: 4/4-1064/89.
Készült: 1 pld/ 2 lap
11-OD-5206/I/IX.
Készitette: KL/KCs

3.1.5. O-19895/1.

Komárom megyei Rendőrfőkapitányság
III/III.Osztálya

Törlés folyamatban!
Herczeg Miklós

"Szigorúan titkos!"
(Selejtezésig)

KIVONAT

"Marosi" fn. ügynökkel 1989. december 5-én tartott találkozóról készült jelentéséből

Megjegyzés:

Az ügynök részt vett a Jogtudományi Egyetem gólyabálján, amelyet 1989. november 10-én, az Állatorvostudományi Egyetemen tartottak. Itt találkozott a jelentésben szereplő személyekkel.

"A rendezvényen találkozott volt egyetemi csoportvezetőjével, Györgyi Kálmánnal, valamint csatlakozott hozzájuk Deutsch Tamás is. A jelenlegi társadalmi és politikai helyzetről beszélgettek. Ennek során jövőbeni elképzeléseikkel kapcsolatban Deutsch Tamás elmondta, hogy a FIDESZ-nek és az SZDSZ-nek több tagja is részt vesz egy manager-képző tanfolyamon, mely az Oxford-i diplomával egyenértékű manager-diplomát ad. A képzés hat hónapi magyarországi tanfolyam, továbbá hat hónapi oxfordi tanfolyamból áll. A manager-képzés megvalósítására egy alapítványt hoztak létre, melyben részt vesznek Rockefellerék és Soros György is. A magyar képzés Budafokon, a volt Törley villában folyik. Jelenleg a hazai képzés stádiumában állnak. Deutsch elmesélte, hogy a hathónapos kinti képzés alatt sok mindenre kiképzik a "fiúkat", többek között a belső és külső elhárítással kapcsolatos ismeretekre is. Deutschnak ezzel kapcsolatban az a véleménye, hogy akár mi is lesz Magyarországon, az államvédelemre illetve valamilyen ezzel foglalkozó hivatalra minden körülmények között szükség van. Hozzátette, pusztán az nem biztos, hogy ezt ugyanazokkal az emberekkel kell csinálni, mint eddig. Egyértelműnek tartja, hogy egy ilyen hivatalba laikusokat nem lehet tenni, ezért fel kell készíteni a megfelelő személyeket erre a speciális tevékenységre. Az alapítvány segítségével a FIDESZ és az SZDSZ úgy készül, hogy bármikor szakképzett embereket tudjanak erre a munkára kiállítani.
Deutsch elmondta, hogy nem kívánják ők a katonai elhárítást és egyáltalán az egész elhárítást sem a HM, sem a BM keretein belül látni, hanem egy, az NSZK-ban működő Alkotmányvédő Hivatalhoz hasonló szervezet keretében. Elképzeléseik szerint a hivatalt egy parlamenti bizttság felügyelete alá helyeznék és a hivatalnak teljesen függetlennek kell lennie a miniszterektől, a minisztériumoktól és a főhatóságoktól. Mivel a választások után 100 %, hogy a HM és BM miniszter is polgári politikus lesz, a hivatalnak nem szabad pártérdekeket szolgálnia, hanem egyértelműen magát az államot kell védeni. Azt szeretnék elérni, hogy a hivatal jogállása az Alkotmánybírósághoz hasonló legyen, azaz közvetlenül a Parlament alá tartozzék. Erre a speciális munkára a manager-képzés keretében, annak külföldi szakaszában az elkövetkező egy évben 30-40 főt szeretnének kiképezni.

3.1.5. O-19895.

IR 11.113 101

A manager-képzésre amerikai-magyar közös vállalat alakult. Feltétel az angol nyelvtudás. A hazai hat hónap alatt válogatják ki azokat, akik Nagy-Brittaniába utazhatnak és akik mindenképpen megbízható személynek minősülnek.
A biztonsági hivatal vezetője az elképzelések szerint államtitkár lenne, a pontos elnevezése még nem eldöntött.

A továbbiakban Deutsch Tamás belpolitikai helyzettel kapcsolatban el - mondta, hogy a FIDESZ és az SZDSZ hajlandó belemenni egy újabb alkotmánymódosításba a köztársasági elnök választása ügyében. Ennek az az oka, hogy mindenképpen el akarják kerülni Für Lajos köztársasági elnökké történő megválasztását. A két szervezet jelenlegi értékelése szerint inkább Pozsgay Imre legyen a köztársasági elnök, mint Für Lajos.
Az a véleményük, hogy a világ Pozsgay Imrét fogadta el, már most úgy tárgyalnak vele, mint köztárasági elnökkel, azonkívül nem annyira kompromittálódott, mint Szűrös Mátyás. Für Lajost egyértelmüen bizalmatlan személynek és "fafejünek" tartják.
A köztársasági elnökválasztással kapcsolatban a két szervezet úgy látja, hogy ha a fővárosban és a nagyobb vidéki városokban nem is, de az or - szág többi településén élő emberek körében Pozsgay Imre az egyetlen személyiség, akit elfogadnak, az egyetlen, akit ismernek is.
A FIDESZ és SZDSZ egy közepesen erős köztársasági elnöki funkciót kép - zel el, sőt inkább csak a reprezantatív tisztség felé hajlanak.
Meggyőződésük, hogy az MDF paktumot kötött az MSZP-vel, mégpedig úgy, hogy az MDF adná a miniszterelnököt és az MDF biztosítaná, hogy Pozsgay legyen a köztársasági elnök. Ezt azonban nagyon taktikusan, úgy akarják elérni, hogy ne az MDF, hanem az SZDSZ és a FIDESZ törekedjék Pozsgay elnökké választására.

A jövőre vonatkozó elképzeléseikkel kapcsolatban Deutsch elmondta to - vábbá, hogy az SZDSZ és a FIDESZ a gazdasági minisztériumot nem akarja meghagyni az MSZP-nek. Véleményük szerint meg kell szüntetni az Országos Anyag és Árhivatalt, az Országos Tervhivatalt, valamint a különálló Pénzügyminisztériumot és ezek összevonásával egy új tipusu gazdasági minisztériumot kellene létrehozni. Ez a minisztérium kizárólag csak a gazdasági folyamatokkal foglalkozzon, a költségvetést a parlament kezelje.
Elképzeléseik szerint a Kereskedelmi Minisztériumnak meg kell maradni, és külön Vízgazdálkodási, külön Környezetvédelmi Minisztériumot kell létrehozni.
A Magyar Nemzeti Bank jegybanki funkcióját meg kell szüntetni.
A gazdaság helyreállításával kapcsolatban az az elképzelésük, hogy a forint konvertibilissá tételéhez további 30 %-os forintleértékelés, és másfél- hárommilliárdos világbanki hitel szükséges. A hárommilliárodos hitellel a gazdaságot meg lehetne finanszírozni, a bankkamato - kat le lehetne nyomni 18 % alá, ezzel lehetőség lenne a gazdaság felélénkítésére.
A lakásépítéstvéleményük szerint teljesen fel kell szabadítani, mint - egy magánvállalkozási formában újjászervezni.
Az állami lakásban lakóknál a lakbéreket csak azon bérlők esetében kellene felemelni, akik még külön rendelkeznek nagy értékú gépkocsival, vagy vikendházzal.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

3.1.5. O-19895.

IR 1/114 102

Az import áruknál -10 %-os kedvezményt kellene bevezetni, és korlátlan valutavásárlást biztosítani mindenkinek. A vámokat egységesen 25 %-ra akarják felemelni. Alapvetőnek tartják a rubel-elszámolás és a rubel-szorzó megszüntetését.

Deutsch nagyon érdekesen fejtette ki véleményét Németh Miklós miniszter - elnökről. Szerinte ha a munkásőrség felszámolása nem Magyarországon, ha - nem egy demokráciában történik, akkor a miniszterelnök hatalmas pozitív sajtót kap a precíz, pontos, gyors lebonyolításért. Ezzel kapcsolatban a FIDESZ és az SZDSZ tartott attól, hogy ellenállási gócok lesznek a fel - számolással szemben, azonban a honvédség nagyon frappánsan megoldotta a problémát.

A Deutsch Tamás által felvázolt elképzelésekről "Marosi" volt csoportvezetője - a jogi kar jelenlegi dékánja - nagyon pozitívan nyilatkozott, azokkal maximálisan egyetértett. "Marosi" hozzátette, hogy a dékánnak igen nagy népszerűsége van az egyetemen.

A továbbiakban "Marosi" elmondta, hogy lánya beszámolója szerint van egy csoporttársa a jogi egyetemen, aki előtte egy évet a SOTE-n végzett. Ez a csoporttárs izraeli állampolgár és senki sem érti, hogy mi szüksége van egy magyar jogi diplomára, hiszen azzal Magyarországon kívül a világ egyetlen pontján sem tud mit kezdeni. Lánya elmesélte, hogy ez az izraeli fiatalember jövő szeptemberben induló háromhónapos, Izraelben végzendő munkára (banánszedésre) toboroz kizárólag fiúkat. A munka során teljes ellátást, továbbá 1.500 dollárt kapnának összesen.
Miután a tervek szerint magyar egyetemen is nyelvvizsgát kell szerezni a diploma mellé, az izraeli fél a háromhónapon túl egy évre kínál lehető - séget a nyelvet tanulni szándékozóknak. Ezek olyan kibucokban lennének elhelyezve, ahol kizárólag vagy angolul, vagy héberül beszélnek.
"Marosi"-nak lánya említette az izraeli fiatalember nevét is, de azt az ügynök elfelejtette, a következő találkozóra ismét megkérdi.

Nagy Lajos r.szds.
Osztályvezető

Kivonat hiteléül:
Tb. 1989. dec. 6.

Szabó Tiborné

Nyt.sz.: 61/1826
Készült: 2 pld-ban
Kapja: 1.sz.pld. BM. III/III-7. Osztály
2.sz.pld. KMRFK.III/III.O.Irattára

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-19895

IR 1/118

101

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III/2-b. alo.

TÖRÖLVE!
A minősítést megszüntette:
Herczeg Miklós
Beosztása: NBH ny. alezr.
2001 04. 23.
Törlés hiteléül:
P. H.

SZIGORUAN TITKOS!
/Selejtezésig!/

Tárgy: maneger-képző tanfolyam

J E L E N T É S

Budapest, 1989. december 19.

Jelentem, hogy megbeszélést folytattunk a BM III/II-1. és a BM III/II-8. Osztály munkatársaival, a jobboldali ellenzék által - maneger-tanfolyam fedéssel - müködtetett titkosszolgálati-állambiztonsági kiképzésre vonatkozó információkat illetően.

A megbeszélés eredménye az alábbiakban foglalható össze.

A Budafokon, a Törley villában zajló maneger-képzés már a kezdettől fogva ismert a kémelháritás munkatársai előtt.
A Törley villa ellenőrzés alatt tartott objektum. A tájékoztatás szerint a Soros György támogatásával folyó képzés kizárólag üzleti-kereskedelmi jellegü, a hallgatók tulnyomó többsége neves iparvállalatok alkalmazásában áll.

Az ellenőrzött, többoldalu információk szerint az oktatás csak a fajsúlyos, és igen sok munkával elsajátitható közgazdasági és marketing ismeretekre korlátozódik. A

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

3.1.5. O-19895

IR 1/119 106

tanfolyamon oktatott nagymennyiségü kereskedelmi tevékenységre vonatkozó anyagon túl sem idő, sem energia nincs speciális ismeretek elsajátittatására, illetve tanulására.

A képzést magyar részről finanszirozó Magyar Hitel Bank vezetése - az elhangzott vélemény szerint - semmilyen - akárcsak - "másodlagos célzatú" politikai kurzust sem támogatna.

Az illetékesek egybehangzó véleményeként a tanfolyam egyik fő támogatója Mark Palmer sem adná a nevét ilyen kockázatos, nyilvánosságra kerülés esetén számára hátrányos politikai következményekkel járó titkosszolgálati kiképzéshez.

Végül megkaptuk a manegerképző tanfolyam névsorát /mintegy 30 fő/, akik között általunk ismert, a FIDESZ-hez közel álló személy nem volt.

Nyitva maradt az a kérdés, hogy a maneger-képző alkalmas e esetleges tanulmányozó, kiválasztó tevékenységre, amely után Angliában az itt kiszemelt emberekkel folyna a jelzett kiképzés.

Megállapodásunk szerint első lépésként a BM III/II-1. Osztály munkatársa segitségünkkel részletesen meghallgatja a Komárom megyei RFK. III/III. Osztály informátorát.

Dr. Kaizinger Zoltán r.hdgy.

L. Herbán 12.20.

Készült: 1 példányban/ 2 lap
Kapja: Felterjesztve
Nyt.sz.: 2/7- 730 /1989.
G: P.Zné.

L. Tóth

L. Zné
XII. 22.

3.1.5. O-19895.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Budapesti Rendőr-főkapitányság
III/III-B. A L O S Z T Á L Y
221-20/477-89.

Szigorúan titkos!
/Selejtezésig!/

Törlés folyamatban!
Herezeg Miklós

TIMÁR ZOLTÁN r.ezredes Úrnak,
BM III/III-2. Osztály
V e z e t ő j e

Érk.: 4413
Lap. sz.: 1
Ügyintéző: 1989 DEC 14

B U D A P E S T

Tájékoztatásul megküldjük a tudomásunkra jutott információt:

A múlt héten barátom ismerőse beszélt Rockenbauer Zoltánnal, aki meglehetősen fáradt volt. Fáradságának oka az volt, hogy hajnalban a Jászai Mari téren voltak filmezni a Fekete Doboz stábjával együtt. Ugyanis azt a fülest kapták, hogy lopják a BM anyagokat a Pártházból, majd elszállitják azokat a zúzdába. Rockenbauer Zoltán szerint ez tényleg igy történt csak abban nem biztos, hogy azok valóban BM anyagok lettek volna. Sikerült ugyan néhány anyagba belenéznie, de azok többségére az MSZMP szervezeti szabályzata, a Rádió és a Magyar TV káderanyagai meg ilyesmik voltak irva. Ettől függetlenül azért lefilmezték ezeket is.

Rockenbauer Zoltán azt is lehetségesnek tartotta még, hogy akciójukról tudomást szereztek és most csak ezért szállitottak el ilyen anyagokat.

Ezen az eseményen FIDESZ részről dr. Vaschler Tamás és Deutsch Tamás is ott volt.

Budapest, 1989. december "12"

Cirkos Tibor r. alezredes
osztályvezető

Gábor Robert r.őrnagy
alosztályvezető

3.1.5. O-19895.

8. melléklet

A hálózat és a választások

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III-7. Osztály

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

Jóváhagyom:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Herczog Miklós

Dr. Fellsbrandt László

TÖRÖLVE!
2000 02. 23
Dégodás Tamás

EMLÉKEZTETŐ
a választások lebonyolításához szükséges biztonságpolitikai feladatok előkészítésére alakult ÁB operatív bizottság 1989. június 30-i üléséről

Jelen voltak:

Dr.Horváth József r.vőrgy., III/III. csoportfőnök
Szász József r.őrgy., III/I-7. osztályvezetőhelyettes
Dr. Ruha János r.alezredes, III/II. csoportfőnökhelyettes
Forgács Lajos r.alezds., III/III-4. osztályvezető
Hajós Sándor r.őrgy., III/III-7. osztályvezetőhelyettes
Veres András r.ezds., III/IV-6. osztályvezető
Dr.Stefán Géza r.ezds., BRFK ÁB helyettes
Cirkos Tibor r.alezds., BRFK III/III. osztályvezető
Karmos Gábor r.hadnagy, az operatív bizottság titkára

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.6. (48/104/2005. beváll. 164.d.)

Napirenden szerepelt:

Az operatív bizottság tevékenysége az 1989. végén, esetleg 1990. elején tartandó parlamenti és helyhatósági választásokkal összefüggő állambiztonsági feladatok összehangolása, irányítása, a biztonságos előkészítés és lebonyolítás, az alkotmányos rend, a jogállamiság megteremtése, a biztonságpolitika érvényre juttatása érdekében.

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy elvtárs bevezetőjében jelezte, hogy a jelenlegi bonyolult helyzetben a jövőt megalapozó választási harc különleges fontossággal bír. Az MSZMP stratégiai célja a többpártrendszerű politikai felépítmény létrehozása úgy, hogy ebben a folyamatban a társadalom politikai stabilitása állandóan biztosított legyen. A független szervezetek fő törekvése az MSZMP-re vereséget mérni, amivel objektíve a modellváltás folyamatát veszélyeztetik. Az MSZMP nagyméretű veresége az országot a robbanás szélére sodorná. Ezért olyan választási harcra kell készülni és olyan eredményre kell törekedni, amely megalapozhatja a jogállamiságra való átmenetet, a modellváltás békés eszközökkel történő megvalósítását. Olyan választási eredmény kívánatos, amelynek a nyomán nem alakul ki az országban hatalmi vákuum és a választások után működni képes, legalább az MSZMP vezetése alatt álló koalíciós kormány alakítására alkalmas Parlamentet hoz létre. Ennek alapvető feltétele, hogy az MSZMP - amely helyzeténél fogva egyedül esélyes és képes a kívánatos modell létrehozására - a választásokból minimálisan koalícióképes erőként kerüljön ki. Elérendő - az MSZMP stratégiai céljait szem előtt tartva - hogy a közvélemény előtt lejáratódjon, elítéltessék minden olyan erő, amely az átalakulást a robbanás veszélye felé tereli, amely az MSZMP vereségét tűzve ki célul, hatalmi űrt és káoszt akar teremteni.

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.11.6. (48/104/2005. vonáll. 164.d.)

A jelenlegi helyzet még "cseppfolyós", a választási harcban résztvevő pártok és mozgalmak álláspontjai, pontos elképzelései (programok, koalíció készség a választások alatt és után, az indítandó személyek kiválasztása, illetve annak metodikája, a választási harc eszközei, stb.) még nem kristályosodtak ki.

A létrehozott bizottság feladata a fenti céloknak és körülményeknek megfelelő titkos intézkedések megtervezése, végrehajtásának megszervezése és irányítása, a keletkezett információk folyamatos értékelése és a konspiráció szabályainak szigorú betartásával azok hasznosítása.

Mindezek hatékony végrehajtása és elérése érdekében az operatív bizottság országos szintű, a megyei állambiztonsági szervek tevékenységét is tartalmazó Intézkedési Tervet készít, melyet a választásokig tartó időszakban a bekövetkezett külső és belső feltételekhez igazodva szükség szerint módosít. A Terv fő rendező elve az, hogy az állambiztonsági szolgálat minden intézkedésének és kombinációjának a minisztérium vezetése által meghatározott célokat kell szolgálnia.

Az Állambiztonsági Szolgálat ennek érdekében felhasználja az összes operatív erőt és eszközt. Kiemelkedően fontosnak tekinti, hogy a rendelkezésére álló, ellenőrzött és megbízható hálózati kontingenst, az SZT állományt, valamint a hivatalos és társadalmi kapcsolatokat, a sajtóorgánumoknál és az emigráció körében lévő pozícióit, a történelmi súlyú célnak megfelelően hasznosítsa.

Az előbbieken túl figyelembe veszi a Belügyminisztérium valamennyi rendelkezésre álló erejét, valamint felméri az állambiztonsági szervekkel munkakapcsolatban álló és hatás gyakorlására képes tényezők lehetőségeit is.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.11.6. (48/104/2005. bizall. 164. d.)

A választási harc legfontosabb szereplői a képviselőjelöltek. Adataikat, a személyiségükre jellemző, anyagi, egzisztenciális helyzetükre vonatkozó információkat - pártállástól függetlenül - össze kell gyűjteni, azok hasznosíthatósága a legszigorúbb konspirációs szabályok betartásával - megfelelő időpontban, időzítetten - történhet. Az MSZMP jelöltek mellett esetlegesen elképzelhető a választási győzelemre alkalmas, az MSZMP-vel szövetségben induló jelöltek kellő differenciáltsággal történő támogatása is.

Azokban a választási körzetekben, ahol a független szervezetek külön-külön is állítanak jelölteket, a szervezetek közötti ellentmondásokat, a személyek közötti esetleges szubjektív ellentéteket erősíteni, fokozni kell.

A független szervezetek támadhatóságára, "fehér foltjaira" vonatkozóan külön-külön tervet kell kidolgozni, amelyek szerepeljenek az illetékes osztályok terveiben.
Meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy a médeában azokat kell-e előnyben részesíteni, melyek nyerési esélye kicsi, támogatottságuk nem jelentős (pl. műsoridő és tartam, publicitás, stb.), különös tekintettel arra, hogy ezeknek kellő felkészültséggel rendelkező szakértőgárdája nincs.

Fel kell mérni a független szervezetekben lévő hálózati pozícióinkat amelyekkel befolyásolni tudjuk, hogy e szervezetek képviselőjelöltjeiket már eleve a kisebb képességű, kompromittálható személyekből válasszák ki.
Meg kell vizsgálni hálózati személyeink képviselői megválasztásának lehetőségét is.

Fel kell deríteni azt, ha a közeljövőben elfogadásra kerülő párttörvényt az alternatív szervezetek nyugati kapcsolataik segítségével megsértik. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani egy nemzetközi választási ellenőrző bizottság behívását követelő törekvé-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.6. (48/104/2005. bordó. 164 d.)

seikre.
A III/I. és a III/II. csoportfőnökségek tekintsék végig, hogy kapcsolataik révén milyen módon érhető el az emigráció véleményének céljaink szerinti befolyásolása. A hatalom humanizálódásának és a tiszta választásokat követelő véleményének markáns megjelenítésével konstatálják az uralkodó párt pozitív irányú változását. Ennek érdekében a két csoportfőnökség vizsgálja meg, hogy kik azok a vezető emigráns személyek, akik nyilatkozataikban a jogállamiság megteremtése, a demokratizálódási folyamat további folytatása fő letéteményesének a megújult MSZMP-t tekintik, akik szerint Magyarország modellváltása az MSZMP erős parlamenti frakciója révén érhető el.

Az operatív bizottság tagjai számára követelmény a konspiráció szabályainak maximális betartása. Az egyes csoportfőnökségek erőinek alkalmazásáért, a végrehajtás megszervezéséért, a munka összehangolásáért az operatív bizottság illetékes tagjai a felelősek.

A megtett intézkedésekről kizárólag az arra jogosultak tudhatnak, azokat írásban rögzíteni kell és "sk" felbontású borítékban kell megküldeni a III/III-7. Osztály részére. A választásokra vonatkozó összesített adatok és a személyekre vonatkozó információk csak a III/III-7. Osztályon tárolhatók.

A bizottság tagjai intézkedjenek, hogy július 20-ig a III/I, a III/II, a III/IV. Csoportfőnökségek, valamint a III/III. Csoportfőnökség osztályai - a feladatok végrehajtásáért felelős operatív tisztek megjelölésével - részterveket juttassanak el a III/III-7. Osztályra, ahol az Intézkedési Tervet július 25-ig készítsék el.

Az MSZMP KB Választási Bizottságának vezetőjével a kapcsolatot Dr.Horváth József r.vezérőrnagy elvtárs tartja.

A bizottság kezdeményezi, hogy szeptember első felében Miniszterhelyettes Elvtárs hívja össze a megyei állambiztonsági helyettesek

1.11.6. (48/104/2005. beszáll. 164.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

értekezletét, ahol a választások lebonyolításához szükséges biztonságpolitikai feladatokról és október 23-a biztosításának előkészítésére alakult operatív bizottság tevékenységéről kapjanak szóbeli tájékoztatást, jelöljék meg számukra a feladatokat.

Az operatív bizottság soros ülésén, 1989. augusztus 1-én 15 órakor vitatja meg az Intézkedési Tervet, azt követően minden hétfőn 15 órától kezdődően tartja megbeszélését. Az ülésekről készült emlékeztetőket és az Intézkedési Tervet jóváhagyás után egy-egy példányban szigorúan személyre szólóan kapják meg a bizottság tagjai, azokat csak az illetékes parancsnokaiknak mutathatják be.

Budapest, 1989. július 3.

Karmos Gábor
Karmos Gábor r.hadnagy

Készült: 1 pld/6 lap + 12 xerox
Kapják: elosztó szerint
11-13/1039/1989.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.6. (48/104/2005. 164.d.)

Loi- 382/89

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III.Csoportfőnökség

SZIGORUAN TITKOS!
/Selejtezésig!/

A MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

Jóváhagyom:

.....
Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

Elismerést-dicséretet érdemelő vezetői, feladatszervezési munka.

Szándékom érdemes lenne megfontolni minden korábbi és területi belső elhárító osztályunk

EMLÉKEZTETŐ

az 1989. november 21. Siófoki parancsnoki összevonás megnyitójáról

Szerintem eredményt, eltöröltet, eltávolítottat, eltávolítottak mintegy 20 éve nem hozott a szolgálat, mint ennek 4-5 ledergős élete.

Előadó: Dr.Horváth József r.vezérőrnagy, BM III/III. csoportfőnök

Csoportfőnök úr előadásában részletesen foglalkozott az országban, a társadalom életében bekövetkezett politikai változásokkal, illetve folyamatokkal, a csoportfőnökség elhárítási területén az operativ helyzet alakulásával, az aktuális feladatokkal, az állambiztonsági szolgálat, azon belül a csoportfőnökség helyzetével és jövőjével összefüggő kérdésekkel.

Az országban rendszerváltozás van folyamatban, amelynek tartalma és jellege még nem kristályosodott ki. A múlt ideológiai és politikai illúziókkal terhelt gyakorlatát elhagytuk, "útközben vagyunk", de az új állomásra még nem érkeztünk meg. A politikai palettán jelenleg folyó harc eredménye háromesélyes lehet.

Az egyik a pluralista, szocialista, demokratikus szocialista variáció, a második a polgári demokrácia, és a harmadik lehetőség egy sajátosan magyar út, amelynek tartalmáról jelenleg is viták folynak.

Ez a rendszerváltás a Köztársaság kikiáltásával, az un. sarkalatos törvények elfogadásával tehát megkezdődött, s hogy az országgyülési választások után ebben a szoci-

1.12.4.(1.d.) Borsonya

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Mindehhez természetesen centralizált irányitás is szükséges, mert a szervezet csak igy tud hatékonyan müködni. Nagyon fontos az is, hogy a helyi partikuláris érdekeket mielőbb felejtsük el. A centralizáltság még annak a lehetőségét is magában rejti, hogy a területi szervek kevésbbé fogognak függeni a központtól, mint eddig. Mert centralizáltság alatt az értendő, hogy a fő feladatokban, az alapvető módszerekben teljes egység, teljes felzárkózás, mig a részletekben a helyi sajátosságok ismerete szerinti munka, a helyi tapasztalatok gazdag tárházának a hasznositása kell, hogy érvényesüljön.

A centrális irányitás és ez a decentralizációja a feladatoknak és a felelősségnek azt eredményezheti, hogy igazán korszerű szervezetet tudunk épiteni és müködtetni. Mindehhez az is szükséges, hogy a fiatalabb generációba átültessük e korszerűsödés gondolati lényegét, a fő tendenciákat. Tehát nem bezártságot, nem befejezettséget akarunk, hanem egy indulást, egy kitárulkozást, egy gazdagabb cselekvési sor megnyitását. Ehhez mindenekelőtt meg kell szüntetni azt a gondolatbeli "szigetelő réteget", amely megakadályoz bennünket abban, hogy az újat felismerjük, hogy a jót megvalósitsuk. Ebben közrejátszanak a jelenleg még müködő hierarchikus, alá- és fölérendeltségi viszonyok is, amelyek még az összbelügyi szemlélet jegyében és szellemében alakultak ki és ma még gátjai a korszerű, centrális irányitás megvalósitásának.

A következő időszakban tehát azzal kell számolni, hogy előrelépünk, de azzal is, hogy bizonyos dolgokban nagyon keményen meg kell majd küzdeni minden egyes centiméterért.

A jelenlegi feladatokról:

A következő időszakban, ennek az átmeneti szakasznak a befejező részében a választásokra kell koncentrálni.

Az állambiztonsági szolgálat egyértelmüen pártsemleges és nem avatkozhat be a napi politikai harcokba, de azt biztositania kell, hogy minden a választási harcban részt vevő politikai szervezet a törvényes kereteken belül müködjön.

Tehát nekünk időben ésszelni kell:

- ha a törvényes kereteket valahol átlépték,
- ha a választás törvényes rendjét bárki meg akarja sérteni,
- ha a választásokkal vagy valamelyik választási központtal, vagy valamelyik jelölttel kapcsolatban büncselekmény elkövetésére utaló információk keletkeznek,

ÁLLAMBIZTONSÁGI TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.12.4. Baranya (1.d.)

24

- mindenfajta a választások rendjét megzavarni akaró, azt veszélyeztető fellépés - a fegyveres terrorcselekménytől kezdve minden más - előkészületét.

Mindezt úgy tudjuk biztositani, ha valamennyi fontos, a politikai palettán mozgó szervezet területén megfelelő operativ pozciókkal rendelkezünk.

Ezért nagyon lényeges, hogy a területi III/III.Osztályok is minden jó operativ pozicióval rendelkező kapcsolatukat mozgásba hozzák olyan, az e szervezetekben elhelyezkedő politikai erők felé, amelyek vonatkozásában számitani lehet arra, hogy a jelenlegi nyilt, és még alkotmányos kereteken belül mozgó tevékenységüket esetleg kiterjesztik féllegális vagy illegális irányba, amellyel az alkotmányos rendet, a választásokat megzavarhatják.Magyarán, nem kell "szégyenlősködnünk", hanem mindenütt ott kell lennünk.

Tehát párt- és szervezet semlegesek vagyunk, napi politikai harcokban nem veszünk részt, de a napi politikai események jelzőrendszerét biztositanunk és müködtetnünk kell. Csak úgy tudunk felelni a belső biztonságért, ha folyamatosan érzékeljük, hogy azok a szélsőséges erők, amelyek a legálisan müködő pártokban húzódnak meg, hol tartanak, mit készitenek elő.

Ennél fogva - mivel az új hálózati szabályzat amugy sem fog ilyen tiltást tartalmazni - az egyes szervezetekben lévő hálózati személyeket lehetőségük függvényében ösztönözni kell arra, hogy igyekezzenek olyan funkciót elérni, amelyből felülről van rálátás a szervezetre, és amelynél fogva adott esetben az általunk az alkotmányos rend érdekében szükségesnek itélt lépéseket a szervezeten belül meg tudják tenni.

Azt is látni kell, hogy szervezetünk, de az egész társadalom jövője is függ attól, hogy a jelenleg háttérbe szoritott és szétforgácsolódott baloldal mennyire lesz képes ismét jelentős politikai erővé, a jövő szempontjából kikristályosodási ponttá válni. Nekünk ezt a folyamatot lehetőségeink szerint - de nem törvényellenes eszközökkel - támogatnunk, erősitenünk kell.

Nem nélkülözhetjük továbbra sem a nyilvánosságot. Egyrészt azért, mert a nyilvánosság igényli, hogy mondjunk valamit magunkról, másrészt, mert legitimitásunk ezzel erősithető. Ezért a jól megválasztott nyilvánosság elé lépésnek a jövőben is helye van. Fontos követelmény, hogy ezt olyankor és olyan módon tegyük, hogy az tükrözze a szervezet felkészültségét, a társadalom iránti elkötelezettségét, világos céljait. Nem kell tagadnunk, hogy olyan eszközöket is felhasználunk, amelyeket az állampolgárok nem szivesen fogadnak, de tegyük egyértelművé, hogy egyetlen állampolgárnak sem kell

1.12.4. Borsanya (1.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A konzultáció befejező részében néhány konkrét kérdésre válaszolva, Csoportfőnök úr rövid ismertetést adott a politikai bal-, illetve jobboldal, valamint az un. centrum erőviszonyairól, a jelenleg ezekhez besorolható pártok törekvéseiről, a választásokkal összefüggő taktikai lépésekről, utalva arra, hogy már a novemberi népszavazás is egy újabb átrendeződést fog eredményezni a politikai erőviszonyokban. Pontosította, hogy az állambiztonsági szolgálatnál a szervezet-semlegesség nem azt jelenti, hogy naponta ne vitassuk meg a politikai helyzetet, hiszen ez a munkához tartozik, hanem azt, hogy a szervezetben egy párt mellett sem folyhat politikai agitáció, az ügyek objektív megítélését nem befolyásolhatja valamely párthoz tartozás és a döntésekben pártpolitikai érdekek nem érvényesíthetők.

B u d a p e s t, 1989. december "11".

Kovács János r.őrgy.
op.titkár

Készült: 1 + 4 xerox pld.
Kapja: 1.lerakva
2.felterjesztve
3-4. csf.helyettesek
5. BM III/III-7.o.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.12.4. Borania (1.d.)

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

3

11-7/4/1990.

EIGNER GYÖRGY r.ezredes Úr,
TOLNA megyei Rendőr-főkapitány
Állambiztonsági Helyettese!

Szekszárd

Kedves Barátom!

A Magyar Köztársaság Ideiglenes Elnöke 1990. március 25-re tűzte ki az országgyűlési választásokat.

A Biztonsági Szolgálat ezzel kapcsolatos tevékenységét a szervezet és pártsemlegesség kell jellemezze. Biztosítania kell a törvények, az alkotmányos jogszabályok érvényesülését. Fel kell derítenie ezek megsértését, a választások lebonyolítását zavaró tényezőket.
Mindezek érdekében - lehetőség szerint - olyan kapcsolatrendszert kell kiépíteni a választási bizottságokban, amely biztosítja a folyamatos információ áramlást.
A választási bizottságok tagjait a nyilvántartásokban ellenőrizni kell, annak érdekében, hogy azokba ne kerülhessenek be érvényes büntetéssel rendelkező, vagy joghátránnyal sújtott személyek.

Kérlek a választásokkal kapcsolatos, a fentiekre vonatkozó információkról folyamatosan tájékoztassátok a BM III/III. Csoportfőnökséget.

Budapest, 1990. január "5."

Baráti üdvözlettel:

Dr.Horváth József r.vezérőrnagy
csoportfőnök

1.12.4. Tolna 1. (29.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

belügyminisztérium
III/III. csoportfőnökség

szigoruan titkos!

11/90

száma: 45-9/9-a-6/90

valamelyik megyei /budapesti/ rendőr-főkapitány
állambiztonsági helyettesének.

Szl. Ivan
Juhászkovics
L. fő 90. 01. 12 Budapest

székhelyén

Kedves barátom!

a magyar köztársaság ideiglenes elnöke 1990 március 25-re tűzte ki az országgyűlési választásokat.

a biztonsági szolgálat ezzel kapcsolatos tevékenységét a szervezet és pártsemlegesség kell jellemezze. biztositania kell a törvények, az alkotmányos jogszabályok érvényesülését. fel kell deriteni ezek megsértését, a választások lebonyolitását zavaro tényezőket.

kérlek a választásokkal kaocsolatos, a fentiekre vonatkozo információkrol folyamatosan tályékoztassátok a bm III/III. csoportfőnökséget.

a térben tévesen megküldött értelemzavaro mondatot tartalmazo korábbi átiratot kérlek tekintsd tárgytalannak, semmisitsd meg.

budapest, 1990. január 09.

baráti üdvözlettel :
dr. horváth józsef r. vezérőrnagy
csoportfőnök

1.12.4. Tolna 1. (29.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

9. melléklet

A hálózati nyilvántartás „felülvizsgálata”

3/116

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

45-146/2/89

Szigorúan titkos!
(selejtezésig)

Minősítés törölve!
BM-40-16-1227/5-18/2000
.sz. rend. alapján

2003 -10- 08

BENKŐ FERENC r. ezredes urnak,
BM III/II csoportfőnök

Helyben

Mellékelten megküldöm az állambiztonsági operatív nyilvántartás rendszerének felülvizsgálatára szóló javaslatokat az abban foglaltak végrehajtására.

Budapest, 1989. december 18.

/ Dr. Sillai Árpád r. ezredes /
titkárságvezető

Készült: 1 példányban
Mellékelve: 16 lap

40/11-6-150/89
40-13/1-464/89

40-5/8/14
40-21-2-75/89

1

ÁBTL-1.11.1-45-146/2/89 40-13/5-114/89.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGSZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/III. CSOPORTFŐNÖKSÉG

11-13/1468/1989.

SZIGORÚAN TITKOS!
Selejtezésig!

Minősítés módosítva:
.....
aláírás

JÓVÁHAGYOM:

Pailagi Ferenc r. vezérőrnagy
miniszterhelyettes

J A V A S L A T

Az állambiztonsági operativ nyilvántartás rendszerének felülvizsgálatára

Az Alkotmány és a Btk. közelmultban történt módositása és több az állambiztonsági munkát alapvetően befolyásoló megjelent, valamint elfogadásra váró törvény, a társadalom politikai állapotával együttjáró operativ helyzet változása megkivánja, hogy az operativ nyilvántartás területén egy átgondolt, felülvizsgálati munka induljon. Ennek érdekében felül kell vizsgálni a jelenleg folyamatban lévő ügyeket, a foglalkoztatott hálózatokat, a meglévő operativ és hálózati irattári anyagokat.

A felülvizsgálat során a módositott Btk. állam elleni bűncselekményekről szóló fejezetét és azokat az uj feladatokat kell alapul venni, amelyek végrehajtása az állambiztonsági szolgálat hatáskörébe tartozik.

45-446/2/89
40-13/1-1468/89

1.11.1. (106.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

A munka elvégzését az alábbiak szerint javasoljuk végrehajtani:

A/ Operativ nyilvántartás

1/ Az operativ szerveknél lévő ügyek:

a/ Bizalmas nyomozások /"személyi"-, "csoport"-, külön "körözési"-, dossziék/:

Valamennyi osztály vezetője vizsgálja felül, melyek azok az ügyek, amelyek a módositott Btk. szerint büncselekmény gyanujára utalnak.

Azokat a bizalmas nyomozást tartalmazó dossziékat, amelyekben az ellenőrzött személy vagy cselekmény nem ütköztethető a Btk. valamely szakaszába /nem az állam biztonsága ellen irányuló vagy egyéb az állambiztonság hatáskörébe tartozó büncselekményi kategoria/ vagy

- lezárni és a dossziékat megszüntetni, az anyagokat jegyzőkönyvileg megsemmisiteni /intézkedni az operativ nyilvántartó osztály felé a nyilvántartásba vett személyek törléséről és az anyagok megsemmisitéséről készült jegyzőkönyveket megküldeni/,
- az operativ értékkel rendelkező bizonyitó erejü anyagokat a megfelelő dossziéba áttenni.

b/ Az előzetes ellenőrzéseket meg kell szüntetni, az anyagokat meg kell semmisiteni, kivéve azokat, amelyekben az ellenőrzött cselekmény a módositott Btk-ban, illetve ellenőrzési jogosultságunkba illeszkedik. Ezek esetében a bizalmas nyomozást el kell

1.11.1. (106.d.)

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

rendelni.

c/ A "Figyelő dossziékat" meg kell szüntetni és az anyagokat jegyzőkönyvileg meg kell semmisiteni kivéve a politikai, operativ értékü anyagot. Ha az ellenőrzött cselekmény a módositott Btk-ba ütközik, ebben az esetben bizalmas nyomozást kell nyitni.

d/ "Rendkivüli események" dossziéi közül azokat, amelyekben nem várható, a rendkivüli esemény elkövetőjének (inek) felderitése, valamint a kissulyu cselekményekre nyitottakat - pl. falfirkálás, zászlótépés - meg kell szüntetni, az anyagokat pedig megsemmisiteni.

e/ "Ellenőrző dossziék" vonatkozásában a konkrét ügyekre nyitottak közül csak azokat kell meghagyni, amelyek folytatására javaslatot tettek.

2/ <u>Az operativ szerveknél lévő objektum dossziék</u>

Valamennyi osztály vezetője vizsgálja meg, hogy a területén lévő objektum dossziék megfelelnek-e az állambiztonsági munka átalakitási folyamatának, illetve szükséges-e uj objektum dossziékat nyitni.

a/ Ha megfelelnek:

A dossziékat a megváltozott feladatoknak megfelelően fedőnévvel megnevezve meg kell hagyni.

b/ Ha nem felelnek meg:

- megszüntetni, jegyzőkönyvileg megsemmisiteni és azt megküldeni az Operativ Nyilvántartó Osz-

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1. (106.d.)

tálynak.

- megszüntetni, de a módositott Btk-hoz igazodó és az operativ értékkel rendelkező anyagokat a meghagyott vagy ujonnan nyitott dossziékban kell elhelyezni.

c/ Ha a felülvizsgálat során az objektum dossziékban olyan büncselekményre utaló adatok, bizonyitékok stb. vannak, amelyek más szerv /bünügy/ hatáskörébe tartoznak, vezetői szinten kezdeményezni kell azok átadását.

Fenti munkák határideje: 1989. december 31.

B/ Operativ irattári anyagok

Az irattározott operativ dossziékat az azokat leadó osztálynak kell - az Operativ Nyilvántartó Osztállyal történő előzetes időegyeztetés után - felülvizsgálni.

A felülvizsgálat szempontjai a folyamatban lévő ügyeknél meghatározottakkal megegyeznek.

Az irattározott objektum /vonal/ dossziék közül megsemmisiteni javasoljuk az alábbiakat:

- oktatási intézmények,
- kulturális objektumok /vonalak/,
- felszabadulás előtti, utáni jobboldali pártok, szervezetek tagjainak anyagát tartalmazó dossziék operativ anyagait.

A felsoroltakon tul a leadó osztályok külön-külön döntsenek az általuk irattározott anyagok meghagyásáról.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.1. (106.d.)

A munka befejezési határideje: 1989. december 31.

C/ Operativ nyilvántartásban szereplő személyek közül javasoljuk törölni

a/ Az 1945 előtti erőszakszervezet azon tagjait, akiknek nyilvántartására nincs jogalap

b/ Az állam elleni szervezkedés, összeesküvés miatt eljárás alá vont, ill. elitélt, valamint az 1989. évi XXXVI. törvényben az 1956-os népfelkeléssel összefüggésben elitéléssel érintett személyeket. /Operativ Nyilvántartási Szabályzat: 7/A/f. és 7/B/i, pontjai szerint./

c/ A feloszlatott és müködő szerzetesrendek tagjait.

d/ Az engedély nélkül előállitott sajtótermék un. szamizdat készitő és terjesztő tevékenység miatt nyilvántartásban lévő személyeket.

e/ A megrovásban rendőrhatósági figyelmeztetésben részesitett akadályozó, korlátozó intézkedésekkel érintett személyeket.

f/ Az izgatás és közösség megsértése büntette, illetve vétsége miatt eljárás alá vont és intézkedésel érintett személyeket.

g/ A külföldre utazás és a külföldön tartózkodás szabályai kijátszásával külföldön tartózkodó, illetve hazatért személyeket.

h/ A tiltott határátlépést, annak kisérletét, az ahhoz való segitségnyujtást, az előkészületet és az embercsempészést elkövetőket.

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.11.1. (106.d.)

Az f. g. h. pontok esetében nem lehet törölni, azokat a személyeket, akiknek a nyilvántartására a Btké. 29. §. alapján - a büntetti nyilvántartás szabályai szerint - nincs lehetőség.

Az operativ nyilvántartásból történő törléseknél a törölt személyről a törlési határozatot az operativ kartont és a megsemmisitési jegyzőkönyvet kell az operativ Nyilvántartó Osztálynak megküldeni az anyagot a szervnél kell megsemmisiteni.

A végrehajtás határideje: 1990. ~~március 31~~. június 31.

Az operativ anyagok selejtezésénél szigoruan figyelembe kell venni, az 1969. évi 27. tvr-ben megfogalmazottakat: levéltári anyagnak minősülő iratokat nem lehet megsemmisiteni. Ilyen esetekben azokat az Operativ Nyilvántartó Osztályon keresztül szabályozottan át kell adni az Országos Levéltárnak.

Az operativ anyagok megsemmisitését, illetve selejtezését ugy kell végrehajtani, hogy minden olyan esetben, amikor reálisan lehet számolni állampolgári panaszokkal, beadványokkal, azok érdemi megválaszolása érdekében a szükséges alapiratok további megőrzését az objektum /vonal/ dosszié II. részének mellékleteként biztositani kell.

A végrehajtásért - megsemmisités, selejtezés stb. - az osztályvezetők, az ellenőrzésért az állambiztonsági helyettesek, illetve a csoportfőnökök a felelősek.

D/ Hálózatok

1/ A nyilvántartások meglévő párhuzamosságának megszün-

1.11.1. (106.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

tetése érdekében az eddig vezetett Hálózati Naplókat meg kell semmisiteni.

2/ A beszervezések engedélyezésére jogosult vezető vizsgálja felül a hálózati jelölteket, hogy azok kialakitható, illetve meglévő hirszerző lehetősége az Állambiztonsági Szolgálat elé támasztott követelményeknek megfelelnek-e.

Abban az esetben, ha e követelményeknek nem felelnek meg, a tanulmányozást meg kell szüntetni, a figyelőztetést törölni és a keletkezett anyagokat meg kell semmisiteni.

3/ Foglalkoztatott hálózatok

a/ Az alosztályok vezetői vizsgálják meg, kik azok a hálózatok, akik személyük, foglalkoztatási területük, hirszerző lehetőségük miatt fokozottabb védelmet igényelnek.

E hálózatok titkositásáról 1989. december 31-ig gondoskodni kell.

b/ Ellenőrizni kell a hálózatok lejelentett /6/a/ kapcsolatait. Közülük csak azokat szabad meghagyni, akik az uj illetékesség szerint is folyamatban lévő ügyhöz kapcsolódnak.

c/ A hálózatok "B" dossziéját ellenőrizni kell, s abból minden olyan anyagot ki kell szedni és megsemmisiteni, amelyek már lezárt, konkrét - előzetes ellenőrzés, bizalmas nyomozás, operativ akció, kombináció, játszmás - ügyekre utalnak.

1.11.1. (106.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A "B" dossziékból a Külügyi Osztály által már ellenőrzött nyugtákat is ki kell szedni és megsemmisiteni, ha az konkrét ügyre utal. E nyugtákról az ügy feltüntetése nélkül listát kell készíteni, melyet a központi szervnél az alosztály vezetője, területi szervnél az osztály vezetője láttamoz.

A "B" dossziéban a tanulmányozás, beszervezés során keletkezett anyagok, pénzbeli juttatások listája, ellenőrzési anyagok, konkrét ügyekre nem utaló feladattervek, magatartási vonalak maradhatnak.

Célszerü a kiemelt anyagok alapján olyan összefoglaló jellegü minősités elkészitése, melyből a végzett munka konkrétságát mellőzve pontosan megállapitható a hálózati személy kvalifikáltsága, megbizhatósága, szervünkhöz való viszonya stb.

d/ Minden "M" dossziét felül kell vizsgálni és a megszüntetett, operativ ellenőrzésekre és ügyekre vonatkozó, valamint az operativ értékkel nem rendelkező anyagokat meg kell semmisiteni.

Az "M" dossziékban csak a felülvizsgálat után is folyamatban lévő ügyek operativ értékkel biró anyagait, valamint a felderitő munka során keletkezett, fontosnak minősülő jelentéseket szabad elhelyezni.

A hálózat informativ, hangulati, tájékoztató jellegü jelentéseit külön gyüjtőben, az "M" dossziéhoz csatolva kell elhelyezni és azokat feldolgozásukat követően meg kell semmisiteni.

Folyamatosan intézkedni kell arra, hogy az operativ értékü jelentések a felhasználás után három hónap-

1.11.1. (106.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

pal, a konkrét ügy befejezését követően egy éven belül kerüljenek megsemmisitésre.

4/ Irattározott hálózati anyagok

A hálózati irattározott anyagokat az irattározó osztálynak kell felülvizsgálni.

A felülvizsgálat előtt minden szerv köteles 1989. december 20-ig a kizárt hálózatok adattárában lévő, "6"-os kartonját az Operativ Nyilvántartó Osztálynak felküldeni. Az Operativ Nyilvántartó Osztály a szükséges anyagok előkészitését követően folyamatosan értesiti a szerveket a közös felülvizsgálat időpontjáról.

A felülvizsgálat után a megmaradó anyagokhoz tartozó "6"-os kartont a küldő szerv visszakapja, a többit a selejtezésre kiválasztott anyagokkal együtt, az Operativ Nyilvántartó Osztály megsemmisiti.

Az irattározott hálózatok anyagai közös felülvizsgálatánál az alábbi elveket javasoljuk alkalmazni:

a/ A "meghiusult beszervezés" és a "beszervezésétől elálltunk" cimen irattározott dossziékat és a "6"-os kartonokat meg kell semmisiteni.

b/ "B" dossziék.

Minden kizárt hálózati személy irattározott "B" dossziéját az irattározó osztály köteles felülvizsgálni.

A felülvizsgálat során javasoljuk megsemmisiteni:

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR

1.11.1. (106.d.)

- az elhunyt,
- az MSZMP tag,
- a funkcióban lévő, illetve került /tanácstag, képviselő, magasabb egyházi tisztségviselő/ kizárt hálózatok "B" dossziéját, valamint
- azokét, akiket ugyan beszerveztek, de semmiféle érdemi munkát szerveink részére nem végeztek.

c/ "M" dossziék megsemmisitendők a 0012/1972. BM. parancs /34/d. pont figyelembevételével/.

5/ A felülvizsgálat során mind a megszüntetett ügyekben, mind a kizárt hálózatok vonatkozásában az operativ osztályok kötelesek intézkedni a szakszolgálatok /pl. utlevél osztály, KEO, BM III/2., BM III/3., BM III/4. osztályok/ társ-csoportfőnökségek és a társszervek felé, hogy a náluk lévő anyagok megsemmisitésre, az adatok az adattárakból törlésre kerüljenek.

6/ Kérjük, hogy javaslatunkat - jóváhagyás után - az ÁB Miniszterhelyettesi Titkárság vezetője a központi szervek vezetőinek és megyei áb. helyetteseknek, mint a miniszterhelyettes ur utasitását, végrehajtásra küldje meg, valamint az abban foglaltakról a szakszolgálatok vezetőit a szükséges mértékben tájékoztassa.

Célszerünek tartjuk jelezni, hogy a központi számitógépre és helyi nyilvántartási rendszerek fejlesztésére, illetve az adatok karbantartására további intézkedések történnek.

B u d a p e s t, 1989. november "

Dr. Horváth József r.vőrgy.
csoportfőnök

1.11.1. (106.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Első dosszié

„A" dossziékat — nem kell semmisíteni

Helyette: egy borító — amibe gyűjt — jük — de nem vesszük be — úgy befejezésután megsemmisíteni! Folyamatos selejtezés!

„B" dosszié: Felülvizsgálni!

Elsők! Maradjon meg az alábbi a dossziéba:

- tanulmányokon kívüli
- bűnügyi, avatott
- jelentős a bűncselekmény
- ha van rokonokat.
- ellenőrzésről jelentős
- minősítés (legutóbbi!)
- kitüntetése — ha volt a javuló bizottsági

Foglalkoztatáson kívüli maradjon!

Kiküldik kl — sajtó vissza

Ezután „B" dosszié

~~6-os bontott~~

Kiküldi meg a „B" dosszié

Megsemmisíteni: Hallgatói naplókat statisztikai kartonokat

Itt van a 6-os kivonatok

1.11.1. (106.d.)

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Kérem T6-n kezelni!

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
TITKÁRSÁG

Minősítés törölve!
M-40-16-124/1-55/2002 sz. rend alapján
2002 -03- 26

45-9/9-2/89

Szigoruan titkos! (7)

aláírás

Herczeg Miklós

Kapja: I-V. Csoportfőnökség
2-5 Osztály
BM HOR Felderitő O.
ÁB NYO
Körözvénytávirat a megyéknek.

Törlés folyamatban!
Dr. Hellebrandt László

Értesitem, hogy az állambiztonsági nyilvántartás rendszerének felülvizsgálatával kapcsolatos munkát az alábbi módositásokkal kell végrehajtani:

1./ A felülvizsgálat során kizárásra kerülő hálózati személyek "B" és "M" dossziéit saját hatáskörben kell megsemmisiteni.

- A 70 év alatti személyek kizárásáról szóló határozatot és a 6. sz. kartont meg kell küldeni az ÁBNYO-nak.

- A 70 év feletti személyek kizárásáról csak a határozatot kell megküldeni az ÁBNYO-nak.

2./ Az irattározott hálózati anyagok megsemmisitését központilag végezzük.

A jövőben csak a foglalkoztatott hálózati személyeknek lesz nyilvántartási anyaga.
Kizárt hálózati személyek priorálásakor csak a 6. számu kartonon szereplő adatokról tudunk információt adni.

B u d a p e s t, 1989. december 21.

/ Dr. Sillai Árpád r. ezredes /
titkárságvezető

Készült: ~~2~~ 32 példányban

TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

1.11.1. (106.d.)

BELÜGYMINISZTÉRIUM
ÁLLAMBIZTONSÁGI MINISZTERHELYETTESI
T I T K Á R S Á G

Szigoruan titkos !
/selejtezésig/

MÓDOSITÓ KIEGÉSZÍTÉS

a 11-13/1468/1989. számu javaslathoz

1./ Az anyagok megsemmisitéséhez jegyzőkönyv nem kell.

2./ A c. pontból kérjük törölni az alábbi bekezdést:

"Az f. g. h. pontok esetében nem lehet törölni azokat a személyeket, akiknek a nyilvántartására a Btké. 29. §. alapján - a büntetti nyilvántartás szabályai szerint - nincs lehetőség.

3./ A "B" dossziékban elhelyezett nyugtákat nem kell megsemmisiteni, biztonságos tárolásukról gondoskodni kell.

4./ Tájékoztatom, hogy a 0018/1975. BM parancs hatálytalanitását kezdeményeztük.

B u d a p e s t, 1989. december 22.

Készült: 1 pld-ban
Fénym.: 9 pld-ban

407-791/89

1.12.2. (32. doboz) 410-1496 683/89

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERVE

SZIGORUAN TITKOS !
/ Selejtezésig /
1990
64-1/1987.

214-2/118,119/1989.

BM ÁB OP NYILVÁNTARTÓ OSZTÁLY
V E Z E T Ő J E
Csukrán Magdolna r.őrgy.
B U D A P E S T

Pallagi Ferenc r.vezérőrnagy, miniszterhelyettes úr által jóváhagyott javaslat alapján mellékelten megküldöm a kizárt hálózatok 6-os kartonját, valamint a fokozottabb védelmet igénylő hálózatok titkositására készitett határozatot.

Nyiregyháza, 1989. december 28.

Dr.Koncz András r.ezredes
főkapitány áb. helyettese

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYEI RENDŐRFŐKAPITÁNYSÁG

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

1.11.10. (2. sorozat 63. doboz)

10. melléklet

A hálózat alkalmazásának felfüggesztése

11 ~ 37. d

BELÜGYMINSZTÉRIUM

Szám: 10-22/2/1990.

SZIGORÚAN TITKOS!
(visszavonásig)

0003

TÖRÖLVE!
A minősítést megszüntette: NBR
Név: Palatin János
Beosztása: főtv.
Rendelkezés dátuma: 2000 -02- 08
Rendelkezés száma:
Tör.és hitelesül: aláírás
P. H.

A BELÜGYMINISZTER

2/1990.

P A R A N C S A

a titkos operatív eszközök és módszerek alkalmazásának felfüggesztéséről

00.10.12; pld alapján! Iktatás tovább! 1999 jún 28 dr Ferencz Jakab CKTK elő Kig.

Budapest, 1990. január 12-én.

A Belügyminisztérium Állambiztonsági Szervénél folyamatban lévő átszervezésre tekintettel

m e g p a r a n c s o l o m :

1. A titkos operatív eszközök és módszerek alkalmazására vonatkozó utasítások, belügyi rendelkezések alkalmazását a Belügyminisztérium III/III. Csoportfőnökség központi és területi szerveinél azonnali hatállyal felfüggesztem.

2. A BM III/III. Csoportfőnökségnél, illetve területi szerveinél folyamatban lévő, további feldolgozást igénylő ügyeket a BM III/II. Csoportfőnökség vegye át.

3. A parancsban foglaltak végrehajtásáért a BM III/II. csoportfőnök, valamint a rendőr-főkapitányok és állambiztonsági helyettesi felelősek.

4. Ez a parancs 1990. január 12-én lép hatályba.

DR. HORVÁTH ISTVÁN
belügyminiszter

Készült: 70 pld-ban
Kapják: Államtitkár
Miniszterhelyettesek
BM III/II. csoportfőnök és helyettesei
BM III/III. csoportfőnök és helyettesei
BM III/V. csoportfőnök
BM III/2. Osztály vezetője
BM III/3. Osztály vezetője
BM III/4. Osztály vezetője
Rendőr-főkapitányok és állambiztonsági helyetteseik.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

4,2.

MINŐSÍTÉS MEGSZŰNT
a 2003. évi III. tv. 12. § (8)
bekezdésére figyelemmel.

BELÜGYMINISZTÉRIUM
III/II. CSOPORTFŐNÖKSÉG

SZIGORÚAN TITKOS!
(Selejtezésig!)

E M L É K E Z T E T Ő

Készült: Az 1990. február 5-i kibővített vezetői tanácskozásról.

Jelen: A III/II. Csoportfőnökség vezetése (osztályvezetői szintig bezárólag), valamint a megyei állambiztonsági helyettesek és osztályvezetők, a központi szakszolgálati ágak vezetői.

A tanácskozás bevezető részében Benkő úr tájékoztatást adott az állambiztonsági szerv jelenlegi helyzetéről és vázolta a Minisztertanács február 2-i ülése után várható feladatokat.
Fő feladatként a Nemzetbiztonsági Hivatal önálló működési feltételeinek kialakítását, a jogi szabályozások elvégzését, a szervezeti struktúra kiépítését jelölte meg.

A tanácskozás résztvevői megállapodtak abban, hogy a hozzászólások alapján az alábbi észrevételek és javaslatok kerüljenek rögzítésre és a MT által kijelölt bizottság részére továbbítsuk azokat:

- A titkosszolgálati eszközök és módszerek alkalmazásának felfüggesztése óta a szolgálat képtelen alaptevékenységének ellátására.

- A volt III/III-as Csoportfőnökség központi és területi szerveinek megszüntetésével együttjárt több száz ember (és család) egzisztenciális helyzetének romlása, emberi tragédiák sorozata játszódik le napjainkban.

  500 fő került áthelyezésre, nyugállományba, esetenként az utcára, olyan szakemberek, akik nélkül nem vállalhat felelősséget és garanciát

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

2-G-310/90 1.11.1. 41-73/1/1990 (112.d.)

egy vezető sem, ha olyan belpolitikai események történnek, amelyeknek a felderítéséhez titkosszolgálati eszközök és módszerek, szakemberek kellenek.

(Tavaly közel 700 robbantással való fenyegetés történt, egyre erőszakosabb elemek lépnek fel pl. a TV ellen, vagy a választásokkal kapcsolatos előkészületek megzavarásában).

- A terrorfenyegetettségünk nőtt, a szolgálat nem alkalmazhat azt felderítő, megelőző tevékenységet. Javasolják, hogy a BRFK állambiztonsági szervével közösen készüljön előterjesztés e kérdések jelzésére.

- A biztonsági szolgálat kapja meg a működéséhez szükséges törvényes garanciákat, ez terjedjen ki a személyi állomány védelmére is. A pártok vállaljanak politikai és jogi garanciát a most meglévő személyi állomány tevékenységét és egzisztenciáját illetően.

- A Nemzetbiztonsági Hivatal új szervezeti struktúráját érintően - a megyék - kérik, hogy érdemben vehessenek részt a helyi szervezetek kialakításában, a költségvetésük tervezéséhez kapjanak hozzáértő pénzügyi szakembertől segítséget.

Nehezményezik, hogy a MT február 2-i ülésének döntéséről nincs konkrét információjuk.

Ellentmondásos a megyei szervek elkülönítése, leválasztása a megyei rendőrfőkapitányságok szervezetéből. A főkapitányok - egyeztetés hiányában - egyéni elképzeléseik és a rendőri szempontok alapján végzik a szervezeti szétválasztást. Új elnevezésüknél a "kirendeltség" helyett mást javasolnak.

- Javasolják, hogy dr.Ilcsik Sándor miniszterhelyettes - dr.Túrós András miniszterhelyettessel egyetértésben - körlevélben forduljon a megyei RFK vezetőihez, kérve, hogy az állambiztonsági szerv leválasztása során az 1990. január 1-i állapotnak megfelelően biztosítsák a létszám, a technikai ellátottság szintjét.

1. 11. 1. 45-73/1/1990. (112.d.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA

Nehezményezik, hogy a megyei állambiztonsági helyettesi és a III/II. osztályvezetői státusok megszüntetésre kerültek - már rezsiköltséget sem számolhatnak el -, az új személyzeti intézkedésekre még nem került sor. Nem tudják ki illetékes egyes személyzeti döntések jóváhagyására.

- Jelzik, hogy a volt III/III-as Csoportfőnökség tevékenységét vizsgáló Parlamenti Bizottság munkáját érdemben nem tudják a megyékben segíteni, mert a volt anyagokat minden megyében a Katonai Ügyészség zárolta.

- Többen rámutattak arra, hogy napjainkban büntetlenül lehet a különböző sajtóban titkos eszközökről, módszerekről, szolgálati titkokról nyilatkozni, fecsegni.
  Nincs jogi szankciója a nyilvánvaló szolgálati titoksértéseknek. A bizonytalan és ellentmondásos helyzetben a súlyos államtitoksértések lehetősége is bekövetkezhet, - (sértődött emberek felelőtlen nyilatkozatai alapján), nincs senki aki hivatalból kezdeményezné ezek ellen a feljelentést. (BM Titkárság?)

- A tanácskozás megyei résztvevői nehezményezik, hogy a szakmai kérdéseket a "fejük felett" intézik, törvényen kívülieknek érzik magukat. Sajnálatos, hogy ezt az érzést a helyi szervezeti önállóság kialakításának folyamatában még a rendőri szervek részéről is éreztetik velük.

- Sürgősen rendezni kell az "SZT", a hálózati állomány, a "B" ellátmány, az operatív nyilvántartás kérdéseit mert a biztonsági szolgálat a további működésének alapfeltételeit is elveszíti.

- Többen elkeseredetten szóltak arról, hogy a szolgálat állandó támadásnak van és lesz kitéve, a szolgálat tagjait, de az egész szolgálatot ért sérelmek és megaláztatások nem nyernek orvoslást, nincs aki védené személyiségjogaikat. Utaltak a Mai Nap című újságban Tóth Ernő által írt cikk megalázó, becsületsértő kitételeire. Javasolják egy személyi jogvédő bizottság létrehozását, amely hivatalból tenne feljelentést a személyi állományt ért becsületsértések esetén.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

Á.Á.Á. 45-73/1/1990. (112.d.)

Indokoltnak tartják a sajtóban, a tömegkommunikációban történő hivatalos nyilatkozás szabályozását is, mert a jelenlegi helyzet rendezetlen.

- Hangsúlyozásra került, hogy az új Nemzetbiztonsági Hivatal akkor tudja titkosszolgálati és alkotmányvédelmi alapfunkcióit ellátni, ha a működését alanyi és tárgyi oldalon is jogszabályi garanciák övezik, és ezek maradéktalanul érvényesülnek.

Budapest, 1990. február "6."

Készült: 1 példányban/4 lap
Kapja:
Nytsz.: 40-13-110/90.

ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA
TÖRTÉNETI LEVÉLTÁR

A. 111 45-73/1/1990 (112. d.)

BRFK ÁLLAMBIZTONSÁGI SZERV
III/A ALOSZTÁLY

SZIGORÚAN TITKOS!

221-13/19/89

TÖRÖLVE!

Hivatal
LXV. tv.
TÖRÖLVE!

Jóváhagyom:

Récsey Róbert r. ezredes
főkapitányhelyettes

Tárgy: Az 1989. évben végzendő témavizsgálatokra

JAVASLAT

Budapest, 1989. február "21"

Javaslom, hogy az ÁB Szerv területén az alábbiak szerint végezzünk témavizsgálatokat:

III/III. Osztály

Az alternativ csoportosulásokban elhelyezkedő ellenséges személyek körében végzett hálózatépítő tevékenység. A már bevezetett, foglalkoztatott hálózatok munkájának értékelése, foglalkoztatási helyzetük, ellenőrzöttségük szintje, további feladataik.

A felmérésben résztvesz: III/III-A
III/III-B Alosztályok kijelölt tisztjei

Határidő: 1989. junius 15.

Felelős: III/A Alo. vezető

III/II-1. Osztály

Az 1/1981. számú Főkapitányi Intézkedés és az 1/1981. számú BRFK III/II. osztályvezetői körlevél alapján a Rendőrfőkapitányságon folyó titokvédelmi munka tapasztalatai.

A felmérésben résztvesz: III/II-1. Osztály kijelölt tisztjei.

Határidő: 1989. október 30.

Felelős: III/A Alo. vezető

Bozsikné Bárányos Krisztina r.fhdgy.
alosztályvezető

4/11-84/89

1.12.2. (7.dob.)

TÖRTÉNETI ÁLLAMBIZTONSÁGI SZOLGÁLATOK TÖRTÉNETI LEVÉLTÁRA LEVÉLTÁR